

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΕΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΣΕ 1985

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας
αναγνώρισης και σεβασμού

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2024

ISBN: 978-618-86158-3-0

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας αναγνώρισης και σεβασμού

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΣΕ 1985

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας
αναγνώρισης και σεβασμού

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2024

ISBN: 978-618-86158-3-0

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας αναγνώρισης και σεβασμού

ISBN: 978-618-86158-3-0

©2024

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΣΣΕ 1985

Μικράς Ασίας 2, ΤΚ: 56224, Εύοσμος, Θεσσαλονίκη

Το παρόν περιέχει πληροφοριακό υλικό ελεύθερα διακινούμενο στο διαδίκτυο.
(ν.2121/1993, ν.3057/2002, ν.4481/2017).

Ο Σύνδεσμος Αξιωματικών ΣΣΕ 1985 δεν φέρει ουδεμία ευθύνη, άμεση ή έμμεση, αναφορικά με το περιεχόμενο και την αξιοπιστία των πηγών. Οι σύνδεσμοι προς άλλους εξωτερικούς διαδικτυακούς τόπους (πηγές), παρέχονται για διευκόλυνση, χωρίς αυτό να συνεπάγεται ότι ο Σύνδεσμος Αξιωματικών ΣΣΕ 1985, ενστερνίζεται ή αποδέχεται το περιεχόμενο ή τις υπηρεσίες τους.

Περιεχόμενα

- Εισαγωγή
- **Κεφάλαιο I** Ο Μέγιστος των Ελλήνων – Μέγας Αλέξανδρος
 - **Κεφάλαιο II** Αρχαίοι φιλόσοφοι – Ιστορικά πρόσωπα
 - **Κεφάλαιο III** Επιστήμονες
 - **Κεφάλαιο IV** Λογοτέχνες
 - **Κεφάλαιο V** Βραβευμένοι Έλληνες
 - **Κεφάλαιο VI** Ολυμπιονίκες
 - **Κεφάλαιο VII** Έλληνες με εξαιρετική προσφορά
- Επίλογος

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας αναγνώρισης και σεβασμού

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο αφιέρωμα αυτό γίνεται μια προσπάθεια καταγραφής της προσωπικότητας και του έργου, επιφανών Ελλήνων που πέρασαν τα Ελληνικά σύνορα, έγιναν παγκόσμια γνωστοί, καταξιώθηκαν για το έργο τους παγκοσμίως και μνημονεύονται με σεβασμό από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερα.

Στο 4^ο κατά σειρά πόνημα του Συνδέσμου μας, θέλουμε να καταδείξουμε ότι οι Έλληνες έχουν συμβάλει και συνεχίζουν να συμβάλλουν πρωτοποριακά στον κόσμο σε διάφορους τομείς, όπως:

Στη Φιλοσοφία, όπου η Ελλάδα θεωρείται η γενέτειρα της δυτικής φιλοσοφίας και η γενέτειρα μερικών από τους πιο σημαντικούς φιλοσόφους στην ιστορία, όπως ο Σωκράτης, ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης και οι ιδέες και οι αντιλήψεις τους, συνεχίζουν να διδάσκονται σε όλο τον κόσμο, καθόσον διαμορφώνουν την κατανόηση του ίδιου του κόσμου μας στα σημερινά δεδομένα.

Στα Μαθηματικά, όπου Έλληνες μαθηματικοί όπως ο Ευκλείδης, ο Πυθαγόρας και η Υπατία, συνέβαλαν σημαντικά στον τομέα των μαθηματικών, συμπεριλαμβανομένης της εφεύρεσης της Ευκλείδειας γεωμετρίας και της ανακάλυψης μαθηματικών αρχών, όπως το Πυθαγόρειο Θεώρημα.

Στις Επιστήμες, όπου Έλληνες επιστήμονες όπως ο Ιπποκράτης και ο Γαληνός συνέβαλαν πρωτοποριακά στους τομείς της ιατρικής και της βιολογίας, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης της επιστημονικής μεθόδου και της θεμελίωσης της σύγχρονης ιατρικής.

Στη γενικότερη έννοια της Δημοκρατίας, όπου η Ελλάδα θεωρείται η γενέτειρα της δημοκρατίας, με την πόλη-κράτος της Αθήνας να είναι η πρώτη γνωστή δημοκρατία στον κόσμο. Οι αρχές της δημοκρατικής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της ιδέας της συμμετοχής των πολιτών στην κυβέρνηση και τη λήψη αποφάσεων, προήλθαν από την Ελλάδα.

Στη Λογοτεχνία, όπου η ελληνική λογοτεχνία, συμπεριλαμβανομένων έργων επικών ποιητών όπως ο Όμηρος και θεατρικών συγγραφέων όπως ο Σοφοκλής και ο Ευριπίδης, είχε διαρκή αντίκτυπο στον δυτικό πολιτισμό και συνεχίζει να μελετάται και να παίζεται σήμερα. Η ελληνική γλώσσα, είναι η μόνη γλώσσα που με τα γράμματα της, μπορείς να διαβάσεις, να τραγουδήσεις, αλλά και να μετρήσεις. Είναι αυτόφωτη, αφού δημιουργήθηκε από Έλληνες, αυτόρκης καθόσον περιλαμβάνει ειδικές Ελληνικές λέξεις, για να δηλώσει ακόμη και τις απειροελάχιστες διαφορές ομοειδών πραγμάτων και πρωτότυπη διότι η ανθρωπότητα προστρέχει πάντα σ' αυτή για όποια νέα λέξη χρειασθεί να δημιουργηθεί.

Στην Αρχιτεκτονική, όπου η ελληνική αρχιτεκτονική, συμπεριλαμβανομένου του εμβληματικού Παρθενώνα στην Αθήνα, είχε διαρκή αντίκτυπο στον τομέα και συνεχίζει να εμπνέει αρχιτέκτονες και σχεδιαστές μέχρι σήμερα.

Στη Γλυπτική, που αποτελούσε σημαντική μορφή τέχνης στην αρχαία Ελλάδα και οι Έλληνες είχαν πολλές πρωτοποριακές συνεισφορές στον τομέα αυτό στον νατουραλισμό, στη γλυπτική από μάρμαρο στη ρεαλιστική προσωπογραφία και στις εξιδανικευμένες μορφές.

Στο Θέατρο που χρονολογείται από τον 5ο αιώνα π.Χ. και αποτέλεσε σημαντικό μέρος του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και της κοινωνίας. Ορισμένες από τις πρωτοποριακές συνεισφορές της Ελλάδας στον τομέα του θεάτρου περιλαμβάνουν την τραγωδία, την κωμωδία, αλλά και τα φεστιβάλ.

Στη Μουσική που αποτελούσε σημαντικό μέρος του ελληνικού πολιτισμού και χρησιμοποιούνταν για θρησκευτικούς και κοσμικούς σκοπούς. Βασιζόταν σε τρόπους ή κλίμακες και χρησιμοποιούσε όργανα όπως η λύρα, ο αυλός και η άρπα. Παρόλο που ελάχιστα από την αρχική μουσική έχουν διασωθεί, η αρχαία ελληνική μουσική άσκησε σημαντική επιρροή στη δυτική κλασική μουσική, καθώς οι αρχαίοι Έλληνες ανέπτυξαν ένα σύστημα κλιμάκων, το οποίο αποτέλεσε τη βάση για τη δυτική κλασική μουσική. Αυτές οι κλίμακες συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται στη δυτική κλασική μουσική σήμερα.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες είναι μια διοργάνωση πολλαπλών αθλημάτων που ξεκίνησε από την αρχαία και θεωρούνταν ένα από τα σημαντικότερα θρησκευτικά και πολιτιστικά γεγονότα στην αρχαία Ελλάδα. Οι αγώνες διεξάγονταν κάθε τέσσερα χρόνια και διαγωνίζονταν αθλητές από όλο τον ελληνικό κόσμο. Κατά τη διάρκεια των Αγώνων έπαυαν οι τυχόν πολεμικές

συγκρούσεις. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αναβίωσαν στα τέλη του 19ου αιώνα και έκτοτε έχουν γίνει η μεγαλύτερη και πιο διάσημη διεθνής πολυαθλητική διοργάνωση, προσελκύνοντας αθλητές από όλο τον κόσμο για να διαγωνιστούν σε μια ποικιλία θερινών και χειμερινών αθλημάτων.

Οι βραβευμένοι με βραβεία Όσκαρ, Νόμπελ, αλλά και βραβεία Pulitzer κλπ, αποτελούν μία εντελώς ξεχωριστή κατηγορία ανανωρισιμότητας, αλλά είναι απαραίτητο να σημειωθεί ότι τα βραβεία αυτά, δεν αποτελούν το μόνο τρόπο αναγνώρισης της αξίας του τιμώμενου. Πολλοί καταξιωμένοι άνθρωποι διεθνούς φήμης δεν έχουν λάβει κάποιο βραβείο, χωρίς αυτό να υποτιμά την αξία τους.

Στις 5 Απριλίου 2023 στη λίστα Forbes για το 2022, με τους πλουσιότερους ανθρώπους στον κόσμο, φιγουράρουν έξι Έλληνες στον χώρο του εφοπλισμού¹, όπου η συνολική περιουσία τους ανέρχεται στα 16,6 δισ. Δολάρια. Πρώτη μεταξύ των Ελλήνων φιγουράρει η Μαρία Αγγελικούση με περιουσία 5,6 δισ. δολάρια και ακολουθούν οι Αριστοτέλης Μυστακίδης (3,2 δισ.), Φίλιππος Νιάρχος (2,8 δισ.), Βαρδής Βαρδινογιάννης (1,9 δισ.), Μαριάννα Λάτση (1,6 δισ.) και Σπύρος Λάτσης (1,5 δισ.).

Αυτά είναι μερικά μόνο παραδείγματα της πρωτοποριακής συμβολής της Ελλάδας στον κόσμο. Η πλούσια πολιτιστική και πνευματική κληρονομιά της Ελλάδας συνεχίζει να επηρεάζει και να διαμορφώνει τον κόσμο μας ακόμα και σήμερα.

¹ Έξι Έλληνες στους πλουσιότερους του κόσμου | Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (kathimerini.gr)

Προσδοκούμε αυτή η ιδιαίτερη και μοναδική συλλογή προσώπων, από διάφορους χώρους, να βάλει ένα μικρό λιθαράκι, ώστε οι νεότεροι εύκολα και γρήγορα να βγουν από την ημιμάθεια, να γνωρίσουν και να αντιληφθούν το μεγαλείο του Έλληνα και να αποκτήσουν σωστά και υγιή πρότυπα, που έχουν ήδη αναγνωριστεί παγκοσμίως.

Φυσικά δεν είναι δυνατό να καταγράψουμε όλους τους Έλληνες και Ελληνίδες που έχουν παγκόσμια καταξίωση. Όλο και κάποιοι θα μας έχουν ξεφύγει, ίσως και κάποιοι που έχουμε καταγράψει, να είναι μικρότερου βεληνεκούς από κάποιους άλλους που δεν αναφέρονται. Αυτό όμως που καταφέραμε, είναι να μείνουμε μακριά από πολιτικές τοποθετήσεις και να εστιάσουμε στην παγκόσμια αναγνωρισιμότητα των προσώπων.

Μακάρι το πόνημα αυτό να αποτελέσει μια αφετηρία και ευχή μας είναι να το δούμε να αυξάνεται και με άλλους Έλληνες, που θα προβάλλουν τη χώρα μας σε όλα τα μήκη και πλάτη του παγκόσμιου στερεώματος.

Η τελευταία καταχώρηση πραγματοποιήθηκε την 12 Μαρτίου 2024.

Υπτιγος ε.α. Παναγιώτης Αναστόπουλος
Υπτιγος ε.α. Χρήστος Χαϊδεμένος

ΕΛΛΗΝΕΣ

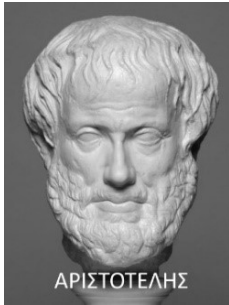
Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας αναγνώρισης και σεβασμού

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι**Ο ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ – ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ**

Μία ημέρα που ένας κεραυνός έκαψε τον Ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο, λέγεται ότι γεννήθηκε στη Πέλλα ο Αλέξανδρος. Η ακριβής ημερομηνία δεν είναι γνωστή, αλλά η πιθανότερη είναι η 20η Ιουλίου του 356 π.Χ..

Ο Αλέξανδρος μεγάλωσε και ανατράφηκε στη Πέλλα, προφυλαγμένος από τις ίντριγκες του Παλατιού, στις Αιγές. Στα παιδικά του χρόνια εκπαιδεύτηκε

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

από τους παιδαγωγούς Λεωνίδα το Μολοσσό, θείο της Ολυμπιάδας, που ενέπνευσε την ασκητική φύση του Αλέξανδρου και Λυσίμαχο τον Ακαρνάνα, που ξύπνησε στο μικρό αγόρι την αγάπη για τις τέχνες, τη ποίηση, το θέατρο, τη μουσική. Αλλά πάνω από όλα μετάδωσε την αγάπη του για τα Ομηρικά Έπη. Σε ηλικία 13 ετών, οι γο-

νείς του κάλεσαν για Δάσκαλο τον Αριστοτέλη. Ο Αλέξανδρος μαζί με τον Ηφαιστίωνα και μερικούς ακόμα φίλους του, μεταφέρθηκε στην Μιέζα, μια μέρα δρόμο από το παλάτι.

Ο Αριστοτέλης, δίδαξε τον νεαρό Αλέξανδρο φιλοσοφία, ηθική, πολιτική και ιατρική. Ο ίδιος ο Αλέξανδρος είχε πει: «Στον Πατέρα μου χρωστώ το Ζην, στον Διδάσκαλό μου το Ευ Ζην». Παράλληλα ο Αλέξανδρος ξεκίνησε και τη στρατιωτική του διαπαιδαγώγηση, διαβάζοντας πρώτα μόνος του τα έργα του Θουκυδίδη, του Ηροδότου και του Ξενοφώντα και ύστερα ο Φίλιππος μαζί με τους στρατηγούς του, του εξήγησαν τις πολεμικές τακτικές, πως να κερδίζει μια μάχη και πως να οργανώνει και να εκπαιδεύει τον στρατό του².

Στα 16^α γενέθλιά του, που ισοδυναμούσαν με ενηλικίωση, ο Φίλιππος τον ορίζει αντιβασιλέα. Σε κάποιο επεισόδιο στη Θράκη ο Αλέξανδρος αποκτά πολεμική εμπειρία και είναι νικηφόρος! Για να υπογραμμίσει το γεγονός, θεμελιώνει μια πόλη, την Αλεξανδρούπολη.

Ο Φίλιππος θεωρήθηκε από τους υπόλοιπους Έλληνες σαν μια απειλή για την Ελευθερία. Ο Δημοσθένης στην Αθήνα υποκινούσε τον Όχλο με τους Φιλιππικούς του. Τελικά, η Θήβα έσπασε την συνθήκη με τον Φίλιππο και συμάχησε με τους Αθηναίους. Τότε, ο Αλέξανδρος, 17 ετών, νίκησε στη Χαιρώνεια τον Αθηναϊκό στρατό, ενισχυμένο με τον "Ιερό Λόχο" των Θηβαίων, ο οποίος εξοντώθηκε μέχρι ενός. Στη συνέχεια στάλθηκε στην Αθήνα για να διαπραγματευτεί τη νέα συνθήκη. Ο όχλος γοητεύτηκε από αυτόν τον νεαρό με την Θεϊκή όψη. Ο Φίλιππος ανακηρύχτηκε "Στρατηγός

² ΠΗΓΕΣ:

Fuller J.F.C., Η ιδιοφυής στρατηγική του Μ. Αλεξάνδρου.

Hammond N.G.L., Μέγας Αλέξανδρος ένας ιδιοφυής.

Αρριανός, Αλεξάνδρου Άνάβασις.

Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Μέγας Αλέξανδρος 2300 χρόνια από το θάνατό του.

Φίσερ – Φαμπιάν Σ., Μ. Αλέξανδρος το όραμα της ειρήνης των λαών.

Χράπης Στυλιανός, Ο δρόμος του ηγέτη.

Αυτοκράτωρ" από τις Ελληνικές Πόλεις (εκτός της Σπάρτης) και άρχισε να προετοιμάζει την εκστρατεία του στην Ασία.

Τον Ιούνιο του 336 π.Χ., ο Φίλιππος στέλνει στον Ελλήσποντο τον Άτταλο και τον Παρμενίωνα με 10.000 στρατό, για να προετοιμάσουν την εκστρατεία. Ο ίδιος, θέλοντας να εορτάσει την έναρξη της εκστρατείας του στην Ασία, παραθέτει ένα μεγάλο αποχαιρετιστήριο γλέντι. Σε μια επίδειξη δύναμης, εισέρχεται στην αίθουσα χωρίς την φρουρά του. Τότε όμως δολοφονείται από έναν από τους πιο έμπιστους Σωματοφύλακές του, τον Παυσανία, ο οποίος σκοτώνεται λίγα λεπτά αργότερα από τους διώκτες του. Ο τάφος του ανακαλύφθηκε το 1977, από τον Έλληνα αρχαιολόγο Μανώλη Ανδρόνικο, στη περιοχή της Βεργίνας.

Ο Αλέξανδρος είναι ο μόνος πιθανός διάδοχος και με την υποστήριξη του Αντίπατρου, που εκτελεί χρέη "Αντιβασιλέα", ανακηρύσσεται από τον στρατό, νέος βασιλιάς.

Ακολουθεί μια περίοδο "εκκαθαρίσεων" και καταστολής εξεγέρσεων. Τα μέλη της Συμμαχίας της Κορίνθου, οι Θράκες και οι Ιλλυριοί θεώρησαν το θάνατο του ισχυρού Μακεδόνα βασιλιά ως ιδανική ευκαιρία για να αποστατήσουν. Όμως ο Αλέξανδρος, δεν άφησε περιθώρια στους αντιπάλους του. Αφού προηγουμένως ανακηρύχθηκε άρχων της

Θεσσαλίας, κατευθύνθηκε προς την Πελοπόννησο. Η Αθήνα, η Θήβα και τα υπόλοιπα μέλη της Συμμαχίας συνθηκολογούν και ετοιμάζουν μια νέα

συνθήκη με τον Αλέξανδρο, που ανακηρύσσεται "Στρατηγός Αυτοκράτωρ" των Ελλήνων, στη εκστρατεία κατά των Περσών.

Την άνοιξη του 335 π.Χ. ο Αλέξανδρος εκστράτευσε εναντίον των Θρακών, των Τριβαλλών και των Ιλλυριών, οι οποίοι μετά το θάνατο του Φιλίππου είχαν δείξει επαναστατικές τάσεις. Πέρασε από την Αμφίπολη τη Δράμα και τη Φιλιππούπολη και σε δέκα μέρες έφθασε στον Αίμο, μια απόσταση 300 χιλιομέτρων. Εκεί στα στενά της Σίπκας αντιμετώπισε και νίκησε τους Όδρισσες.

Προχωρώντας βορειότερα έφθασε στο Δούναβη όπου νίκησε τους Τριβαλλούς και τους Γέτες. Ενώ επέστρεφε στη Πέλλα έμαθε ότι οι Τριβαλλοί της Δύσης υπό τον Κλείτο, είχαν φθάσει στην Έδεσσα και κινδύνευε η Δυτική Μακεδονία. Τελικά ο Αλέξανδρος κατάφερε μετά από αποφασιστικές μάχες όπου κινδύνεψε 2 φορές να σκοτωθεί, να τρέψει σε φυγή τον Κλείτο. Η υποταγή των βαρβάρων του βορρά είχε πραγματοποιηθεί οριστικά.

Στο μεταξύ, στη νότια Ελλάδα δεν είχαν φθάσει οι ειδήσεις για τις νίκες του Αλεξάνδρου. Αντίθετα διαδίδονταν ότι ο Αλέξανδρος είχε σκοτωθεί. Η Αθήνα με πρωτοστάτη τον Δημοσθένη, εξεγέρθηκε κατά των Μακεδόνων. Ακολούθησαν και άλλες Πελοποννησιακές πόλεις. Στη Θήβα, η Μακεδονική φρουρά είχε αποκλειστεί στη Καδμία. Ο Αλέξανδρος μόλις πληροφορήθηκε τα νέα, χωρίς να διστάσει καθόλου και παρά το γεγονός ότι είχε διανύσει μέχρι τότε μια απόσταση 2.000 χιλιομέτρων, ξεκίνησε για τη Θήβα. Σε δεκατρείς μέρες διανύοντας μια απόσταση 600 χιλιομέτρων, ο Αλέξανδρος εμφανίζεται με το στρατό του έξω από τις πύλες της Θήβας και απαιτεί να

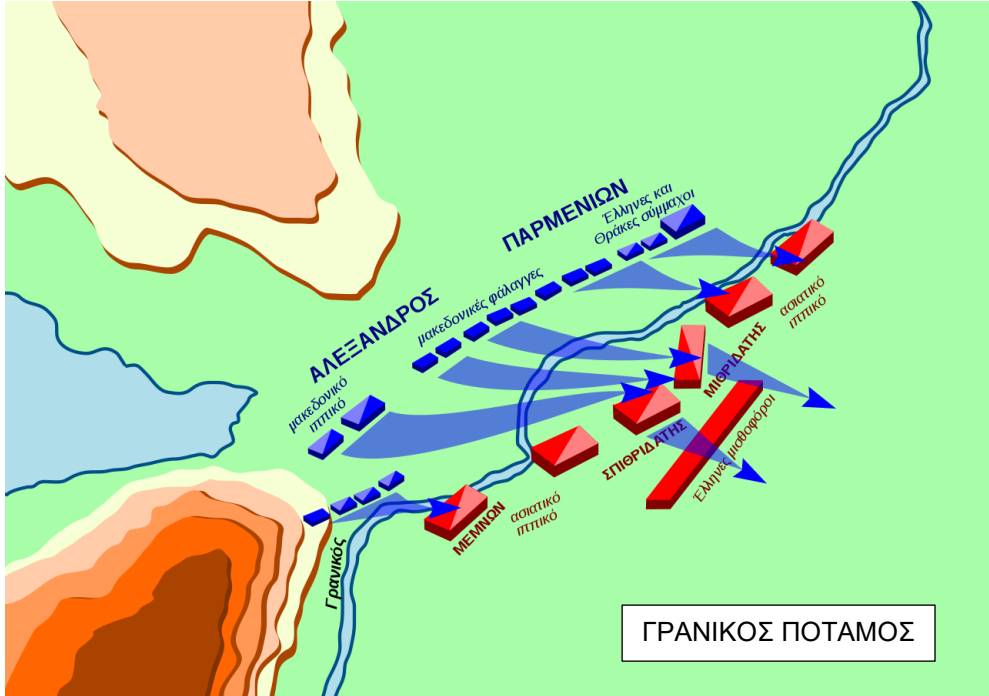
γίνει σεβαστή η συνθήκη. Οι Θηβαίοι απαντούν με επίθεση. Την επόμενη μέρα, ο Περδίκκας επιτίθεται και καταλαμβάνει την πόλη. Η Θήβα λεηλατείται και ισοπεδώνεται, εκτός από τους Ναούς και το σπίτι του λυρικού ποιητή Πίνδαρου. 6.000 Θηβαίοι σκοτώνονται και 30.000 πωλούνται σκλάβοι. Ο Αλέξανδρος ήθελε μια παραδειγματική τιμωρία για τους υπόλοιπους Έλληνες.

Μετά την καταστροφή της Θήβας οι Αθηναίοι και τα υπόλοιπα μέλη της Συμμαχίας, έστειλαν πρέσβεις να συγχαρούν τον Αλέξανδρο για τις νίκες του εναντίον των βαρβάρων του Βορρά και των Θηβαίων. Ο Αλέξανδρος δέχτηκε τις ευχαριστίες τους, μη θέλοντας να τιμωρήσει τους συνωμότες των άλλων πόλεων. Έτσι πέτυχε να συσπειρώσει όλους τους Έλληνες γύρω του, αναγνωρίζοντας στο πρόσωπο του Αλεξάνδρου ένα ηγέτη, με σπάνιες πνευματικές και στρατιωτικές ικανότητες. Όσοι είχαν κινηθεί εναντίον του, μιλούσαν τώρα με θαυμασμό για εκείνον. Τον Οκτώβριο του 335 π.Χ. ο Αλέξανδρος επέστρεψε στη Πέλλα και άρχισε τις ετοιμασίες για τη μεγάλη εκστρατεία, η οποία θα άρχιζε την επόμενη άνοιξη.

Η ιδέα για μια εκστρατεία κατά των Περσών δεν ήταν νέα. Ήδη από την επόμενη των μεγάλων και νικηφόρων Περσικών Πολέμων, οι Έλληνες προχώρησαν σε συμμαχικούς σχηματισμούς (Δηλιακή Συμμαχία), με σκοπό την απελευθέρωση των ελληνικών πόλεων της Μικράς Ασίας και στη συνέχεια ενός εκδικητικού πολέμου κατά των "ιερόσυλων" Περσών.

Νεότερες αφορμές για πόλεμο μεταξύ Ελλάδας και Περσίας δε δόθηκαν, τουλάχιστο τόσο σημαντικές, αλλά υπήρχαν παλιές πολλές και ισχυρές. Γι'

αυτό το αίσθημα της εκδίκησης και της ικανοποίησης επικρατούσε πάντοτε στην Ελλάδα, στις ψυχές όλων των ανθρώπων. Όσοι ήταν πάνω από τους

εμφύλιους τσακωμούς και όσες φορές γινόταν κάποια νέα ένωση του έθνους, αμέσως αποφαιζόταν νέα εκστρατεία στην Ασία. Αυτό δημιουργούσε την έννοια του έθνους των Ελλήνων. Φάνηκε όταν ενώθηκε για πρώτη φορά κάτω από την ηγεμονία των Αθηναίων. Φάνηκε για δεύτερη φορά όταν ενώθηκε κάτω από την ηγεμονία των Σπαρτιατών. Το ίδιο ήταν πολύ φυσικό να φανεί και όταν ενώθηκε πάλι κάτω από την ηγεμονία των Μακεδόνων.

Την άνοιξη του 334 π.Χ. ο Αλέξανδρος ξεκίνησε την εκστρατεία με 5.000 ιππείς και 30.000 πεζούς από την Πέλλα για την Ασία. Οδήγησε τον στρατό

του μέσω της Αμφίπολης στη Σηστό και από εκεί στην Λάμψακο. Στη συνέχεια κινήθηκε νότια και νίκησε στο **ΓΡΑΝΙΚΟ ΠΟΤΑΜΟ** την επίλεκτη στρατιά του αντιπάλου.

Μετά τη μάχη ο Αλέξανδρος προχώρησε σε 3 σημαντικές ενέργειες που υποδηλώνουν πολλά:

α. Έστειλε στην Αθήνα 300 περσικές πανοπλίες, για να κρεμαστούν στην Ακρόπολη ως αφιέρωμα, με την ακόλουθη επιγραφή: «*Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων*». Παρατηρεῖ κανείς ότι δεν περιγράφει τον εαυτό του ως βασιλιά ούτε μνημονεύει τους Μακεδόνες, αλλά υπαινίσσεται ότι είναι αρχιστράτηγος που ηγείται μιας Συμμαχίας Ελλήνων.

β. Έστειλε τους αιχμαλώτους Έλληνες μισθοφόρους αλυσοδεμένους στη Μακεδονία, για να καλλιεργούν τα χωράφια, επειδή, παρότι ήταν Έλληνες, πολεμούσαν εναντίον της Ελλάδας για λογαριασμό των ξένων, σε αντίθεση με τα ψηφίσματα του ομοσπονδιακού συνεδρίου των Ελλήνων. Τους μεταχειρίστηκε ατιμωτικά, όχι επειδή είχαν πολεμήσει εναντίον του, αλλά επειδή είχαν πολεμήσει εναντίον της Συμμαχίας.

γ. Η τρίτη ενέργεια είναι ακόμη πιο αξιοσημείωτη. Σηματοδοτούσε την πολιτική του να κερδίσει τον πόλεμο μέσω συμφιλίωσης. Στη θέση του Αρσίτη, ο οποίος είχε εγκαταλείψει το πεδίο της μάχης, επέλεξε τον Καλά, έναν Μακεδόνα στρατηγό, ως κυβερνήτη της Φρυγίας του Ελλησπόντου. Δεν του έδωσε μακεδονικό τίτλο, αλλά τον παλιό περσικό τίτλο

του «σατράπη» και τον διέταξε να συλλέγει τον ίδιο φόρο υποτέλειας που οι κάτοικοι της επαρχίας πλήρωναν στον Δαρείο. Επιπλέον, προκειμένου να ειρηνεύσει την κατακτημένη περιοχή, προτού προχωρήσει, διέταξε αυτούς που είχαν καταφύγει στα βουνά να επιστρέψουν στα σπίτια τους και τους απάλλαξε από κάθε ευθύνη, διότι γνώριζε πως εξαναγκάστηκαν να βοηθήσουν τους Πέρσες στον πόλεμο.

Μετά την νίκη του Γρανικού, συνέχισε την προς νότο πορεία του, προς τις Σάρδεις, πολιτικό και οικονομικό κέντρο της Λυδίας. Κατέλαβε τη Λυδία χωρίς μάχη, αφού του την παρέδωσε ο διοικητής της περσικής φρουράς και σαν αντάλλαγμα επέτρεψε στους Λυδούς να είναι ελεύθεροι. Στις Σάρδεις αναδιοργάνωσε το περσικό σύστημα των σατραπειών το οποίο είχε υιοθετήσει. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό οι σατράπες συγκέντρωναν όλες τις πολιτικές, οικονομικές και στρατιωτικές εξουσίες, πράγμα που τους καθιστούσε εξαιρετικά ισχυρούς. Σε όλες τις ελληνικές πόλεις αποκατάστησε τους αρχαίους δημοκρατικούς θεσμούς, θεωρώντας το μέσο αυτό ως το καταλληλότερο για την ασφάλεια των μετόπισθεν.

Από τις Σάρδεις μετέβη στην Έφεσο στην οποία κατέλυσε την ολιγαρχία και εγκατέστησε δημοκρατικό πολίτευμα. Από εκεί κατέλαβε τη Μίλητο, τα νησιά Τένεδος, Χίος και Μυτιλήνη τα οποία έγιναν μέλη της Συμμαχίας.

Με την κατάληψη της Μιλήτου, της τελευταίας κατεχοχόν Ελληνικής πόλης στην ανατολική ακτή του Αιγαίου, από την οποία μπορούσε να διανοιχτεί μια δευτερεύουσα γραμμή επικοινωνιών με την Ελλάδα μέσω Σάμου,

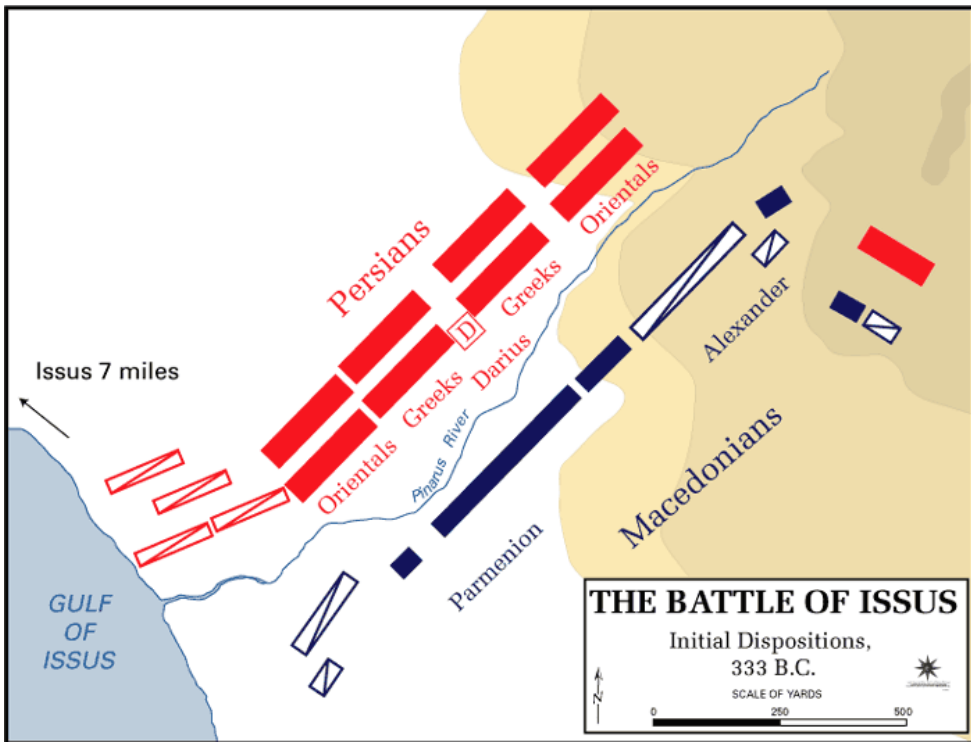
Ικαρίας, Μυκόνου, Τενέδου και Άνδρου, ο Αλέξανδρος ολοκλήρωσε τη δημιουργία της υπερπόντιας βάσης.

Από τη Μίλητο προωθήθηκε στην Αλικαρνασό, πρωτεύουσα της Καρίας, μετά προς τη Λυκία και τέλος προς την Παμφυλία. Στη συνέχεια ο Μ. Αλέξανδρος κατευθύνθηκε βόρεια, προς το Γόρδιο της Φρυγίας, όπου υπήρχε ο "Γόρδιος Δεσμός", ένας κόμπος από λουριά σε ένα άρμα, που λεγόταν ότι όποιος το λύσει θα κατακτήσει τον κόσμο. Ο Αλέξανδρος έλυσε τον δεσμό με το σπαθί του υπονοώντας ότι θα κατακτήσει τον κόσμο με το σπαθί του.

Μετά από όλα αυτά, το 333 π.Χ., κινήθηκε προς τη Συρία, όπου ο Δαρείος ο 3^{ος} συγκέντρωνε νέες δυνάμεις. Συμπεραίνοντας μετά από λανθασμένες πληροφορίες ότι οι Πέρσες τον περίμεναν στην πεδιάδα των Σώχων, νόμισε προς στιγμήν ότι απέτυχαν οι στρατηγικές του προθέσεις. Ενώ κινούνταν προς τις υποτιθέμενες εχθρικές θέσεις, ο Δαρείος έφθασε στα υψίπεδα του άνω ρου του Ευφράτη και διαβαίνοντας τις Αμανικές Θύρες, βρέθηκε στα νώτα των Μακεδόνων.

Ο Αλέξανδρος, ο οποίος μόχθησε τόσο πολύ για την εξασφάλιση των γραμμών συγκοινωνιών του βρέθηκε αιφνιδιαστικά αποκομμένος από τις βάσεις του. Κάνοντας άμεσα αναστροφή εξήλθε από τη δυσχερή θέση στην οποία είχε περιέλθει και χάρις στην **ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΙΣΣΟΥ** φάνηκε, για μία ακόμη φορά, η υπεροχή της τακτικής του και της πολεμικής του μηχανής. Αντί μετά τη νίκη να κινηθεί απ' ευθείας προς τη Βαβυλώνα, καρδιά της Περσικής ισχύος, καταδιώκοντας τον Δαρείο, ακολούθησε έμμεση πορεία κατά μήκος των συριακών ακτών, κατεύθυνση που υπαγορεύθηκε από τις απαιτήσεις

της Υψηλής Στρατηγικής του, δεδομένου ότι, αν και είχε εξουδετερώσει την κατά θάλασσαν υπεροχή των Περσών, δεν είχε καταστρέψει τα ναυτικά τους μέσα. Εφόσον υπήρχαν αυτά, η απειλή εναντίον των γραμμών ανεφο-

διασμού του θα εξακολουθούσε να είναι σοβαρή, ιδιαίτερα μάλιστα αφού η κυρίως Ελλάδα και ειδικότερα η Αθήνα ανεχόταν απλώς την ηγεσία του.

Η προέλασή του διαμέσου της Φοινίκης επέτρεψε στον Μ. Αλέξανδρο την πλήρη καταστροφή του περσικού στόλου, με δεδομένο ότι η ναυτική δύναμη που απέμεινε ήταν κατά το πλείστον φοινικική. Το μεγαλύτερο μέρος του στόλου παραδόθηκε, τα δε πλοία που απέμειναν στην Τύρο υπέστησαν την τύχη της πόλεως όταν αυτή κατελήφθη.

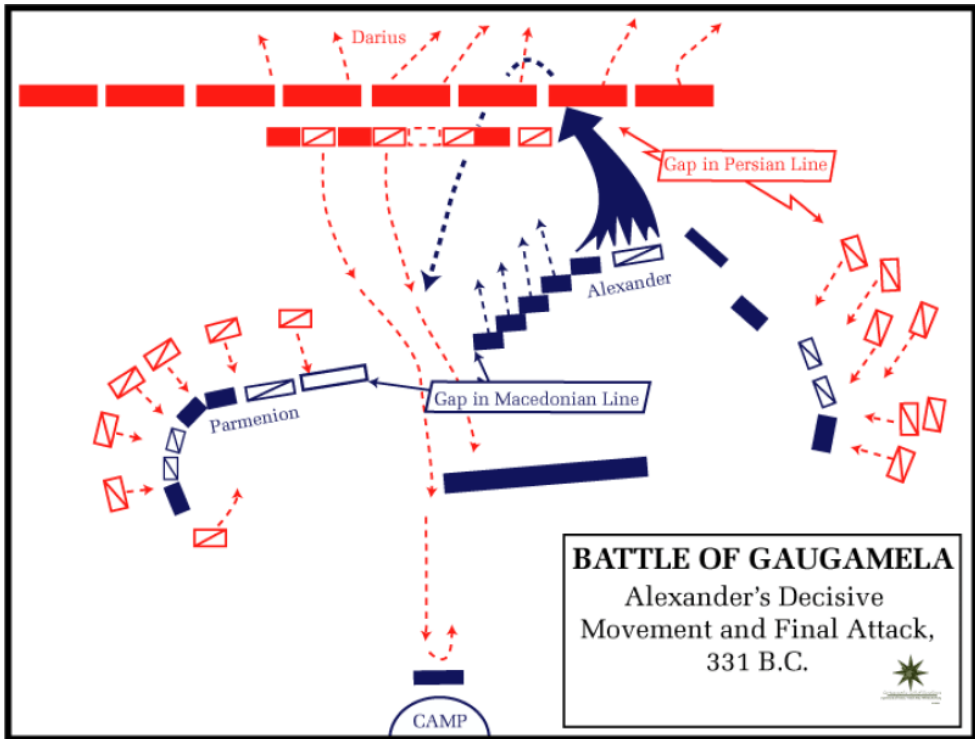
Έτσι κατέλαβε την Άραδο, την Μάραθο, τη Βίβλο και την Σιδώνα, οι οποίες παραδόθηκαν. Στη συνέχεια κατευθύνθηκε προς τη Τύρο, της οποίας η κατάληψη σήμαινε το τέλος της περσικής ναυτικής ισχύος. Την κατέλαβε μετά από πολιορκία 7 μηνών τον Ιούλιο του 332 π.Χ. Η κατάληψή της έδωσε στον Αλέξανδρο τη Συρία και την Αίγυπτο, οι οποίες παραδόθηκαν αμαχητί. Η **κατάληψη της Αιγύπτου** πρέπει να έγινε για 2 λόγους. Την υπερεξασφάλιση από τη θάλασσα και την ολοκληρωτική κατάκτηση της Περσικής Αυτοκρατορίας.

Τέλος το 331 π.Χ., ο Μακεδόνας κατακτητής κινήθηκε βόρεια, προς το σημερινό Χαλέπι, αφού δέχθηκε στην Αίγυπτο τις ενισχύσεις από την Ελλάδα (300 Έλληνες μισθοφόρους, 500 Θράκες ιππείς και μερικές χιλιάδες πεζούς) προχωρώντας στην απαραίτητη ανασυγκρότηση και αφού οργάνωσε την Τύρο και τη Συρία ως βάση εξορμήσεως. Μετά στράφηκε ανατολικά, διάβηκε τον Ευφράτη και κατευθύνθηκε ταχέως προς την κοιλάδα του άνω ρου του Τίγρη. Κοντά στην αρχαία Νινευή (στην θέση της σημερινής Μοσούλης) ο Δαρείος είχε συγκεντρώσει νέα πολυάριθμη στρατιά κι είχε εξομαλύνει το χώρο μπροστά από το μέτωπο για την ευκολότερη κίνηση και χρησιμοποίηση του πολυάριθμου πεζικού, ιππικού, των δρεπανηφόρων αρμάτων και των ελεφάντων του.

Ο Μ. Αλέξανδρος βιαζόταν να γίνει η μάχη, εν τούτοις όμως η ενέργειά του υπήρξε και πάλι «έμμεση». Διάβηκε τον Τίγρη από σημείο στο οποίο δεν υπήρχε εχθρός (διανύοντας 120 χλμ περίπου) και βρέθηκε έτσι στην ίδια με

τον Δαρείο ανατολική πλευρά του ποταμού, αιφνιδιάζοντάς τον και αναγκάζοντάς τον να αλλάξει τη διάταξή του.

Η Ελληνική Στρατιά ξεκουράστηκε για πέντε ημέρες, ενώ ο Μ. Αλέξανδρος και οι αρμόδιοι επιτελείς του ασχολήθηκαν με την αναγνώριση και τη μελέτη του εδάφους για την κατάστρωση των σχεδίων. Για μία ακόμη φορά, με τη **ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΓΑΥΓΑΜΗΛΩΝ** (γνωστή ως και **μάχη των Αρβήλων**), ο Αλέξανδρος και ο στρατός του κατέδειξαν την απόλυτη τακτική και τεχνική

υπεροχή, εξουδετερώνοντας το τελευταίο εμπόδιο το οποίο παρεμβλήθηκε μεταξύ αυτών και του Υψηλής Στρατηγικής αντικειμενικού σκοπού.

Η μάχη των Γαυγαμήλων σήμαινε την οριστική διάλυση του περσικού στρατού και σύμφωνα με τον καθηγητή Wheeler «...ήταν η μεγαλύτερη μάχη στην ιστορία του αρχαίου κόσμου». Ζητήματα αιώνων καθορίστηκαν μέσα σε μια μέρα. **Χρειάστηκε μόλις 3 χρόνια για να διαλύσει την κραταιά Περσική αυτοκρατορία !!!**

Ο δρόμος για όλα τα μεγάλα κέντρα της Περσίας ήταν πια ανοικτός. Προχώρησε προς τη Βαβυλώνα, όπου οι κάτοικοι τον υποδέχθηκαν με άνθη. Ήταν ο νέος κυρίαρχος της Ασίας. Κυρίευσε επίσης τα Σούσα με τους τεράστιους θησαυρούς.

Το επόμενο έργο του, ήταν να οργανώσει τη διακυβέρνηση της Βαβυλωνίας. Εδώ βρέθηκε αντιμέτωπος με ένα νέο πρόβλημα. Παρότι ο Δαρειός είχε διαφύγει, η ήττα του στα Γαυγάμηλα ήταν τόσο αποφασιστική, ώστε ο Αλέξανδρος είχε καταστεί de facto (εκ των πραγμάτων), αν όχι de jure (εκ του δικαίου), βασιλιάς των βασιλιάδων. Ενώ στα μάτια των Μακεδόνων παρέμενε βασιλιάς τους, η μοίρα τον είχε στέψει αυτοκράτορα πολλών εθνών και στο εγγύς μέλλον θα έφερνε ακόμη περισσότερα έθνη στην κυριαρχία του. Το πρόβλημα του δεν ήταν μόνο το πώς να αναδιοργανώσει τις κατακτήσεις του, αλλά πώς, μαζί με τη Μακεδονία και την Ελλάδα, να τις συνενώσει σε μία παγκόσμια δύναμη. Η μεγαλοφυΐα του τον έκανε να καταλάβει ότι δεν μπορούσε να κάνει κάτι τέτοιο αποκλειστικά δια της βίας, αλλά μόνο με την πρόθυμη συνεργασία των κατακτημένων λαών.

Για πρώτη φορά επέλεξε έναν Πέρση για σατράπη και διόρισε σατράπη της Βαβυλωνίας τον Μαζαίο, τον στρατηγό που είχε διοικήσει ικανά τη δεξιά

πτέρυγα του Δαρείου στα Άρβηλα και που μετά τη μάχη είχε καταφύγει στη Βαβυλώνα. Από πολιτικής απόψεως ήταν μία ευφυής απόφαση. Πρώτον, το πιθανότερο ήταν ότι ο λαός θα ήταν περισσότερο ευχαριστημένος να κυβερνιέται από έναν Πέρση παρά από έναν Έλληνα. Δεύτερον, όσο ο Δαρείος ήταν ελεύθερος, ο διορισμός του Μαζαίου παρείχε ένα κίνητρο στους σατράπες που παρέμεναν πιστοί σ' αυτόν να τον εγκαταλείψουν.

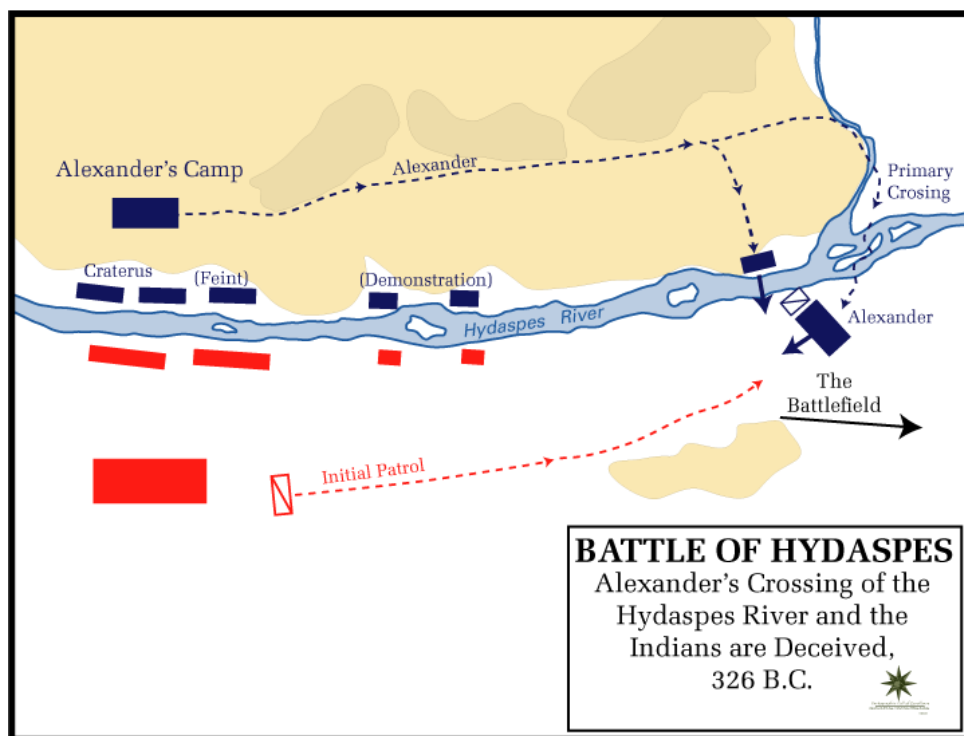
Τον Ιανουάριο του 330 π.Χ. κατέλαβε την πρωτεύουσα της Περσικής Αυτοκρατορίας, την Περσέπολη. Διέταξε την πυρπόληση της πόλης για να εκδικηθεί την πυρπόληση της Αθήνας από τους Πέρσες κατά τους Μηδικούς πολέμους. Με την κατάληψη της θερινής πρωτεύουσας της Μήδιδας, τα Εκβάτανα, ουσιαστικά έληξε και η αποστολή της Συμμαχίας. Με την κατάληψη των Εκβατάνων εκπληρωνόταν η εντολή του Συνεδρίου της Κορίνθου. Αφού πλήρωσε 2.000 τάλαντα τον καθένα από τους συμμάχους συμπολεμιστές του, ποσό που είχε συμφωνηθεί στην Ελλάδα, ξεκίνησε την οργάνωση αποκλειστικά δικού του στρατού. Η αυτοκρατορία του τώρα εκτείνονταν μέχρι της νότιες ακτές της Κασπίας Θάλασσας, περιλαμβάνοντας το σημερινό Αφγανιστάν και Βελουχιστάν και βόρεια τη Βακτριανή και Σογδιανή, το σημερινό Τουρκεστάν. Στη Σογδιανή παντρεύτηκε την ωραιότατη Ρωξάνη.

Χρειάστηκε μόνο άλλα τρία χρόνια, από την άνοιξη του 330 π.Χ. ως την άνοιξη του 327 π.Χ. για να κατακτήσει και αυτήν την πελώρια περιοχή.

Οι εκστρατείες διαδέχθηκαν η μία την άλλη μέχρις ότου έφθασε στα πρόθυρα των Ινδιών. Στην πραγματικότητα επρόκειτο περί επιχειρήσεων

εκκαθάρισε των υπολειμμάτων της Περσικής Αυτοκρατορίας και σταθεροποίησε της Μακεδονικής.

Όταν ο Μ. Αλέξανδρος συναντήθηκε στον **ΥΔΑΣΠΗ ΠΟΤΑΜΟ** με τον Πύρο, πραγματοποίησε αριστοτεχνικό ελιγμό «εμμέσου ενέργειας» καταδεικνύοντας κατά τον λαμπρότερο τρόπο την στρατηγική του μεγαλοφυΐα.

Δημιούργησε αποθέματα σιτηρών, ανέπτυξε το στρατό του κατά μήκος της δυτικής όχθης του ποταμού κι εξαπάτησε τον αντίπαλο του όσον αφορά τις πραγματικές του προθέσεις. Προ των κατά μήκος του ποταμού παλινδρομικών κινήσεων του λαμπρού μακεδονικού ιππικού, ο Πύρος αρχικά

περιήλθε σε αμηχανία. Έτσι βρέθηκε ο Πώρος σε πλήρη αδυναμία αντιδράσεως, αναμένοντας παθητικά την απόφαση του αντιπάλου του.

Για μια ακόμη φορά ο Μ. Αλέξανδρος απέκτησε την πρωτοβουλία των κινήσεων, ενώ αρχικά φαινόταν να βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση. Αφού έφερε τον Πώρο σε κατάσταση πνευματικής κούρασης, άφησε τον όγκο των στρατευμάτων του στη δυτική όχθη και παραλαμβάνοντας επίλεκτο απόσπασμα πέρασε τον ποταμό νύκτα σε απόσταση 30 περίπου χλμ από το στρατόπεδό του.

Χάρη στον ελιγμό αυτό, ανέτρεψε την πνευματική και ηθική ισορροπία των δυνάμεων κι έτσι κατόρθωσε με ένα μόλις τμήμα του στρατού του να καταστρέψει ολόκληρο τον όγκο του αντιπάλου. Ο Μ. Αλέξανδρος είχε βεβαιωθεί πριν τη μάχη περί της ηθικής και διανοητικής ήττας του αντιπάλου του ώστε να ριψοκινδυνεύσει την διάσπαση των δικών του δυνάμεων και μάλιστα σε μεγάλη απόσταση από τον κύριο όγκο των δυνάμεων του.

Για να ολοκληρώσει την κατάκτηση του υπολοίπου της Περσικής Αυτοκρατορίας που κάποτε έφτανε στα δυτικά των Ινδιών, ο Μ. Αλέξανδρος διέσχισε τον Ινδό ποταμό και το 326 π.Χ. εισέβαλε στο Παντζάμπ φτάνοντας μέχρι τον ποταμό Υφάση. Εκεί όμως για πρώτη φορά στη ζωή του ένιωσε ότι δεν ήταν θεός αλλά άνθρωπος. Οι άνδρες του, κουρασμένοι αφάνταστα, αρνήθηκαν για πρώτη φορά να τον ακολουθήσουν. Έδωσε τότε τη διαταγή του γυρισμού.

Ένα μέρος του στρατού του θα επέστρεφε από την ξηρά και ένα άλλο από τη θάλασσα έτσι ώστε να εξερευνηθεί ο Ινδικός Ωκεανός. Κατασκεύασε στόλο, αναθέτοντας την αρχηγία του στο φίλο του Νέαρχο και πήρε το δρόμο του γυρισμού. Έφτασε στις εκβολές του Ινδού ποταμού το Σεπτέμβριο του 325 π.Χ. όπου παρέμεινε 6 μήνες.

Ο Μ. Αλέξανδρος προχώρησε από την ξηρά και διασχίζοντας την έρημο κάτω από αφάνταστες κακουχίες έφτασε στα Σούσα το 324 π.Χ.. Από τις κακουχίες μόνο το ένα τέταρτο του στρατού του διασώθηκε. Ο στόλος μετά από πολύμηνες περιπέτειες έφτασε στις εκβολές του Τίγρη, στον Περσικό Κόλπο.

Βρισκόταν στα Εκβάτανα όταν πέθανε ο πιστότερός του φίλος, ο Ηφαιστίωνας. Το πλήγμα ήταν μεγάλο για τον Μ. Αλέξανδρο. Για τρεις μέρες έμεινε νηστικός και διέταξε πένθος σ' όλο το στρατό. Δώδεκα χιλιάδες τάλαντα στοίχισε το μνημείο που ύψωσε για το νεκρό του φίλο.

Την άνοιξη του 323 π.Χ. έφτασε στη Βαβυλώνα καταρτίζοντας τα νέα του σχέδια. Δεν ήταν όμως γραφτό να συνεχίσει το έργο του. Προσεβλήθη από πυρετό και μέσα σε λίγες μέρες πέθανε. Ο θάνατος του αποδίδεται στις κακουχίες, τις στερήσεις και την σωματική εξάντληση που προκλήθηκαν από τις συνεχείς πολεμικές του εξορμήσεις.

Άφησε δε την αυτοκρατορία του, όπως ακριβώς το είπε «τω κρατίστω». Μια αμφιλεγόμενη δήλωση που είχε σαν αποτέλεσμα οξείες διαμάχες ανάμεσα στους επιγόνους, που κράτησαν περίπου μισό αιώνα.

Ο Αλέξανδρος ήταν ευτυχομένος πριν τον θάνατο του, διότι πέθαινε έχοντας μπροστά στα μάτια του το πραγματικό του έργο. Είχε ανοίξει τις πύλες ενός νέου κόσμου και το μόνο που απέμενε ήταν να αποδείξει τι θα έκανε με τον νέο κόσμο.

Με βάση την μέχρι τότε πορεία του και με δεδομένο ότι σχεδίαζε να καταλάβει την Κασπία Θάλασσα και τις ακτές της νότιας Αραβίας και όχι να βγει στον Ωκεανό ή να ολοκληρώσει την κατάκτηση της Περσικής αυτοκρατορίας συμπεραίνουμε ότι η εκστρατεία του είχε εξερευνητικό και εκπολιτιστικό χαρακτήρα επιχειρώντας την δημιουργία ενός οικουμενικού κράτους που θα βασιζόταν στον Ελληνικό πολιτισμό και γλώσσα.

Πριν από τον Μεγάλο Αλέξανδρο ο Ελληνικός πολιτισμός ήταν αυστηρά περιορισμένος στον καθαρά Ελλαδικό χώρο και τις Ελληνικές αποικίες. Με τον Μεγάλο Αλέξανδρο ο Ελληνικός πολιτισμός έφθασε στα πέρατα της Ασίας και σχεδόν σε όλα τα γνωστά τότε σύνορα του πολιτισμένου κόσμου.

Πέραν όμως από την διάδοση και ανάπτυξη του ελληνικού πολιτισμού ο Μεγάλος Αλέξανδρος ενδιαφερόταν εξίσου για την ανάπτυξη των κατακτηθέντων λαών.

Φρόντιζε πάντα για την άνοδο του βιοτικού τους επιπέδου, την πρόοδο τους και την διάδοση του πολιτισμού. Παντού έκτισε πόλεις, ίδρυσε αγορές και εμπορικά κέντρα γύρω από τα οποία περιστρέφεται και σήμερα η ζωή. Η Αλεξάνδρεια έγινε εστία ελληνικής και πνευματικής καλλιέργειας και διαδέχθηκε την Αθήνα σε παγκόσμια κλίμακα.

Κατόρθωσε να ενοποιήσει το νομισματικό σύστημα κάνοντας την δραχμή αττικού τύπου ως παγκόσμιο νόμισμα και καθιέρωσε την Ελληνική γλώσσα ως επίσημη γλώσσα.

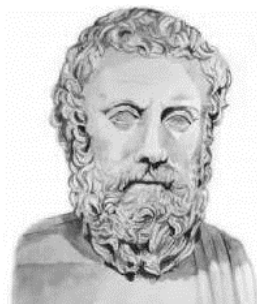
Πέραν όμως από αυτά ο Μ. Αλέξανδρος υπήρξε και λάτρης των επιστημών. Κατά την εκστρατεία του κατέγραφε και μελετούσε τα νέα ζώα και φυτά που συναντούσε καθώς και τα φυσικά φαινόμενα. Μπορεί να λεχθεί ότι ο διάπλους του Ινδού ποταμού και ο περίπλους των Ινδικών και Αφρικανικών ακτών έγιναν καθαρά για επιστημονικούς σκοπούς. Μέσα από τις κατακτήσεις του, από την ανάπτυξη που επέφερε στους κατακτηθέντες λαούς και με την μετάδοση του ελληνικού πολιτισμού άλλαξε την πορεία της ιστορίας και της ανθρωπότητας. Κανένας δεν μπορεί να γνωρίζει ποια θα ήταν η μορφή του σημερινού κόσμου εάν δεν είχε υπάρξει ο Αλέξανδρος.

Δημιούργησε ένα παγκόσμιο κράτος το οποίο διατηρήθηκε για 300 χρόνια και αποτέλεσε κοινοπολιτεία παιδείας, ηθικού πολιτισμού, επιστημών και

εμπορίου. Το παγκόσμιο αυτό κράτος όχι μόνο εξασφάλισε την διατήρηση του ελληνικού πνεύματος και πολιτισμού αλλά του έδωσε τέτοια έκταση που δεν είχε ποτέ. Το πνεύμα αυτό δημιούργησε τις συνθήκες για να γίνει η Ρώμη και αργότερα η Ευρώπη, αυτό που έγιναν.

Με τον Αλέξανδρο ουσιαστικά εγκαινιάσθηκε μια νέα εποχή, η πρώτη παγκόσμια εποχή, διευρύνοντας τα όρια της ανθρώπινης γνώσης και προσπάθειας. Αντικατάστησε τον τοπικισμό με την έννοια της οικουμένης διεθντοποιώντας τις συναλλαγές και το εμπόριο.

Αυτό πολλοί από εμάς ίσως δεν το γνωρίζουν, όμως ο Πλούταρχος στο έργο του «Περί Αλεξάνδρου τύχης ή αρετής», δηλώνει ξεκάθαρα ότι ο Αλέξανδρος επιθυμούσε να ακολουθήσει τα βήματα του Ηρακλή και του Διονύσου και να πάει ξανά στις Ινδίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ**ΑΡΧΑΙΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ – ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ****Αισχύλος (525 ή 524 π.Χ. - 456 π.Χ.)**

Ο Αισχύλος, ο μεγάλος μας ποιητής και ο αρχαιότερος των τραγωδών, γεννήθηκε στην Ελευσίνα. Μαζί με τον Σοφοκλή και τον Ευριπίδη, είναι οι μοναδικοί τραγικοί ποιητές των οποίων έχουν σωθεί ολοκληρωμένα έργα.

Φέρεται να έχει μνηθεί στα Ελευσίνια μυστήρια, γεγονός που τον εξόπλισε με ήθος, γενναιότητα και σθένος, κάτι που αποτυπώνεται στα έργα του αλλά και στον βίο του, ενώ ο G. Thomson στο βιβλίο του³ «*Aeschylus & Athens: a study in the social origins of drama, 1967*», υποστηρίζει πως ο Αισχύλος είχε πολύ βαθιές γνώσεις της πυθαγορείου φιλοσοφίας, αφού σύμφωνα με την άποψή του, τα έργα του *βρίθουν πυθαγόρειων ιδεών και συμβολισμών*.

Συμμετείχε στους Μηδικούς Πολέμους ο μεγάλος αυτός τραγωδός, εξοπλισμένος με πνεύμα και μόρφωση, εμπειρίες και σθένος, όντας τέκνο της εποχής του, άφησε ανεξίτηλο το στίγμα του στην ιστορία, διαμορφώνοντας

³ <https://www.bannedthought.net/Britain>

την τραγωδία με τις προοδευτικές του καινοτομίες και το μυστηριακό του γνωστικό υπόβαθρο, έτσι ώστε δικαίως να αναφέρεται από όλους ως «ο πατέρας της τραγωδίας».

Δεν πρέπει να μας διαφεύγει πως ο Αισχύλος ήταν μνημένος στα ελευσίνια μυστήρια, και κάτοχος “θεολογικής” γνώσης. Οι μύθοι δηλαδή και το υπόβαθρο που χρησιμοποιεί είναι απόλυτα σύμφωνο με το ευρύτερο φιλοσοφικοθρησκευτικό σύστημα, βάσει του οποίου μεγάλοι φιλόσοφοι της ύστερης εποχής, μας έδωσαν κάποια κλειδιά ή αποκωδικοποίησαν οι ίδιοι μέρη τραγωδιών. Πρέπει όμως να προφυλαχτούμε και από την μονόπλευρη οπτική των έργων⁴.

Κάθε έργο κρύβει μέσα του μια πολλαπλότητα και ένα εύρος το οποίο θα καταφέρουμε να εντοπίσουμε, μόνο όταν διευρύνουμε και εμείς οι ίδιοι το αντιληπτικό μας πεδίο, αναγνωρίζοντας πως τις περισσότερες φορές μπορεί να υφίσταται μια πολλαπλή κωδικοποίηση, ένας πολυεπίπεδος κόσμος συμβόλων. Αν λοιπόν βρεθούμε ποτέ σε σύγχυση προκειμένου να διαλέξουμε την μια ή την άλλη εξήγηση, τον έναν ή τον άλλον αποσυμβολισμό, θα πρέπει να είμαστε σε θέση να δεχτούμε πως μπορεί να ισχύουν παραπάνω από μια εξηγήσεις και ας φαίνονται φαινομενικά πως είναι αντιφατικές. Οι εκδοχές και οι παραλλαγές των μύθων για παράδειγμα δεν ακυρώνουν ο ένας τον άλλον, αλλά τους προσδίδουν άλλο νόημα, μεγαλύτερο

⁴ <https://www.evprattein.gr/el/aischylos>

εύρος εμβαθύνοντάς τον και προσεγγίζοντας μια σφαιρική αλήθεια. Εξάλλου οι τραγωδίες δεν “παίζονταν” αλλά “**διδάσκονταν**” στα αρχαία θέατρα.

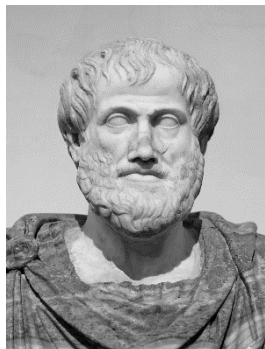
Με τον Αισχύλο η αρχαιοελληνική τραγωδία εξελίχθηκε από τον αρχικό διθύραμβο – θρησκευτικό και λατρευτικό άσμα που τραγουδούσε ο θίασος των πιστών του Διονύσου, με συνοδεία αυλού, χορεύοντας γύρω από τον βωμό του θεού – σε πολυπρόσωπη παράσταση, και έφθασε στο μεσουράνημά της. Το ύφος του Αισχύλου διακρίνεται για την μεγαλοπρέπειά του, το όλο δε έργο του για το βάθος, την πρωτοτυπία στη μορφή, και την ισχυρότατη φαντασία του μεγάλου ποιητή⁵.

Έργα του οι Πέρσαι (472 π.Χ.) (πρωτ. κείμενο), Αιτναίαι (470 π.Χ. - μη σωζόμενο), Επτά επί Θήβας (467 π.Χ.) (πρωτ. κείμενο), Ικέτιδες (463 ; π.Χ.) (πρωτ. κείμενο), Προμηθεύς Δεσμώτης (πρωτ. κείμενο), Ορέστεια [τριλογία] (458 π.Χ.) που αποτελείται από το Αγαμέμνων (πρωτ. κείμενο), το Χοηφόροι (πρωτ. κείμενο) και το Ευμενίδες (πρωτ. κείμενο).

Το έργο «Προμηθεύς Δεσμώτης» αμφισβητείται ότι είναι του Αισχύλου, και ενδεχομένως να ανήκει στον γιο του τον Ευφορίωνα.

Τα έργα του επηρέασαν ανθρώπους της λογοτεχνίας και της πολιτικής. Μέσα σε αυτούς ήτανε ο Βίκτωρ Ουγκό, ο Λόρδος Βύρων, ο Γιόχαν Βόλφγκανγκ φον Γκαίτε και ο Καρλ Μαρξ.

⁵ Αισχύλος, 525 - 456 π.Χ. - Ο πρώτος από τους τρεις μεγάλους τραγικούς ποιητές

Αριστοτέλης (384 π.Χ. – 322 π.Χ.)

Μαθητής του άλλου ογκόλιθου του αρχαιοελληνικού πνεύματος, του Πλάτωνα, ο Σταγειρίτης στοχαστής ήρθε στον κόσμο για να αλλάξει καθοριστικά τόσο τη σκέψη και τα γράμματα όσο και την επιστημονική μεθοδολογία.

Ο Αριστοτέλης γεννιέται στα Στάγειρα της Χαλκιδικής, ως γιος του Νικόμαχου, του βασιλικού γιατρού του ηγεμόνα της Μακεδονίας Αμύντα Γ' (πατέρα του Φιλίππου).

Ο Αριστοτέλης θα παραμείνει στο πλευρό του Πλάτωνα για δύο σχεδόν δεκαετίες και όταν ο Πλάτωνας πέθανε το 347 π.Χ., ο Αριστοτέλης δεν πήρε τη θέση του διευθυντή της Ακαδημίας, παρά το γεγονός ότι δεν υπήρχε όμοιός του σε όλη την Αθήνα⁶.

Το 342 π.Χ. ο γνωστός πλέον δάσκαλος θα αποδεχτεί την πρόσκληση του βασιλιά της Μακεδονίας Φιλίππου Β' να επιστρέψει στη γενέτειρά του από την Άσσο της Μικράς Ασίας, για να διδάξει τον 13χρονο γιο του ηγεμόνα, Αλέξανδρο.

Ο Αριστοτέλης περπατώντας και συζητώντας με τους μαθητές του, έμειναν γνωστοί ως «Περιπατητές» και περιπατητική σχολή, αλλά περιπατητική φιλοσοφία⁷. Στα δεκατρία χρόνια που θα παραμείνει ο Αριστοτέλης στην

⁶ Ο πάνσοφος του αρχαίου κόσμου Αριστοτέλης - Newsbeast

⁷ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ (rssing.com)

Αθήνα, ταυτόχρονα με τις χρονοβόρες διδακτικές του υποχρεώσεις, θα βρει χρόνο για να συγγράψει το μεγαλύτερο μέρος του κολοσσιαίου έργου του, κάνοντας τους πάντες να διερωτώνται πώς ήταν δυνατόν να προλαβαίνει και να διαπρέπει στα καθήκοντά του; Ο όγκος των πληροφοριών που συγκέντρωσε και η κριτική του ματιά στον φυσικό κόσμο, τη μεταφυσική, την πολιτική και τη φιλοσοφία συνεχίζουν να προκαλούν εντύπωση.

Τα συγγράμματα του Αριστοτέλη χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

Η πρώτη είναι οι εξωτερικοί λόγοι, που απευθύνονταν σε ευρύ κοινό, γι' αυτό και δεν είχαν πολλές λεπτομέρειες ούτε επιστημονική ορολογία. Είναι έργα λογοτεχνικού χαρακτήρα, έχουν τη μορφή διαλόγου, ανάγονται στην πρώτη περίοδο της ζωής του φιλοσόφου και μαρτυρούν επιρροή από το δάσκαλό του.

Δεύτερη κατηγορία οι ακροαματικοί λόγοι, ή πραγματείες. Πρόκειται για ακροάσεις, δηλαδή παραδόσεις, τις οποίες χρησιμοποιούσε ο φιλόσοφος στα μαθήματά του και συχνά αποτελούσαν τη βάση για προφορική ανάπτυξη ορισμένων θεμάτων⁸. Αντίγραφα αυτών των λόγων μπορούσαν να έχουν οι ακροατές που κρατούσαν και σημειώσεις τις οποίες διένειμαν στο αναγνωστικό κοινό. Μας είναι γνωστοί από αποσπάσματα που μνημονεύουν αρχαίοι συγγραφείς και από τρεις καταλόγους που έχουν σωθεί.

⁸ Δήμος Αριστοτέλη | Η διάσωση του έργου του Αριστοτέλη (dimosaristoteli.gr)

Οι **δώδεκα Αρετές** που προσδιορίζει ο Αριστοτέλης⁹, εάν και εφόσον συντρέχει η θετική **«μεσότητα»** και όχι **«έλλειψη»** ή **«υπερβολή»**, που πρόκειται για έννοιες αρνητικές, είναι οι παρακάτω:

<u>Έλλειψη (-)</u>	<u>Μεσότητα (+)</u>	<u>Υπερβολή (-)</u>
Δειλία	Ανδρεία	Θράσος
Αναισθησία	Σωφροσύνη	Ακολασία
Ανελευθερία	Ελευθεριότητα	Ασωτεία
Μικροπρέπεια	Μεγαλοπρέπεια	Απειροκαλία
Μικροψυχία	Μεγαλοψυχία	Χαυνότητα
Αφιλοτιμία	Φιλοτιμία	[Ανώνυμο]
Αοργησία	Πραότητα	Οργιλότητα
Ειρωνεία	Αλήθεια	Αλαζονεία
Αγροικία	Ευτραπελεία	Βωμολοχία
Δυσκολία	Φιλία	Κολακεία
Κατάπληξη	Αιδώς	Αναισχυντία
Επιχαιρεκακία	Νέμεση	Φθόνος

Οι Αλεξανδρινοί υπολόγιζαν ότι ο Αριστοτέλης έγραψε 400 περίπου συνολικά βιβλία. Ο Διογένης ο Λαέρτιος υπολόγισε το έργο του σε στίχους και

⁹ Αριστοτέλης: Η θεωρία της μεσότητας | S.T.M.O.L (wordpress.com)

βρήκε ότι έφταναν τις 45 μυριάδες, επακριβώς 445.270 στίχους. Μεγάλο μέρος από το έργο του αυτό χάθηκε. Σώθηκε η Αθηναίων Πολιτεία, σ' έναν πάπυρο που βρέθηκε στην Αίγυπτο.

Η συνηθέστερη κατάταξή των έργων του είναι η ακόλουθη:

Λογικά ή Όργανον που αποτελούν πραγματείες χρήσιμες για τη γνώση και είναι οι εξής έξι:

- *"Περί Ερμηνείας"*
- *"Κατηγορίαι"*
- *"Αναλυτικά Πρότερα"*
- *"Αναλυτικά Ύστερα"*
- *"Τοπικοί και Σοφιστικοί Έλεγχοι"*

Οι πραγματείες αυτές αποτελούν την αιώνια δόξα του φιλοσόφου, γιατί πρώτος αυτός διατύπωσε τους νόμους της ανθρώπινης νόησης και τους τρόπους του συλλογισμού.

Φυσικά, που περιλαμβάνουν τις εξής πραγματείες:

- *"Φυσική ακρόαση"* (βιβλία 8)
- *"Περί ουρανού"* (βιβλία 4)
- *"Περί γενέσεως και φθοράς"* (βιβλία 3)
- *"Μετεωρολογικά"* (βιβλία 4)

-
- *"Περί κόσμου"* (ψευδεπίγραφο)

Βιολογικά

- *"Περί ζώων ιστορίας"* (βιβλία 10)
- *"Περί ζώων μορίων"* (βιβλία 4)
- *"Περί ζώων πορείας"* (1 βιβλίο)
- *"Περί ζώων κινήσεως"*
- *"Περί ζώων γενέσεως"* (βιβλία 5)
- *"Περί φυτών"* (ψευδεπίγραφο)

Με τα έργα του αυτά έγινε ο δημιουργός της φυσικής επιστήμης, της ζωολογίας και της συγκριτικής ανατομίας. Με τις πραγματείες αυτές έστρεψε ο Αριστοτέλης τη φιλοσοφική συζήτηση στο γόνιμο έδαφος του αισθητού κόσμου.

Περί ψυχολογίας

- *"Περί ψυχής"* (βιβλία 3)
 - *"Περί αισθήσεως και αισθητών"*
 - *"Περί μνήμης και αναμνήσεως"*
 - *"Περί ύπνου και εγρηγορήσεως"*
 - *"Περί ενυπνίων"*
 - *"Περί μαντικής της εν τοις ύπνοις"*
-

-
- "Περί μακροβιότητας και βραχυβιότητας"
 - "Περί ζωής και θανάτου"
 - "Περί αναπνοής"
 - "Περί πνεύματος" (ψευδεπίγραφο)

Εκτός από το πρώτο, τα υπόλοιπα της ομάδας αυτής είναι γνωστά με το κοινό όνομα "Μικρά φυσικά".

Μετά τα φυσικά

Από το *Μετά τα φυσικά* ή *Μεταφυσικά* ή πρώτη φιλοσοφία, όπως το αποκαλούσε ο Αριστοτέλης προήλθε ο όρος "μεταφυσική" των νεότερων χρόνων. Στα 12 βιβλία που ακολουθούν τα *Φυσικά* προσθέτουν συνήθως και τη διατριβή "*Περί Μελίσσου, Ξενοφάνους και Γοργίου*" (πιθανώς ψευδεπίγραφο). Στην ομάδα αυτή των έργων του ο Αριστοτέλης εξετάζει τις πρώτες αρχές όλων των όντων και των "κινουμένων" και των "ακινήτων".

Ηθικά

- "*Ηθικά Ευδήμεια*" (βιβλία 7)^[16]
- "*Ηθικά μεγάλα*" (βιβλία 2)
- "*Ηθικά Νικομάχεια*" (βιβλία 10)

Αυτά ιδιαίτερα τα τίμησαν οι θεολόγοι.

Πολιτικά

- "Πολιτικά" (βιβλία 9)
- "Αθηναίων Πολιτεία"
- "Οικονομικά" (βιβλία 2)

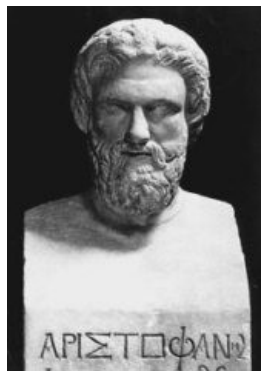
Τεχνικά

- "Ρητορική" (βιβλία 3)
- "Ποιητική" (βιβλίο 1, με πιθανή ύπαρξη και δεύτερου βιβλίου που δεν διασώθηκε)

Προβλήματα

Περιέχουν προβλήματα από διάφορες περιοχές της γνώσης.

Στο σώμα των αριστοτελικών έργων έχουν συμπεριληφθεί και τα ακόλουθα ακόμα έργα, που δε θεωρούνται γνήσια: Φυσιογνωμικά, Περί θαυμασίων ακουσμάτων, Περί χρωμάτων, Περί ατόμων γραμμών, Μηχανικά, Ρητορική προς Αλέξανδρον και Περί ακουστών.

Αριστοφάνης (445 π.Χ.- 386 π.Χ.)

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 445 π.Χ. περίπου, και πέθανε στα μέσα της δεκαετίας του 380 π.Χ.

Έζησε στην Αθήνα και μεγάλωσε τα χρόνια, που ξεκίνησε για την Αθήνα και τους κατοίκους της, μία εποχή ειρήνης και άνθησης, κατά την οποία στην πολιτική ζωή κυριαρχούσε η προσωπικότητα του Περικλή (ειρήνη με την Σπάρτη και την Περσία), και η οποία διήρκεσε μέχρι την έναρξη του τριακονταετούς πελοποννησιακού πολέμου το 431 π.Χ..

Ο Αριστοφάνης είναι, μαζί με τον Εύπολι και τον Κρατίνο, ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της περιόδου της αρχαίας αθηναϊκής κωμωδίας που χαρακτηρίζεται ως «αρχαία κωμωδία»¹⁰ και ο μοναδικός, του οποίου σώζονται ακέραια έργα, με εξαίρεση τον Μένανδρο του οποίου σώζεται ακέραιο μόλις ένα έργο. Κατά τον 5ο αιώνα π.Χ., συνέγραψε 46 κωμωδίες. Από αυτές σώζονται 11 ακέραιες, ενώ παραδίδονται 924 αποσπάσματα.

Το διασημότερο έργο του Αριστοφάνη είναι η «Λυσιστράτη» που παρουσιάστηκε επίσης το 411 π.Χ.. Η ομώνυμη ηρωίδα του έργου πείθει τις γυναίκες της Αθήνας και της Σπάρτης να απέχουν από τις ερωτικές δραστηριότητες για να υποχρεωθούν οι άντρες να διακόψουν τον πόλεμο. Το

¹⁰ Για την διάκριση μεταξύ «αρχαίας», «μέσης» και «νέας» κωμωδίας στην αρχαία φιλολογία βλ. Πλατώνιος, *περί διαφορᾶς κωμωδιῶν*.

σχέδιο αυτό πετυχαίνει μετά από μερικές εμπλοκές. Αν και το έργο φαίνεται να έχει έναν ευγενή στόχο, τη διακοπή του πολέμου και την έλευση της ειρήνης, όπως γνωρίζουμε από την ιστορία, οι ολιγαρχικοί Λακεδαιμόνιοι δέχονταν να διακόψουν τον πόλεμο με κύριο όρο να καταργήσουν οι Αθηναίοι το δημοκρατικό πολίτευμα. Αυτή ήταν και η επιθυμία του Αριστοφάνη, ο οποίος μαζί με τους ολιγαρχικούς υποστήριζε κάθε τι που θα υποσκαπτε το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας. Τα ύστερα έργα «Εκκλησιάζουσες» (393) και «Πλούτος» (388) ασχολούνται με ζητήματα της ιδιωτικής περιουσίας.

Τα έργα του Αριστοφάνη είχαν σημαντική επίδραση σε μεταγενέστερους συγγραφείς, ιδίως σε Άγγλους σατιρικούς του 17ου και 18ου αιώνα.

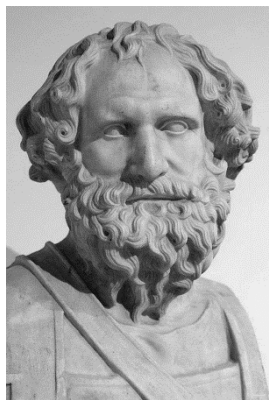
Σωζόμενες Κωμωδίες:

- *Αχαρνής (κωμωδία) (425 π.Χ.)*
- *Ιππείς (κωμωδία) (424 π.Χ.)*
- *Νεφέλες (κωμωδία) (423 π.Χ.)*
- *Σφήκες (κωμωδία) (422 π.Χ.)*
- *Ειρήνη (κωμωδία) (421 π.Χ.)*
- *Όρνιθες (κωμωδία) (414 π.Χ.)*
- *Λυσιστράτη (κωμωδία) (411 π.Χ.)*
- *Θεσμοφοριάζουσες (κωμωδία) (411 π.Χ.)*

- *Βάτραχοι (κωμωδία) (405 π.Χ.)*
- *Εκκλησιάζουσες (κωμωδία) (392 π.Χ.)*
- *Πλούτος (κωμωδία) (388 π.Χ.)*

Αποσπασματικά Σωζόμενες κωμωδίες:

- *Δαιταλής (427 π.Χ.)*
- *Βαβυλώνιοι (426 π.Χ.)*
- *Γεωργοί (424 π.Χ.)*
- *Ολκάδες (423 π.Χ.)*
- *Προάγων (422 π.Χ.)*
- *Αμφιάραος (414 π.Χ.)*
- *Πλούτος α' (408 π.Χ.)*
- *Γηρυτάδης (407 π.Χ.)*
- *Κώκαλος (387 π.Χ.)*
- *Αιολοσίκων β' (386 π.Χ.)*
- *Ταγηνισταί*

Αρχιμήδης (287-212 μ.Χ.)

Ο μαθηματικός, φιλόσοφος, φυσικός και μηχανικός Αρχιμήδης ήταν ένα από τα μεγαλοφυή πνεύματα που γνώρισε στην πορεία της η ανθρωπότητα.

Σίγουρο θεωρείται ότι ο Αρχιμήδης γεννήθηκε στις Συρακούσες περί το 285 π.Χ. και πιθανόν είχε πατέρα τον αστρονόμο Φειδία. Διασώθηκαν αρκετά συγγράμματά του, μερικά αποσπασματικά, «Περί σφαιρας και κυλίνδρου», «Κύκλου μέτρησις», «Περί πολυέδρων», «Περί σφαιροειδέων και κωνοειδέων», «Περί ελίκων», «Κέντρα βάρους επιπέδων», «Τετραγωνισμός παραβολής», «Κατοπτρικά», «Μηχανικά» κ.ά.

Έβαλε τις βάσεις για το μαθηματικό υπολογισμό επιφανειών με ακανόνιστο περίγραμμα και συμμετρικών εκ περιστροφής σωμάτων. Η μέθοδος που εξελίχθηκε, ονομάστηκε στη σύγχρονη εποχή Ολοκληρωτικός Λογισμός. Ο Αρχιμήδης υπολόγισε μία προσεγγιστική τιμή για τον άρρητο αριθμό π, διατύπωσε το νόμο της Μηχανικής για τους μοχλούς, διατύπωσε την αρχή για την άνωση του νερού, κατασκεύασε διάφορες μηχανές, ένα τύπο πολύσπαστου, τον κοχλία, μία αντλητική μηχανή με την «αρχιμήδειον έλικά» κ.ά., Αντιλαμβανόμενος τις απεριόριστες προεκτάσεις της θεωρίας των μοχλών, γενίκευσε την εφαρμογή λέγοντας «Δος μοι πα στω και ταν γαν κινάσω» (δώσε μου σημείο να στηριχθώ και θα κινήσω τη Γη)¹¹.

¹¹ Οι εφευρέσεις του Αρχιμήδη (arcmeletitiki.gr)

Δημόκριτος (460-370 π.Χ.)

Ο Δημόκριτος γεννήθηκε στα Άβδηρα της Θράκης γύρω στα 460 π.Χ. από οικογένεια αριστοκρατικής καταγωγής, δημοκρατικών όμως πεποιθήσεων.

Ήταν μαθητής του Λεύκιππου. Πίστευε ότι η ύλη αποτελείται από αδιάσπαστα, αόρατα στοιχεία, τα άτομα. Επίσης ήταν ο πρώτος που αντιλήφθηκε ότι ο

Γαλαξίας είναι το φως από μακρινά αστέρια¹². Ήταν ανάμεσα στους πρώτους που ανέφεραν ότι το Σύμπαν έχει και άλλους «κόσμους» και μάλιστα ορισμένους κατοικημένους.

Ο Δημόκριτος ξεκαθάριζε ότι το κενό δεν ταυτίζεται με το τίποτα (μη ον), είναι δηλαδή κάτι το υπαρκτό.

Ασχολήθηκε σχεδόν με όλους τους τομείς της ανθρώπινης γνώσης: μαθηματικά, μουσική, γεωμετρία, μετεωρολογία, γλωσσολογία, τέχνη του πολέμου, κοσμολογία, αστρονομία, βιολογία, γεωλογία, γεωγραφία, λογική, ηθική, αισθητική, ιστορία, παιδεία, με φανερή αποχή από τη θρησκεία και την πολιτική. Από αυτήν την άποψη υπήρξε κατά κάποιο τρόπο πρόδρομος του Αριστοτέλη, ένας καθολικός νους, ένα πνεύμα εγκυκλοπαιδικό.

Μεταγενέστεροι μελετητές στην αρχαιότητα (ίσως ο Καλλίμαχος) χώρισαν το έργο του σε 13 τετραλογίες, ενταγμένες σε 5 ομάδες έργων:

¹² Democritus | Biography & Facts | Britannica». www.britannica.com

-
- Τα ηθικά (2 τετραλογίες).
 - Τα φυσικά (4 τετραλογίες).
 - Τα μαθηματικά (3 τετραλογίες).
 - Τα μουσικά (2 τετραλογίες).
 - Τα τεχνικά (2 τετραλογίες).

Σ' αυτές τις τετραλογίες πρέπει να προστεθούν 9 αταξινόμητα έργα και 9 που φέρουν τον τίτλο *Αιτίαι*, σύνολο 70 έργα.

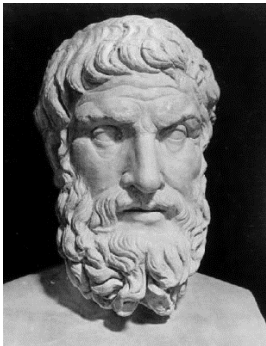
Κατάλογο των έργων του μας παραδίδει ο Διογένης ο Λαέρτιος, ενώ κάποιοι επιπλέον τίτλοι σώζονται στη Σούδα, στο Σέξτο και τον Απολλώνιο Δύσκολο.

Συγκεκριμένα για τον Δημόκριτο, από τον τεράστιο όγκο των γραπτών του σώζονται ελάχιστα αποσπάσματα, κυρίως ηθικού περιεχομένου, τα οποία ανευρίσκονται σε μεταγενέστερους συγγραφείς ως παραθέματα ή παραφράσεις.

Κύριες πηγές μας για τη φιλοσοφία του είναι ο Αριστοτέλης, ο Θεόφραστος, ο Σέξτος ο Εμπειρικός, ο Αλέξανδρος ο Αφροδισιεύς, ο Ιωάννης ο Φιλόπονος, ο Σιμπλίκιος. Οι ερμηνείες της φιλοσοφίας του Δημόκριτου, οι οποίες δίνονται απ' αυτούς τους συγγραφείς, αποτελούν οδηγό και για τη σύγχρονη έρευνα. Η τελευταία πρέπει πάντα να είναι προσεκτική κυρίως στην περίπτωση του Αριστοτέλη (και των σχολιαστών του), αφού ο τελευταίος έχει την τάση να παρουσιάζει τις απόψεις των προγενεστέρων του φιλοσόφων μέσα από το πρίσμα της δικής του τελολογικής φιλοσοφίας.

Πολλοί προσπάθησαν να εξηγήσουν τον λόγο, για τον οποίο χάθηκαν τα έργα του Δημόκριτου. Άλλοι απέδωσαν την απώλεια στην τύχη, άλλοι στους Επικούρειους, οι οποίοι θα ωφελούνταν από την απώλεια του έργου του Δημόκριτου, καθώς μ' αυτόν τον τρόπο δεν θα ήταν πια φανερή η έλλειψη πρωτοτυπίας της θεωρίας τους. Άλλοι θεώρησαν την απώλεια συνέπεια της κακής φήμης που είχε ο Δημόκριτος ως πρόδρομος των Επικουρείων. Η τρίτη εκδοχή φαίνεται πλησιέστερη στην αλήθεια, αφού ως γνωστόν χάθηκε και το έργο των ίδιων των Επικουρείων.

Επίκουρος (341-270 π.Χ.)

Γεννήθηκε στη Σάμο στις 4 Φεβρουάριου του 341 π.Χ., δευτερότοκος ανάμεσα σε τέσσερα αδέρφια.

Οι γονείς του ήταν κληρούχοι: φτωχοί Αθηναίοι πολίτες που εγκαθίσταντο σε εδάφη των υποτελών κρατών, τα οποία σφετεριζόταν η αθηναϊκή δημοκρατία. Εκεί στη Σάμο άρχισε με την μελέτη των συγγραμμάτων των προγενέστερων φιλοσόφων, του Αναξαγόρα και του Αρχέλαου.

Δάσκαλοί του ήταν οι Πλατωνικοί Πάμφιλος στη Σάμο και Ξενοκράτης στην Αθήνα, και ο Δημοκρίτειος Ναυσιφάνης, ο οποίος τον μύησε στη ατομική θεωρία του Δημόκριτου.

Στα 18 του πήγε την Αθήνα για να εγγραφεί στο ληξιαρχείο και να υπηρετήσει τη θητεία του. Η παραμονή του εκεί συνέπεσε με το θάνατο του Μεγ.

Αλεξάνδρου και την έναρξη μια μακράς περιόδου ταραχών που ταλαιπώρησαν την Ελλάδα. Στην Αθήνα, όπου έμεινε μερικά χρόνια, πρέπει να παρακολούθησε τις παραδόσεις του Ξενοκράτη που δίδασκε στην Ακαδημία.

Κατά την 118-3 Ολυμπιάδα (306) ο Επίκουρος σε ηλικία 36 ετών, μαζί με τους φίλους του, εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, αγόρασε ένα μικρό κήπο αντί 80 μνων, όπως μας αναφέρει ο Διογένης Λαέρτιος, μεταξύ της πόλης και της Ακαδημίας. Εκεί ίδρυσε σχολή και δίδαξε το δικό του φιλοσοφικό σύστημα. Η σχολή ονομάστηκε Κήπος.

Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα ο Κήπος του Επίκουρου απέκτησε μεγάλη φήμη, με αποτέλεσμα οι οπαδοί της φιλοσοφίας του να αποκαλούνται «οι εκ του Κήπου». Στην εξάπλωση της Επικούρειας διδασκαλίας από τη μια συνετέλεσε η αγάπη του Επίκουρου προς τους μαθητές του και ο μειλίχιος χαρακτήρας του, και από την άλλη το πρακτικό πνεύμα της ηθικής του διδασκαλίας, που αποτελούσε όαση στη γεμάτη φαινόμενα διαφθοράς ταραγμένη ελληνική κοινωνία, μετά το θάνατο του Μεγ. Αλεξάνδρου και τις πολεμικές διαμάχες των διαδόχων του.

Ο Κήπος είχε προσεκτικά σχεδιασμένο πρόγραμμα διαπαιδαγώγησης αλλά και δημόσιας προβολής του για την προσέλκυση μαθητών. Όσοι αποδέχονταν την επικούρεια διδασκαλία ενθαρρύνονταν να δηλώνουν δημόσια την ταυτότητά τους ως επικούρειων, να χτίζουν φιλίες μεταξύ τους, να τιμούν και να έχουν ως πρότυπα τους ιδρυτές του Κήπου, και να παίρνουν μέρος στις ιδιαίτερες γιορτές του.

Μία μοναδικότητα του Κήπου ήταν το ότι απέφυγε κάθε συνεταιριστική ή κοινοβιακή μορφή οργάνωσης. Νομικά μιλώντας, ο Κήπος ήταν ένας σύνδεσμος δασκάλων και αντιγραφένων χειρογράφων που δούλευαν μες στο σπίτι του Επίκουρου, και ενισχυόταν οικονομικά από τη διδασκαλία, τις πωλήσεις βιβλίων και τις εθελοντικές συνεισφορές. Δεν υπήρχε κοινοκτημοσύνη μεταξύ των επικούρειων ούτε και υποχρεωτική καταβολή χρημάτων στους «καθηγεμόνες» του Κήπου από μέρους των μαθητών, πράγμα που είχε ως ευχάριστο αποτέλεσμα, από τη μια να αποκτούν αυθεντικό κύρος οι δάσκαλοι, κι από την άλλη να μην υπάρχουν φατριασμοί και προστριβές εξ αιτίας των χρημάτων. Η μακραίωνη διάρκεια και σταθερότητα του επικούρειου κινήματος χρωστά πολλά στο οργανωτικό ταλέντο του Επίκουρου, που ευθύς εξ αρχής απομάκρυνε τα γενεσιουργά αίτια της αυταρχικότητας και των εσωτερικών συγκρούσεων στις επικούρειες κοινότητες, και καθιέρωσε ένα αποτελεσματικό «modus vivendi – Τρόπος Ζωής» στις σχέσεις του Κήπου με τους μη επικούρειους.

Μέσα από ένα τέτοιο περιβάλλον, ο Επίκουρος έγινε πασίγνωστος για τις φιλίες του και τη συνήθως φιλελεύθερη στάση του, που επέτρεπε ακόμα και σε γυναίκες (μεταξύ των οποίων και η εταίρα Λεόντιον, που έγραψε μια διατριβή κατά του αριστοτελικού Θεόφραστου) και σε δούλους να συμμετέχουν στο στενό του κύκλο, σε τρανταχτή αντίθεση με την ελιτίστικη κατεύθυνση της πλατωνικής Ακαδημίας και του αριστοτελικού Λυκείου.

Στον Κήπο επιτρέπονταν να εισέλθουν και να παρακολουθήσουν μαθήματα οι πάντες, δηλαδή άνθρωποι κάθε ηλικίας, οποιασδήποτε κοινωνικής θέσης

(ακόμα και δούλοι), κάθε οικονομικής κατάστασης ή μόρφωσης, και ανεξαρτήτως φύλου.

Ο Επίκουρος στήριξε τη Φυσική του στον Δημόκριτο (ατομική θεωρία). Θεμελιώδεις αρχές της επικούρειας φυσικής είναι ότι τίποτε δεν δημιουργείται από το τίποτα ("Ουδέν γίννεται εκ του μη όντος"), καθώς και ότι κανένα πράγμα κατά τη διάλυσή του δεν καταλήγει στην πλήρη ανυπαρξία (αρχή της διατήρησης της ύλης).

Στόχος της διδασκαλίας του Επίκουρου ήταν να χαρίσει στους ανθρώπους μια καινούργια ελευθερία, όχι πολιτική ή κοινωνική, αλλά ατομική ελευθερία. Δηλαδή, να τους απελευθερώσει από τους φόβους και τις ανησυχίες τους να τους κάνει αυτόρκεις και ικανούς να κατακτήσουν την ψυχική γαλήνη. Σκοπός του Βίου είναι η «Ηδονή», και η αποφυγή του πόνου (άλγος). Κύριο μέσο για την επίτευξη του ευδαίμονος βίου (ευζωία), θεωρείται η Φρόνηση (πρακτική σοφία), η οποία εγγυάται τήρηση των ορίων ακόμη και στην απόλαυση και τη σωστή επιλογή όσων θα προτιμήσουμε ή θα αποφύγουμε (αλγόριθμος των επιθυμιών). Ο Επίκουρος θεωρούσε την πνευματική ηδονή πολύ πιο σημαντική από τη σωματική.

Οι τίτλοι των συγγραμμάτων του Επίκουρου που παραδίδει ο Διογένης Λαέρτιος στο έργο του: Βίοι Φιλοσόφων Χ.10¹³

¹³ Έργα Επίκουρου (epicuros.gr)

Ευκλείδης (περ. 350-270 π.Χ.)

Σχεδόν τίποτα δεν είναι γνωστό σχετικά με την ζωή του Ευκλείδη εκτός από αυτά που αναφέρονται στα βιβλία του και σε ελάχιστες βιογραφικές πληροφορίες που προέρχονται από αναφορές τρίτων.

Ο **Ευκλείδης** από την Αλεξάνδρεια¹⁴ (περ. 350 π.Χ. - 270 π.Χ.) ήταν Έλληνας μαθηματικός, που δίδαξε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου περίπου κατά την διάρκεια της περιόδου βασιλείας του Πτολεμαίου Α' (323 π.Χ. - 283 π.Χ.).

Ήταν ενεργό μέλος της βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας και πιθανόν να είχε σπουδάσει στην Ακαδημία του Πλάτωνα στην Αθήνα. Έγινε γνωστός στην πόλη της Αθήνας για τις μαθηματικές του εργασίες και γι' αυτό προσκλήθηκε από τον Πτολεμαίο Α' στην Αλεξάνδρεια. Η διάρκεια της ζωής του, όπως και ο τόπος γέννησής του μας παραμένουν άγνωστα.

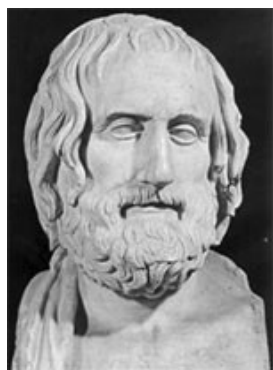
Λόγω της τεράστιας συνεισφοράς του στη μαθηματική επιστήμη είναι γνωστός ως ο «πατέρας» της Γεωμετρίας.

¹⁴ https://el.wikipedia.org/wiki/Ευκλείδης#cite_note-6

Ο Ευκλείδης πέραν των Στοιχείων συνέγραψε τα έργα Οπτικά, Κατοπτρικά, Φαινόμενα, Δεδομένα, Κατατομή κανόνος και Εισαγωγή αρμονικής, τα οποία σώθηκαν.

Επίσης συνέγραψε τα έργα: Τόποι προς επιφάνεια, Κωνικές τομές, Πορίσματα», Περί διαιρέσεων, Ψευδάρια και Μηχανικά, τα οποία χάθηκαν και γνωρίζουμε την ύπαρξή τους από αναφορές άλλων αρχαίων συγγραφέων.

Ευριπίδης (480-406 π.Χ.)

Ο Ευριπίδης¹⁵ ήταν Έλληνας τραγικός ποιητής και ένας από τους τρεις μεγάλους διδασκάλους του αττικού δράματος στο αρχαίο ελληνικό θέατρο.

Καταγόμενος από τη Φλύα, δήμο της Κεκρωπίας (σημερινό Χαλάνδρι), λέγεται ότι γεννήθηκε στη Σαλαμίνα την ημέρα της ναυμαχίας, όταν ο Αισχύλος αγωνιζόταν ως πρόμαχος άνδρας, ο δε Σοφοκλής ως έφηβος που έσερνε το χορό των επί τω τροπαίω επινικίων.

Το γένος του ποιητή δεν ήταν επιφανές, όπως των άλλων τραγικών. Γονείς του φέρονται ο Μνήσαρχος και η Κλειτώ, την οποία ο Αριστοφάνης αναφέρει κοροϊδευτικά ως λαχανοπώλισσα (Αχαρν. 480, Ιππ. 19).

¹⁵ https://el.wikipedia.org/wiki/Ευριπίδης#cite_note-12

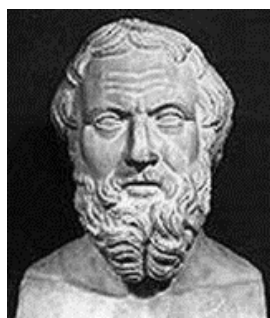
Ο Ευριπίδης έζησε τα νιάτα του σε εποχή ακμάζουσα, το χρυσό αιώνα του Περικλέους, αλλά γέρασε στα χρόνια του Πελοποννησιακού Πολέμου, όπου έχασε έναν από τους γιους του.

Τα διασωθέντα 19 πλήρη έργα από τους 81 γνωστούς τίτλους, σε αλφαβητική σειρά με το έτος παρουσίασης, είναι:

- *Άλκηστις* - 438 π.Χ.
- *Ανδρομάχη* - 420 π.Χ.
- *Βάκχαι* - 407 π.Χ.
- *Εκάβη* - 425 π.Χ.
- *Ελένη* - 412 π.Χ.
- *Ηλέκτρα* - 413 π.Χ.
- *Ηρακλείδαι* - 417 π.Χ.
- *Ηρακλής μαινόμενος* - 424 π.Χ.
- *Ικέτιδες* - 420 π.Χ.
- *Ιππόλυτος* - 428 π.Χ.
- *Ιφιγένεια εν Αυλίδι* - άγνωστο έτος
- *Ιφιγένεια εν Ταύροις* - άγνωστο έτος
- *Ίων* - 412 π.Χ.
- *Κύκλωψ* - το μοναδικό σωζόμενο σατυρικό δράμα, άγνωστο έτος

-
- *Μήδεια* - 431 π.Χ.
 - *Ορέστης* - 408 π.Χ.
 - *Ρήσος* - 453 π.Χ.
 - *Τρωάδες* - 415 π.Χ.
 - *Φοίνισσαι* - 408 π.Χ.

Ηρόδοτος (484-425 π.Χ. ή 410 π.Χ.)

Ο Ηρόδοτος ήταν αρχαίος Έλληνας ιστορικός, περιηγητής, και γεωγράφος του 5ου αιώνα π.Χ., και θεωρείται ο θεμελιωτής της επιστήμης της ιστορίας.

Στη ζωή του φαίνεται να είχε ασχοληθεί και με τη γεωλογία, τη βοτανική, τη χημεία και την ιατρική. Χαρακτηρίστηκε από τον Ρωμαίο πολιτικό, ρήτορα και συγγραφέα Κικέρωνα ως Πατέρας της Ιστορίας.

Ο Ηρόδοτος¹⁶ γεννήθηκε στην Αλικαρνασσό, στα νοτιοδυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, η οποία ήταν δωρική αποικία.

Προερχόταν από εύπορη και φιλομαθή οικογένεια, και ανατράφηκε σε ένα περιβάλλον που ήταν εξοικειωμένο με τα έπη του Ομήρου Ιλιάδα και Οδύσσεια, στα οποία αναφέρθηκα σε προηγούμενο άρθρο μου.

¹⁶ <https://neoskosmos.com/el>

Ο Ηρόδοτος σε νεαρή ηλικία είχε πάρει μέρος σε μια αποτυχημένη συνωμοσία για την ανατροπή του τυράννου Λύγδαμη, με αποτέλεσμα να εξοριστεί το 468 π.Χ. μαζί με την οικογένειά του στη Σάμο. Από τη Σάμο γύρισε στην Αλικαρνασσό μετά την ανατροπή του Λύγδαμη το 455 π.Χ., αλλά μετά από λίγο υποχρεώθηκε να εγκαταλείψει την πατρίδα του πάλι.

Από τότε είχε αρχίσει να επισκέπτεται ως περιηγητής και εξερευνητής διάφορες περιοχές της Ελλάδας, και πολλές άλλες χώρες.

Σε ηλικία 40 ετών βρέθηκε στην Αθήνα, πνευματικό κέντρο της Ελλάδας, όπου έμεινε για αρκετά χρόνια, και συνδέθηκε με προσωπικότητες της εποχής εκείνης, όπως ο Περικλής, ο Σοφοκλής, ο Πρωταγόρας, και άλλοι. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Αθήνα έγραψε το μεγαλύτερο μέρος του έργου του.

Το 444 π.Χ., στο πλαίσιο της πανελλήνιας πολιτικής του Περικλή, ιδρύθηκε η πόλη Θούριοι στη Νότια Ιταλία.

Ο Ηρόδοτος, με άλλες προσωπικότητες της εποχής του, όπως ο σοφιστής Πρωταγόρας και ο αρχιτέκτονας Ιππόδαμος, είχε λάβει μέρος στην αποίκηση, και έγινε πολίτης της νέας πόλης, όπου πέρασε μεγάλο μέρος της ζωής του, πιθανόν έως το θάνατό του το 425 π.Χ.

Στο έργο του ο Ηρόδοτος δίνει πολλές πληροφορίες για τις κλιματολογικές συνθήκες, και τις μορφές διοίκησης των χωρών που είχε επισκεφθεί. Ιδιαίτερη εντύπωση φαίνεται να του είχε κάνει το κλίμα της Αιγύπτου και ο πολιτισμός των Αιγυπτίων.

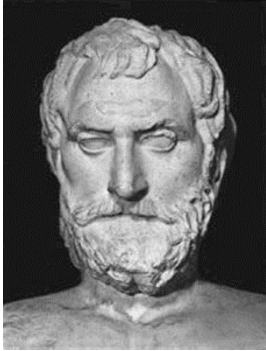
Ο Ηρόδοτος θεωρείται ο πρώτος που διαχώρισε την Ευρώπη από την Ασία, όμως θεωρούσε πως ο Πόντος και η Σκυθία, που γεωγραφικά ανήκουν στην Ασία, ότι ήταν αναπόσπαστα μέρη της Ευρώπης.

Στο έργο του δεν είχε δώσει τίτλο, και στο προοίμιό του χρησιμοποίησε τον χαρακτηρισμό «Ιστορίας Απόδεξις». Οι Αλεξανδρινοί φιλόλογοι το ονόμασαν «Ηροδότου Μούσαι», το χώρισαν σε εννέα βιβλία, και έδωσαν σε καθένα το όνομα μιας μούσας.

Θέμα και κύριος άξονας του έργου του ήταν οι πόλεμοι Ελλήνων και Περσών που είχαν αρχίσει το 494 π.Χ. και τελείωσαν το 479 π.Χ.

Το έργο του Ηροδότου αποτελεί σύνοψη της ιστορίας του αρχαίου κόσμου, και συγχρόνως επισκόπηση γεωγραφική, εθνογραφική, πολιτική και πολιτιστική της αρχαιότητας.

Κύριο θέμα είναι η σύγκρουση που έφερε αντιμέτωπους τους Έλληνες και τους βαρβάρους. Κεντρική γραμμή αποτελεί η αντίθεση Ευρώπης και Ασίας, του ελληνικού και του ασιατικού κόσμου.

Θαλής ο Μιλήσιος (640 ή 624 - 546 π.Χ.)

Ο Θαλής ο Μιλήσιος¹⁷, ήταν αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος και ο αρχαιότερος των προσωκρατικών, ο πρώτος των επτά σοφών της αρχαιότητας, μαθηματικός, φυσικός, αστρονόμος, μηχανικός, μετεωρολόγος και ιδρυτής της Ιωνικής Σχολής της φυσικής φιλοσοφίας στη Μίλητο.

Κυρίως ο Αριστοτέλης, αλλά και άλλοι αρχαίοι φιλόσοφοι θεωρούν τον Θαλή ως τον πρώτο Έλληνα φιλόσοφο. Στον διάλογο του Πλάτωνα Πρωταγόρας, το όνομα που εμφανίζεται πρώτο στη λίστα πεπαιδευμένων ανθρώπων είναι του Θαλή του Μιλήσιου. Χαρακτηριστικά ο Μπέρτραντ Ράσελ είπε πως «Η Δυτική φιλοσοφία αρχίζει με τον Θαλή».

Ο Θαλής προσπάθησε να κατανοήσει τον κόσμο μέσα από τα μάτια της επιστήμης και να εξηγήσει φυσικά φαινόμενα όπως π.χ την Έκλειψη Ηλίου, χωρίς να χρησιμοποιεί αναφορές στη μυθολογία, όπως γινόταν μέχρι την εποχή του. Υπήρξε μεγάλος διδάσκαλος με παρά πολύ μεγάλη επιρροή σε όλους σχεδόν τους μεταγενέστερους προσωκρατικούς φιλοσόφους. Αυτοί ακολούθησαν τα χνάρια του στην προσπάθειά τους να δημιουργήσουν τεκμηριωμένες αδιαμφισβήτητες αληθειες για τα φυσικά φαινόμενα, τα ουράνια σώματα, και άλλα χρησιμοποιώντας ως εργαλεία τους τη λογική, τα

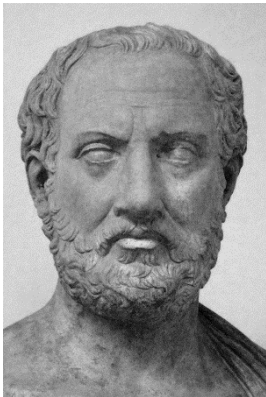
¹⁷ <https://el.wikipedia.org/wiki/Θαλής>

μαθηματικά, τη φυσική, τη βιολογία, την αστρονομία κλπ και όχι τους μύθους και τους θρύλους.

Αυτοί οι φιλόσοφοι, με πρωτοπόρο τον Θαλή τον Μιλήσιο, απέρριψαν όλες τις μυθολογικές εξηγήσεις των φυσικών φαινομένων (όπως π.χ. το μύθο της αρπαγής της Περσεφόνης ως ερμηνεία της εναλλαγής των εποχών ή τη γνωστή αναφορά του Αρχίλοχου) και χάρη στο θεμέλιο λίθο που έθεσε η δική τους θεώρηση των πραγμάτων, η ανθρωπότητα άρχισε να αναζητά την αλήθεια μακριά από θρησκευτικές πεποιθήσεις, ανοίγοντας τον δρόμο στην πρωτόγονη μεν, επιστημονική έρευνα δε.

Τη βιογραφία του Θαλή έγραψε ο Διογένης ο Λαέρτιος.

Θουκυδίδης (περ. 455 π.Χ. - περ. 399 π.Χ.)

Ο Θουκυδίδης¹⁸, γιος του Ολόρου, γεννήθηκε στο δήμο Αλιμούντα της Αττικής (σημ. Άλιμο), από πλούσια αριστοκρατική οικογένεια, η οποία είχε δεσμούς με το βασιλικό οίκο της Θράκης και τους μεγάλους στρατηγούς Μιλτιάδη και Κίμωνα. Τις πληροφορίες για τη ζωή του τις αντλούμε άμεσα ή έμμεσα από το έργο του, τη «συγγραφή» του, από όπου μαθαίνουμε ότι κατείχε μεταλλεία χρυσού στη Θράκη, στη Σκαπτή Ύλη, απέναντι από τη Θάσο και κοντά στο όρος Παγγαίο.

¹⁸ <http://ebooks.edu.gr/ebooks/>

Η παιδική και η εφηβική ηλικία του συμπίπτουν με τα χρόνια της ακμής της Αθήνας, της ακμής του Περικλή, τον οποίο θαυμάζει και εγκωμιάζει στο έργο του. Ο ιστορικός έλαβε λαμπρή μόρφωση. Λέγεται ότι νεότατος άκουσε τον Ηρόδοτο να διαβάζει μέρος από τις ιστορίες του στην Αθήνα και ότι διατέλεσε μαθητής του Αναξαγόρα και του ρήτορα Αντιφώντα. Επίδραση στη συγγραφή του άσκησε το ύφος του Γοργία, η λάμψη των τραγικών, η ιατρική του Ιπποκράτη και το κίνημα των σοφιστών. Ο πιο ισχυρός, τελικά, παράγοντας και συντελεστής της όλης μόρφωσής του υπήρξε η πόλη των Αθηνών, η οποία στα χρόνια του ήταν το πνευματικό και καλλιτεχνικό κέντρο ολόκληρης της Ελλάδας με το δημοκρατικό πολίτευμά της, την αίγλη και την οικονομική της ευρωστία. Ο ίδιος ο ιστορικός τη θεωρεί σχολείο όλης της Ελλάδας: «Ξυνελών τε λέγω τήν τε πᾶσαν πόλιν τῆς Ἑλλάδος παίδευσιν εἶναι» (Βιβλ. Β', 41.1).

Στην πολιτική ζωή εμφανίζεται το 424 π.Χ., όταν εκλέχθηκε στρατηγός, κατά το όγδοο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου, και στάλθηκε με μικρή μοίρα του αθηναϊκού στόλου να επιβλέπει τα παράλια της Θράκης. Η πιο αξιόλογη πόλη της περιοχής ήταν η Αμφίπολη, στις εκβολές του Στρυμόνα, πολύτιμη για τους Αθηναίους λόγω της στρατηγικής της θέσης. Ο Θουκυδίδης, όμως, δεν πρόλαβε, λόγω άπνοιας των ανέμων, να σώσει την πόλη από το Σπαρτιάτη στρατηγό Βρασίδα, ο οποίος την κατέλαβε αιφνιδιαστικά. Οι Αθηναίοι «έφεραν βαρέως» την απώλεια της Αμφίπολης και τιμώρησαν το Θουκυδίδη με εξορία, για είκοσι χρόνια, όπως μας πληροφορεί ο ίδιος (Βιβλ. Ε', 26). Τα περισσότερα χρόνια της εξορίας του φαίνεται ότι τα

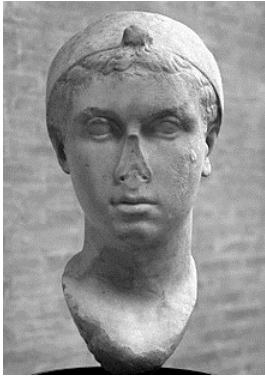
πέρασε στη Σκαπτή Ύλη, στα ορυχεία του. Η εξορία έδωσε στο μεγάλο ιστορικό την ευκαιρία να ασχοληθεί με την έρευνα, να ταξιδέψει και να συγκεντρώσει πληροφορίες, να παρακολουθεί άνετα τις εξελίξεις του Πελοποννησιακού πολέμου, τη σοβαρότητα και τις διαστάσεις του οποίου είχε προβλέψει. Η φιλοδοξία του ήταν να δώσει στην ανθρωπότητα όχι μόνο την αληθινή ιστορία ενός σπουδαιότατου γεγονότος, αλλά επιπλέον και ένα «κτήμα αιώνιο» για διδάγματα σε κάθε όμοια περίπτωση «και όχι ανάγνωσμα για εφήμερη ακρόαση» (Βιβλ. Α', 22.4: «κτῆμά τε ἐς ἀεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται»).

Συνέγραψε τον πόλεμο Αθηναίων και Πελοποννησίων (431-404 π.Χ.), που έφερε αντιμέτωπες τις δύο μεγάλες ελληνικές πόλεις, την Αθήνα και τη Σπάρτη. Συγκεκριμένα, εξιστόρησε τα γεγονότα των πρώτων 20 ετών του πολέμου (431-411 π.Χ.), αφού ο θάνατός του, όπως φαίνεται, εμπόδισε την περάτωση του έργου του. Τα τελευταία επτά έτη του πολέμου (411-404 π.Χ.) τα γνωρίζουμε από τα Ελληνικά του Ξενοφώντα (τα δύο πρώτα βιβλία).

Ωστόσο, ο ίδιος ο συγγραφέας μάς πληροφορεί ότι έζησε τα είκοσι επτά χρόνια του πολέμου, σε μια ηλικία μάλιστα που του επέτρεπε την καθαρή αντίληψη των γεγονότων (Ε', 26). Γράφει, επομένως, σύγχρονη του ιστορία και έχει πιο πλούσια και αξιόπιστα μέσα στη διάθεσή του απ' ό,τι ο Ηρόδοτος για τα Μηδικά. Στην πρώτη φράση του προοιμίου του δηλώνει με σαφήνεια ότι άρχισε τη συγγραφή αμέσως μετά την έναρξη του πολέμου, γιατί κατάλαβε τη σημασία και το μέγεθος αυτής της σύγκρουσης.

Μετά το 404 π.Χ., όταν η Αθήνα κυριεύτηκε από το Λύσανδρο, είναι πολύ πιθανό ο Θουκυδίδης να γύρισε στην Αθήνα, όπου, κατά πάσα πιθανότητα, και πέθανε. Από την ιδιωτική¹⁹ του ζωή ξέρουμε πως είχε ένα γιό, τον Τιμόθεο και μια κόρη, στην οποία ορισμένοι αποδίδουν τη συγγραφή του βιβλίου Η΄ της Ιστορίας του.

Κλεοπάτρα Ζ΄ η Φιλοπάτωρ (69- 30 π.Χ.)

Η Κλεοπάτρα VII η Φιλοπάτωρ²⁰ ήταν κόρη του Πτολεμαίου ΙΒ΄ του Αυλητή (117 – 51 π.Χ.). Ήταν αρχαία Ελληνίδα βασίλισσα και η τελευταία ενεργή βασίλισσα της Πτολεμαϊκής Αιγύπτου²¹. Αν και είναι η πλέον γνωστή Αιγύπτια βασίλισσα, στην πραγματικότητα ήταν Ελληνικής καταγωγής²² από τη δυναστεία των Πτολεμαίων (323-30 π.Χ.), οι οποίοι βασίλευσαν στην Αίγυπτο μετά το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου (έζησε 356-323 π.Χ.).

Ο ενδέκατος ή δωδέκατος σύμφωνα με κάποιες εκδοχές βασιλιάς της Δυναστείας των Πτολεμαίων. Στην ιστορία όμως έμεινε ως «Αυλητής» ή «Νόθος». Η μητέρα της ήταν η Κλεοπάτρα Ε΄ Τρύφαινα και μέλος της Δυναστείας των Πτολεμαίων. Πέπλα μυστηρίου καλύπτουν την καταγωγή της αν

¹⁹ <https://biblionet.gr/προσωπο/?personid=4271>

²⁰ Κλεοπάτρα: Η μοιραία βασίλισσα της Αιγύπτου | Αφιερώματα (maxmag.gr)

²¹ https://el.wikipedia.org/wiki/Κλεοπάτρα_Ζ΄_της_Αιγύπτου#cite_note-24

²² <https://www.worldhistory.org/trans/el/1-866/>

και οι πολλές πηγές την αναφέρουν ως αδερφή ή ξαδέρφη του Πτολεμαίου Β' του Αυλητή.

Λίγο πριν πεθάνει ο Πτολεμαίος Β (σε ηλικία 44 ή 45 ετών) όρισε ως διαδόχους του θρόνου, την κόρη του Κλεοπάτρα και τον Πτολεμαίο Γ', ο μεγαλύτερος από τους άρρενες αδερφούς της. Η Κλεοπάτρα ήταν μόλις 17 ή 18 ετών όταν έγινε αυτό και ο αδερφός της 9 ή 10 ετών. Συμβαίει με την αδερφή του από το 51 ως το 47 π.Χ. και όλως τυχαίως πνίγεται το 47 π.Χ. στον Νείλο.

Ο Ποθεινός, ευνούχος και παιδαγωγός του Πτολεμαίου Θεόδοτου από τη Χίο και ο στρατηγός Αχιλλάς, κατάφεραν να αυξήσουν τη δημοτικότητά τους και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο να εκτοπιστεί η Κλεοπάτρα από την Αλεξάνδρεια.

Φτάνοντας στην Αλεξάνδρεια ο Καίσαρ επιζητά τη συμμαχία της Κλεοπάτρας. Ο Ποθεινός και ο στρατηγός Αχιλλάς αποφασίζουν την εξόντωση του Καίσαρα, αλλά μαθεύτηκε και ο Καίσαρ θανατώνει τον Ποθεινό, ενώ ο Αχιλλάς διέφυγε, πολιορκώντας τον Καίσαρα στα βασιλικά ανάκτορα. Τότε ήταν που κήκε και σημαντικό τμήμα της βιβλιοθήκης της Αλέξανδρειας.

Όταν ήρθαν οι ενισχύσεις, ο Καίσαρ εγκατέστησε την Κλεοπάτρα στο θρόνο με συμβασιλέα τον νεώτερο αδελφό της Πτολεμαίο Δ'. Παρόλο που η Κλεοπάτρα είχε πλέον γίνει αντιπαθής στους υπηκόους της, διότι είχε συνταχθεί με έναν Ρωμαίο, αναγκάστηκαν να τη δεχτούν ως βασίλισσα υπό την πίεση του Καίσαρα. Εννέα μήνες φαίνεται πως ήταν κάτι παραπάνω απο

αρκετοί, αφού πλην της συμμαχίας ο Καίσαρ μαζί με την Κλεοπάτρα φέρνουν στη ζωή τον γιο τους, τον Πτολεμαίο ΙΕ 'ή Καισαρίωνα.

Παρόλο που ήταν ικανή και δαιμόνια μονάρχης, έμεινε διάσημη κυρίως γιατί κατόρθωσε να γοητεύσει δύο από τους ισχυρότερους άνδρες της εποχής της, τον Ιούλιο Καίσαρα και τον Μάρκο Αντώνιο, αλλά και για την ομορφιά της.

Όταν ο Καίσαρ επέστρεψε θριαμβευτής στη Ρώμη το 46 π.Χ., δικτάτωρ πλέον, η Κλεοπάτρα πήγε να τον βρει με τον γιο τους. Δεν διέμενε ωστόσο στο κέντρο της πόλης, αλλά στην εξοχική κατοικία τού Καίσαρα στην άλλη όχθη του Τίβερη. Η Κλεοπάτρα μπορούσε να δει τον εαυτό της ως αυτοκράτειρα ενός κόσμου, του οποίου η Αίγυπτος δεν θα αποτελούσε παρά μια επαρχία. Και αυτής της αυτοκρατορίας διάδοχος θα ήταν ο γιος της, στον οποίο ενώθηκε το πτολεμαϊκό με το ρωμαϊκό αίμα.

Η δολοφονία του Καίσαρα την έθετε σε τρομερό κίνδυνο. Έτσι εγκατέλειψε την πόλη μέσα στο επόμενο δεκαπενθήμερο και επέστρεψε στο βασίλειο της του Νείλου, ελπίζοντας πως εκεί θα ήταν ασφαλής.

Επόμενος στόχος ο Αντώνιος που πέρασε τον χειμώνα του 41-40 π.Χ. στην Αίγυπτο, παραδομένος κατά τον Πλούταρχο σε εξωτικές απολαύσεις.

Την άνοιξη του 40 π.Χ. ο Αντώνιος έφυγε από την Αίγυπτο με προορισμό την Αρχαία Αθήνα, όπου και συνάντησε τη σύζυγό του, Φουλβία, η οποία απεβίωσε στη Σικυώνα λίγες εβδομάδες αργότερα. Όταν πλέον έφτασε στην Ιταλία, η διαμάχη του με τον Οκταβιανό διευθετήθηκε και η φιλία τους

σφραγίστηκε με γάμο ανάμεσα στον Αντώνιο και τη χήρα αδελφή τού Οκταβιανού, την Οκταβία τη Νεότερη. Στην Αίγυπτο, η Κλεοπάτρα Ζ' έφερε στον κόσμο δίδυμα, ένα κορίτσι και ένα αγόρι, που παρομοιάστηκαν με τις δίδυμες θεότητες της Σελήνης και του Ήλιου. Έτσι ονομάστηκαν Αλέξανδρος Ήλιος και Κλεοπάτρα Σελήνη.

Η αποφασιστική μάχη ήρθε τον Σεπτέμβριο του 31 π.Χ. Πρόκειται για την περίφημη Ναυμαχία του Ακτίου, σε ελληνικά δηλαδή ύδατα. Τον στόλο του Μ. Αντωνίου αποτελούσαν τουλάχιστον πεντακόσια πλοία με την ίδια τη βασίλισσα να παρευρίσκεται. Ο Μ. Αντώνιος, έχοντας συγκεντρώσει τα στρατεύματά του στον Αμβρακικό Κόλπο, έπρεπε πάση θυσία να σπάσει τον κλοιό, που τού επέβαλε ο Οκταβιανός. Στις 2 Σεπτεμβρίου 31 π.Χ., πραγματοποιήθηκε η τελευταία μάχη στην ιστορία της αρχαίας Αιγύπτου, όπου η Αίγυπτος παρέταξε τις δυνάμεις της ως ανεξάρτητο κράτος και ο Οκταβιανός νίκησε σε όλα σχεδόν τα μέτωπα.

Το 30 π.Χ. ο Οκταβιανός μπήκε με τον στρατό του στην Αίγυπτο από τη Συρία, χωρίς μεγάλη δυσκολία, καθώς ο Μ. Αντώνιος δεν είχε πια αξιόπιστες δυνάμεις να αντιπαρατάξει.

Κάποια ημέρα βρέθηκε νεκρή, ντυμένη με τα βασιλικά της ενδύματα. Λέγεται ότι κατάφερε να της σταλούν μυστικά μία ή δύο ασπίδες ²³ (είδος οχιάς), για να τη δαγκώσουν. Η Ειράς επίσης βρέθηκε νεκρή στα πόδια της κυρίας της, ενώ η Χάρμιον στα πρόθυρα του θανάτου. Φίδι δεν βρέθηκε στο

²³ Sextus Propertius, Elegies, III 11

δωμάτιο, αλλά την αιτία του θανάτου της φανέρωναν τα μικρά σημάδια από δάγκωμα που βρέθηκαν στο σώμα της²⁴.

Λεωνίδας (540-480 πχ)

Ο Λεωνίδας²⁵ γεννήθηκε περίπου το 540 π.Χ. και προ-ερχόταν από την δυναστεία των Αγιαδών, απόγονος του Ηρακλής, όπως πιστευόταν. Στον θρόνο της Σπάρτης ανέβηκε το 488 π.Χ. Και 8 χρόνια αργότερα άφηνε την τελευταία του πνοή στην Μάχη των Θερμοπυλών, μαζί με τους στρατιώτες του, ύστερα από την προδο-

σία του Εφιάλτη, δίνοντας στο μεταξύ χρόνο στους Αθηναίους να προετοιμαστούν καλά για να αντιμετωπίσουν τον Ξέρξη. Όπως και έγινε. Στην ναυμαχία της Σαλαμίνας οι Πέρσες αποδεκατίστηκαν. Σύμφωνα με τους σύγχρονους ιστορικούς, αυτή η νίκη των Ελλήνων έναντι των Περσών δεν έσωσε μόνο την Ελλάδα, αλλά και ολόκληρη την Ευρώπη.

Ο Λεωνίδας ήταν έμπειρος στρατιωτικός, καθώς έλαβε την σπαρτιατική εκπαίδευση από μικρή ηλικία, όπως όλα τα αγόρια εκείνη την εποχή, χωρίς να εξαιρεθεί επειδή ανήκε σε βασιλική οικογένεια. Επιπλέον, είχε πάρει μέρος σε πολλές εκστρατείες ως απλός στρατιώτης. Στην μάχη του Μαραθώνα, μέσα σε 3 μόνο ημέρες είχε οδηγήσει τους 2.000 στρατιώτες του στο πεδίο της μάχης. Παρ' όλα αυτά άργησε, η μάχη είχε δοθεί με νικητές τους

²⁴ Δίων Κάσσιος, *Βιβλίο 51*, παράγραφος 14]

²⁵ <https://www.greekschannel.com>

Αθηναίους. Ωστόσο, ως στρατιωτικός έβγαλε τα συμπεράσματά του για τον αιώνιο εχθρό του, που ήξερε πως θα τον ξαναβρεί μπροστά του, έχοντας πλέον πολύτιμες πληροφορίες. Και τον βρήκε, 10 χρόνια μετά, στις Θερμοπύλες.

Στο έβδομο βιβλίο του «Ηροδότου Ιστορία», ο μεγάλος ιστορικός μάς λέει: «Αυτή λοιπόν ήταν η θέση του Ξέρξη και του στρατού του στην Τραχινία της Μηλίδας, ενώ οι Έλληνες είχαν καταλάβει τα στενά που είναι γνωστά στους ντόπιους ως Πύλες, αυτά που οι υπόλοιποι Έλληνες ονομάζουν Θερμοπύλες».

Ο χρησμός του Μαντείου των Δελφών έλεγε πως «Η πόλη της Σπάρτης θα σβηστεί από τον χάρτη ή θα θρηνήσει τον βασιλιά της». Αυτό όχι μόνο δεν αποθάρρυνε τον Λεωνίδα, αλλά ζήτησε να πάει αυτός στις Θερμοπύλες να αναμετρηθεί με τον Ξέρξη, καθώς το σύστημα το σπαρτιατικό ήταν δυαδικό, και υπήρχε στον θρόνο και ο Λεωτυχίδης Β΄. Καλεί 300 Σπαρτιάτες που να έχουν όμως γιο για να μη χαθεί η γενιά τους εάν σκοτωθούν στην μάχη, το τιμητικό τμήμα του στρατού του στο οποίο ανήκε και ο ίδιος καθώς είχε ήδη αποκτήσει τον γιο του τον Πλείσταρχο. Κοντά στους 300 ήταν και 700 Θεσπιείς, αλλά και κάποιες ακόμη χιλιάδες Ελλήνων. Ο Ηρόδοτος υπολόγιζε τον ελληνικό στρατό σε περίπου 6.000, ενώ ο Διόδωρος σε περίπου 7.500. Όσον αφορά τον περσικό στρατό ο Ηρόδοτος τον ανεβάζει σε 2,6 στρατιώτες, ο Σιμωνίδης ο Κείος μιλά για 4 εκατομμύρια, και ο Κτησίας μιλάει για 800.000 στρατιώτες. Οι σύγχρονοι ιστορικοί κατεβάζουν τον αριθμό από 100.000-300.000 Πέρσες στρατιώτες.

Ο Ξέρξης δεν επιτέθηκε αμέσως στον ελληνικό στρατό. Πίστευε πως οι Έλληνες θα τραπούν σε φυγή, μπροστά στην μεγαλύτερη δική του δύναμη. Και απορούσε για ποιον λόγο οι άνδρες αυτοί πλένονταν, αρωματίζονταν και γυμνάζονταν μπροστά στην είσοδο των στενών. Απευθύνθηκε λοιπόν στον Δημάρατο, εξόριστο βασιλιά της Σπάρτης που είχε καταφύγει στην περσική αυλή, ζητώντας εξηγήσεις για την παράξενη συμπεριφορά των Ελλήνων. Κι εκείνος του εξήγησε ότι ήταν αποφασισμένοι ακόμη και να πεθάνουν, αρκεί να εμποδίσουν τους Πέρσες να περάσουν τα στενά, και είχαν έθιμο να περιποιούνται το σώμα τους και τα μαλλιά τους όταν δεν ήξεραν αν θα ζήσουν ή όχι.

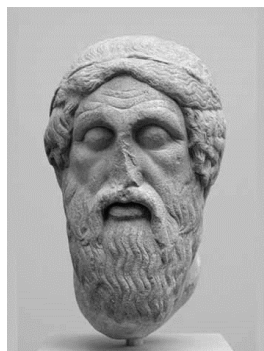
Μη πιστεύοντας τίποτε από αυτά ο Ξέρξης στέλνει αντιπροσωπεία του στον Λεωνίδα και του ζητά να προσχωρήσει στο δικό του στρατόπεδο με αντάλλαγμα ένα κομμάτι της περσικής αυτοκρατορίας μεγαλύτερο από την Ελλάδα. Η απάντηση του Σπαρτιάτη βασιλιά, κατά τον Πλούταρχο, ήταν: «Αν μπορούσες να καταλάβεις το τι είναι καλό στην ζωή, δεν θα επιθυμούσες ξένα πράγματα. Για μένα είναι καλύτερο να πεθάνω για την Ελλάδα, παρά να είμαι μονάρχης στους ομοφύλους μου. Όσο για την χώρα που υπόσχεσαι να μας δώσεις, και θα είναι μεγαλύτερη από την σημερινή Ελλάδα, πρέπει να ξέρεις ότι οι Έλληνες έμαθαν από τους πατέρες τους, να αποκτούν εδάφη με την ανδρεία, και όχι με την δειλία».

Ο Ξέρξης δεν το βάζει κάτω και στέλνει δεύτερη αντιπροσωπεία, ζητώντας του τώρα να παραδώσει τα όπλα του, για να πάρει την απάντηση: «Μολών λαβέ».

Και ξεκίνησε η σφοδρή μάχη, με τους Πέρσες να υποχωρούν, με σημαντικές απώλειες. Τότε ο Ξέρξης στέλνει το επίλεκτο σώμα του, τους 10.000 «Αθανάτους», αλλά και πάλι εις μάτην. Την επόμενη μέρα, το ίδιο, οι απώλειες του περσικού στρατού είναι καταστροφικές για τον Ξέρξη.

Και τότε ήρθε ο Εφιάλτης να του λύσει το μεγάλο πρόβλημα, από την Αντίκυρα της Μαλίδας, ο οποίος, αφού του εξήγησε ότι γνώριζε πολύ καλά εκείνη την περιοχή, του είπε πως υπάρχει μια στενή και δύσβατη διάβαση, η Ανοπαία ατραπός, η οποία ξεκινάει από τον Ασωπό ποταμό και καταλήγει σε πολύ μικρή απόσταση από το τρίτο στενό των Θερμοπυλών, δηλαδή στα νώτα των ελληνικών δυνάμεων. Από εκείνο το σημείο και μετά, η μάχη πλέον είχε κριθεί. Ο Λεωνίδας με τον στρατό του, προδομένοι πλέον, έπεσαν ηρωικά σε μια μάχη που έμεινε στην παγκόσμια ιστορία να συμβολίζει την ανδρεία και την αυτοθυσία.

Όμηρος (9^{ος}-8^{ος} αιώνας πχ)

Αρχαίος Έλληνας επικός ποιητής, ο μεγαλύτερος από τους ποιητές όλων των αιώνων, με τον οποίο αρχίζει η έντεχνη ελληνική και ευρωπαϊκή λογοτεχνία²⁶.

Οι πληροφορίες που έχουμε για τον Όμηρο είναι ελάχιστες και αυτές ασαφείς. Τον τόπο γέννησής του διεκδικούν πολλές πόλεις. Πιο πιθανή πατρίδα του

²⁶ <https://biblionet.gr/προσωπο/?personid=2401> (Πρόσβαση 7.5.2023)

όμως θεωρείται η Σμύρνη, αιολική αποικία, που αργότερα προστέθηκε στην ιωνική συμπολιτεία. Η άποψη αυτή ενισχύεται από το ότι ο ποιητής γνώριζε πολύ καλά την περιοχή της, όπως αποδεικνύουν οι παρομοιώσεις που χρησιμοποιεί στην ποίησή του. Γνώριζε ακόμα καλά τις ακτές του Αδραμυτηνού κόλπου, το όρος Ίδη, την πεδιάδα του Σκάμανδρου κ.λπ., τα οποία είδε ο ποιητής με τα μάτια του και έγιναν θέατρα των αγώνων των ηρώων του.

Άγνωστο είναι το πότε έζησε ο Όμηρος. Ο ίδιος αφήνει να εννοηθεί στα ποιήματά του ότι έζησε πολύ αργότερα από τα τρωικά. Κατά τον Ηρόδοτο (Β' 53) ο Όμηρος έζησε 400 χρόνια νωρίτερα απ' αυτόν και, σύμφωνα με τη μαρτυρία αυτή, πρέπει να έζησε κατά τα μέσα του 9ου αι. π.Χ.

Τέλος η παράδοση ότι ο Όμηρος ήταν τυφλός πρέπει να απορριφθεί, γιατί είναι ασυμβίβαστη με τη λεπτή παρατήρηση της φύσης που υπάρχει στο έργο του.

Είναι ο ποιητής²⁷ των έργων της «Ιλιάδας» και της «Οδύσσειας», από τα πρώτα κείμενα της Ιστορικής περιόδου της αρχαίας Ελλάδας, γνωστών ως «Ομηρικών Επών».

Η «Ιλιάδα» αποτελείται από περίπου 15.000 στίχους και αναφέρεται στις 51 αποφασιστικής σημασίας ημέρες του πολέμου της Τροίας, ο οποίος συνολικά διήρκεσε, σύμφωνα με τον μύθο, 10 χρόνια.

²⁷ <https://el.wikipedia.org/wiki/Όμηρος> (Πρόσβαση 7.5.2023)

Η «Οδύσσεια» αποτελείται από περίπου 12.000 στίχους και περιγράφει τον δεκαετή αγώνα του Οδυσσέα για τον νόστο (επιστροφή στην πατρίδα του Ιθάκη μετά την κατάληψη της Τροίας).

Η γλώσσα των κειμένων είναι η ομηρική Ελληνική, μια λογοτεχνική γλώσσα με ανάμειξη χαρακτηριστικών από την ιωνική και την αιολική διάλεκτο με κύρια επιρροή την ανατολική ιωνική διάλεκτο. Πολλοί ερευνητές πιστεύουν ότι αρχικά τα ποιήματα μεταδόθηκαν προφορικά.

Τα ομηρικά έπη αποτέλεσαν ένα πολύ σημαντικό στοιχείο της αρχαίας ελληνικής παιδείας. Για τον Πλάτωνα, ο Όμηρος ήταν εκείνος ο οποίος «τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν» (εκπαίδευσε την Ελλάδα).

Από την κλασική αρχαιότητα μέχρι σήμερα, η επιρροή των ομηρικών επών στο δυτικό πολιτισμό έχει υπάρξει μεγάλη, επιδρώντας στη δημιουργία μερικών εκ των μεγαλύτερων έργων στη λογοτεχνία, τη μουσική, την τέχνη και τον κινηματογράφο.

Χαρακτηριστικό της τέχνης του Ομήρου είναι ότι τα έπη του έχουν αρχή, μέση και τέλος και ότι με τα αλληπάλληλα επεισόδια κρατά αδιάπτωτο το ενδιαφέρον του ακροατή μέχρι το τέλος.

Ο θαυμασμός για τα έπη του Ομήρου διατηρήθηκε αμείωτος από την αρχαιότητα μέχρι τις ημέρες μας, γι' αυτό και διδάσκεται σ' όλα τα σχολεία της Ευρώπης, ως ο μεγαλύτερος ποιητής και παιδαγωγός των αιώνων.

Τα ομηρικά έπη έχουν μεταφραστεί σ' όλες τις γλώσσες του κόσμου.

Περικλής (495 ή 494 – 429 π.Χ.)

Ο Περικλής ήταν στρατηγός και ταυτόχρονα πολιτικός, ρήτορας και λόγιος²⁸. Η διακυβέρνησή του συνδέεται με τον Χρυσό Αιώνα της Αθήνας, όταν οι τέχνες γνώρισαν άνθηση. Ο Περικλής κυβέρνησε την Αθήνα περίπου από το 461 π.Χ. Λαμπρός πολιτικός, ενσάρκωσε τα ελληνικά δημοκρατικά ιδεώδη και υπήρξε ο κυβερνήτης της πόλης με τη μεγαλύτερη θητεία μέχρι τον θάνατό του κατά τη διάρκεια του λοιμού το 429 π.Χ.

1. Ανέθεσε την ανέγερση του Παρθενώνα

Ο ναός του Παρθενώνα στην Ακρόπολη, ένα από τα πλέον εμβληματικά οικοδομήματα της αρχαίας Ελλάδας, όπως και πολλά άλλα κτίρια του λόφου, κατασκευάστηκε μετά από πρωτοβουλία του Περικλή. Συμβολίζει το αποκορύφωμα της ισχύος των Αθηνών, αλλά κυρίως ταυτίζεται με τον σπουδαία ηγέτη που πρωτοστάτησε στην κατασκευή του.

2. Διασφάλισε την αθηναϊκή δημοκρατία

Ο Περικλής έμεινε στην ιστορία ως ένας σπουδαίος ρήτορας και φημίζεται για τις ομιλίες του που ασπάζονται τις αξίες της δημοκρατίας. Σε έναν από τους λόγους του στη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου διακήρυξε:

²⁸ Περικλής: Ο θεμελιωτής της δημοκρατίας - Πέντε σημαντικά επιτεύγματά του | Έθνος (ethnos.gr)

«[Το αθηναϊκό] πολίτευμα ευνοεί τους πολλούς και όχι τους λίγους. Γι' αυτό τον λόγο ονομάζεται δημοκρατία».

3. Στήριξε τις θεατρικές παραστάσεις

Από τα πρώτα βήματα της δημόσιας παρουσίας του ο Περικλής στήριξε τις θεατρικές παραστάσεις. Το 472 μάλιστα υπήρξε χορηγός των Περσών του Αισχύλου. Αργότερα, στην προσπάθειά του να ενισχύσει τον αθηναϊκό πολιτισμό, χρησιμοποίησε κρατικούς πόρους επιδοτώντας το εισιτήριο των φτωχότερων πολιτών, προκειμένου να έχουν πρόσβαση στο θέατρο.

4. Δημιούργησε την αθηναϊκή αυτοκρατορία

Στη διάρκεια της διακυβέρνησής του, η Αθήνα έγινε το κυριότερο μέλος της Δηλιακής Συμμαχίας, ενός συνασπισμού αποτελούμενου από εκατοντάδες ελληνικές πόλεις-κράτη που συγκροτήθηκε για να αντιμετωπίσει τις περσικές δυνάμεις εισβολής. Σταδιακά εξελίχθηκε σε αθηναϊκή αυτοκρατορία που επεκτάθηκε στη Μεσόγειο χρηματοδοτώντας τη δημιουργία αποικιών, όπως οι Θούριοι στην Ιταλία.

5. Υπήρξε ένας σχεδόν αδιαφιλόνικτος κυβερνήτης

Η δημοτικότητα του Περικλή τον διευκόλυνε ώστε να ξεφορτωθεί τους πολιτικούς αντιπάλους του, τους οποίους εξοστράκισε. Μολονότι κατηγορήθηκε για διαφθορά και τυραννικές τάσεις, η πολιτική επιρροή του ήταν

τέτοια που κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησής του καθαιρέθηκε μόνο μία φορά και αυτή για σύντομο χρονικό διάστημα.

Ο «Περικλέους Επιτάφιος ή Επιτάφιος του Περικλή» είναι το απόσπασμα από το έργο «Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου» του αρχαίου Αθηναίου ιστορικού Θουκυδίδη στο οποίο παρατίθεται ο λόγος που ο Περικλής εκφώνησε το 430 π.Χ. για τους πρώτους νεκρούς του Πελοποννησιακού πολέμου.

Ο λόγος βρίσκεται στο δεύτερο βιβλίο του έργου (2.35 έως 2.44) και περιλαμβάνει ένα φλογερό ύμνο στην Αθηναϊκή δημοκρατία και στην αγάπη του Αθηναίου προς την ελευθερία. Το παρακάτω απόσπασμα αναφέρεται συχνά σε πολεμικούς επικήδειους, καθώς είναι εξαιρετικό παράδειγμα απόδοσης τιμών στους νεκρούς²⁹:

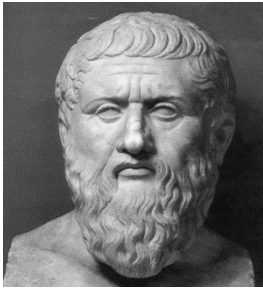
«Ἄνδρῶν γὰρ ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος, καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη παρ' ἐκάστω τῆς γνώμης μᾶλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται».

(Διότι τάφος των επιφανών ανδρών είναι κάθε τόπος, και δε σώζεται το όνομά τους μόνο σε επιγραφές στην πατρίδα τους, αλλά διατηρείται η ανάμνησή τους και στις ξένες χώρες, πιο πολύ στη μνήμη και στις καρδιές των

²⁹ Η πατρότητα του Επιταφίου αμφισβητείται, καθώς μέρος της ιστορικής κοινότητας θεωρεί ότι είναι δημιούργημα του Θουκυδίδη και όχι του Περικλή.

ανθρώπων παρά στα γραπτά μνημεία και στους τάφους (ελεύθερη απόδοση).

Πλάτωνας (427-347 π.Χ.)

Ο Πλάτων³⁰ ήταν αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος από την Αθήνα, ο πιο γνωστός μαθητής του Σωκράτη και δάσκαλος του Αριστοτέλη.

Το έργο του, που με τη μορφή φιλοσοφικών διαλόγων έχει διασωθεί ολόκληρο (του αποδίδονται ακόμα και μερικά νόθα έργα), άσκησε τεράστια επιρροή στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία και γενικότερα στη δυτική φιλοσοφική παράδοση μέχρι και σήμερα.

Γεννήθηκε στην Αθήνα από γονείς ευγενείς³¹. Ο πατέρας του Αρίστωνας έλεγε ότι καταγόταν από τη γενιά του Κόδρου και η μητέρα του Περικτιόνη από το Σόλωνα. Είχε δύο αδερφούς, τον Αδείμαντο και το Γλαύκωνα. Το πρώτο του όνομα ήταν Αριστοκλής. Πλάτωνας ονομάστηκε αργότερα για το ευρύ του στέρνο και το πλατύ του μέτωπο.

Νέος ασχολήθηκε με την ποίηση, αλλά στα τέλη της εφηβείας του ή στις αρχές της νεότητάς του, ο άκουσε τον Σωκράτη να διδάσκει σε μια αγορά και εγκατέλειψε τα σχέδιά του να ακολουθήσει μια λογοτεχνική καριέρα ως τραγωδός, έκαψε τα πρώιμα έργα του και αφιερώθηκε στη φιλοσοφία.

³⁰ <https://el.wikipedia.org/wiki/Πλάτων> (Πρόσβαση 7.5.2023)

³¹ <https://biblionet.gr/προσωπο/?personid=3306> (Πρόσβαση 7.5.2023)

Έμεινε κοντά του για οκτώ ολόκληρα χρόνια, μέχρι την ώρα που ο μεγάλος δάσκαλος πέθανε (399 π.Χ.). Ο άδικος θάνατος του Σωκράτη τον έπεισε ότι η αθηναϊκή δημοκρατία είχε μεγάλα ελαττώματα και ανέλαβε το ρόλο του κοινωνικού μεταρρυθμιστή.

Μετά τη θανάτωση του Σωκράτη για λίγο καιρό κατέφυγε στα Μέγαρα, κοντά στο συμμαθητή του Ευκλείδη. Ύστερα γύρισε στην Αθήνα, όπου για 10 χρόνια ασχολήθηκε με τη συγγραφή φιλοσοφικών έργων, τα οποία φέρουν τη σφραγίδα της σωκρατικής φιλοσοφίας.

Στη συνέχεια ταξίδεψε στην Αίγυπτο και στην Κυρήνη, όπου σχετίστηκε με το μαθηματικό Θεόδωρο, και τέλος στον Τάραντα της Ιταλίας, όπου γνώρισε τους πυθαγόρειους, από τη φιλοσοφική σκέψη των οποίων επηρεάστηκε αποφασιστικά.

Μετά πέρασε στη Σικελία. Στην αυλή του βασιλιά των Συρακουσών Διονυσίου Α΄ γνώρισε το βασιλικό γυναικάδελφο Δίωνα, με τον οποίο συνδέθηκε φιλικά. Η φίλια όμως αυτή προκάλεσε τις υποψίες του Διονυσίου για συνωμοσία, γι' αυτό έδιωξε τον Πλάτωνα από τη Σικελία.

Στην Αίγινα κινδύνεψε να πουληθεί ως δούλος αλλά τον εξαγόρασε ο Κυρηναίος φίλος του Αννίκερης. Επιστρέφοντας στην Αθήνα άνοιξε τη φιλοσοφική σχολή του, την Ακαδημία. Η προσπάθεια όμως των δύο φίλων να προσηλυτίσουν στις ιδέες τους το νέο ηγεμόνα Διονύσιο Β΄ απέτυχαν.

Για τρίτη φορά ήρθε στην αυλή των Συρακουσών το 361, με σκοπό να συμφιλιώσει το Δίωνα με το Διονύσιο. Αυτή τη φορά κινδύνεψε και η ζωή του.

Τον έσωσε η επέμβαση του πυθαγόρειου Αρχύτα. Αλλά ο Δίωνας δε γλίτωσε. Δολοφονήθηκε το 353. Έτσι ο Πλάτωνας έχασε τον άνθρωπο στον οποίο στήριξε τις ελπίδες του για την επιβολή των πολιτικών του ιδεών. Από τότε ο Πλάτωνας και μέχρι το θάνατό του ασχολήθηκε με τη διδασκαλία και με τη συγγραφή έργων φιλοσοφικών.

Τα έργα του Πλάτωνα είναι 36 και όλα, εκτός από την «Απολογία», διαλογικά. Και στη συγγραφή ο φιλόσοφος μιμήθηκε τη διδασκαλία του Σωκράτη, ο οποίος δίδασκε διαλογικά. Οι διάλογοί του επιγράφονται με το όνομα κάποιου από τα διαλεγόμενα πρόσωπα, π.χ. «Τίμαιος», «Γοργίας», «Πρωταγόρας» κ.λπ. Τρεις μόνο διάλογοι, το «Συμπόσιο», η «Πολιτεία» και οι «Νόμοι» τιτλοφορούνται από το περιεχόμενό τους.

Ο Πλάτων, μεταξύ άλλων, έγραψε την «Απολογία» του Σωκράτους, η οποία θεωρείται ως μια σχετικά ακριβής καταγραφή της απολογίας του Σωκράτη στη δίκη που τον καταδίκασε σε θάνατο, το «Συμπόσιο» όπου μιλά για τη φύση του έρωτα, τον «Πρωταγόρα» όπου μεταξύ άλλων θεμελιώνεται θεωρητικά η αρχή της «πρόληψης» που δεν λαμβάνει την ποινή ως απολύτως «ανταποδοτική», τον «Παρμενίδα» και τον «Θεαίτητο», όπου θεμελιώνει την αντικειμενικότητα του λόγου και της ιδέας, ενώ σε δύο μακρούς διαλόγους, την «Πολιτεία» και τους «Νόμους» περιέγραψε μια ιδανική πολιτεία, μια κοινωνία τριών τάξεων:

- α. Οι ολίγοι, ηγεμόνες – βασιλείς.
- β. Οι επίκουροι, μια κάστα πολεμιστών.

γ. Το πλήθος των ελεύθερων πολιτών που δεν έχει καμία πρόσβαση στην εξουσία.

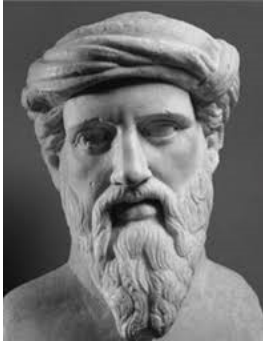
Οι ολίγοι, με αρετή τη σοφία - λογική, και οι επίκουροι, με αρετή τη γενναιότητα - βούληση, εξουσιάζουν τα πάθη του πλήθους.

Το σύνολο του πλατωνικού έργου διακρίνεται σε τρεις περιόδους με βάση τη χρονολογική σειρά:

α. Περίοδος της νεότητας (400-387 π.Χ.): Σε αυτήν ανήκουν: Απολογία, Κρίτων, Χαρμίδης, Πρωταγόρας, Λάχης, Ευθύφρων, Ιππίας Μείζων, Ιππίας Ελάσσων, Ίων, Λύσις.

β. Περίοδος ωριμότητας (386-367 π.Χ.): Σε αυτήν ανήκουν: Μενέξενος, Κρατύλος, Ευθύδημος, Γοργίας, Μένων, Παρμενίδης, Φαίδων, Φαίδρος, Πολιτεία, Συμπόσιον, Θεαίτητος.

γ. Περίοδος γηρατειών (366-348 π.Χ.): Περιλαμβάνονται: Σοφιστής, Πολιτικός, Φίληβος, Κριτίας, Τίμαιος, Νόμοι, 7η επιστολή.

Πυθαγόρας ο Σάμιος (580-496 π.Χ.)

Ο Πυθαγόρας γεννήθηκε στη Σάμο μεταξύ του 580 και του 570 π.Χ.. Ο πατέρας του ήταν ο Μνήσαρχος (ή Μνήμαρχος) χαράκτης δακτυλιολίθων και μητέρα του η Πυθαΐδα (ή Παρθενίδα), η πιο ωραία Σαμιώτισσα.

Στην ηλικία των δεκαοκτώ ετών εγκατέλειψε τη Σάμο, λόγω του τυραννικού καθεστώτος του Πολυκράτη, και

κατά τη διάρκεια που βρισκόταν στη Λέσβο, ο Πυθαγόρας ήταν μαθητής του Φερεκύδη³². Κατόπιν, περιόδευσε στη Μικρά Ασία, και μαθήτευσε στις σχολές των Ανεξίμανδρου και Θαλή στην Μίλητο. Ταξίδεψε στη Σιδώνα και μυήθηκε σε όλες τις θείες τελετές που τελούνταν στην Τύρο, τη Βύβλο και στις άλλες πόλεις της Συρίας και πήγε στην Αίγυπτο, όπου παρέμεινε είκοσι δύο χρόνια ασχολούμενος με τη Γεωμετρία, την Αστρονομία τη Μουσική και μουύμενος σε όλες τις τελετές των θεών.

Από την Αίγυπτο μεταφέρθηκε αιχμάλωτος από τους στρατιώτες του Καμβύση στη Βαβυλώνα, όπου παρέμεινε για δώδεκα χρόνια, μουύμενος στα περσικά μυστήρια και τον Ζωροαστρισμό. Επέστρεψε στη Σάμο σε ηλικία πενήντα έξι ετών και ίδρυσε Σχολή, αλλά και πάλι εξ αιτίας του τυραννικού καθεστώτος του Πολυκράτη και της αδιαφορίας των Σαμίων για όσα τους δίδασκε έφυγε και πάλι από τη Σάμο.

³² Πυθαγόρας ο Σάμιος: Ο Έλληνας που άλλαξε τον κόσμο (mathimatikos.gr)

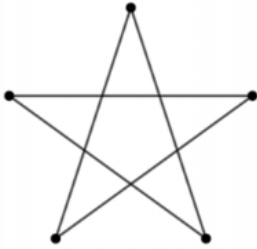
Ταξίδεψε στη Νότια Ιταλία, τη «Μεγάλη Ελλάδα» στον Κρότωνα, που ήταν πόλη φημισμένη για τους μαθηματικούς της, τους φυσικούς, τους αθλητές και για τους γιατρούς της. Εκεί ίδρυσε Σχολή στην οποία δίδασκε τις ιδέες του κυρίως στην ανώτερη κοινωνική τάξη, όμως λόγω των πολιτικών του απόψεων ήρθε σε ρήξη με τους δημοκρατικούς, οι οποίοι καταδίωξαν τον Πυθαγόρα και τους μαθητές του και έκαψαν τη Σχολή τους.

Ο Πυθαγόρας πέθανε είτε κατά τον εμπρησμό της Σχολής του είτε αργότερα στο Μεταπόντιο σε ηλικία 80 ετών.

Ο Πυθαγόρας, σύμφωνα με τον Ιάμβλιχο, είχε διατυπώσει το απόφθεγμα ότι «Πρέπει να αποφεύγεται με κάθε τρόπο και να κόβεται δια πυρός και σιδήρου και με οποιονδήποτε τρόπο»:

- Από το σώμα η ασθένεια
- Από την ψυχή η αμάθεια
- Από την κοιλιά η πολυτέλεια
- Από την πόλη η πολιτική εξέγερση
- Από την οικογένεια η διχόνοια και
- Από όλα η έλλειψη μέτρου».

Από τους μαθητές του επέλεγε εκείνους που είχαν ιδιαίτερες ικανότητες και ενδιαφέροντα και τους μούσε στα μυστικά της «πυθαγόρειας τάξης».

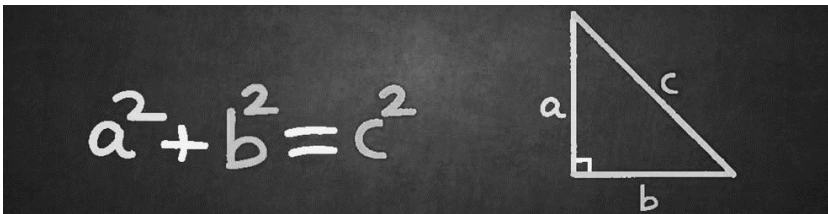

Μυστικιστικό σύμβολο της «πυθαγόρειας τάξης» ήταν η πεντάλφα, δηλαδή ένα αστεροειδές πεντάγωνο. Ένα μεγάλο μέρος της πυθαγόρειας θεωρίας ήταν μυστικιστικό αλλά περιείχε και ηθικές δοξασίες και γινόταν πάντοτε μαθηματική θεμελίωση. Πίστευε ότι η ψυχή είναι αθάνατη και μεταβαίνει σε άλλο σώμα (μετενσάρκωση).

Στη σχολή του γίνονταν δεκτές και γυναίκες, από τις οποίες μερικές, όπως η Δαμώ, η Θεανώ (σύζυγος του Πυθαγόρα), η Αριγνώτη, η Μελίσα, η Περικτιόνη (μητέρα του Πλάτωνα), η Αρετή, έγιναν σημαντικοί φιλόσοφοι. Μάλιστα ίδρυσε και σύλλογο γυναικών.

Η πιο γνωστή γεωμετρική ανακάλυψη του Πυθαγόρα είναι το ομώνυμο θεώρημα, σύμφωνα με το οποίο:

«Σε κάθε ορθογώνιο τρίγωνο το τετράγωνο της υποτείνουσάς του είναι ίσο με το άθροισμα των τετραγώνων των δύο κάθετων πλευρών του».

Ο Πυθαγόρας δεν άφησε κανένα γραπτό κείμενο³³. Η διδασκαλία του έγινε γνωστή και διαδόθηκε μέσα από τα γραπτά κείμενα των μαθητών του.

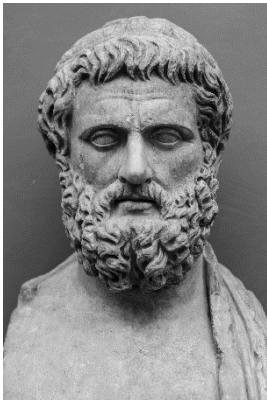
³³ Πυθαγόρας ο Σάμιος, η προσφορά του - Αθηνοδρόμιο

Υπήρξε μεγάλος μαθηματικός, ο οποίος πρέσβευε ότι τα Μαθηματικά είναι ο δρόμος για την απελευθέρωση της ψυχής.

Ήταν ο πρώτος άνθρωπος που χρησιμοποίησε (για τον εαυτό του) τη λέξη «φιλόσοφος», για να δηλώσει την αγάπη του για τη σοφία και ήταν ιδρυτής ενός φιλοσοφικού κινήματος του Πυθαγορισμού.

Υπήρξε θεωρητικός της Μουσικής, αφού ήταν ο πρώτος άνθρωπος που ανακάλυψε τα μουσικά διαστήματα με τη μελέτη μιας χορδής (το μονόχορδο). Ήταν ο πρώτος που ονόμασε το σύμπαν «κόσμο» (στολίδι), λόγω της τελειότητάς του και της ομορφιάς του. Καθόρισε την τάξη των ουράνιων σωμάτων και ήταν επίσης ο πρώτος φιλόσοφος που συνδύασε την Αστρονομία με τη Μουσική.

Σοφοκλής (496-406 π.Χ.)

Ήταν αρχαίος Έλληνας τραγωδός της κλασικής εποχής από την Αθήνα³⁴. Μαζί με τον Αισχύλο και τον Ευριπίδη, αποτελούν τους μόνους τραγικούς ποιητές των οποίων έχουν σωθεί ολοκληρωμένα έργα. Σύμφωνα με αρχαίες μαρτυρίες, φαίνεται ότι συνέγραψε περίπου 123 έργα από τα οποία παραδίδονται ολοκληρωμένες μόνο επτά τραγωδίες.

³⁴ <https://el.wikipedia.org/wiki/Σοφοκλής> (Πρόσβαση 7.5.2023)

Γεννήθηκε στον Ίππιο Κολωνό της Αθήνας. Ήταν γιος του Σοφίλλου, εύπορου Αθηναίου που είχε εργοστάσιο μαχαιροποιίας, και διαπαιδαγωγήθηκε ανάλογα με την οικονομική του άνεση. Έλαβε επιμελημένη αγωγή και παιδεία. Διδάχθηκε μουσική από τον περίφημο μουσικοδιδάσκαλο Λάμπρο και ανέπτυξε αρμονικά τις σωματικές και ψυχικές του δυνάμεις. Δεκαπενταετής, ήταν ο κορυφαίος του χορού των εφήβων που πήρε μέρος στον εορτασμό της νίκης για τη ναυμαχία της Σαλαμίνας. Συνδέθηκε στενά με πολιτικές και πνευματικές προσωπικότητες της εποχής, όπως με τον Περικλή, τον Σωκράτη, τον Πλάτωνα και κατέλαβε διάφορα υψηλά αξιώματα στην πολιτική, στις θρησκευτικές λατρείες και στις τέχνες.

Τα έτη 443-442 π.Χ. ήταν ταμίας της αττικής ναυτικής συμμαχίας. Και από το 441 έως το 440 π.Χ. διοικούσε μαζί με τον Περικλή το στόλο στην επίθεση κατά της Σάμου, όπου εσφάγησαν όλοι οι άνδρες του νησιού. Το 428 ήταν πάλι στρατηγός με τον Θουκυδίδη και το 413 ήταν μέλος της ολιγαρχικής κυβέρνησης της Αθήνας.

Η πρώτη του θεατρική εμφάνιση έγινε το 468 π.Χ. σε δραματικό αγώνα όπου ο Σοφοκλής αντιμετώπισε τον κατά 30 χρόνια μεγαλύτερό του τραγωδό Αισχύλο, τον οποίο ο Σοφοκλής εκτιμούσε και σεβόταν, και πήρε την πρώτη του νίκη. Εκτιμάται ότι παρουσίασε σε διαγωνισμούς περί τις 30 τετραλογίες, με περίπου 20 από τις οποίες απέσπασε την πρώτη θέση και σύμφωνα με μαρτυρίες, δεν πήρε ποτέ την τρίτη θέση σε διαγωνισμό. Πρέπει όμως να συνεκτιμηθεί ότι ο Σοφοκλής ήταν στους Αθηναίους πολύ δημοφιλής, λόγω και των πολιτικών και θρησκευτικών δραστηριοτήτων του, σε

αντίθεση με τον νεότερο φίλο του, τον Ευριπίδη, ο οποίος ήταν μάλλον αντιπαθής λόγω του απομονωμένου τρόπου ζωής του.

Ο Σοφοκλής συνέγραψε 123 τραγωδίες, είναι όμως γνωστές κατ' όνομα οι 114, από τις οποίες έχουν διασωθεί μόνο 7 ολοκληρωμένες, ανάμεσά τους η «Αντιγόνη» (περί το 442) και «Ηλέκτρα» (περί το 413). Άλλα έργα του που έχουν διασωθεί είναι «Τραχίνιαι», «Οιδίπους Τύραννος», «Αίας», «Φιλοκτήτης», «Οιδίπους επί Κολωνώ». Στο επίκεντρο των έργων του Σοφοκλή βρίσκεται το άτομο, το οποίο έρχεται σε αναπόφευκτη, τραγική και ένοχη σύγκρουση με την τάξη που εκπροσωπούν οι θεοί.

Από τα αποσπάσματα που έχουν σωθεί, σημαντικός είναι ένας πάπυρος που διασώζει μεγάλο τμήμα από το σατυρικό δράμα «Ιχνευταί», το οποίο αναφέρεται στην ιστορία της κλοπής των βοδιών του Απόλλωνα από τον Ερμή. Άλλες τραγωδίες από τις οποίες έχουν σωθεί κάποια αποσπάσματα είναι ο «Ευρύπυλος», η «Νιόβη», οι «Σκύριοι», η «Πολυξένη», ο «Θησέας», η «Φαίδρα», οι «Λήμνιαι» και ο «Τηρέυς».

Σπάρτακος (103-71 π.Χ.)

Ο Σπάρτακος, ο γνωστός μονομάχος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, υπήρξε ο ηγέτης της μεγαλύτερης επανάστασης των σκλάβων εκείνης της εποχής³⁵. Κατάφερε να μετατρέψει τους δούλους σε αληθινούς επαναστάτες, οι οποίοι νίκησαν αρκετές φορές τις ρωμαϊκές λεγεώνες. Αυτό οδήγησε στην αμφισβήτηση του κύρους της αυτοκρατορίας και κατέστησε τον Σπάρτακο και τον στρατό του, ως βασική απειλή.

Ο Σπάρτακος γεννήθηκε περίπου το 109 π.Χ. και κατάγεται από τη Θράκη, από το γένος των Μαιδών. Δεν υπάρχουν αρκετές πληροφορίες για τη ζωή του πριν την επανάσταση, εικάζεται όμως ότι ήταν από αριστοκρατική οικογένεια. Αυτό γιατί αρκετοί Θράκες βασιλείς έφεραν το όνομα Σπάρτακος ή Σπάρτοκος. Επίσης, το πώς έγινε μονομάχος παραμένει αμφισβητήσιμο. Θεωρείται πως είτε υπηρέτησε ως μισθοφόρος στο ρωμαϊκό στρατό, είτε ως αιχμάλωτος πολέμου, πωλήθηκε ως σκλάβος και ρίχτηκε στις αρένες του θανάτου.

Προορισμένος για την αρένα, το 73 π.Χ., ο Σπάρτακος μαζί με μια ομάδα μονομάχων, ξέφυγαν από μια σχολή μονομάχων στην Καπύη και κατέφυγαν στις πλαγιές του Βεζούβιου. Διατήρησε τη θέση του αρχηγού, και στρατολόγησε ως υπολοχαγούς του δύο Κέλτες με την ονομασία Κρίξος και

³⁵ <https://www.maxmag.gr/> (Πρόσβαση 7.5..2023)

Οινόμαος. Αρκετοί σκλάβοι που δραπέτευσαν σύντομα προσχώρησαν στους επαναστάτες. Οι Ρωμαίοι, λοιπόν, κινητοποιήθηκαν ώστε να εξαλείψουν την αυξανόμενη απειλή. Υπό τον πραιτόρα Γάιο Κλαύδιο Γλάβρο ή Πούλχρο, μια δύναμη 3000 αντρών επιχείρησε να λιμοκτονήσει τους αντάρτες. Οι τελευταίοι θα εξαπέλυαν επιθέσεις σε τμήματα του ρωμαϊκού στρατού, λεηλατώντας ταυτοχρόνως ό,τι έβρισκαν μπροστά τους. Τα νέα σύντομα θα έκαναν τον γύρο της αυτοκρατορίας και σκλάβοι από κάθε γωνιά της Ιταλίας συνέρρεαν για να προσχωρήσουν στον αντάρτικο στρατό.

Η ταπεινωτική ήττα των Ρωμαίων δεν θα μπορούσε ωστόσο να μείνει απάντητη. Μια μεγαλύτερη και καλύτερα εκπαιδευμένη δύναμη στέλνεται στο κατόπι τους, έχοντας στο τιμόνι τον πραιτόρα Βαρίνιο. Βέβαια, οι Ρωμαίοι πάλι ηττήθηκαν ο Βαρίνιος μόλις που γλίτωσε το θάνατο. Ο κύριος όγκος των ρωμαϊκών λεγεώνων ήταν απασχολημένος σε μέτωπα εκτός Ιταλίας. Πιο συγκεκριμένα, ο Πομπήιος ήταν στην Ισπανία και ο Λουκούλος είχε αναλάβει την εκστρατεία στον Πόντο κατά του Μιθριδάτη. Ο Σπάρτακος εκμεταλλευόμενος την κατάσταση αυτή αποφάσισε να μετακινήσει το στρατό του για λόγους ασφαλείας προ τα βόρεια. Μέχρι τη άνοιξη του 72 π.Χ. ο Σπάρτακος ήταν κύριος όλης της Καμπανίας, με τον ετοιμοπόλεμο στρατό του να έχει πλέον και δυνάμεις ιππικού, ενώ η αποικία στον Βεζούβιο μετρούσε πια γύρω στις 70.000 ψυχές. Γνώριζε πως ο στρατός του δε θα μπορούσε πάντα να νικάει τις λεγεώνες των Ρωμαίων παρόλο τον εξοπλισμό και την αριθμητική αύξηση των επαναστατών.

Ο Σπάρτακος ήρθε σε ρήξη με αρκετούς μονομάχους για την απόφαση του να μετακινηθούν. Ο Κρίξος αποχώρησε με την υπολογίσιμη δύναμη των 30.000 αντρών και προχώρησε σε επιδρομές και λεηλασίες σε όλη την επικράτεια της Απουλίας, μην έχοντας καμία διάθεση να εγκαταλείψει την Ιταλία. Οι επαναστάτες λοιπόν χωρισμένοι πλέον στα δυο δεν άργησαν να ακούσουν την απάντηση της Ρώμης με διοικητές τους Γέλλιο και Λέντουλο. Ο Γέλλιος πολέμησε τον Κρίξο, τον οποίο και συνέτριψε, εξοντώνοντας περισσότερα από τα δύο τρίτα των δυνάμεών του, ανάμεσα στους οποίους και τον ίδιο τον ηγέτη.

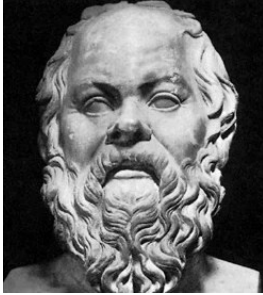
Μετά από αυτό το γεγονός, οι Ρωμαίοι κυνηγούν τον Σπάρτακο και τον κύριο όγκο των εξεγερθέντων στα Απέννινα όρη, όπου είχαν καταφύγει στην πορεία τους προς τη Βόρεια Ιταλία. Παρά τη ρήξη ανάμεσα σε Σπάρτακο και Κρίξο, ο πρώτος εκδικείται για το θάνατο του δεύτερου και οι Ρωμαίοι βιώνουν την ήττα για ακόμη μια φορά. Η νικηφόρα πορεία του Σπάρτακου θα συνεχιστεί με μια αλλαγή πορείας. Αντί να οδηγήσει τους επαναστάτες στις Άλπεις, στην ελευθεριά τους εκτός Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, αλλάζει πορεία και καταλήγει στη Σικελία.

Η Σύγκλητος ήταν πλέον πεπεισμένη ότι ο Σπάρτακος αποτελούσε αληθινή απειλή για την αυτοκρατορία, καθώς βρισκόταν πια μια ανάσα από τη σχετικώς ανοχύρωτη πρωτεύουσα. Έτσι, επιστρατεύει τον στρατηγό Κράσσο και ανακαλεί στη Ρώμη τον Πομπήιο και τον Λούκουλο, ματαιώνοντας τις αντίστοιχες εκστρατείες τους. Μαζί με έξι λεγεώνες, ο Κράσσος με τον Πομπήιο και τον Λούκουλο ακολουθούν τον Σπάρτακο στη Σικελία. Εκεί, έχουμε

12000 επαναστάτες να παρακούν τον Σπάρτακο, να λεηλατούν και τέλος να αφανίζονται από τον Κράσσο. Επίσης, δύο τμήματα του στρατού του Κράσσου αγνοούν τις εντολές του να μην εμπλακούν ακόμα σε μάχη με τους μονομάχους, Το αποτέλεσμα ήταν να ηττηθούν από τον Σπάρτακο, που έμοιαζε ασταμάτητος.

Οι δυνάμεις του Πομπήιου και του Λούκουλου προσέγγιζαν την περιοχή. Ο Σπάρτακος προσπάθησε να έρθει σε συμφωνία με τον Κράσσο, με τον Ρωμαίο στρατηγό να απορρίπτει κάθε απόπειρα συνεννόησης και τους σκλάβους να ακολουθούν τον ίδιο ακριβώς δρόμο. Εν τω μεταξύ, οι πειρατές που θα περνούσαν με τα καράβια τους τις δυνάμεις του Σπαρτάκου στη Σικελία, προδίδουν τον ηγέτη της εξέγερσης, ο οποίος δεν έχει πια άλλη επιλογή από τη μάχη.

Η μάχη έγινε στη Νότια Ιταλία, στα Βασιλικάτα της Λουκανίας, την άνοιξη του 71 π.Χ., με τους 35.000 επαναστατημένους να αντιμετωπίζουν σε ανοιχτό πεδίο τις οργανωμένες ρωμαϊκές λεγεώνες. Οι σκλάβοι ηττήθηκαν, ο Σπάρτακος σκοτώθηκε στη μάχη, με τους 6.000 σκλάβους που πιάστηκαν τελικά αιχμάλωτοι να σταυρώνονται κατά μήκος της Αππίας Οδού προς συμμόρφωση και παραδειγματισμό. Ήταν το τέλος της σπουδαιότερης εξέγερσης των σκλάβων, οι οποίοι κατόρθωσαν σημαντικά πράγματα κατά της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Σωκράτης (470 ή 469-399 π.Χ.)

Ο Σωκράτης, εκτός από μέγιστος Φιλόσοφος και πολεμιστής με τους Αθηναίους, υπήρξε και πρωταθλητής στο Παγκράτιον³⁶. Θεωρείται ο ιδρυτής της Δυτικής φιλοσοφίας και συγκαταλέγεται στους πρώτους ηθικούς φιλοσόφους. Δεν συνέγραψε κάποιο φιλοσοφικό έργο όσο ζούσε. Ο Σωκράτης δεν έγραψε τίποτα και όσα γνωρίζουμε γι' αυτόν και την διδασκαλία του, προέρχονται από συγγράμματα του Ξενοφώντα, του Πλάτωνα, και του Αριστοτέλη.

Οι καταγραφές αυτές συνιστούν διαλόγους, στους οποίους ο Σωκράτης και οι συνδιαλεγόμενοι με αυτόν εξετάζουν διάφορα ζητήματα βάσει της διαλεκτικής μεθόδου³⁷. Συχνά, οι γραπτές μαρτυρίες της φιλοσοφίας του παρουσιάζουν αντιφάσεις μεταξύ τους, με αποτέλεσμα η πλήρης ανακατασκευή της σωκρατικής σκέψης να συνιστά δυσεπίλυτο πρόβλημα.

Η αλήθεια είναι πως ήταν απίστευτα γυμνασμένος και φοβερά εφυέστατος δεν μεθούσε ΠΟΤΕ καθώς το θεωρούσε έθιμο των βαρβάρων και αδιαφορούσε για το καλό φαγητό. Μάλιστα το ρητό του ήταν “τρών για να ζήσω και ΔΕΝ ζω για να τρώω”.

Η λεγόμενη «μαιευτική μέθοδος» του Σωκράτη ή, αλλιώς, «έλεγχος», αποδόθηκε από τον Πλάτωνα ως μια μορφή διαλόγου σύντομων ερωταπαντήσεων, με απώτερο σκοπό τη βέλτιστη προσέγγιση της αλήθειας. Συχνά, η

³⁶ www.olympia.gr/1544784/viral/o-agnostos-sokratis-machitis-kai-ochi-mono-filosofos/

³⁷ Αποτελέσματα αναζήτησης συγγραφέα (auth.gr)

μέθοδος οδηγούσε σε διαλεκτικά αδιέξοδα τους συνομιλητές, αποκαλύπτοντας το μέγεθος της άγνοιάς τους για ένα αντικείμενο. Ειδικότερα, η μαιευτική εφαρμοζόταν από τον Σωκράτη σε συνδυασμό με την επονομαζόμενη «σωκρατική ειρωνεία», την παραδοχή από μέρους του της παντελούς άγνοιάς του επί του εκάστοτε εξεταζόμενου ζητήματος. Ως συνέπεια της παραδοχής αυτής, ο συνομιλητής συμπαρασυρόταν στην προσπάθεια επανεξέτασης του υπό συζήτηση θέματος, με αποτέλεσμα την αποκάλυψη τυχόν αντιφάσεων ή ελλείψεων κατανόησής του. Εκτός από την εφαρμογή στη διαλεκτική, η σωκρατική ειρωνεία αφορά στην αναγνώριση της άγνοιας ως το πρώτο στάδιο της φιλοσοφικής σκέψης.

Ο Σωκράτης ήταν μια αμφιλεγόμενη μορφή της αθηναϊκής κοινωνίας: το 399 π.Χ., στην ηλικία των 70 ετών περίπου, κατηγορήθηκε για εισαγωγή «καινών δαιμονίων» (ασέβεια προς τους θεούς) και για διαφθορά των νέων. Μετά από δίκη της μίας ημέρας, ο Σωκράτης καταδικάστηκε σε θάνατο.

Ο Σωκράτης μπορούσε ν' αποφύγει την καταδίκη αν δεχόταν ν' απολογηθεί ή αν εκλιπαρούσε το έλεος των δικαστών, όπως συνηθιζόταν τότε³⁸. Όχι μόνο δεν το έκανε, αλλά και όταν ο σοφός κηρύχθηκε ένοχος, και συζητείτο, σύμφωνα με το Αττικό Δίκαιο η ποινή, ο Σωκράτης αγέρωχος και με θάρρος, δήλωσε ότι του ήταν αδύνατο να διακόψει το έργο της διαπαιδαγωγήσεως των νέων, έργο που μέχρι τώρα έκανε σύμφωνα με τη θέληση του θεού. Η υπερήφανη στάση του Σωκράτη ερέθισε τους δικαστές, και 80 απ' αυτούς,

³⁸ <https://mousa.gr/el/sokratis?quote=1> (Πρόσβαση 7.5.2023)

που πριν είχαν δώσει αθωωτική ψήφο, τελικά ψήφισαν και αυτοί υπέρ της θανατικής ποινής.

Επειδή η εκτέλεση της θανατικής ποινής καθυστερούσε, έμεινε τριάντα μέρες στη φυλακή, όπου τον επισκέπτονταν οι φίλοι του, όμως αρνήθηκε επίμονα τη σωτηρία του με απόδραση, που του είχαν προετοιμάσει οι φίλοι του, θεωρώντας αυτήν σαν άτιμη πράξη. Έτσι, ήπια το κώνειο με αδιάσειστη ηρεμία και θεία έξαρση, φιλοσοφώντας ηρεμότετα ακόμα και κατά την ημέρα του θανάτου του.

Υπατία (370-415 μ.Χ.)

Η Υπατία γεννήθηκε στην Αλεξάνδρεια το 370 και ήταν κόρη του μαθηματικού και αστρονόμου Θέωνα³⁹. Έλαβε πολύ καλή εκπαίδευση στην Αθήνα και στην Ιταλία. Στην Αθήνα παρακολούθησε μαθήματα στη νεοπλατωνική σχολή, ενώ μαθήτευσε και κοντά στον Πρόκλο.

Μετά την επιστροφή της στην Αλεξάνδρεια ανέλαβε την εκεί σχολή των Πλατωνιστών, που ακολουθούσε τη διδασκαλία του Πλωτίνου, ενός από τους πρώτους νεοπλατωνιστές φιλοσόφους. Λόγω του γεωγραφικού της αποκλεισμού από την υπόλοιπη Αίγυπτο, η Αλεξάνδρεια ήταν ελεύθερη από μισογυνικές παραδόσεις που ήταν γνωστές στην

³⁹ <https://el.wikipedia.org/wiki/Υπατία> (Πρόσβαση 7.5.2023)

υπόλοιπη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Αν και οι Ρωμαίοι ανάγκαζαν τις κατακτημένες περιοχές να ακολουθούν τους δικούς τους νόμους, οι κατακτημένοι είχαν μια σχετική αυτονομία, με αποτέλεσμα το δίκαιο να είναι ένα μείγμα από τοπικούς και ρωμαϊκούς νόμους, και ειδικά στην Αλεξάνδρεια, όπου συγγέονταν ελληνικοί, ρωμαϊκοί και αιγυπτιακοί νόμοι. Η Υπατία, ως μια γυναίκα ελεύθερη, μπορούσε να επιλέξει να ακολουθεί τους ελληνικούς ή τους αιγυπτιακούς νόμους χωρίς κάποια παρέμβαση των ρωμαϊκών. Γι' αυτό μπορούσε να κατέχει γη και να έχει μία δική της επιχείρηση χωρίς κάποιον επιβλέποντα.

Η Υπατία είναι σημαντική για τον ρητορικό κανόνα, γιατί αποδεικνύει ότι και οι γυναίκες συμμετείχαν στις κοινωνικές και πνευματικές δραστηριότητες του αρχαίου κόσμου. Η Υπατία δίδασκε δημόσια για τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, αποδεικνύοντας την εκπαίδευσή της στη φιλοσοφία και στη ρητορική. Υπάρχουν πολλά κείμενα που επικυρώνουν την ενασχόλησή της ως διδάσκουσα, εκτός από τα μαθηματικά, φιλοσοφία και ρητορεία. Η Υπατία μάλλον έκανε δύο είδη μαθημάτων. Ένα ιδιαίτερο, για την ελίτ των μαθητών της και τα δημόσια κηρύγματα της, στα οποία ασκούσε επιρροή στους Αλεξανδρινούς υπαλλήλους. Ήταν αγαπητή απ' όλο τον κόσμο, εθνικούς και χριστιανούς

Η Υπατία σχολίασε την Αριθμητική του Διόφαντου, έγραψε τον Αστρονομικό Κανόνα και τελειοποίησε τον Κώνο του Απολλώνιου⁴⁰. Επίσης

⁴⁰ Οι κώνοι του Απολλώνιου θεωρούνται από τα πιο δύσκολα έργα της αρχαιότητας και ήταν αυτοί που έθεσαν τα θεμέλια για πολλά από αυτά που στο μέλλον έγιναν γνωστά ως «προβολική γεωμετρία».

συνεργάστηκε με τον πατέρα της για τον σχολιασμό του 3ου τόμου της Αλμαγέστης και βοήθησε τον μαθητή της Συνέσιο στην κατασκευή ενός αστρολάβου και ενός υδρομέτρου.

Μετά την άνοδο του Κυρίλλου⁴¹ στον πατριαρχικό θρόνο της Αλεξανδρείας το 412, η Υπατία βρέθηκε στο στόχαστρο του πατριάρχη, εξαιτίας της σχέσης της με τον Ορέστη, τον έπαρχο της πόλης, που ήταν ειδωλολάτρης, όπως αναφέρει στο έργο του Εκκλησιαστική Ιστορία ο ιστορικός Σωκράτης ο Σχολαστικός.

Στις 8 Μαρτίου του 415 δολοφονήθηκε με χαρακτηριστική αγριότητα (με διαμελισμό) από μια ομάδα φανατισμένων χριστιανών, που την αποτελούσαν μοναχοί και οπαδοί του Κυρίλλου. Ανεξάρτητα από το ακριβές κίνητρο της δολοφονίας της, η φυγή πολλών λογίων αμέσως μετά το γεγονός σημάδεψε την αρχή του μαρασμού της Αλεξάνδρειας ως πνευματικού κέντρου.

⁴¹ <https://www.sansimera.gr/biographies/668> (Πρόσβαση 7.5.2023)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ****Αδαμόπουλος Γεώργιος (1899-1974)**

Ο Γιώργος Αδαμόπουλος⁴², όπως ήταν το ελληνικό του όνομα, γεννήθηκε στο Πολύδροσο, ένα ορεινό χωριό του Παρνασσού.

Αφού τελείωσε το Γυμνάσιο στην Άμφισσα, η δίψα για γνώση οδήγησε τον νεαρό Αδαμόπουλο στην Αθήνα. Σπουδάζει για δύο χρόνια στη σχολή τηλεπικοινωνιών και το 1918 είναι από τους πρώτους φοιτητές της νεοσύστατης Σχολής Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1920 διακόπτει τις σπουδές του για τρία χρόνια, για να υπηρετήσει στα πολεμικά μέτωπα της Μ. Ασίας, της Θράκης και της Μακεδονίας. Θα αποφοιτήσει το 1924. Το 1927 θα μεταναστεύσει στην Αυστραλία.

Η αγάπη του για κάθε τι καινούριο τον οδηγεί στην απόφαση να πάει διακοπές στην Ιαπωνία. Τον Οκτώβριο του 1930, το πλοίο που τον μεταφέρει στην Ιαπωνία σταματά στη Μανίλα. Εκεί γνωρίζεται με τον ομογενή οιοπαραγωγό Κυριάκο Τσουνάκο, ιδιοκτήτη της εταιρείας Mayon Distillery.

⁴² <https://www.sansimera.gr/biographies/467> (Πρόσβαση 18.2.2023)

«Τα κρασιά μου ξυνίζουν» του εκμυστηρεύεται, «χρειάζομαι τη βοήθειά σου». Ο χημικός ξυπνάει μέσα του. Αποφασίζει να παραμείνει στις Φιλιππίνες και να βοηθήσει τον συμπατριώτη του.

Το 1932 τελειώνει τη συνεργασία του με τον Τσουνάκο και ξεκινά τη δημιουργία ενός δικού του χημείου, το οποίο εξελίσσεται σ' ένα από τα κορυφαία της χώρας. Το πάθος του να μεταδώσει τις δικές του γνώσεις στους νέους της χώρας παραμένει άσβεστο. Βλέποντας το κενό που υπάρχει στην τεχνική εκπαίδευση στις Φιλιππίνες ιδρύει στις 20 Ιουνίου 1932 την πρώτη σχολή του είδους, την «Adamson School of Industrial Chemistry», με έμβλημα τη θεά της Σοφίας, Αθηνά.

Στις 5 Φεβρουαρίου του 1941, μόλις μετά από εννέα χρόνια λειτουργίας του Κολεγίου, το Υπουργείο Παιδείας των Φιλιππίνων αποφασίζει την προαγωγή του σε πανεπιστήμιο. Ο Γιώργος Αδαμόπουλος γίνεται πρόεδρος του πανεπιστημίου και ο εξάδελφος Αλέξανδρος, αντιπρόεδρος και ταμίας.

Ο Γιώργος Αδαμόπουλος παρέμενε Έλληνας και ποτέ του δεν αποποιήθηκε την ελληνική του υπηκοότητα για να πάρει αυτή των Φιλιππίνων. Έτσι αναγκάστηκε το 1964 να παραχωρήσει το πανεπιστήμιο στην καθολική εκκλησία, μιας και ως αλλοδαπός δεν μπορούσε να είναι ιδιοκτήτης ιδιωτικού πανεπιστημίου στη χώρα. Παρέμεινε, όμως, πρόεδρος του πανεπιστημίου για 37 συναπτά έτη και παραιτήθηκε της θέσης του στις 26 Ιανουαρίου του 1967.

Ο Γιώργος Αδαμόπουλος διετέλεσε και διπλωμάτης. Ως πρόξενος της Ελλάδας στις Φιλιππίνες (1946-1973) συνεισέφερε σημαντικά στις καλές σχέσεις των δύο χωρών και στην υπογραφή μιας σειράς συνθηκών μεταξύ τους. Οι τιμές που του αποδόθηκαν ήταν πολλές, τόσο από την ελληνική πολιτεία, όσο και από τις Φιλιππίνες. Το 1973 ο Γιώργος Αδαμόπουλος επέστρεψε στην Ελλάδα κι ένα χρόνο αργότερα, στις 28 Φεβρουαρίου 1974, άφησε την τελευταία του πνοή στην Αθήνα, σε ηλικία 73 ετών.

Αιγινήτης Δημήτριος (1862-1934)

Σπουδαίος αστρονόμος⁴³, ο μακροβιότερος Διευθυντής του Αστεροσκοπείου Αθηνών (1890 έως 1934), και ένας από τους σημαντικότερους. Ανέλαβε Διευθυντής μετά από πρόσκληση του Χ. Τρικούπη, έχοντας ολοκληρώσει τις σπουδές του στο Παρίσι με κρατική υποτροφία. Σημαντικά επιτεύγματα κατά τη διάρκεια

της θητείας του ήταν:

Ίδρυσε τα τρία Τμήματα του Αστεροσκοπείου (Αστρονομικό, Περιβάλλοντος και Γεωδυναμικό) τα οποία αποτελούν σήμερα τα τρία Ινστιτούτα του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών.

Επέκτεινε το δίκτυο των μετεωρολογικών σταθμών σε 100 συνολικά σταθμούς.

⁴³ <http://magazine.noa.gr/archives/1814> (Πρόσβαση 18.2.2023)

Ξεκίνησε τη συστηματική παρακολούθηση των σεισμών και άλλων γεωφυσικών παραμέτρων.

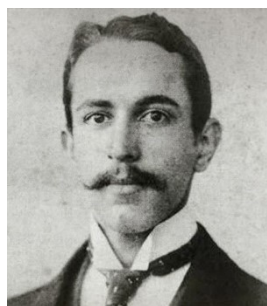
Με ενέργειές του καθιερώθηκε το 1916 στην Ελλάδα η ώρα Ανατολικής Ευρώπης και το 1923 το Γρηγοριανό Ημερολόγιο, στο Παγκόσμιο Σύστημα Αναφοράς Χρόνου και στο Διεθνές Σύστημα Μέτρων και Σταθμών (SI – *Système Internationale d'Unités*).

Οργάνωσε την υπηρεσία ρύθμισης χρονομέτρων του εμπορικού και πολεμικού ναυτικού, ώστε να μπορούν τα πλοία να βρίσκουν το στίγμα τους.

Εξέδωσε τα Χρονικά του Αστεροσκοπείου στα γαλλικά (*Annales de l'Observatoire national d'Athènes – 12 τόμοι*) που περιείχε δημοσιεύσεις και ερευνητικές εργασίες, το «*Bulletin Météorologique*» με προγνωστικά για τον καιρό, «Το Κλίμα της Ελλάδος», καθώς και πλήθος εκλαϊκευτικών και πανεπιστημιακών συγγραμμάτων σε ελληνικά και ξένα περιοδικά.

Αναβάθμισε το Αστρονομικό Τμήμα με νέα όργανα και τηλεσκόπια (Δωρίδη και Συγγρού).

Διετέλεσε δύο φορές Υπουργός Παιδείας (1917, 1926), ενώ υπήρξε καθηγήτῆς Μετεωρολογίας και Αστρονομίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ίδρυσε την Ακαδημία Αθηνών (1926), αναδιοργάνωσε το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, και πρωτοστάτησε στην ανέγερση της Φιλεκπαιδευτικής εταιρείας στο Ψυχικό. Αποτέλεσε δε ιδρυτικό μέλος της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης. Έφυγε από τη ζωή στις 14 Μαρτίου 1934.

Αντωνιάδης Ευγένιος (1861-1944)

Ο Ευγένιος Αντωνιάδης⁴⁴ γεννήθηκε το 1870 στα Ταταύλα της Κωνσταντινούπολης. Η κλίση του για την αστρονομία εκδηλώθηκε πολύ νωρίς, και στα δεκαοχτώ του είχε ήδη παρατηρήσει τους μεγάλους πλανήτες με τηλεσκόπιο 7,5 εκ. από την Κωνσταντινούπολη και την νήσο Πρίγκιπο, στη θάλασσα του Μαρμαρά. Το 1892, εξοπλισμένος με τηλεσκόπιο 10,8 εκ. άρχισε να σχεδιάζει την επιφάνεια του Άρη.

Σε ηλικία 23 ετών πηγαίνει να εργαστεί κοντά στον Camille Flammarion, διάσημο συγγραφέα και εκλαϊκευτή της αστρονομίας στο αστεροσκοπείο του Juvisy. Συμμετέχοντας ως εκπρόσωπος του Juvisy στην αποστολή της B.A.A (British Astronomy Association) στη βόρεια Νορβηγία το 1896, για την παρατήρηση μιας ολικής έκλειψης ηλίου, ανέπτυξε στενές σχέσεις με τους Άγγλους συναδέλφους του. Τον ίδιο χρόνο του ανατέθηκαν καθήκοντα διευθυντή στο Αρεογραφικό τμήμα (Mars Section) της B.A.A. Στην Αγγλία γνώρισε την Κατερίνα Σεβαστοπούλου, μέλος αργότερα και αυτή της B.A.A, που έμελλε να γίνει γυναίκα του το 1902.

Η περίοδος 1904 – 1907 είναι ένα φωτεινό ιντερλούδιο στη βιογραφία του Έλληνα αστρονόμου. Επιστρέφει στην Κωνσταντινούπολη και με άδεια του ίδιου του σουλτάνου Αβδούλ Χαμίτ Β' αποτυπώνει τον ναό της Αγίας Σοφίας

⁴⁴ https://www.astronomia.gr/wiki/index.php?title=Αντωνιάδης,_Ευγένιος (Πρόσβαση 18.2.2023)

σε περισσότερες από χίλιες φωτογραφίες και άλλα τόσα σχέδια και υδατογραφίες. Το έργο αυτό (που εκδόθηκε με τον τίτλο «Έκφρασις της Αγίας Σοφίας» (Βιβλιοθήκη Μαρασλή, 1907) είναι ισάξιο της λοιπής επιστημονικής του προσφοράς.

Καταξιωμένος πλέον και ώριμος αστρονόμος, επιστρέφει στο Παρίσι, το 1909 για να παρατηρήσει τον Άρη με το τεράστιο τηλεσκόπιο του Meudon, την περίφημη «Grand Lunette». Στην ευνοϊκή αντίθεση του 1909, ο Άρης βρισκόταν εξαιρετικά κοντά στη Γη και φωτιζόταν ολόκληρος από τον Ήλιο.

Στις 20 Σεπτεμβρίου πετυχαίνει την καλύτερη ως τότε εικόνα της επιφάνειας του πλανήτη. Στο σχέδιο του φαίνεται πέρα από κάθε αμφιβολία ότι η επιφάνεια του Άρη δεν έχει έντονους γεωμετρικούς σχηματισμούς, αντίθετα είναι γεμάτη με έντονες κηλίδες σε ακανόνιστα σχήματα.

Επίσης παρατήρησε στον πλανήτη μεγάλες αμμοθύελλες σαν αυτές που διαπίστωσαν οι πρόσφατες αποστολές της NASA. Ο Έλληνας αστρονόμος υποστήριξε ότι τα σύννεφα οφείλονταν σε άμμο και σκόνη που σήκωσαν ξαφνικά οι σφοδροί άνεμοι στη λεπτή και αραιή ατμόσφαιρα.

Το βιβλίο του «La Planete Mars» έρχεται το 1930 να συγκεφαλαιώσει όλες τις μελέτες του Έλληνα αστρονόμου για τον κόκκινο πλανήτη. Ως τις μέρες μας, το έργο αυτό παραμένει η βίβλος της τηλεσκοπικής παρατήρησης του Άρη. Ένας κρατήρας στον Άρη καθώς και ένας κρατήρας στη Σελήνη, έχουν πάρει τιμητικά το όνομα του.

Αργυρόπουλος Τιμολέων (1847-1912)

Γεννήθηκε⁴⁵ στην Αθήνα το 1847. Φοίτησε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και αποφοίτησε με διδακτορικό δίπλωμα φυσικής και συνέχισε τις σπουδές του στην Σορβόνη. Επέστρεψε στην Ελλάδα και το 1884 διορίστηκε καθηγητής της Φυσικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, καθηγητής το 1885 και πρύτανης του Ιδρύματος (1888).

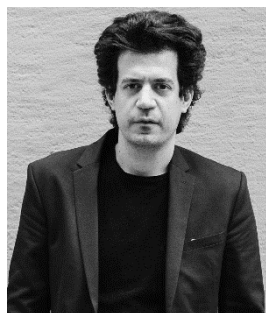
Υπήρξε πρωτεργάτης της φυσικής επιστήμης στην Ελλάδα. Οργάνωσε το πρώτο εργαστήριο φυσικής και εισήγαγε τις πρακτικές ασκήσεις των φοιτητών.

Διετέλεσε επίσης καθηγητής της Σχολής των Ευελπίδων και της Σχολής των Δοκίμων.

Διετέλεσε μέλος του πρώτου διοικητικού συμβουλίου του Συλλόγου προς Διάδοση Ωφέλιμων Βιβλίων, καθώς και πρόεδρος του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσός, από το 1880 έως το 1912. Επίσης, το 1909 εξελέγη κοσμητορας της Σχολής Θετικών Επιστημών και έμεινε στη θέση αυτή για ένα χρόνο.

Εισήγαγε την νεότερη ηλεκτρολογία στην Ελλάδα.

⁴⁵ Στεφανίδης Ν., Εκατονταετηρίς 1837-1937, Τόμος Ε', Ιστορία της Φυσικομαθηματικής Σχολής. Αθήνα 1948 (Πρόσβαση 19.2.2023)

Δασκαλάκης Κωνσταντίνος (1981 -)

Ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης⁴⁶ γεννήθηκε το 1981, στην Αθήνα, όπου και μεγάλωσε με τους Κρητικούς γονείς του. Τόσο ο πατέρας όσο και η μητέρα του ήταν εκπαιδευτικοί -ο πρώτος μαθηματικός και η δεύτερη φιλόλογος- πράγμα που τον έκανε να ενδιαφέρεται το ίδιο για τις θετικές και τις θεωρητικές επιστήμες. Όταν όμως ανακάλυψε τα πανεπιστημιακά συγγράμματα του πατέρα του στη βιβλιοθήκη, φάνηκε ότι ένας νέος, ιδιαίτερος κόσμος ξετυλίχθηκε μπροστά του.

Σπούδασε στο Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβου Πολυτεχνείου, από όπου αποφοίτησε με βαθμό 9,98, ενώ ακολούθησαν μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϊ, όπου και ξεκίνησε η ζωή του στην Αμερική. Τότε ήταν που τον προσέλαβε και η Microsoft, από όπου όμως παραιτήθηκε για να γίνει, σε ηλικία 27 ετών, επίκουρος καθηγητής στο MIT.

Το γεγονός που τον κατέταξε στα πιο ιδιοφυή μυαλά και τράβηξε την προσοχή της επιστημονικής κοινότητας και όλου του κόσμου ήταν πως στα 27 του χρόνια -κι ενώ έκανε ακόμα το μεταπτυχιακό του- πήρε την απόφαση να σταθεί απέναντι στην αήττητη «ισορροπία των παιγνίων», λύνοντας τον

⁴⁶ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 23.2.2023)

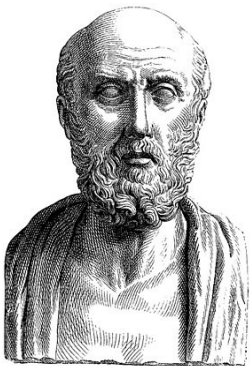
γρίφο του Νας μέσα σε έναν χρόνο, ένα μυστήριο που παρέμεινε άλυτο για έξι δεκαετίες.

Το επιστημονικό ερώτημα δίχως λύση υπήρχε στη δημοσίευση του Τζον Νας, το 1950, για την οποία ο Νας βραβεύτηκε με το Νόμπελ Οικονομικών (1994), και φανέρωνε πως στα πολύπλοκα οικονομικά συστήματα δεν μπορεί κανείς να υπολογίσει το σημείο ισορροπίας, ούτε καν κατά προσέγγιση.

Για τη διατριβή του αυτή έχει τιμηθεί από τη Διεθνή Ένωση Θεωρίας Παιγνίων, με το βραβείο Πληροφορικής και Θεωρίας Παιγνίων.

Ο Έλληνας επιστήμονας σήμερα είναι καθηγητής της Επιστήμης των Υπολογιστών στο MIT, ενώ η έρευνά του επικεντρώνεται στη θεωρητική πληροφορική και τη διεπαφή της με τα Οικονομικά, τη Στατιστική και την Τεχνητή Νοημοσύνη.

Ιπποκράτης (460 πχ – 387 πχ)

Ο Ιπποκράτης γεννήθηκε στο ελληνικό νησί της Κω τον 5ο αιώνα π.Χ. και έμεινε γνωστός ως ο σημαντικότερος ιατρός της αρχαιότητας. Υπήρξε υιός του Ηρακλείδη από το γένος των Άσκληπιαδών ιατρών της Κω και της Φαιναρέτης.

Θεωρείται ένας από τους ευφυέστερους Έλληνες, τόσο διανοητικά, όσο και συναισθηματικά, που

δέθετε εξαιρετική παρατηρητικότητα, ικανότητα συγκέντρωσης και προσοχής, μεγάλη εργατικότητα και ιδιαίτερη ικανότητα στο γράψιμο.

Ίδρυσε ιατρική σχολή στο νησί, έγραψε πολλές διατριβές πάνω σε ιατρικά θέματα, και μέσω της συστηματικής και εμπειρικής μελέτης των ασθενειών και των θεραπειών **θεωρείται δικαίως ως ο ιδρυτής της σύγχρονης ιατρικής**⁴⁷.

Οι πληροφορίες γύρω από τον Ιπποκράτη είναι αποσπασματικές και αναξιόπιστες. Πιθανόν να γεννήθηκε περί το 460 π.Χ. αλλά λεπτομέρειες για τη ζωή του ήταν ασαφείς ακόμη και στην αρχαιότητα. Μία από τις παλαιότερες πηγές αποτελεί το βιβλίο «Ιπποκράτους γένος και βίος» από τον Σορανό τον Εφέσιο, επίσης ιατρός, ο οποίος έδρασε μεταξύ 1ου και 2ου αιώνα μΧ. Η μέθοδος του Σορανού να παραθέτει αποσπάσματα από παλαιότερα κείμενα απεδείχθη πολύτιμη πηγή πληροφοριών πάνω στην αρχαία ιατρική. Αναφέρει ότι ο Ιπποκράτης γνώριζε αρκετούς σοφιστές του 5ου αιώνα, όπως τον Γοργία τον Λεοντίνο και διδάχθηκε ιατρική από τον πατέρα του και τον Ηρόδικο της Σηλυβρίας, που υπήρξε γυμναστής. Επιπλέον, γνωρίζουμε ότι ο Ιπποκράτης ίδρυσε και διηύθυνε ιατρική σχολή στην Κω.

Ο **Πλάτων** κάνει αναφορά στον Ιπποκράτη στο έργο του «Πρωταγόρας», περιγράφοντας ότι αμειβόταν για την εργασία του και πίστευε ότι το σώμα πρέπει να αντιμετωπίζεται σαν ένα ενιαίο σύνολο (Φαίδρος). Ο Ρωμαίος λόγιος και ιατρικός συγγραφέας Κορνήλιος Κέλσος υποστηρίζει ότι ο

⁴⁷ <https://www.worldhistory.org/trans/el/1-10391/> (Πρόσβαση 13.2.2023)

Ιπποκράτης υπήρξε ο πρώτος που ξεχώρισε την ιατρική από τη φιλοσοφία και άλλες αρχαίες πηγές επιπλέον υποδηλώνουν ότι ο Ιπποκράτης υποστήριζε τη σημασία της διατροφής και της σωματικής άσκησης για ένα υγιές σώμα. Ο Σορανός μας πληροφορεί ότι ο Ιπποκράτης ταξίδευε συχνά στη ζωή του και απεβίωσε στη Λάρισα της Θεσσαλίας, περί το 370 πΧ.

Κατά την αρχαιότητα, ποικίλες φήμες διαδόθηκαν για τις ξακουστές ικανότητες του Ιπποκράτη αλλά στην πλειοψηφία τους αποδείχθηκαν μυθοπλασίες. Αναφορές μεταξύ άλλων λένε ότι εξέτασε τον Μακεδόνα βασιλιά Περδίκκα Β΄ και απέδωσε τα προβλήματα υγείας του σε ερωτική απογοήτευση, αντιμετώπισε τον λοιμό στην Αθήνα του 430 πΧ ανάβοντας φωτιές παντού στην πόλη, και θεράπευσε τον φιλόσοφο Δημόκριτο, που πολλοί θεωρούσαν παράφρονα. Ο Ιπποκράτης είχε τρεις γιους που συνέχισαν το έργο του. Τον Θεσσαλό, τον Δράκοντα και τον Πόλυβο.

Στον Ιπποκράτη αποδίδεται από αρχαιοτάτων χρόνων η συγγραφή πλήθους διατριβών, ομιλιών και κειμένων σχετικά με την ιατρική, συλλογικά γνωστά ως «Ιπποκρατική Συλλογή», η οποία γράφτηκε κατά την Ελληνιστική περίοδο στην Αλεξάνδρεια επί Πτολεμαίων βασιλέων. Σύγχρονοι μελετητές θεωρούν, κρίνοντας από τον τρόπο γραφής, ότι τα εν λόγω κείμενα πιθανώς συντάχθηκαν από διαφορετικούς συγγραφείς και τονίζουν ότι δεν υπάρχουν αναφορές να δηλώνουν ότι ο Ιπποκράτης έγραψε ο ίδιος κείμενα στην εποχή του. Τελικά, οι μελετητές πλέον συμφωνούν ότι κάποια κείμενα όντως γράφτηκαν από τον Ιπποκράτη αλλά δεν είναι σίγουροι ποια.

Η Συλλογή του 3ου αιώνα τροποποιήθηκε ξανά τον 1ο αιώνα μΧ από τους λόγιους Διοσκουρίδη και Καπίτονα. Αρκετοί αρχαίοι συγγραφείς, συχνά σεβαστοί ιατροί οι ίδιοι, πολλές φορές έγραφαν σχολιασμούς πάνω σε έργα που αποδίδονταν στον Ιπποκράτη, πιο ξακουστοί μεταξύ αυτών υπήρξαν ο Ηρόφιλος ο Χαλκηδόνιος (4ος- 3ος αι. πΧ), ο Απολλώνιος ο Κιτιεύς (1ος αι. πΧ) και ο Γαληνός (2ος- 3ος αι μΧ).

Τα κείμενα του Ιπποκράτη ασχολούνται με πληθώρα ιατρικών ζητημάτων αλλά μπορούν να χωριστούν σε τέσσερις κύριες κατηγορίες: Της διάγνωσης, της βιολογίας, της θεραπευτικής και της γενικής συμβουλευτικής για ιατρούς. Υπάρχουν περισσότερες από 60 διατριβές, κάθε μία πάνω σε συγκεκριμένο θέμα, για παράδειγμα, αρθρώσεις, θεραπεία, θεραπευτικό σχήμα, χειρουργική, φυσιολογία, εξέλιξη νοσημάτων, καθαρτικές θεραπείες και γυναικολογία. Συζητούνται επίσης τα ζητήματα της ηθικής και της σχέσης της ιατρικής με άλλα αντικείμενα, ιδιαίτερα την φιλοσοφία.

Ο Όρκος που αποδίδεται στον Ιπποκράτη περιλαμβάνεται στο Σώμα του έργου του (Corpus Hippocraticum) και αποτελεί την «Βίβλο» της ιατρικής δεοντολογίας. Ο Όρκος πιθανόν εμφανίστηκε μετά τα χρόνια του Ιπποκράτη και προοριζόταν για μία επίλεκτη ομάδα ιατρών. Ήταν στην ουσία του ένα θρησκευτικό κείμενο που εξασφάλιζε ότι ο ιατρός θα έπραττε για τις αξίες της κοινότητας και εντός των ορίων αυτών. Με τον Όρκο αυτόν ο θεράπων ορκιζόταν στον Απόλλωνα, την Υγεία και την Πανάκεια, να σέβεται τον δασκαλό του και να μην χορηγεί δηλητήριο, ή να κακομεταχειρίζεται τους ασθενείς με οποιοδήποτε τρόπο, να χρησιμοποιεί μαχαίρι, ή να προδίδει την

εχεμύθεια μεταξύ ιατρού και ασθενούς (το ιατρικό απόρρητο). Εκσυγχρονισμένες εκδοχές του όρκου, ή παρόμοιες καταθέσεις, απαγγέλλονται στις μέρες μας από τους φοιτητές ιατρικής σε όλο τον κόσμο με την απόκτηση του πτυχίου τους.

Ο Όρκος του Ιπποκράτη έχει ενσωματωθεί και στο ελληνικό δίκαιο. Στον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (Νόμος 3418/05, άρθρο 2, παράγραφος 2, εδάφιο α') αναφέρεται: «Ο ιατρός τηρεί τον όρκο του Ιπποκράτη, ασκεί το έργο του σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και πρέπει, κατά την άσκηση του επαγγέλματός του, να αποφεύγει κάθε πράξη ή παράλειψη η οποία μπορεί να βλάψει την τιμή και την αξιοπρέπεια του ιατρού και να κλονίσει την πίστη του κοινού προς το ιατρικό επάγγελμα⁴⁸».

Επίσης στον Ιπποκράτη αποδίδεται ο διαχωρισμός των θεμάτων της ιατρικής από το μεταφυσικό και το θείο, καθώς από παλιά σχετιζόταν με τον θεό της ίασης, τον Ασκληπιό, και η κατεύθυνση προς μια εκσυγχρονισμένη αντιμετώπιση βασισμένη στην παρατήρηση, την ταξινόμηση, τη θεωρία του αίτιου και αποτελέσματος, και ούτω καθεξής.

Ακόμη κι αν προγενέστεροι, όπως ο Αλκμαίων ο Κροτωνιάτης, για τον οποίο οι λεπτομέρειες της ζωής και του έργου του είναι πενιχρές, είχαν επιχειρήσει να ασχοληθούν με την ιατρική υπό λογική σκοπιά, ο Ιπποκράτης έμεινε γνωστός, όπως και από την αρχαιότητα, ως ο πατέρας της σύγχρονης ιατρικής.

⁴⁸ <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/159804/nomos-3418-2005> (Πρόσβαση 13.2.2023)

Καραθεοδωρή Κωνσταντίνος (1873 – 1950)

Ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή⁴⁹ υπήρξε μία σπανίζουσα μορφή στην ιστορία της επιστήμης. Είναι γόνος ενός ισχυρού μεγαλεπήβολου γενεαλογικού δέντρου με ρίζες στην Αδριανούπολη της Ανατολικής Θράκης. Γενάρχης είναι ο Στέφανος Καραθεοδωρής 1789-1867 ιατρός, λόγιος και μαθηματικός, ιδρυτής της αυτοκρατορικής ιατρικής σχολής της Κωνσταντινούπολης στην οποία δίδαξε ως καθηγητής επί σαράντα χρόνια. Υπήρξε προσωπικός ιατρός του σουλτάνου.

Γεννήθηκε στο Βερολίνο στις 13 Σεπτεμβρίου 1873. Οι πρώτες σπουδές του είναι στη στρατιωτική σχολή μηχανικών του Βελγίου τις οποίες ενισχύει στο Παρίσι και το Λονδίνο. Το 1898 καταλαμβάνει σπουδαία θέση με προοπτική σε μεγάλα αρδευτικά έργα του Νείλου, όπως το φράγμα του Ασιούτ και του Ασουάν. Ένα βράδυ, ενώ μελετά τα αγαπημένα του Μαθηματικά, προσπαθεί να λύσει κάποια απορία που του δημιουργήθηκε. Την επόμενη έπρεπε να κάνει κάποιες μετρήσεις στην πυραμίδα του Χέοπος. Όμως το μυαλό του ήταν στην αναζήτηση της λύσεως του προβλήματος. Τότε συνειδητοποιεί οριστικά την μεγάλη γοητεία που ασκούν πάνω του τα μαθηματικά. Έτσι στην ηλικία των εικοσιεπτά ετών λαμβάνει τη μεγάλη απόφαση της ζωής του που συνοδεύεται από μία επίσης σπουδαία: να σπουδάσει

⁴⁹ <https://www.karatheodori.gr/index.php/biography> (Πρόσβαση 14.2.2023)

Μαθηματικά στο Βερολίνο και κατόπιν στη Γοττίγγη που ήταν το δεσπόζον μαθηματικό κέντρο ανά τον κόσμο.

Όπως ήταν επόμενο, η πρόοδος του ήταν ραγδαία και η αναρρίχηση στα αξιώματα της επιστημονικής κοινότητας ανεμπόδιστη. Το ότι ήταν αστέρι λαμπερό το παρατηρούμε με την διδακτορική του διατριβή με τίτλο «Περί ασυνεχών λύσεων στο λογισμό των μεταβολών» η οποία συνοδεύεται, με έπαινο που γράφει «αγγίνοια του εφευρίσκειν περιφανής». Ο επιβλέπων καθηγητής **Hermann Minkowski** στην αξιολόγησή του γράφει: «Η εργασία ανήκει στις καλύτερες μαθηματικές διατριβές που έχουν υποβληθεί στη σχολή». Ο **Felix Klein** πριν ακόμη εξεταστεί για το διδακτορικό του, του προτείνει να γράψει και υφηγεσία ενώ με πρόταση του **David Hilbert** πριν από τις προβλεπόμενες ημερομηνίες, αποκτά το δικαίωμα «του διδάσκειν». Είναι τόσο σπουδαίοι οι τρεις προαναφερθέντες μαθηματικοί και ακόμη σπουδαιότεροι οι πρόδρομοι αυτής της θεωρίας, όπως ο **Bernoulli**, **Euler** και **Gauss** ώστε η αξιολόγησή τους για την διατριβή του Κ. Καραθεοδωρή να αποκτά πολύ μεγάλο κύρος και ύψιστη αξία.

Μέσα από αυτή τη λαμπρή επιστημονική καριέρα ξεχωρίζει και η σχέση του με τον Αϊνστάιν, όπου μέσα από την αλληλογραφία των δύο αυτών ανδρών που αρχίζει τον Σεπτέμβρη του 1916 προκύπτει η μεγάλη συμβολή του Κ. Καραθεοδωρή σε 3 δυσκολίες που συνάντησε στη διατύπωση της γενικής θεωρίας της σχετικότητας. Ο Αϊνστάιν αναγνώρισε την βοήθεια που δέχτηκε από τον Κ. Καραθεοδωρή, όπως προκύπτει από την αλληλογραφία των δύο επιστημόνων. Ο Καραθεοδωρή απαντούσε άμεσα και κατατοπιστικά στον

Αϊνστάιν ενώ όταν ο Καραθεοδωρή δημοσιεύει την εργασία του επί των «Αξιομάτων της Ειδικής θεωρίας της σχετικότητας», το πρώτο συγχαρητήριο τηλεγράφημα θα το πάρει από τον Αϊνστάιν «ΑΓΑΠΗΤΕ ΣΥΝΑΔΕΛΦΕ ΜΕ ΚΑΤΑΠΛΗΞΑΤΕ». Η εμβέλειά του ανδρώνεται με το έργο του που τον κατατάσσει στους αστέρες του ουρανού της μαθηματικής επιστήμης.

Εδώ πρέπει να σκεφθούμε και τη συμβολή στη θεωρητική φυσική, τόσο γόνιμη για την αποσαφήνιση των λογικών θεμελιωδών βάσεων, την οποία προσέφερε ο Καραθεοδωρή με τις εργασίες του για τις θεμελιώδεις βάσεις της θερμοδυναμικής και την αξιωματική της ειδικής θεωρίας της σχετικότητας. Επίσης, πρέπει να θυμηθούμε και την ανυπέρβλητη σε διαύγεια και απλότητα απόδειξή του, για το θεώρημα της «επανόδου του Poincare». Το ανθολόγιο των υπέροχων κριτικών για το έργο του μεγάλου Έλληνα μαθηματικού είναι μεγάλο και γραμμένο από τους καλύτερους και σπουδαιότερους επιστήμονες του 20ου αιώνα.

Το 1919 ο Βενιζέλος τον καλεί στο σπίτι του και με ζωνρότητα και πολλή χαρά κουνώντας το δείκτη του δεξιού χεριού λέγει προς τον Κ. Καραθεοδωρή: «Θα πάτε εις την Σμύρνην, θα σας παράσχουν όλες τας ευκολίας, το έργο σας είναι σπουδαίον, η Ελλάς πρέπει εκπολιτίσει τη Μ. Ασία». Έτσι ο υψηλόφρων, φιλόπατρης και μέγας επιστήμων συλλαμβάνει, το όραμα για τη δημιουργία του πανεπιστημίου που όπως τονίζει ο ίδιος θα αποτελέσει το «ΦΩΣ ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΩΝ». Με πολύ μεράκι ο εργασιομανής επιστήμων εργάζεται νύχτα μέρα για την οργάνωση και τον εξοπλισμό του πανεπιστημίου.

Το όνειρο όμως αυτό για το οποίο έκανε τόσες θυσίες δεν αξιώθηκε να δει να πραγματοποιείται. Το καταστρέφουν τα γεγονότα του 1922.

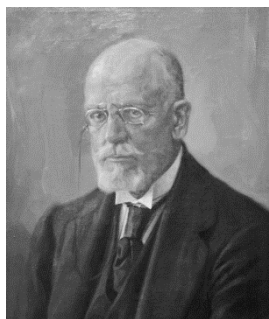
Τα επόμενα χρόνια διορίζεται καθηγητής στο πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1928 ανταποκρινόμενος στην πρόσκληση που του έγινε από το Πανεπιστήμιο του Harvard και από τη Μαθηματική Εταιρεία, ο Καραθεοδωρή φθάνει στις ΗΠΑ, μαζί με τη γυναίκα του, στις 25 Ιανουαρίου 1928.

Και ερχόμαστε στο 1929 όπου ο Βενιζέλος ξανακαλεί αυτή τη φορά από το Μόναχο τον Κ. Καραθεοδωρή για την διοργάνωση των πανεπιστημίων Αιγαίου, Αθηνών – Θεσσαλονίκης.

Στα επόμενα 2 χρόνια εργάζεται ως Κυβερνητικός επίτροπος με βαθμό πρυτάνεως για την οργάνωση των πανεπιστημίων. Με αυτό τον κανονισμό τα πανεπιστήμια λειτούργησαν επί 50 χρόνια μέχρι το 1982.

Στις 2 Φεβρουαρίου το 1950 ανακοινώθηκε επίσημα στην ολομέλεια της Ακαδημίας Αθηνών ο θάνατός του. Ο τότε πρόεδρος της Ακαδημίας μεταξύ άλλων θα πει: «Μία εξέχουσα φυσιογνωμία της διεθνούς επιστήμης εξέλιπε».

Κυπάρισσος Στέφανος (1857-1917)

Ο Κυπάρισσος Στέφανος⁵⁰ ήταν γιός δασκάλου, που γεννήθηκε στην Κέα στις 11-5-1857. Φοίτησε στο Γυμνάσιο της Σύρου και μετά στο Μαθηματικό τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών.

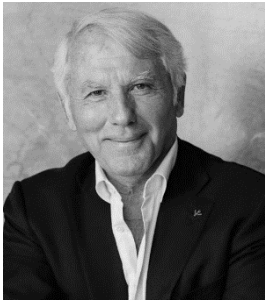
Σε ηλικία 20 ετών, ανακηρύσσεται διδάκτωρ της φιλοσοφίας των Μαθηματικών. Οι υψηλές του επιδόσεις, τον οδηγούν για μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι, κοντά σε σπουδαίους Γάλλους μαθηματικούς και αναδεικνύεται σε κορυφαίο μαθηματικό. Η γνωριμία του με τον Άγγλο μαθηματικό Τόμας Χίρστ, σε μια απρόσμενη συνάντησή τους στο Δαφνί, θα τον βοηθήσει και θα εξελιχθεί σε μέντορα του, όταν διαπιστώσει πως πρόκειται για μαθηματική διάνοια και τον ενθαρρύνει να συνεχίσει τις έρευνες του.

Ο Γερμανός μαθηματικός Τόμας Κλάϊν δημοσιεύει στο κλασικό βιβλίο του «Μαθήματα Ανωτέρας Γεωμετρίας» τις εργασίες του Στεφάνου για την «ανάπτυξη της Γεωμετρίας των κύκλων στον χώρο» και την «απεικόνιση της γραμμικής γεωμετρίας σ' ένα χώρο 4 διαστάσεων». Η συνεργασία του με τον Κλάϊν, και τη δημοσίευση εργασιών, εξελίσσεται σε συνδετικό κρίκο και μεσολαβητή μεταξύ του Κλάϊν και Γάλλων Μαθηματικών και όλοι πλέον εξυμνούν το έργο του νεαρού Έλληνα μαθηματικού.

⁵⁰ <https://infognomonpolitics.gr/2014/04/19-20/> (Πρόσβαση 23.2.2023)

Το 1881 γίνεται καθηγητής του πανεπιστημίου Παρισίων και η φήμη του ξεπερνά τα όρια της Γαλλίας. Το 1884 αποφασίζει να επιστρέψει στην Αθήνα. Ο Τόμας Χίρστ δίδει στον Στέφανο συστατικές επιστολές οι οποίες εντυπωσιάζουν τον υπουργό Παιδείας και τον πρωθυπουργό Χαρίλαο Τρικούπη που κι αυτός είχε σπουδάσει στη Γαλλία και διορίζεται καθηγητής στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο, στη Σχολή Ευελπίδων και τη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων. Θεωρείται ο μεγαλύτερος Έλληνας μαθηματικός του 19ου αιώνα, που έβαλε τη σφραγίδα του στις θετικές επιστήμες, πριν εμφανισθεί ο μεγάλος Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή. Πέθανε στις 27-12-1917.

Νανόπουλος Δημήτριος (1948-)

Ο Δημήτρης Νανόπουλος⁵¹ γεννήθηκε στην Αθήνα στις 13 Σεπτεμβρίου 1948 με καταγωγή από το Άργος. Σπούδασε φυσική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και συνέχισε τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Sussex της Αγγλίας, όπου απέκτησε το διδακτορικό του το 1973 στη Θεωρητική Φυσική των Υψηλών Ενεργειών.

διετέλεσε ερευνητής στο Κέντρο Πυρηνικών Ερευνών Ευρώπης (CERN) στη Γενεύη της Ελβετίας και επί σειρά ετών ανήκε στο ανώτερο ερευνητικό προσωπικό του Κέντρου. Διετέλεσε ερευνητής στην Ecole Normale Supérieure, Παρίσι, και στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ, Cambridge, των Η.Π.Α.

⁵¹ <https://www.ellines.com> (Πρόσβαση 23.2.2023)

Το 1989 εξελέγη καθηγητής στο τμήμα Φυσικής του Πανεπιστημίου Texas A&M, College Station, όπου από το 1992 είναι διακεκριμένος καθηγητής, ενώ από το 2002 κατέχει την έδρα Mitchell/Heep της Φυσικής Υψηλών Ενεργειών. Είναι διευθυντής του Κέντρου Αστροσωματιδιακής Φυσικής του Κέντρου Προχωρημένων Ερευνών (HARC), στο Χιούστον, όπου διευθύνει ερευνητικό τμήμα του World Laboratory που εδρεύει στη Λωζάνη.

Το κύριο ερευνητικό του έργο ανήκει στο πεδίο της σωματιδιακής φυσικής ή φυσική υψηλών ενεργειών και της κοσμολογίας, ενώ στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα ανήκουν και η δημιουργία μιας ενοποιημένης θεωρίας όλων των δυνάμεων της φύσης, η θεωρία του Παντός, η υπερσυμμετρία, η υπερβαρύτητα, οι θεωρίες υπερχορδών και η βιοφυσική.

Έχει συγγράψει πάνω από 520 πρωτότυπες εργασίες, όλες δημοσιευμένες σε περιοδικά με κριτές και υψηλό impact factor, συμπεριλαμβανομένων 10 βιβλίων. Έχει πάνω από 26.900 ετεροαναφορές και τον Νοέμβριο 2001 βρέθηκε ότι είχε τον 4ο υψηλότερο h-index στον κόσμο ανάμεσα στους θεωρητικούς φυσικούς, σε κατάταξη που έγινε από το Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ. Η συγκεκριμένη κατάταξη προκύπτει υπολογιστικά και αφορά τον συνολικό αριθμό δημοσιεύσεων ενός επιστήμονα, λαμβάνοντας υπ' όψιν και τις παραπομπές που έχουν γίνει από άλλους προς αυτές τις δημοσιεύσεις.

Το 1990 προτάθηκε από τις ΗΠΑ για το Νόμπελ Φυσικής. Το 1996 του απονεμήθηκε ο Ταξιάρχης του τάγματος της τιμής της Ελληνικής Δημοκρατίας. Το 1997 εξελέγη τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Το 1999 και για

δεύτερη φορά το 2005, απέσπασε το βραβείο του Ιδρύματος Ερευνών της Βαρύτητας, που εδρεύει στη Μασαχουσέτη των Η.Π.Α. Το 2006 του απονεμήθηκε το διεθνές βραβείο του Κοινοφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης.

Παπακυριακόπουλος Χρήστος (1914-1976)

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1914. Φοίτησε στο Βαρβάκειο και έπειτα στη Σχολή Πολιτικών Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου⁵². Όμως το πάθος του για τα μαθηματικά επικράτησε και στο τρίτο έτος μετεγράφη στη Φυσικομαθηματική σχολή, από όπου πήρε το πτυχίο το 1938. Στα χρόνια της κατοχής έγραψε τη διδακτορική του διατριβή.

Κατάφερε να φύγει για την Αμερική το 1949, όπου εγκαταστάθηκε από το 1952 οριστικά. Τα πρώτα του χρόνια ήταν αυτοσυντήρητος, ώσπου πήρε τη θέση του ερευνητή, αρχικά στο φημισμένο Ινστιτούτο Προχωρημένων Σπουδών, το επιστημονικό σπίτι μεταξύ άλλων του Αϊνστάιν και του Οπενχάιμερ, κι αργότερα στη Μαθηματική Σχολή του Πρίνστον. Αν και οι ελληνικές υπηρεσίες ασφαλείας τον κατήγγειλαν στις αμερικανικές ως «κομμουνιστή», με τη στήριξη του πανεπιστημίου του αποφεύχθηκε η απέλαση.

⁵² <https://astrospalio.gr/2022/06/28/406/> (Πρόσβαση 26.2.2023)

Η μεγάλη συνεισφορά του «Πάπα», όπως τον αποκαλούσαν οι Αμερικανοί, ήταν τα τρία σπουδαία θεωρήματα που άνοιξαν τον δρόμο για την κατανόηση του χώρου που ζούμε: «Λήμμα του Ντεν», «Θεώρημα του Βρόχου» και «Θεώρημα της Σφαίρας», θέτοντας τα θεμέλια της γεωμετρικής τοπολογίας. Με τη δημοσίευσή τους στα τέλη της δεκαετίας του '50, λύθηκαν οριστικά τα προβλήματα που κυριαρχούσαν στην τοπολογία για σχεδόν πενήντα χρόνια. Η φήμη του «Πάπα» απλώθηκε στον κύκλο των ελαχίστων που μπορούσαν να καταλάβουν τις ιδέες του και το 1964 ήρθε η μέγιστη αναγνώριση με την απονομή σ' αυτόν του Βραβείου Βέμπλεν, της ύψιστης διεθνούς διάκρισης για ανακαλύψεις στη Γεωμετρία.

Παπανικολάου Γεώργιος (1883 – 1962)

Ο κορυφαίος γιατρός με την παγκόσμια ακτινοβολία⁵³ γεννήθηκε στην Κύμη Ευβοίας το 1883 και πέθανε το 1962 στο Μαϊάμι Φλώριδας.

Ο πατέρας του Νικόλαος Παπανικολάου ήταν γιατρός που άσκησε το επάγγελμα του για πολλά χρόνια στην Κύμη και διετέλεσε για αρκετό χρονικό διάστημα Δήμαρχος της πόλης και είχε επίσης εκλεγεί και Βουλευτής Ευβοίας και Καρυστίας.

⁵³ <https://gpapanikolaou.gr/biografiko-gpapanikolaou.html> (Πρόσβαση 14.2.2023)

Τα παιδικά του χρόνια ο Γεώργιος τα πέρασε στην Κύμη όπου και τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο. Κατόπιν οι γονείς του τον έστειλαν στην Αθήνα για να τελειώσει τις εγκύκλιες σπουδές. Μετά την αποπεράτωση των γυμνασιακών του σπουδών γράφτηκε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, το 1898, και έλαβε το πτυχίο του το 1904, σε ηλικία δηλαδή μόλις 21 ετών.

Καθώς ήταν φιλομαθής, και διακρινόταν από μικρός για τη μεγάλη του θέληση, κατά τη διάρκεια των σπουδών του στην Αθήνα, διεύρυνε την μόρφωση του με την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Παράλληλα ασχολήθηκε με τη λογοτεχνία και τη φιλοσοφία, αλλά και το μεγάλο πάθος του, που ήταν η μουσική. Γι' αυτό ασχολήθηκε επί 8 οκτώ χρόνια με το βιολί, και όπως θα δούμε πιο κάτω, στα δύσκολα χρόνια της παραμονής του στην Αμερική, η γνώση αυτή του φάνηκε χρήσιμη.

Όταν ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Ιατρική Σχολή και πήρε το δίπλωμά του, ο Παπανικολάου επέστρεψε στην γενέτειρά του την Κύμη.

Ο πατέρας του γνωρίζοντας τον χαρακτήρα και τις ικανότητές του παιδιού του, την ολοφάνερη εξυπνάδα του και την έμφυτη τάση του προς την επιστημονική έρευνα, θυσιάζοντας τις οικονομίες του, έστειλε το Γεώργιο στα 1907 για ανώτερες σπουδές στη Γερμανία. Επιλέγει τον κλάδο της Βιολογίας, που ανταποκρίνεται περισσότερο στα ενδιαφέροντά του και μεταβαίνει στην Ιένα πρώτο σταθμό της μετεκπαίδευσής του όπου θα παρακολουθήσει τα μαθήματα του καθηγητή Ερνέστου Χαίκελ, ινδάλματος των φοιτητικών χρόνων του. Το 1908 θα συνεχίσει τις σπουδές του στο Freiburg και

τέλος στο Μόναχο, όπου το 1910 θα του απονεμηθεί ο τίτλος του Διδάκτορα της Φιλοσοφίας για την εργασία του «Περί των συνθηκών της διαφοροποίησης του φύλου των Δαφνιδών».

Δεν του αρκούσε όμως να ασκήσει το ιατρικό επάγγελμα, αλλά ήθελε να στραφεί στην επιστημονική έρευνα, επηρεασμένος από τις θεωρίες των Ιμμάνουελ Καντ, Φρήντριχ Νίτσε, Αρθουρ Σοπενχάουερ και Γιόχανν Βόλφγκανγκ Γκάιτε και από το βιβλίο του Ερνστ Χαίκελ για «Το αίνιγμα του σύμπαντος».

Όταν γύρισε στην Ελλάδα (1910), ο Παπανικολάου διαπίστωσε ότι οι συνθήκες δεν ήταν ευνοϊκές για τα μελλοντικά του σχέδια. Αμέσως μετά το γάμο του με την Ανδρομάχη Μαυρογένη (απόγονο της Μαντώ Μαυρογένους), αποφάσισε να φύγει πάλι για το εξωτερικό. Πρώτος σταθμός της επιστημονικής Οδύσσειας του Παπανικολάου το Ωκεανογραφικό Ινστιτούτο του Μονακό, όπου έλαβε μέρος σε μία από τις ερευνητικές αποστολές του ωκεανογραφικού σκάφους «L' Hirondelle» (1911) του πρίγκιπα Αλβέρτου Α'. Διακόπτει την παραμονή στο εξωτερικό για να συμμετάσχει στο Βαλκανικό πόλεμο του 1912, μετά τη λήξη του μεταναστεύει μαζί με τη γυναίκα του στις ΗΠΑ. Δύσκολες οι συνθήκες λόγω οικονομικών δυσκολιών. Τα προβλήματα τελειώνουν όταν ο Παπανικολάου διορίστηκε βοηθός του παθολογοανατομικού τμήματος του Νοσοκομείου της Νέας Υόρκης, ύστερα από μεσολάβηση του διάσημου γενετιστή του Πανεπιστημίου Κολούμπια Τ.Χ. Μόργκαν.

Οι τεράστιες επιστημονικές ικανότητες, αλλά και το ήθος του αφοσιωμένου ερευνητή δεν άργησαν να εκτιμηθούν και να καρποφορήσουν στο Ιατρικό Κολέγιο του Πανεπιστημίου του Κορνέλλ, στο οποίο εργάστηκε το διάστημα 1914-61, αποκτώντας όλους τους τίτλους της ακαδημαϊκής ιεραρχίας, χωρίς, όμως, να του δοθούν ποτέ διδακτικά καθήκοντα για να μπορεί να αφοσιωθεί στο ερευνητικό του έργο.

Στην αρχή της επιστημονικής σταδιοδρομίας του, αποφασισμένος να συνεχίσει και να ολοκληρώσει τις πειραματικές έρευνες τις οποίες είχε αρχίσει στη Γερμανία, ο Παπανικολάου μελέτησε πειραματικά το κολπικό επίχρισμα σε ινδικά χοιρίδια με ενθαρρυντικά αποτελέσματα. Η δημιουργικότερη αλλά και σκληρότερη περίοδος των ερευνητικών του προσπαθειών ήταν η δεκαετία του 1920. Ήταν η εποχή που πραγματοποιήθηκαν και ευδοκίμησαν οι πρώτες κλινικοεργαστηριακές μελέτες του για τη διαγνωστική αξία της κυτταρολογικής εξέτασης του κολπικού επιχρίσματος στις γυναίκες. Η πρωτοποριακή κυτταροδιαγνωστική μέθοδος του «Dr Pap» έγινε γνωστή με τις ιατρικές συντμήσεις «**Pap smear**» (επίχρισμα Παπανικολάου) και «**Pap test**» (δοκιμασία Παπανικολάου). Πρόκειται για την σημαντικότερη ανακάλυψη του 20^{ου} αιώνα για τον καρκίνο, καθώς σώζει περίπου το 70% των γυναικών παγκοσμίως από νεοπλασίες του τραχήλου της μήτρας, εντοπίζοντάς τες σε αρχικό στάδιο.

Ο Παπανικολάου, αφού εργάστηκε σκληρά επί μισό σχεδόν αιώνα στο Ιατρικό Κολέγιο του Πανεπιστημίου του Κορνέλλ, αποφάσισε παρά τα 78 χρόνια του να εγκαταλείψει τη Νέα Υόρκη και να εγκατασταθεί στο Μαϊάμι για

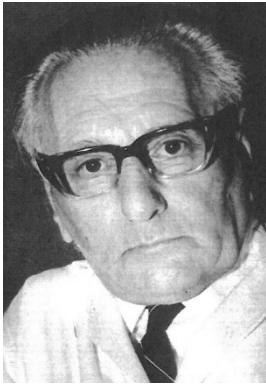
να αναλάβει την οργάνωση και τη διεύθυνση του εκεί Καρκινολογικού Ινστιτούτου. Δεν πρόλαβε όμως να το εγκαινιάσει ο ίδιος, λόγω του θανάτου του, αλλά ο φίλος του καρκιнологός Τσαρλς Κάμερον.

Ο άνθρωπος, ο οποίος «χάρισε ζωή στις γυναίκες ολόκληρου του κόσμου», ήταν πάντα ένας σιωπηλός αγωνιστής του πνεύματος και της επιστήμης, επίμονος και ατάραχος, ακούραστος και ταπεινός, ευγενής και αξιοπρεπής, ακόμα και όταν αδικήθηκε όπως στην περίπτωση του Νόμπελ Ιατρικής, για το οποίο είχε προταθεί από πολλούς Έλληνες και ξένους ερευνητές.

Το συγγραφικό έργο του Γεωργίου Παπανικολάου αποτελείται από 158 άρθρα και 5 συγγράμματα. Τα εν λόγω συγγράμματα, ιδιαιτέρως μάλιστα ο περίφημος «Άτλας Αποφολιδωτικής Κυτταρολογίας», χάρη στη μεστότητα του κειμένου τους και την απaráμλλη εικονογράφησή τους αποτελούν βιβλία σταθμούς, όχι μόνο για τον κλάδο της κυτταρολογίας, αλλά και για ολόκληρη την ιατρική βιβλιογραφία του 20ού αιώνα. Ο Παπανικολάου τιμήθηκε με πολλές διακρίσεις. Το Πανεπιστήμιο Cornell, στο οποίο εργάστηκε συνεχώς επί μισό σχεδόν αιώνα και από το 1947 κατείχε τη θέση του καθηγητή της κλινικής ανατομικής, τον ανακήρυξε το 1957 ομότιμο καθηγητή της ίδιας έδρας. Διετέλεσε επίσης σύμβουλος ιατρός (Consultant) του περιφημου Memorial Hospital της Νέας Υόρκης. Η Αμερικανική Ακαδημία Τεχνών και Επιστημών, η Ένωση των Αμερικανικών Ιατρικών Κολεγίων και η Αμερικανική Αντικαρκινική Εταιρεία τού απένειμαν τιμητικά βραβεία. Το 1949 η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών ονόμασε τον Παπανικολάου επίτιμο διδάκτορά της, ενώ η Ακαδημία Αθηνών τον Νοέμβριο του 1957 τον

ανακήρυξε παμφηφεί επίτιμο μέλος της. Σημειωτέων ότι υπήρξε ο πρώτος στον οποίο απονεμήθηκε η ανώτατη τιμητική διάκριση της Ακαδημίας Αθηνών. Μετά θάνατο του απονεμήθηκε και το Βραβείο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Σαντορίνης Παύλος (1893-1986)

Γεννήθηκε στην Οδησό της Ρωσίας⁵⁴. Μαθήτευσε (1905-1908) στο φημισμένο Λύκειο Concordia της Ζυρίχης. Σπούδασε στην Ελβετία, στο Ομοσπονδιακό Πολυτεχνείο της Ζυρίχης (1912-1917), και το 1917 έλαβε δίπλωμα πολιτικού μηχανικού του Πολυτεχνείου της Ζυρίχης και το 1918 πτυχίο φυσικής του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης. Μεταξύ των Καθηγητών του ήταν και ο Albert Einstein. Το 1933 έλαβε πτυχίο φυσικής από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και το 1934 διδακτορικό δίπλωμα Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών από το ίδιο πανεπιστήμιο. Το 1936 εκλέχτηκε Υφηγητής της Εφαρμοσμένης Φυσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Εργάστηκε σε μελετητικές εταιρείες και επιχειρήσεις (1919-22), στο Υπουργείο Γεωργίας (Διευθυντής Κατασκευών Στερεάς Ελλάδας, 1930-46) και στο Γενικό Επιτελείο Στρατού (Ερευνητής Ηλεκτρονικών Όπλων στην Αν. Διοίκηση Αντιαεροπορικής Αμύνης, 1936-40).

⁵⁴ <http://www.civil.ntua.gr/bio/santorini/> (Πρόσβαση 26.2.2023)

Εκλέχτηκε Καθηγητής στην έδρα της Φυσικής του ΕΜΠ (έκτακτος το 1946, τακτικός από το 1956 έως το 1964). Εκλέχτηκε επίσης παμψηφεί το 1950, Έκτακτος Καθηγητής στην Έδρα Υδροδυναμικών Έργων ΕΜΠ, θέση την οποία τελικώς δεν αποδέχθηκε ώστε να διατηρήσει τη θέση του στην Έδρα της Πειραματικής Φυσικής. Διετέλεσε ακόμη και καθηγητής Φυσικής στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή (1947-1964). Το 1965 ανακηρύχθηκε ομότιμος καθηγητής του ΕΜΠ και της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής.

Ο Παύλος Σαντορίνης, μιλούσε Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά, Ιταλικά και Ρωσικά. Υπήρξε πολυσχιδής επιστήμονας και ερευνητής σε πολλές περιοχές της επιστήμης και τεχνολογίας, όπως φυσική, υδραυλική, ηλεκτρονική, φυσικοί ενεργειακοί πόροι, κατασκευές από σκυρόδεμα κ.ά. Έμεινε στην ιστορία κυρίως για τις επινοήσεις και ευρεσιτεχνίες του. Μεταξύ 1919-1925 μελέτησε και εκτέλεσε πολλές πρωτοποριακές κατασκευές από οπλισμένο σκυρόδεμα.

Η σημαντικότερη και πλέον εμβληματική από αυτές είναι το εργοστάσιο οινοπνευματωδών ΚΡΟΝΟΣ στην Ελευσίνα, όπου χρησιμοποίησε σκαφοειδούς μορφής μυκητοειδείς πλάκες οπλισμένου σκυροδέματος. Έγινε περισσότερο γνωστός τις παραμονές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, για την επινοήση και ιδιόχειρη κατασκευή του λεγόμενου «ελληνικού ραντάρ», εμβέλειας 150 km. Ασχολήθηκε επίσης με τη φιλοσοφική ερμηνεία βασικών θεμάτων της σύγχρονης φυσικής —για παράδειγμα το 1968 πρότεινε μια θεωρία ισόνομης συγκυριαρχίας του παράγοντα "πνεύμα" ως τέταρτου

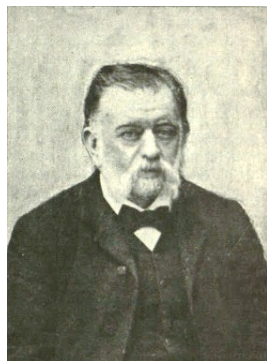
παράγοντα του σύμπαντος παράλληλα με το φυσικό συνεχές χώρος - χρόνος - ύλη.

Εκπροσώπησε το ΕΜΠ σε πολλά διεθνή επιστημονικά συνέδρια, ενώ δημοσίευσε πολλές εργασίες σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά σε μια εποχή που τέτοιες δημοσιεύσεις δεν ήταν τόσο συνηθισμένες για Έλληνες επιστήμονες. Αναφέρονται περί τις 350 επιστημονικές εργασίες, 5 από τις οποίες σε θέματα υδραυλικής και 10 σε θέματα ειδικών κατασκευών από οπλισμένο σκυρόδεμα. Τιμήθηκε με διάφορα βραβεία, μετάλλια και παράσημα, ενώ υπήρξε μέλος πολλών επιστημονικών οργανώσεων, όπως π.χ. Fellow της Ακαδημίας Επιστημών της Ν. Υόρκης.

Το 2017, στο πλαίσιο του εορτασμού των 130 χρόνων της, η Σχολή Πολιτικών Μηχανικών έδωσε την ονομασία "Πτέρυγα Σαντορίνη" στη νέα πτέρυγα Α του Κτηρίου Αντοχής Υλικών, όπου στεγάζονται τμήματα του Τομέα Υδατικών Πόρων και Περιβάλλοντος (Εργαστήριο Υδρολογίας και Αξιοποίησης Υδατικών Πόρων) και Δομοστατικής (Εργαστήριο Δομικών Μηχανών και Διαχείρισης Έργων). Στην είσοδό της ανάρτησε τιμητική πλακέτα και ανάγλυφη εικόνα του Παύλου Σατορίνη.

Πέθανε το 1986 στην Αθήνα.

Χρηστομάνος Αναστάσιος (1841-1906)

Ο Αναστάσιος Χρηστομάνος⁵⁵, γεννήθηκε στη Βιέννη το 1841. Αφού πήρε τα πρώτα μαθήματα από Έλληνες δασκάλους (Α. Κατακουζηνό, γιατρό Θεσπιά, Ε. Αθανασίου, Δεπάστα, αρχιεπίσκοπο Κύριλλο Χαιρωνίδα) φοίτησε 4 χρόνια στο Βιοτεχνικό γυμνάσιο (αριστούχος), μα το εγκατέλειψε και σπούδασε χημεία στο Πολυτεχνείο Βιέννης και υστέρτα στα Πανεπιστήμια του

Γκύσσεν, του Βερολίνου, της Καρλσρούης και της Χαϊδελβέργης.

Εργάστηκε για λίγο χημικός στη Φραγκφούρτη και στη Μόσχα. Το 1862, μόλις 21 χρονών, καλείται απ' την Ελληνική Κυβέρνηση και διδάσκει φυσική στο Εθνικό Διδασκαλείο Αθηνών. Το 1863 γίνεται υφηγητής του Πανεπιστημίου, στο υπόγειο του οποίου ιδρύει με προσωπικά του έξοδα μικρό χημείο (το πρώτο στην Ελλάδα). Ταυτόχρονα διορίζεται καθηγητής φυσικής στη Σχολή Τεχνών του Πολυτεχνείου. Από τότε, δεν παύει να μοχθεί και να προσφέρει σπουδαία έργα, όπως την «Ελληνική ονοματοθεσία των χημικών πράξεων και χημικών ουσιών», ανύπαρκτη ως τότε. Το 1864 δημοσιεύει την πρώτη στην Ελλάδα «Αναλυτική χημεία», διδάσκει όλη τη σειρά ανόργανης και οργανικής χημείας, εκπονεί προγράμματα χημείας για τα Γυμνάσια, καταρτίζει τη συλλογή οργάνων φυσικής-χημείας στη Σχολή Ευελπίδων, αναλύει τις σκωρίες και εκβολάδες τού Λαυρίου κλπ. Το 1866 μελετά τις εκρήξεις του ηφαιστείου Σαντορίνης, όπου και ανακαλύπτει ίχνη προϊστορικών

⁵⁵ <https://meleniko.gr/> (Πρόσβαση 26.2.2023)

κατοικιών. Το ίδιο έτος διορίζεται έκτακτος καθηγητής και το 1868 τακτικός της γενικής χημείας στο Πανεπιστήμιο.

Εκεί οργανώνει τρία νέα χημικά εργαστήρια και τέλος (1887-1889) το μεγάλο πανεπιστημιακό Χημείο της οδού Σόλωνος. Πήρε μέρος σε πολλά επιστημονικά συνέδρια και αποστολές (Παρίσι, Βουδαπέστη, Βιέννη, Λειψία, Βερολίνο, Ρώμη κλπ.). Ανέλυσε όλα τα ιαματικά νερά και ορυκτά της Ελλάδας. Ανέλαβε τέλος (1883) τη διοργάνωση και εποπτεία του δημοτικού φωτισμού Αθηνών.

Το 1906 η Ακαδημία της Στοκχόλμης τον προσκάλεσε να θέσει υποψηφιότητα για το βραβείο Νόμπελ. Δυστυχώς τον πρόλαβε ο θάνατος. Πέθανε στην Αθήνα το 1906.

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας αναγνώρισης και σεβασμού

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV**ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ****Αξιώτη Μέλπω (1905 – 1973)**

Η Μέλπω Αξιώτη⁵⁶ γεννήθηκε στην Αθήνα. Εγκαταστάθηκε από τη βρεφική της ηλικία στη Μύκονο, ιδιαίτερη πατρίδα του πατέρα της, όπου παρέμεινε ως τα νεανικά της χρόνια. Μορφώθηκε στη Σχολή Ουρσουλινών της Τήνου (1918-1922).

Η Αξιώτη εμφανίστηκε στα ελληνικά γράμματα με δύο διηγήματα που δημοσίευσε το Δεκέμβρη του 1933 και το Φεβρουάριο του 1934 στο βραχύβιο περιοδικό Μυκονιάτικα Χρονικά. Το όνομά της, όμως έγινε πασίγνωστο όταν πήρε το πρώτο βραβείο του Γυναικείου Συλλόγου Γραμμάτων και Τεχνών στις 18 Μαρτίου 1939 για το πρώτο της μυθιστόρημα Δύσκολες Νύχτες, που έγραψε το 1937 και εξέδωσε το 1938. Το πρωτοποριακό αυτό βιβλίο έγινε αμέσως αντικείμενο εγκωμιαστικών κριτικών, αλλά και γενικού καγχασμού.

Το 1956 ήταν υποψήφια για Νόμπελ Λογοτεχνίας⁵⁷. Ο Ρίτσος έγραφε στην Αξιώτη στις 7 Ιαν 1964: «Ο χρόνος θα μιλήσει όταν εμείς δε θα έχουμε πια

⁵⁶ ΠΡΟΣΩΠΟ – Βιβλιονet (biblionet.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

⁵⁷ maxmag.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

μερτικό στο χρόνο. Κι αυτή είναι η μεγάλη αδικία: ο μόνος δίκαιος κριτής του έργου μας, ο χρόνος, ν' αφανίζει εμάς τους ίδιους».

Το πιο γνωστό της έργο είναι η νουβέλα «Θέλετε να χορέψουμε, Μαρία;».

Βερναδάκης Δημήτριος (1833- 1907)

Θεατρικός συγγραφέας⁵⁸ και καθηγητής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Γεννήθηκε στην Αγία Μαρίνα της Λέσβου. Άρχισε τις σπουδές του στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστήμιο Όθωνος) το 1849.

Διετέλεσε καθηγητής των Βασιλοπαίδων, ενώ ο πρωθυπουργός Χαρίλαος Τρικούπης, καθώς και ο υπουργός παιδείας Αθανάσιος Ευταξίας, του είχαν προτείνει να διευθύνει την Ακαδημία Αθηνών που θα ιδρυόταν τότε, θέση όμως που δεν δέχθηκε.

Ο αδελφός του Αθανάσιος (αντεπιστέλλον μέλος της Académie de Stanislas, Nancy) το 1904 και το 1905, πρότεινε τον Δημήτριο Βερναρδάκη για το Νόμπελ Λογοτεχνίας⁵⁹.

Το γνωστό του έργο είναι η τραγωδία «Φαύστα».

⁵⁸ Δημήτριος Βερναρδάκης (auth.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

⁵⁹ agriniostories.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

Βενέζης Ηλίας (1904 – 1973)

Το πραγματικό του όνομα ήταν **Ηλίας Μέλλος**, και γεννήθηκε στο Αϊβαλί⁶⁰.

Το 1922 η οικογένειά του εγκατέλειψε οριστικά πλέον τη Μικρά Ασία, ο ίδιος όμως δεν πρόλαβε να επιβιβαστεί στο πλοίο. Αιχμαλωτίστηκε και εστάλη, μαζί με άλλους 3.000 Αϊβαλιώτες, στα Τάγματα Εργασίας για 14 μήνες σε ηλικία 18 ετών. Οι εμπειρίες του από τα εργατικά τάγματα περιέχονται στο πρώτο μυθιστόρημά του, «Το Νούμερο 31328». Ο Βενέζης ήταν ένας από τους μόλις 23 συμπατριώτες του που τελικά επιβίωσαν.

Το 1939 ο Βενέζης μοιράστηκε μαζί με τον Μυριβήλη το πρώτο στην ιστορία Κρατικό Βραβείο Πεζογραφίας. Το 1956 ήταν και οι δυο υποψήφιοι για την έδρα Λογοτεχνίας στην Ακαδημία Αθηνών, όπου και εκλέχτηκε ο Βενέζης.

Έγινε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών το 1957 και τιμήθηκε με το Α' κρατικό βραβείο λογοτεχνίας και τον Έπαινο της Ακαδημίας Αθηνών για το μυθιστόρημά του «Γαλήνη».

Τα πιο γνωστά του έργα είναι το «Το νούμερο 31328» και η «Γαλήνη».

Προτάθηκε δύο φορές για Νόμπελ Λογοτεχνίας (το 1960 και το 1963).

⁶⁰ Ηλίας Βενέζης - Βιογραφία - Σαν Σήμερα .gr (sansimera.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

Δροσίνης Γεώργιος (1859 - 1951)

Ο Γεώργιος Δροσίνης ήταν Έλληνας ποιητής, πεζογράφος και δημοσιογράφος.

Γεννήθηκε σε ένα αρχοντικό της Πλάκας στην Αθήνα από γονείς Μεσολογγίτες.

Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο των Αθηνών και μεταγράφηκε στη φιλοσοφική σχολή μετά από σύσταση του Νικόλαου Πολίτη.

Το 1885 συνέχισε τις σπουδές του στην Ιστορία της Τέχνης στο εξωτερικό, στα Πανεπιστήμια της Λειψίας, της Δρέσδης και του Βερολίνου, στη Γερμανία, χωρίς όμως να λάβει κάποιο πτυχίο⁶¹.

Κατά τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940 ο Γεώργιος Δροσίνης μαζί με άλλους Έλληνες λόγιους προσυπέγραψε την Έκκληση των Ελλήνων Διανοομένων προς τους διανοούμενους ολόκληρου του κόσμου με την οποία αφενός μεν καυτηριαζόταν η κακόβουλη ιταλική επίθεση, αφετέρου δε, διέγειρε την παγκόσμια κοινή γνώμη σε επανάσταση συνειδήσεων για κοινό νέο πνευματικό Μαραθώνα.

Τιμήθηκε με το Αριστείο Γραμμάτων και Τεχνών της «Ακαδημίας Αθηνών», ενώ το 1947 προτάθηκε από το Ελληνικό Κράτος⁶² για το βραβείο Νόμπελ,

⁶¹ Γεώργιος Δροσίνης (hellenicaworld.com) (Πρόσβαση 4.5.2023)

⁶² Αφιερώματα (maxmag.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

σε αναγνώριση της αξίας του έργου του, το οποίο τελικά απονεμήθηκε στο Γάλλο λογοτέχνη Αντρέ Ζιντ (André Gide).

Το πιο γνωστό του έργο είναι το μυθιστόρημα «Αμαρυλλίς».

Θεοτοκάς Γιώργος (1905 – 1966)

Ο Γιώργος Θεοτοκάς γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη⁶³.

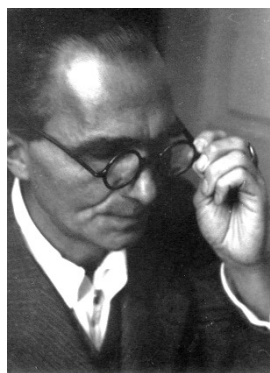
Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή το 1922, η οικογένειά του εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Στην Αθήνα ο Θεοτοκάς φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, εγγραφόμενος σε αυτήν το 1922 από την οποία αποφοίτησε στις 26 Νοεμβρίου 1926.

Τον Ιανουάριο του 1927 αναχώρησε για το Παρίσι με σκοπό την πραγματοποίηση ελεύθερων σπουδών στα αντικείμενα της νομικής, της ιστορίας και της φιλοσοφίας. Το 1928 μετακομίζει από το Παρίσι στο Λονδίνο όπου μελετά το αγγλικό δίκαιο, την αγγλική φιλολογία και παρακολουθεί μαθήματα ιστορίας και πολιτισμού. Επέστρεψε λίγο αργότερα, το φθινόπωρο του 1929, στην Αθήνα και εργάστηκε ως δικηγόρος.

⁶³ maxmag.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

Ήταν ένας από τους κορυφαίους εκπροσώπους⁶⁴ της γενιάς του 1930. Το 1945 **προτάθηκε για το Νόμπελ Λογοτεχνίας** από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας Sigfrid Siwertz. Το πιο γνωστό του έργο είναι το μυθιστόρημα η «Αργώ».

Καζαντζάκης Νίκος (1883-1957)

Με τις λίγες λέξεις που μας επιτρέπει ο χώρος να χρησιμοποιήσουμε, δεν είναι εύκολο να περιγράψει κάποιος και να αποτιμήσει το τεράστιο σε όγκο αλλά και σε ευρύτητα έργο του Νίκου Καζαντζάκη⁶⁵.

Ο Καζαντζάκης γεννήθηκε στο Ηράκλειο (τότε Χάνδακας) το 1883 και ενώ ακόμα η Κρήτη ήταν τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Στο Ηράκλειο έλαβε τη στοιχειώδη μόρφωση κι έπειτα το 1897 γράφτηκε στη Γαλλική Εμπορική Σχολή του Τίμιου Σταυρού στη Νάξο, όπου διδάχθηκε τη γαλλική και την ιταλική γλώσσα και ήρθε σε μία πρώτη επαφή με τον δυτικό πολιτισμό.

Το 1902 φοίτησε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και το 1906 πήρε το δίπλωμα του διδάκτορα της Νομικής με άριστα.

Το 1907 – 09 βρίσκεται για μεταπτυχιακά στο Παρίσι όπου επηρεάστηκε βαθύτατα από τις φιλοσοφικές αρχές του Μπερζόν και του Νίτσε. Την εποχή

⁶⁴ thematofylakes.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

⁶⁵ Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (greek-language.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

αυτή αρχίζει η συστηματική του ενασχόληση με τα γράμματα. Πραγματοποίησε πλήθος ταξιδιών στο εξωτερικό, αρκετές φορές ως ανταποκριτής εφημερίδων. Υπηρέτησε ως γενικός διευθυντής στο Υπουργείο Περιθάλψεως (1919), διορίστηκε Υπουργός άνευ Χαρτοφυλακίου (1945) και εργάστηκε ως σύμβουλος λογοτεχνίας στην UNESCO (1946). Διετέλεσε πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Συγγραφέων. Το 1956 τιμήθηκε με το Βραβείο Ειρήνης.

Σύμφωνα με το αρχείο για τα βραβεία Νόμπελ, προτάθηκε εννέα χρονιές, με συνολικά 14 διαφορετικές προτάσεις και σε δύο από αυτές βρέθηκε συνυποψήφιος με τον Άγγελο Σικελιανό. Κι όμως, η ίδια μας η χώρα, ακολουθώντας το εκκλησιαστικό, πολιτικό και ακαδημαϊκό κατεστημένο έδωσε μάχες, ώστε ν' αποφευχθεί η βράβειυσή του, όποτε η πλάστιγγα της Σουηδικής Ακαδημίας έδειξε να γέρνει προς το μέρος του.

Η χρονιά που ο Καζαντζάκης διεκδίκησε με τις περισσότερες πιθανότητες το Νόμπελ ήταν το '56. Τελικά το κέρδισε ο Ισπανός ποιητής Χιμένεθ, με μόλις δύο ψήφους διαφορά. Τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς, ο Καζαντζάκης είχε αποσπάσει το βραβείο Ειρήνης, με το οποίο προηγουμένως είχαν τιμηθεί προσωπικότητες όπως ο Τσάπλιν και ο Σοστακόβιτς, αλλά στην απονομή που πραγματοποιήθηκε στη Βιέννη, παρουσία όλων των μελών του Παγκόσμιου Συμβουλίου Ειρήνης, η Ελλάδα έλαμψε διά της απουσίας της⁶⁶. Φορτωμένος με τη ρετσινιά του άθεου, του κομμουνιστή και του διαφθορέα

⁶⁶ ImpactTalk.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

των νέων, ο Καζαντζάκης εξακολουθούσε να θεωρείται από το ελληνικό κράτος ως δημόσιος κίνδυνος.

Η Νορβηγία, βλέποντας τη στάση της ελληνικής πολιτείας, προσφέρθηκε να του δώσει υπηκοότητα και διαβατήριο, ώστε να μετακινείται με την άνεσή του, ενώ η νορβηγική εταιρεία λογοτεχνών τον πρότεινε για Νόμπελ ομόθυμα, όμως ο Καζαντζάκης αρνήθηκε.

Πάντα επίκαιρος και πάντα Έλληνας ταξιδευτής του κόσμου σαν τον Οδυσσέα, ο Καζαντζάκης σε συνέντευξή του στον ραδιοφωνικό σταθμό της Γαλλικής Ραδιοφωνίας αποδεικνύει ότι τα λόγια του θα μπορούσαν να έχουν ειπωθεί χθες κι ας ακούστηκαν πριν από 70 χρόνια:

«Η Ελλάδα είναι πάντα το παιχνιδάκι των Μεγάλων Δυνάμεων. Υποφέραμε πολύ κάτω από τον βάρβαρο ζυγό των Τούρκων. Υποφέραμε πολύ και υποφέρουμε ακόμα κάτω από τον υποκριτικό ζυγό των Μεγάλων Δυνάμεων.»

Ο Ελληνικός λαός είναι ένας λαός – μάρτυρας, τόσο περισσότερο που η ανάγκη για ελευθερία είναι γι' αυτόν εξ ίσου επιτακτική όσο μπορεί είναι το ίδιο απαραίτητη. Το πραγματικό ελληνικό θαύμα δεν ονομάζεται ομορφιά, ονομάζεται ελευθερία».

Μυριβήλης Στρατής (1890 - 1969)

Ο Στράτης Μυριβήλης από τους σημαντικότερους πεζογράφους της Γενιάς του 1930. Το πραγματικό του όνομα είναι Ευστράτιος Σταματόπουλος και γεννήθηκε στο γραφικό χωριό Συκαμιά της Λέσβου, εποχή που ήταν ακόμη υπόδουλη στους Οθωμανούς.

Το 1912 αποφάσισε να συνεχίσει για ανώτατες σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου παρακολούθησε μαθήματα στη Φιλοσοφική και τη Νομική σχολή, ενώ ταυτόχρονα εργαζόταν για τα προς το ζην ως συντάκτης στην εφημερίδα Πατρίς.

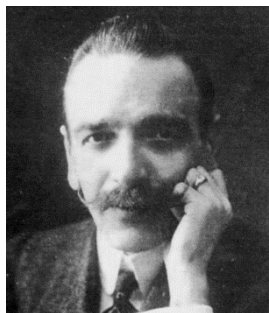
Ωστόσο, τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους κατατάχθηκε εθελοντικά στο στρατό και πήρε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους, όπου και τραυματίστηκε σοβαρά στο πόδι από δύο σφαίρες στη μάχη Κιλκίς-Λαχανά.

Εξελέγη τακτικό μέλος της Ακαδημίας Αθηνών το 1958 (μετά από 6 υποψηφιότητες που απορρίφθηκαν), υπήρξε ιδρυτικό μέλος, πρόεδρος και αντιπρόεδρος της «Εθνικής Εταιρείας των Λογοτεχνών της Ελλάδος», ιδρυτικό μέλος, αντιπρόεδρος και πρόεδρος της «Ελληνικής Εταιρείας Λογοτεχνών» και τιμητικό μέλος του «Διεθνούς Ινστιτούτου Γραμμάτων και Τεχνών». Είχε ακόμα προταθεί από την «Εθνική Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών» ως υποψήφιος για το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας του 1963.

Ήταν υποψήφιος για το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας τα έτη 1960, 1962, 1963.

Η αγάπη για τη ζωή, για τον άνθρωπο και το φυσικό του περιβάλλον θα παραμείνει ο συνεκτικός ιστός της σκέψης του και ολόκληρου του έργου του. Τα πιο γνωστά του έργα είναι η «Η ζωή εν τάφω» και η «Η δασκάλα με τα χρυσά μάτια».

Ξενόπουλος Γρηγόριος (1867 – 1951)

Ζακυνθινός μυθιστοριογράφος, δημοσιο-γράφος και συγγραφέας θεατρικών έργων.

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και από το 1892 εγκαταστάθηκε μόνιμα πλέον στην Αθήνα⁶⁷.

Ζακυνθινά έργα: Στέλλα Βιολάντη, Ραχήλ, Φωτεινή

Σάντρη, Ο ποπολάρος

Αθηναϊκά: Φοιτηταί, Ψυχασάββατο, Το ανθρώπινο

Προτάθηκε στην επιτροπή της Σουηδικής Ακαδημίας για απονομή του βραβείου Νόμπελ Λογοτεχνίας (μαζί με τον Γεώργιο Δροσίνη) το 1947 από τον Ακαδημαϊκό Ιωάννη Καλιτσουνάκη και από άλλους Ακαδημαϊκούς που έσπευσαν να συνυπογράψουν την πρότασή του.

Τα πιο γνωστά του έργα είναι η «Τερέζα Βάρμα-Δακόστα» και η «Μαργαρίτα Στέφα» (και τα δύο έργα μεταφέρθηκαν στην τηλεόραση με τη μορφή τηλεοπτικής σειράς).

⁶⁷ Διακρίσεις (xenopoulos.com.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

Παλαμάς Κωστής (1859-1943)

Ο Κωστής Παλαμάς γεννήθηκε στην Πάτρα στις 13 Ιανουαρίου 1859 και καταγόταν από μια μεσολογγίτικη οικογένεια εθνικών αγωνιστών και πνευματικών δημιουργών.

Σε ηλικία μόλις 6 χρονών έχασε και τους δύο γονείς του μέσα σε διάστημα 40 ημερών. Έτσι, εκείνον και τα δυο του αδέρφια ανέλαβαν στενοί συγγενείς της οικογένειας⁶⁸.

Αυτό είχε ως συνέπεια από το 1867 ως το 1875 να ζήσει στο Μεσολόγγι, μεγαλώνοντας μέσα σε μια πολύ βαριά και συναισθηματικά φορτισμένη ατμόσφαιρα που επηρέασε την ψυχολογία του, όπως διαφαίνεται στα ποιήματα που αναφέρονται στα παιδικά του χρόνια.

Το 1875 γράφτηκε στην Νομική Σχολή, την οποία εντέλει εγκατέλειψε σε σύντομο χρονικό διάστημα για να ασχοληθεί με την τέχνη του λόγου και της έκφρασης. Από το ίδιο κιόλας έτος δημοσίευε σε διάφορα έντυπα ποιήματα, φιλολογικά άρθρα, κριτικές και χρονογραφήματα. Από το 1900 έως και το 1931 δημοσίευσε τα σημαντικότερα ποιητικά του έργα όπως και τις δύο χαρακτηριστικές μεγάλες επικές συνθέσεις του, «*Ο δωδεκάλογος του γύφτου*» και «*Η φλογέρα του Βασιλιά*», που ανέβασαν την αξία του στην λογοτεχνική κοινότητα.

⁶⁸ Docuventa.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

Έτσι, το 1918 του απονεμήθηκε το *Εθνικό Αριστείο Γραμμάτων και Τεχνών* και από το 1926 υπήρξε βασικό μέλος της Ακαδημίας των Αθηνών, στην οποία διετέλεσε πρόεδρος το 1930.

Μετρά ρεκόρ 14 υποψηφιοτήτων. Συγκεκριμένα, ο Παλαμάς ήταν υποψήφιος κάθε χρονιά από το 1926 μέχρι το 1940, με μόνη εξαίρεση το 1939, ώσπου ήρθε η τριπλή Κατοχή της χώρας την άνοιξη του 1941 και ο θάνατος του ποιητή δύο χρόνια αργότερα⁶⁹.

Ήταν ένας από τους πολυγραφότερους Έλληνες λογοτέχνες και συνέβαλε σημαντικά στην ανανέωση και την εξέλιξη της νεοελληνικής ποίησης.

Ήταν υποψήφιος για το Νόμπελ λογοτεχνίας δεκατέσσερις φορές (κάθε χρόνο από το 1926 έως το 1940, εκτός από το 1939).

Πρεβελάκης Παντελής (1909 – 1986)

Γεννήθηκε στο Ρέθυμνο και τον Οκτώβριο του 1925 γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου των Αθηνών, ενώ τον επόμενο χρόνο, το 1926 εγκαθίσταται πλέον μόνιμα στην Αθήνα. Συγγραφέας και καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Καλλιέργησε όλα σχεδόν τα είδη της

⁶⁹ athensvoice.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

λογοτεχνίας, συγγράφοντας πεζά, ποιητικά, και θεατρικά έργα. Υπήρξε πολύ στενός φίλος του Νίκου Καζαντζάκη⁷⁰.

Τα αρχεία των υποψηφίων δεν δίνονται άμεσα στη δημοσιότητα και πλέον είναι το διάστημα που ανοίγουν οι επτασφράγιστοι φάκελοι υποψηφιοτήτων. Έτσι από αναζητήσεις βλέπουμε ότι υποψήφιος το 1970 ήταν ο Παντελής Πρεβελάκης, τον οποίο τον είχε προτείνει ο νεοελληνιστής Καριοφίλης Μητσάκης⁷¹.

Το 1977 είναι η χρονιά που το οργανωμένο κράτος θα τιμήσει την προσφορά του Πρεβελάκη στον ελληνικό πολιτισμό, και θα του δώσει εκτός από το βραβείο «Αριστείο Γραμμάτων» της Ακαδημίας Αθηνών, και μια θέση σαν τακτικό μέλος της ίδιας της Ακαδημίας, στην «Τάξη των Γραμμάτων και των Τεχνών».

Ρίτσος Γιάννης (1909-1990)

Ο Γιάννης Ρίτσος ήταν ένας από τους σπουδαιότερους Έλληνες ποιητές με διεθνή φήμη και ακτινοβολία.

Δημοσίευσε πάνω από εκατό ποιητικές συλλογές και συνθέσεις, είκοσι δύο μυθιστορήματα, 1 θεατρικό

⁷⁰ in.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

⁷¹ Alfavita (Πρόσβαση 4.5.2023)

έργο και μελέτες. Τα έργα του συμπληρώνουν πολλές μεταφράσεις, χρονογραφήματα και άλλα δημοσιεύματα.

Γεννήθηκε στη Μονεμβασιά την πρωτομαγιά του 1909. Ήταν το μικρότερο από τα τέσσερα παιδιά του μεγαλοκτηματία Ελευθέριου Ρίτσου και της Ελευθερίας Βουζουναρά⁷².

Ήταν 4 φορές υποψήφιος για ΝΟΜΠΕΛ.

Το 1978, του προτάθηκε να μοιραστεί το βραβείο με τον Ελύτη που τελικά το πήρε. Αν και αρνήθηκαν και οι δύο να το μοιραστούν, όταν τελικά το βραβείο κέρδισε ο Ελύτης, ο Ρίτσος δήλωσε: *«Η απονομή του βραβείου Νόμπελ στον μεγάλο μας Έλληνα ποιητή Οδυσσέα Ελύτη δεν είναι μία τιμή προς τον Ελύτη, αλλά μία τιμή προς το ίδιο το Νόμπελ⁷³»*.

Σικελιανός Άγγελος (1884-1951)

Ο Άγγελος Σικελιανός γεννήθηκε στη Λευκάδα, Το 1901 έφυγε για την Αθήνα, όπου γράφτηκε στη Νομική Σχολή. Στην Αθήνα ήρθε σ' επαφή με τη Νέα Σκηνή του Κωνσταντίνου Χρηστομάνου όπου δούλεψε ως ηθοποιός.

Το 1902 πραγματοποίησε τις πρώτες δημοσιεύσεις ποιημάτων του σε λογοτεχνικά περιοδικά της

⁷² Γιάννης Ρίτσος - Βιογραφία - Σαν Σήμερα .gr (sansimera.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

⁷³ Μονοπολι.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

εποχής, ανάμεσά τους ο Διόνυσος και τα Παναθήναια, ενώ ένα χρόνο αργότερα συνεργάστηκε με το Νουμά⁷⁴.

Το 1924 εγκαταστάθηκε με τη σύζυγό του στους Δελφούς όπου συνέχισαν την προεργασία για την υλοποίηση της Δελφικής Ιδέας. Ο Σικελιανός είχε προσκαλέσει διανοούμενους από όλο τον κόσμο στο μελλοντικό Διεθνές Κέντρο των Δελφών.

Ο Σεφέρης τον αποκάλεσε «Άρχοντα της λαλιάς μας». ο Παλαμάς τον θεωρούσε περισσότερο φιλόσοφο παρά ποιητή.

Ήταν 5 φορές υποψήφιος για το Βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας:

Το 1946, προτεινόμενος από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας Anders Österling. Η υποψηφιότητά τους θα τορπιλιστεί από την κυβέρνηση Τσαλδάρη, με το πρόσχημα ότι έτσι θα βραβευόταν η Αριστερά στην Ελλάδα.

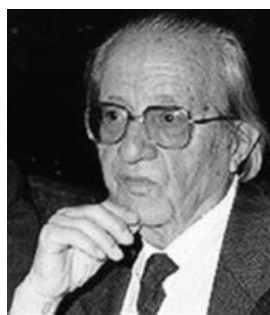
- Το 1947, προτεινόμενος από τον Νίκο Βέη, που την ίδια χρονιά είχε προτείνει και τον Νίκο Καζαντζάκη με την σκέψη πως θα έπρεπε να βραβευτούν από κοινού^[25]
- Το 1948, προτεινόμενος από μέλος της Βασιλικής Ακαδημίας Γραμμάτων, Ιστορίας και Αρχαιοτήτων της Σουηδίας Axel W Persson και το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας συγγραφέα και δημοσιογράφο Elin Wägner Την χρονιά εκείνη, ο Anders Österling, ο οποίος είχε προτείνει

⁷⁴ LiFO (Πρόσβαση 4.5.2023)

τον Σικελιανό το 1946, πρότεινε να μοιραστεί το βραβείο μαζί με τον νικητή εκείνης της χρονιάς Τ.Σ. Έλιοτ, αλλά η πρότασή του απορρίφθηκε.

- Το 1949, προτεινόμενος από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας, συγγραφέα Sigfrid Siwertz
- Το 1950, προτεινόμενος με δύο προτάσεις. Μια, με μοναδικό υποψήφιο τον ίδιο, από την Ελληνική Εταιρεία Λογοτεχνών και μια, σε συνδυασμό ξανά με τον Καζαντζάκη, από το μέλος της Σουηδικής Ακαδημίας συγγραφέα Hjalmar Gullberg.

Σιμόπουλος Ηλίας (1913 - 2015)

Έλληνας συγγραφέας⁷⁵, πρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών από το 1984 ως το 1989. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί και σε άλλες γλώσσες.

Γεννήθηκε στο Κράμποβο (σημερινό Καστανοχώρι Αρκαδίας). Το 1946 κυκλοφόρησε την πρώτη του ποιητική συλλογή, με τίτλο "Χαιρετισμός στον πρώτο ήλιο". Από τα γνωστότερα έργα του είναι η "Αρκαδική Ραψωδία" (1958).

⁷⁵ Ο Ηλίας Σιμόπουλος υποψήφιος Nobel Λογοτεχνίας (arcadians.gr) (Πρόσβαση 4.5.2023)

Είναι λιγότερο γνωστός από τους λογοτέχνες που αναφέρθηκαν προηγουμένως, ίσως επειδή έζησε και έδρασε σε μεταγενέστερη εποχή από τους υπόλοιπους.

Ήταν πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, η οποία το 2011 τον πρότεινε για το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας κάτι που δείχνει ότι ακόμη και σήμερα η Ελλάδα γεννάει ανθρώπους ικανούς να διαπρέψουν.

Πέθανε σε ηλικία 102 ετών και κηδεύτηκε στη γενέτειρά του.

Σουρής Γεώργιος (1853-1919)

Είναι ένας από τους σπουδαιότερους σατιρικούς ποιητές της σύγχρονης Ελλάδας και χαρακτηρίστηκε από πολλούς ως «σύγχρονος Αριστοφάνης». Γεννήθηκε το 1853 στην Ερμούπολη της Σύρου.

Το 1897 ο Σουρής διώχθηκε ποινικά, για το ποίημά του «Ο Φασουλής συνομιλεί με την κυρίαν Φασουλήν»⁷⁶, που δημοσιεύτηκε στις 25 Ιανουαρίου στον «Ρωμηό». Η Εισαγγελία Αθηνών, εξέδωσε ένταλμα σύλληψης του ποιητή και ένταλμα κατάσχεσης του συγκεκριμένου τεύχους, θεωρώντας ότι πε-

ριείχε υβριστικούς υπαινιγμούς για το θεσμό της Βασιλείας γενικά, και της Βασίλισσας Όλγας ιδιαίτερα.

⁷⁶ documentonews.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

Οι επίμαχοι στίχοι, που ενόχλησαν τους δικαστικούς λειτουργούς ήταν οι παρακάτω:

«...Κυρά Γιώργαινα γυρίστρα, κυρά Γιώργαινα μπεκρού,
θα γενείς πομπή του κόσμου του μεγάλου και μικρού,
κυρά Γιώργαινα να λείψουν τα μεθύσια τα πολλά,
κυρά Γιώργαινα σου λέω δεν στεκόμαστε καλά...».

Σε αυτούς γινόταν αναφορά στην φημολογούμενη αγάπη της Βασίλισσας στο αλκοόλ.

Ήταν προτεινόμενος για το βραβείο Νόμπελ λογοτεχνίας κάθε χρόνο από το 1907 έως το 1912, εκτός από το 1910 (συνολικά δηλαδή πέντε φορές)⁷⁷:

- Το 1907, από 9 μέλη της Ένωσης Ελλήνων Καλλιτεχνών, τον καθηγητή Φιλολογίας και Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεώργιο Χατζηδάκη, τον Πρόεδρο της Βουλής Νικόλαο Λεβίδη με άλλους 100 βουλευτές.
- Το 1908 (η πρόταση του 1908 φέρει δυσανάγνωστη υπογραφή).
- Το 1909, από τον Φιλολογικό Όμιλο Παρνασσό και τους Δημήτριο Πατσόπουλο και Παύλο Καρολίδη.

⁷⁷ Cretalive.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

- Το 1911, από την Ελληνική Φιλολογική Εταιρεία (με έδρα την Κωνσταντινούπολη).
- Το 1912, ξανά από τον Γεώργιο Χατζηδάκη.

Ακόμη και σήμερα παραμένει επίκαιρο το τελευταίο του τετράστιχο⁷⁸:

Δυστυχία σου, Ελλάς,
με τα τέκνα που γεννάς!
Ώ Ελλάς, ηρώων χώρα,
τί γαιδάρους βγάζεις τώρα;

⁷⁸ taxydromos.gr (Πρόσβαση 4.5.2023)

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας αναγνώρισης και σεβασμού

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V**ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ****Antaeus Alexx (Αλέξανδρος – Παντελής) (1961-) (Grammy)**

Ο Αλέξης, όπως είναι το ελληνικό του όνομα, γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Πάτρα⁷⁹.

17 ετών μετανάστευσε με τους γονείς του στις ΗΠΑ και σπούδασε στο Κρατικό Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια απ' όπου και αποφοίτησε έχοντας πάρει πτυ-

χίο Επιστήμης στην Μουσική Βιομηχανία. Η πρώτη του επαγγελματική επαφή με τον κόσμο της μουσικής έγινε κάπου εκεί στα τέλη της δεκαετίας του 1980 υπό την ιδιότητα του Dj που πολύ σύντομα αποδείχτηκε ότι είχε μεγάλο ταλέντο στο να αναμειγνύει διαφορετικές μουσικές, να κάνει δηλαδή remix. Παράλληλα, όμως, έγραφε και τις δικές του μουσικές.

Όταν πήγε στην Αμερική άλλαξε το όνομά του από Παντελής σε Alexx⁸⁰. Αυτό το όνομα βγήκε από αγάπη και θαυμασμό προς τον Μέγα Αλέξανδρο. «Τον θεωρώ, όπως δήλωσε ο ίδιος, πολύ ελληνικό στοιχείο. Έγινε αρχικά το όνομα που χρησιμοποιούσα στην Αμερική και τελικά το επίσημό μου σε όλα μου τα χαρτιά».

⁷⁹ <https://www.protothema.gr>

⁸⁰ <https://www.ilialive.gr/>

Στο μεταξύ θα εργαστεί ως ρεπόρτερ στο διεθνούς φήμης μουσικό περιοδικό Billboard, θα γνωρίσει εκ των έσω τον κόσμο της αμερικανικής μουσικής βιομηχανίας και θα έρθει σε επαφή με καταξιωμένους ανθρώπους του χώρου που θα αναγνωρίσουν το ταλέντο του και θα τον φέρουν σε επαφή με πολλούς γνωστούς καλλιτέχνες.

Το γεγονός ότι το 1992 βραβεύεται ως ο «Καλύτερος Dj του Λος Άντζελες» τον κάνει ακόμα πιο γνωστό στους μουσικούς κύκλους στους οποίους έχει πλέον αρχίσει να διεισδύει δυναμικά και ως παραγωγός ενώ την ίδια χρονιά θα γίνει μέλος της επιτροπής των μουσικών βραβείων Grammy.

Στη συνέχεια θα φτιάξει το δικό του στούντιο στη Νέα Υόρκη απ' όπου θα περάσουν τα επόμενα χρόνια μεγάλα ονόματα της παγκόσμιας μουσικής σκηνής μεταξύ των οποίων οι Rolling Stones, The Boys, Herbert Gronemeyer, Earth Wind & Fire κ.α.

Εκτός από τις παραγωγές άλμπουμ άλλων καλλιτεχνών ηχογραφεί, παράλληλα, και προσωπικούς δίσκους, οι οποίοι κινούνται, κατά τα κύριο λόγο στα μονοπάτια της chill-out μουσικής και στηρίζονται στην ανάμειξη παραδοσιακών, ηλεκτρονικών και χιπ – χοπ στοιχείων. Ειδικά τα κομμάτια του δίσκου του «Byzantine Meditation» (Βυζαντινός Διαλογισμός) θα παίξουν πολύ στο αμερικανικό ραδιόφωνο ενώ κάποιες συνθέσεις του θα χρησιμοποιηθούν σε δημοφιλή διαφημιστικά σποτ.

Αφορμή για να εξερευνήσει τη Τζαμάικα και την πλούσια μουσική παράδοση της στάθηκε η μεγάλη, διεθνής επιτυχία που σημείωσε η δουλειά του

Τζαμαϊκανού dj Super Cat. Και κάπως έτσι έγινε ένας από τους πρώτους καλλιτέχνες που συνδύασαν την τέκνο με την παραδοσιακή μουσική της Τζαμάικα και την ρέγκε.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η επιτυχημένη συνεργασία του με τον Julian Marley, γιο του θρύλου της ρέγκε Bob Marley, ο οποίος ακολουθεί τα βήματα του αείμνηστου πατέρα του έχοντας μάλιστα καταφέρει να αποσπάσει πολύ θετικές κριτικές για τη δουλειά του.

Το 2024 απέσπασαν το βραβείο Grammy για το καλύτερο Ρέγκε Άλμπουμ, με τον δίσκο τους «Colors of Royal». Μάλιστα, ένα από τα κομμάτια στο άλμπουμ το έκανε παραγωγή μαζί με άλλον ένα Έλληνα τον Αντρέα Γιατράκο.

Αβραμίδης Αλέξανδρος (1971-) (Pulitzer)

Ο Αλέξανδρος Αβραμίδης⁸¹ γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1971.

Από το 1997 εργάζεται ως φωτορεπόρτερ έχοντας καλύψει πλήθος ρεπορτάζ κυρίως από την περιοχή της Βόρειας Ελλάδας και των Βαλκανίων, για ελληνικά και διεθνή μέσα. Από το 2012 είναι εξωτερικός συνεργά-

της του πρακτορείου Reuters.

⁸¹ <https://apw.gr/alexandros-avramidis/>

Φωτογραφίες του έχουν δημοσιευθεί στις μεγαλύτερες εφημερίδες και περιοδικά της Ελλάδας και του εξωτερικού όπως οι New York Times, η El Pais, η Liberation, η Corriere della Sera, το Spiegel, η Wall Street Journal, το Newsweek και η Καθημερινή.

Το 2016 τιμήθηκε με το βραβείο Pulitzer ως μέλος της ομάδας φωτορεπόρτερ του Reuters, για τον τρόπο με τον οποίο κάλυψε την προσφυγική κρίση στην Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη (διεθνές βραβείο Pulitzer στην κατηγορία φωτογραφίας «έκτακτης επικαιρότητας»).

Αγγελόπουλος Θεόδωρος (1935-2012) (Χρυσό Φοίνικα)

Ο Θεόδωρος Αγγελόπουλος⁸² γεννήθηκε στην Αθήνα στις 27 Απριλίου 1935. Τελείωσε το δημοτικό σχολείο της οδού Αχαρνών στον Άγιο Παντελεήμονα και συνέχισε τις εγκύκλιες σπουδές του στο Β' Γυμνάσιο Αρρένων, με συμμαθητές γνωστές προσωπικότητες της πνευματικής ζωής της χώρας, όπως ο καθηγητής φιλοσοφίας Χρήστος Γιανναράς, ο δημοσιογράφος και στιχουργός Λευτέρης Παπαδόπουλος και ο ζωγράφος Αλέκος Φασιανός.

Το 1953 εισάγεται στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, την οποία εγκαταλείπει στο πτυχίο. Το 1961, μετά το στρατιωτικό του, φεύγει για το Παρίσι, όπου αρχικά παρακολουθεί στη Σορβόνη μαθήματα γαλλικής

⁸² <https://www.sansimera.gr/biographies/433> (Πρόσβαση 5.5.2023)

φιλολογίας, φιλμογραφίας με τον Ζορζ Σαντούλ και εθνολογίας με τον Κλοντ Λεβί- Στρος. Στη συνέχεια, γίνεται δεκτός στην περίφημη σχολή Κινηματογράφου IDHEC, αλλά την εγκαταλείπει, όταν έρχεται σε ρήξη με ένα καθηγητή του. Παραμένει στο Παρίσι και παρακολουθεί μαθήματα σινεμά-ντιρέκτ δίπλα στον εθνολόγο - κινηματογραφιστή Ζαν Ρους.

Το 1970 γυρίζει την πρώτη του ταινία μεγάλου μήκους, την «Αναπαράσταση, που βραβεύτηκε τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό.»

Ο Αγγελόπουλος θα αναδυθεί στο διεθνές κινηματογραφικό προσκήνιο με το ιστορικοπολιτικό τρίπτυχο «Μέρες του '36 (1972)», «Θίασος (1974)» και «Κυνηγοί (1977)», που αποτελεί μια σπουδή στη σύγχρονη ελληνική ιστορία.

Το 1980 ο Θόδωρος Αγγελόπουλος γύρισε την ταινία «Μεγαλέξαντρος», που τιμήθηκε με τον Χρυσό Λέοντα του Φεστιβάλ της Βενετίας, το πρώτο μεγάλο βραβείο για τον σκηνοθέτη.

Το 1984, ο Θόδωρος Αγγελόπουλος γυρίζει το «Ταξίδι στα Κύθηρα», την πρώτη ταινία από την «τριλογία της σιωπής», όπως την ονομάζει. Ακολουθεί ο Μελισσοκόμος (1986) και η «τριλογία της σιωπής» κλείνει με το Τοπίο στην Ομίχλη (1988). Ο Μαρτσέλο Μαστρογιάνι ξανασυναντήθηκε με τον Θόδωρο Αγγελόπουλο στην ταινία «Το Μετέωρο Βήμα του Πελαργού (1991)». Το 1995, ο Αγγελόπουλος γυρίζει την ταινία «Το Βλέμμα του Οδυσσέα». Η ταινία τιμήθηκε με το **βραβείο της Κριτικής Επιτροπής** του Φεστιβάλ των Καννών, προς μεγάλη απογοήτευση του Αγγελόπουλου, που

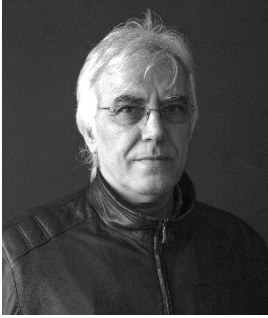
θεώρησε ότι έπρεπε να του απονεμηθεί το μεγάλο βραβείο του Φεστιβάλ (ο Χρυσός Φοίνικας)

Οι Κάννες διόρθωσαν το «λάθος» τους τρία χρόνια αργότερα, όταν του απένειμαν το 1998 τον Χρυσό Φοίνικα για την ταινία του «Αιωνιότητα και μία μέρα».

«Το Λιβάδι που δακρύζει (2004)», είναι το πρώτο μέρος μιας τριλογίας, που σκόπευε να γυρίσει ο Αγγελόπουλος. Διατρέχει την ελληνική ιστορία από το 1919 έως το 1949, μέσα από τις περιπέτειες μιας ομάδας Ελλήνων προσφύγων που εγκαταλείπουν την Οδησό το 1919, όταν καταφθάνει στην περιοχή ο Κόκκινος Στρατός και εγκαθίστανται στην Ελλάδα.

Το 2008 γυρίζει το δεύτερο μέρος της τριλογίας «Η Σκόνη του Χρόνου».

Στα τέλη του 2011 ξεκίνησαν τα γυρίσματα της ταινίας «Η άλλη θάλασσα», που θα αναφερόταν στην ελληνική κρίση και θα ολοκλήρωνε την τριλογία. Όμως, το νήμα της ζωής του μεγάλου Έλληνα σκηνοθέτη κόπηκε ανεπάντεχα αργά το βράδυ της 24ης Ιανουαρίου 2012 στο νοσοκομείο Μετροπόλιταν του Νέου Φαλήρου, όπου μεταφέρθηκε με βαριές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Τον είχε χτυπήσει μία διερχόμενη μοτοσυκλέτα στον περιφερειακό της Δραπετσώνας, κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων της ταινίας.

Αλατάς Αθανάσιος (Δεν βρέθηκε-) (2 Grammy)

Γεννήθηκε στη Ροδωνιά Λαμίας⁸³.

Είναι σκιτσογράφος, δημοσιογράφος, συνθέτης και παραγωγός μουσικής.

Ασχολείται με κάθε τι που θα τον ξαφνιάσει και θα τον εμπνεύσει, όπως η μουσική, η γελοιογραφία, η έρευνα και η συγγραφή. Δημοσιεύει τα πρώτα του σκίτσα στην εφημερίδα "Τα Νέα" σε ηλικία 17 ετών. Από το 1970 δημοσιεύει γελοιογραφίες στις εφημερίδες "Τα Νέα", "Το Βήμα", "Το Ποντίκι", "Ειδήσεις", "Ρίζος", "Η Εβδόμη" στα περιοδικά "Οικονομικός Ταχυδρόμος", "Ομάδα", "Ασφαλιστική Αγορά" κ.ά. Μόνιμος συντάκτης στο περιοδικό "Οικονομικός Ταχυδρόμος", συνεργάτης στα περιοδικά "Ασφαλιστική Αγορά", "Euromagazine" και στην εφημερίδα "Τα Νέα της Τέχνης". Κόμιξ δημοσιεύει στα περιοδικά "Μαμούθ" και στην ελληνική έκδοση του "Mad", ενώ στο "Το Ποντίκι" τη σειρά "Αθηνά η κουκουβάγια".

Το 1974 δημιουργεί στην Αθήνα το συγκρότημα «Τα 4 Επίπεδα Της Ύπαρξης»⁸⁴. Τον Απρίλιο του 1976 κυκλοφόρησε ο πρώτος και μοναδικός τους δίσκος με δέκα τραγούδια με ελληνικό στίχο, από την εταιρεία Venus Records. Η ηχογράφηση έγινε το διάστημα 5 & 6 Ιανουαρίου του 1976 στη Columbia – EMI (STUDIO III) σε Stereo Tape. Κάπου στο τέλος της δεκαετίας

Το 1974 δημιουργεί στην Αθήνα το συγκρότημα «Τα 4 Επίπεδα Της Ύπαρξης»⁸⁴. Τον Απρίλιο του 1976 κυκλοφόρησε ο πρώτος και μοναδικός τους δίσκος με δέκα τραγούδια με ελληνικό στίχο, από την εταιρεία Venus Records. Η ηχογράφηση έγινε το διάστημα 5 & 6 Ιανουαρίου του 1976 στη Columbia – EMI (STUDIO III) σε Stereo Tape. Κάπου στο τέλος της δεκαετίας

⁸³ <https://biblionet.gr/προσωπο/?personid=52457>

⁸⁴ <https://geodiesslowly.wordpress.com/category/ελληνικο-ροκ/>

του '70 με αρχές '80 έρχεται το τέλος του συγκροτήματος και τα μέλη ακολουθούν ο καθένας τον δρόμο του.

Αυτός ο ένας και μοναδικός δίσκος από το συγκρότημα "Τα 4 Επίπεδα Της Ύπαρξης", που κυκλοφόρησε μόλις σε 1000 αντίτυπα, ακολουθεί μια εκπληκτική και μοναδική πορεία στα χρόνια που ακολουθούν. Κυκλοφορεί, εξαντλείται και γρήγορα γίνεται συλλεκτικός, σπάνιος δίσκος σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το 1995 ο δίσκος του συγκροτήματος "Τα 4 Επίπεδα Της Ύπαρξης" επανεκδόθηκε από την "Wipe Out! Records" σε μορφή βινυλίου και περιέχει ένθετο με στίχους των τραγουδιών και πληροφοριακό υλικό για το συγκρότημα.

Το 2002 ο δίσκος επανεκδίδεται ξανά, αυτή τη φορά από την "Ikaros Music" και το 2005 κυκλοφορεί σε μορφή δίγλωσσου cd από την αμερικάνικη εταιρεία "Lion Productions".

Το 2009 ο ράπερ JAY-Z χρησιμοποιεί ένα δείγμα από το τραγούδι "Κάποια μέρα στην Αθήνα" για το τραγούδι του "Run This Town" (feat Rihanna & Kanye West).

Η συνεργασία του με τον JAY-Z στο τραγούδι RUN THIS TOWN που το ερμηνεύει μαζί με την RIHANNA και τον KANYE WEST τον φέρνει στην κορυφή (#1) των Top 10 του περιοδικού Billboard όλου του κόσμου⁸⁵. Στις 31 Ιανουαρίου 2010 το τραγούδι **RUN THIS TOWN** κερδίζει **δύο βραβεία**

⁸⁵ https://el.wikipedia.org/wiki/Χρήστης:ATHANASIOS_ALATAS

GRAMMY στα (**52nd Grammy Awards 2010**) στην 33η και 34η κατηγορία των βραβείων για την καλύτερη σύνθεση RAP τραγουδιού. Στις 5 Οκτωβρίου 2010 κερδίζει δύο διεθνή βραβεία **URBAN MUSIC AWARDS** από την BMI ως ο πιο επιτυχημένος ευρωπαίος καλλιτέχνης στις ΗΠΑ και μοναδικός Έλληνας καλλιτέχνης με αυτές τις παγκόσμιες μουσικές διακρίσεις.

Το 2012 το τραγούδι **RUN THIS TOWN** κλείνει τους **Παραολυμπιακούς Αγώνες στο Λονδίνο**, ερμηνευμένο από τον ίδιο τον JAY-Z την RIHANNA και τους COLDPLAY.

Βαχλιώτη Θεώνη (1922-2011) (1 Oscar, 3 Tony)

Η Θεώνη⁸⁶ Βαχλιώτη-Όλντριτζ γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 22 Αυγούστου του 1922 αλλά μεγάλωσε στην Αθήνα.

Από μικρό παιδί εξέφρασε την δημιουργικότητά της.

Είχε μεγάλη μανία με τις κούκλες και τα ρούχα τους, μια μανία την ακολούθησε σε όλη της την ζωή και την οδήγησε στην δημιουργία μιας μεγάλης συλλογής από κούκλες. Σε αρκετά μικρή ηλικία έμεινε ορφανή από μητέρα αλλά ο πατέρας της (στρατιωτικός χειρουργός και πολιτικός) Αθανάσιος Βαχλιώτης, στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων

⁸⁶ <https://docuventa.gr/theoni-vachlioti-olnritzi/> (Πρόσβαση 22.3.2023)

και την μεγάλωσε με τα καλύτερα εφόδια. Ο ίδιος μάλιστα, την παρότρυνε, μετά τις σπουδές στην Αθήνα, να ανοίξει τα φτερά της για το Σικάγο.

Παντρεύτηκε τον ηθοποιό Τομ Όλντριτζ το 1953 και το 1959 ξεκινά την καριέρα της στο Μπρόντγουεϊ όπου αναλαμβάνει την πρώτη της επίσημη δουλειά. Σχεδίασε τα κουστούμια της παραγωγής του «Γλυκού πουλιού της νιότης», μια παράσταση που σκηνοθέτησε ο Ελία Καζάν και είχε πρωταγωνιστές τους Τζέραλντιν Πέιτζ και Πολ Νιού Η Βαχλιώτη⁸⁷ ήταν μια από τις πολυβραβευμένες ενδυματολόγους του αμερικανικού θεάτρου.

Έλαβε **τρία βραβεία Tony** («Annie», 1977, «Barnum», 1980, και «La Cage aux Folles», 1984), καθώς και **11 υποψηφιότητες για βραβείο Tony** με τρομερές παραγωγές όπως: «Ο δικηγόρος του διαβόλου», 1961, «A Chorus Line», 1976, «42nd Street», 1981, και «Dreamgirls», 1982. "

Επίσης είχε δουλέψει αρκετά και στον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Μερικές από τις παραγωγές που δούλεψε ήταν τα "Network", "Eyes of Laura Mars", και "Rich and Famous".

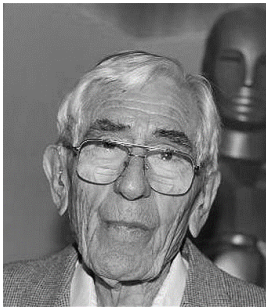
Μάλιστα **έλαβε το Όσκαρ και το βραβείο της Βρετανικής Ακαδημίας** για το "The Great Gatsby" το 1974. Τα σχέδια των κοστούμιών για την ταινία προσαρμόστηκαν για μια σειρά ρούχων που πωλούνταν αποκλειστικά στο κατάστημα Bloomingdale στο Μανχάταν.

⁸⁷ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 22.3.2023)

Έλαβε τιμητική διάκριση με το Μετάλλιο της Ελευθερίας της Νέας Υόρκης το 1976, τιμητική θέση στο Theater Hall of Fame το 1986 και αρκετούς επαίνους από το Drama Desk awards, όπως και άλλες θεατρικές ομάδες.

Στις 21 Ιανουαρίου 2011, σε ηλικία 88 ετών άφησε την τελευταία της πνοή από καρδιακή προσβολή σε ένα νοσοκομείο στο Στάνφορντ των ΗΠΑ.

Βλάχος Πέτρος (1916-2013) (5 τιμητικά Oscar)

Ο Πέτρος Βλάχος⁸⁸, γιός Ελλήνων μεταναστών, γεννιέται στις 20 Αυγούστου του 1916 στο Raton του Νέου Μεξικό. Δείχνει από νωρίς το ενδιαφέρον του για τα ηλεκτρονικά και το 1941 αποκτά πτυχίο Μηχανικού από το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, στο Μπέρκλεϋ. Εργάζεται ως σχεδιαστής για την Douglas Aircraft στον

Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και αργότερα ως μηχανικός ραντάρ στα Bell Laboratories.

Στη συνέχεια, εντάσσεται στο Motion Picture Research Council, αφιερώνοντας μήνες για την εφεύρεση μιας περίπλοκης διαδικασίας κινηματογράφησης, που διαχώριζε το μπλε, το πράσινο και το κόκκινο, πριν τα ανασυνδυάσει. Αν και άλλοι είχαν ασχοληθεί με αυτό στο παρελθόν, βάζοντας λήψεις ηθοποιών πάνω σε ξεχωριστά σκηνικά, τα αποτελέσματα δεν ήταν

⁸⁸ <https://www.epixeiro.gr/article/314596> (Πρόσβαση 11.3.2023)

απολύτως πειστικά, με τους ηθοποιούς να δείχνουν σαν να περικλείονται από ένα φωτοστέφανο. Ο Βλάχος πήγε τη διαδικασία πολλά βήματα παραπέρα.

Η αρχή γίνεται με τη θεαματική αρματοδρομία στο Ben Hur του 1959 και αργότερα με τον χορό των πιγκουίνων στο μιούζικαλ της Disney, Mary Poppins, το 1964.

Παρόλο που η Disney είχε ξοδέψει 250.000 δολάρια για να αγοράσει τα δικαιώματα για την τεχνολογία του Βλάχου, οι τεχνικοί έπρεπε να προσαρμόσουν το animation με ζωντανά πλάνα που είχαν ήδη γυριστεί, πράγμα που σήμαινε σημαντικές αναθεωρήσεις. Αυτό δεν τον εμπόδισε να συνεργαστεί με το στούντιο της Disney για το Love Bug και το Bedknobs and Broomsticks.

Εδώ και χρόνια η τεχνική που ωρίμασε μέσω του Βλάχου, χρησιμοποιείται κατά κόρον πλέον στις ακριβές κινηματογραφικές παραγωγές («300», «Avatar» κ.α.) αλλά και στην τηλεόραση (στην παρουσίαση των δελτίων καιρού για παράδειγμα)⁸⁹.

Τα θεμέλια της τεχνολογίας του Π. Βλάχου βρίσκονται σε πολλές ταινίες όπως η πρώτη τριλογία των «Star Wars» του Τζορτζ Λούκας, ο «Ντικ Τρέισι» του Γουόρεν Μπίτι, «τα Πουλιά» του Άλφρεντ Χίτσκοκ, «The Love Bug (Κατσαριδάκι Αγάπη μου)», Bedknobs and Broomsticks (Μάγισσες και Σκουπόξυλα), αλλά και η πρόσφατη «Ζωή του Πι» του Ανγκ Λι.

⁸⁹ <https://www.tovima.gr/> (Πρόσβαση 13.3.2023)

Έχει κερδίσει **5 τιμητικά Όσκαρ**⁹⁰, το 1961, το 1965, το 1993, το 1994 και το 1995 (χρονιά κατά την οποία το μοιράστηκε με τον γιο του, Πολ Βλάχο).

Έφυγε από την ζωή στις 10 Φεβρουαρίου του 2013.

Γαβράς Κώστας (1933-) (2 Oscar, 1 Χρυσό Φοίνικα)

Ο Κωνσταντίνος Γαβράς⁹¹ γεννήθηκε στα Λουτρά Ηραίας Αρκαδίας στις 12 Φεβρουαρίου 1933 και μεγάλωσε στην Αθήνα.

Σπούδασε Φιλολογία στην Σορβόνη και στη συνέχεια κάνοντας το όνειρό του πραγματικότητα φοίτησε στη Σχολή Κινηματογράφου του Παρισιού (IDHEC). Ξεκίνησε την κινηματογραφική του σταδιοδρομία ως βοηθός σκηνοθέτης, κοντά σε γνωστά ονόματα του γαλλικού κινηματογράφου (Ιβ Αλεγκρέ, Ρενέ Κλεμάν, Ρενέ Κλερ, Ζακ Ντεμί), προτού σκηνοθετήσει το 1965 την πρώτη ταινία με τίτλο «Το τραίνο των δολοφόνων» («Compartiment tueurs»), ένα θρίλερ στον ρυθμό και την ατμόσφαιρα των αμερικανικών ταινιών του είδους. Ακολούθησε τον επόμενο χρόνο το πολεμικό δράμα «Μακί, τα Λιοντάρια της Κολάσεως» («Un homme de trop»), που αναφέρεται σ' ένα επεισόδιο της Γαλλικής Αντίστασης κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η ταινία προσέχτηκε από τους κριτικούς αποσπώντας θετικά σχόλια.

⁹⁰ <https://www.ellines.com/specials/27483-oi-ellines-kai-ta-oskar/> (Πρόσβαση 11.3.2023)

⁹¹ <https://www.sansimera.gr/biographies/2239> (Πρόσβαση 26.3.2023)

Το 1969 ήταν η χρονιά της παγκόσμιας αναγνώρισης του Κώστα Γαβρά. Το πολιτικό δράμα «Ζ», βασισμένο στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Βασίλη Βασιλικού για την δολοφονία του βουλευτή της Αριστεράς Γρηγόρη Λαμπράκη στην Θεσσαλονίκη το 1963, γνώρισε μεγάλη επιτυχία διεθνώς και συζητήθηκε πολύ σε μια εποχή που η Ελλάδα βρισκόταν κάτω από την μπότα των συνταγματαρχών. **Η ταινία «Ζ» κέρδισε το Όσκαρ ξενόγλωσσης ταινίας** και ο Γαβράς ήταν υποψήφιος για το Όσκαρ σκηνοθεσίας.

Ύστερα από τη μεγάλη επιτυχία του «Ζ», ο Γαβράς στράφηκε και σ' άλλα κοινωνικά και πολιτικά θέματα που τον ενδιέφεραν. Στην «Ομολογία» («L' Aveu», 1970), στόχος του ήταν οι δίκες των αντιφρονούντων στα κομμουνιστικά κράτη της Ανατολικής Ευρώπης (το σενάριο, μια διασκευή του πολύκροτου βιβλίου του τσέχου διαφωνούντα Άρτουρ Λόντον, είναι γραμμένο, όπως κι εκείνο του «Ζ», από τον Χόρχε Σεμπρούν), ενώ στην «Κατάσταση πολιορκίας» («Etat de siege», 1973), στόχος του ήταν τα δικτατορικά καθεστώτα της Λατινικής Αμερικής, μέσα από τον αγώνα των Τουπαμάρος να ανατρέψουν το στρατιωτικό καθεστώς της Ουρουγουάης.

Το 1982 γύρισε το πολιτικό θρίλερ «**Ο αγνοούμενος («Missing»)**, για πολλούς η κορυφαία δημιουργία του. Θέμα της ταινίας οι προσπάθειες ενός απολιτικού Αμερικανού μπίζνεσμαν (τον υποδύεται συγκλονιστικά ο Τζακ Λέμον) να ανακαλύψει τι απέγινε ο γιος του στη Χιλή του στυγερού δικτάτορα Πινοσέτ.

Η ταινία απέσπασε τον **Χρυσό Φοίνικα του Φεστιβάλ των Καννών** (μαζί τον «Δρόμο» του τούρκου Γιλμάζ Γκιουνέι) και το **Όσκαρ σεναρίου** (1983).

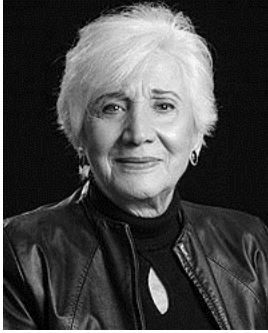
Την ίδια χρονιά, μέσα από την δραματική ταινία του «Χάνα Κ.» («Hanna K.»), καταπιάστηκε με τις σχέσεις Ισραηλινών και Παλαιστινίων, μέσα από την ιστορία μιας μοναχικής γυναίκας που ψάχνει την ταυτότητά της. Το 1986, δοκιμάστηκε στο είδος της κωμωδίας με την ταινία «Οικογενειακή Υπόθεση» («Conseil de Famille»).

Το 1988, επέστρεψε στο πολιτικό φιλμ με «Το στίγμα της Προδοσίας» («Betrayed»), που θίγει το ζήτημα της λευκής υπεροχής στις ΗΠΑ και η επόμενη ταινία του «Μουσικό Κουτί» («Music Box», 1989), αναφέρεται στην δίωξη ενός Ναζί στις ΗΠΑ.

Με ένα διάλειμμα στην Γαλλία, για την σάτιρα «Μικρή Αποκάλυψη» («La Petite Apocalypse», 1993), ο σκηνοθέτης με φόντο και πάλι τις ΗΠΑ, επισημαίνει την δύναμη των ειδήσεων στην ταινία «Mad City» (1997), με πρωταγωνιστές τους Τζον Τραβόλτα και Ντάστιν Χόφμαν.

Το 2002, αντλεί έμπνευση από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με το δράμα «Αμήν» (Amen) και το 2005 επανέρχεται στο σήμερα με την ταινία «Το τσεκούρι» («Le Couperet»).

Το 2012 καταγγέλλει την εταιρική διαφθορά και απληστία στην ταινία «Το Κεφάλαιο» («Le Capital») και το 2019, στην πιο πρόσφατη δημιουργία του «Ενήλικοι στο δωμάτιο» («Adults in the room», 2019), διασκευάζει το ομώνυμο best seller του Γιάνη Βαρουφάκη.

Δουκάκη Ολυμπία (1931-2021) (1 Oscar)

Η Ολυμπία Δουκάκη⁹² γεννήθηκε στις 20 Ιουνίου 1931 στο Λόουελ της Μασαχουσέτης από γονείς ελληνικής καταγωγής από τη Λέσβο και την Πελοπόννησο.

Σπούδασε φυσιοθεραπεία στο Πανεπιστήμιο της Βοστώνης, αλλά γρήγορα την κέρδισε η υποκριτική. Ξεκίνησε την καριέρα της από πρωτοποριακούς θιάσους του λεγόμενου Off-Broadway και το 1963 τιμήθηκε με το βραβείο Obie για την ερμηνεία της στο έργο του Μπέρτολτ Μπρεχτ «Ο άντρας είναι άντρας». Τη δεκαετία του 1970 ίδρυσε το Whole Theater στο Μονκλέρ, του Νιου Τζέρσεϊ, μαζί με τον σερβικής καταγωγής σύζυγό της, τον ηθοποιό Λούις Ζόριτς, με τον οποίο ήταν παντρεμένη από το 1962 έως τον θάνατό του το 2018. Το ζευγάρι απέκτησε δύο γιους και μια κόρη.

Για δεκαετίες εργάστηκε στο θέατρο, στην τηλεόραση και τον κινηματογράφο, προτού γίνει ξαφνικά **διάσημη στα 57 της, για το ρόλο της στη ρομαντική κωμωδία του Νόρμαν Τζούισον «Κάτω από τον ήλιο του φεγγαριού - Moonstruck»**), για τον οποίο κέρδισε το **Oscar Β' γυναικείου ρόλου**.

Η καριέρα της στη μεγάλη οθόνη συνεχίστηκε με ρόλους στις ταινίες «Κοίτα ποιος μιλάει» («Look Who's Talking», 1989) και τις συνέχειές του με τον Τζον

⁹² <https://www.sansimera.gr/biographies/2941> (Πρόσβαση 27.3.2023)

Τραβόλτα και την Κίρστι Άλεϊ, «Ανθισμένες Μανόλιες» («Steel Magnolias», 1989) με τη Σίρλεϊ ΜακΛέιν, τη Σάλι Φιλντ και την Τζούλια Ρόμπερτς, «Ακαταμάχητη Αφροδίτη» («Mighty Aphrodite», 1995) του Γούντι Άλεν και το «Έπος του κυρίου Χόλαντ» («Mr. Holland's Opus», 1995), με τον Ρίτσαρντ Ντρέιφους. Τη δεκαετία του 1990 ξεχώρισε και για τις τηλεοπτικές της επιδόσεις με υποψηφιότητες για Emmy χάρη σε ρόλους που ενσάρκωσε στην τηλεταινία «Lucky Day» (1991), «More Tales of the City» (1998) και «Joan of Arc» (1999).

Πέθανε την 1η Μαΐου του 2021 στη Νέα Υόρκη, σε ηλικία 89 ετών.

Ελύτης Οδυσσέας (1911-1996) (Nobel)

Ο Οδυσσέας Ελύτης⁹³ γεννήθηκε στις 2 Νοεμβρίου του 1911 στο Ηράκλειο της Κρήτης, ενώ έλκει την καταγωγή του από την Μυτιλήνη. Το Ελύτης ήταν το ψευδώνυμο του καθώς το πραγματικό του όνομα ήταν Οδυσσέας Αλεπουδέλης.

Σε ηλικία 3 ετών, η οικογένεια του μετακόμισε στην Αθήνα. Το φθινόπωρο του 1924 άρχισε να συνεργάζεται με το περιοδικό «Η Διάπλασις των Παίδων», χρησιμοποιώντας διάφορα ψευδώνυμα. Λατρεύει την φύση, τα ταξίδια, την άθληση και την λογοτεχνία.

⁹³ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 27.3.2023)

Η οικογένειά του τον πιέζει να σπουδάσει χημικός, αλλά τελικά το 1930 γράφεται στη Νομική. Το 1935 γνωρίζει τον Σεφέρη, τον Κατσιμπαλη, τον Θεοτοκά και τον Καραντώνη, οι οποίοι εκδίδουν το περιοδικό «Νέα Γράμματα», όπου τον Νοέμβριο δημοσιεύει μια σειρά ποιημάτων με το ψευδώνυμο «Ελύτης» για πρώτη φορά και το οποίο θα κρατήσει για την υπόλοιπη ζωή του.

Με την έναρξη του πολέμου ο Ελύτης κατατάσσεται στον στρατό. Στις 13 Δεκεμβρίου 1940 μετατέθηκε στη ζώνη πυρός και στις 26 Φεβρουαρίου του επόμενου χρόνου μεταφέρθηκε με σοβαρό κρούσμα κοιλιακού τύφου στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων και γλιτώνει από θαύμα.

Στη διάρκεια της κατοχής υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά μέλη του «Κύκλου Παλαμά», που ιδρύθηκε στις 30 Μαΐου του 1943. Το 1945 διορίζεται Διευθυντής Προγράμματος στο Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας, έπειτα από σχετική σύσταση του Σεφέρη, που ήταν διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Αντιβασιλέα Αρχιεπισκόπου Αθηνών Δαμασκηνού. Το 1948 εγκαθίσταται στο Παρίσι, όπου παρακολούθησε μαθήματα φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης.

Το καλοκαίρι του 1950 ταξίδεψε στην Ισπανία ενώ κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Λονδίνο, από τα τέλη του 1950 μέχρι τον Μάιο 1951, συνεργάστηκε με το BBC. Λίγο νωρίτερα είχε ξεκινήσει τη σύνθεση του Άξιον Εστί. Το 1953 ανέλαβε και πάλι για έναν χρόνο τη Διεύθυνση Προγράμματος του E.I.P., διορισμένος από την κυβέρνηση Παπάγου. Στο τέλος της χρονιάς, έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Πολιτισμού στη Βενετία και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του θεάτρου Τέχνης του Κάρολου Κουν.

Το 1958, μετά από μία δεκαπενταετή περίπου περίοδο ποιητικής σιωπής, δημοσιεύτηκαν αποσπάσματα από το Άξιον Εστί στην Επιθεώρηση Τέχνης. Το έργο εκδόθηκε τον Μάρτιο του 1960 από τις εκδόσεις Ίκαρος. Μάλιστα, απέσπασε για το Άξιον Εστί το Α΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης.

Το 1964 ξεκίνησε η ηχογράφιση του μελοποιημένου Άξιον Εστί από τον Μίκη Θεοδωράκη, ενώ η συνεργασία του Ελύτη με τον συνθέτη είχε ξεκινήσει ήδη από το 1961. Το 1965 του απονεμήθηκε από τον Βασιλέα Κωνσταντίνο το παράσημο του Ταξιάρχου του Φοίνικος. **Το 1978 αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ το 1979 τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας.**

Οι βραβεύσεις συνεχίστηκαν τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, μεταξύ των οποίων η απονομή φόρου τιμής σε ειδική συνεδρίαση της Βουλής των Ελλήνων, το Χρυσό Μετάλλιο Τιμής του Δήμου Αθηναίων, η αναγόρευσή του σε επίτιμο διδάκτορα του Πανεπιστημίου της Σορβόνης, η ίδρυση έδρας νεοελληνικών σπουδών με τίτλο «Έδρα Ελύτη» στο πανεπιστήμιο Rutgers του Νιου Τζέρσεϊ, καθώς και η απονομή του αργυρού μεταλλίου Benson από τη Βασιλική Φιλολογική Εταιρεία του Λονδίνου.

Πέθανε στις 18 Μαρτίου του 1996 από ανακοπή καρδιάς στην Αθήνα.

Καζαντζόγλου Ηλίας - Ελία Καζάν (1909-2003) (1 Oscar)

Ο Ηλίας Καζαντζόγλου⁹⁴ (**Ελία Καζάν**) γεννήθηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 1909 στην Κωνσταντινούπολη. Σε ηλικία τεσσάρων ετών μετανάστευσε με τους γονείς του, αρχικώς στη Γερμανία και στη συνέχεια στις ΗΠΑ.

Αποφοίτησε από το τμήμα υποκριτικής του πανεπιστημίου Γέιλ και συνέχισε τις σπουδές του στο Γκρουπ Θίατερ του Λι Στράσπεργκ. Η πλούσια καριέρα του άρχισε στη δεκαετία του '30 και το αστέρι του έλαμψε με μεγάλα θεατρικά έργα στο Μπρόντγουεϊ και κινηματογραφικές επιτυχίες στο Χόλυγουντ.

Το 1937, έπειτα από μία ήδη επιτυχημένη πορεία ως ηθοποιός, πέρασε και πίσω από τις κάμερες, ως σκηνοθέτης. Βραβεύθηκε με **Όσκαρ** για την ταινία «Συμφωνία Κυρίων» (1947) με τον Γκρέγκορι Πεκ και την ταινία «Το Λιμάνι της Αγωνίας» (1954), η οποία απέσπασε συνολικά 8 Όσκαρ μεταξύ των οποίων της Καλύτερης Ταινίας και το Όσκαρ Α' Ανδρικού ρόλου για τον Μάρλον Μπράντο. Το 1999 τιμήθηκε για το σύνολο της προσφοράς του στην 7η Τέχνη (1999). Στις μεγάλες επιτυχίες του περιλαμβάνονται, επίσης, οι ταινίες «Λεωφορείον ο Πόθος» (1951), «Ανατολικά της Εδέμ» (1955) και «Αμέρικα, Αμέρικα» (1963).

Το 1948 υπήρξε συνιδρυτής του περίφημου «Actor's Studio» στη Νέα Υόρκη, ενός πρότυπου εργαστηρίου για νέους ηθοποιούς, που κατά καιρούς

⁹⁴ <https://www.sansimera.gr/biographies/172> (Πρόσβαση 11.3.2023)

φιλοξένησε πολλά ανερχόμενα αστέρια κι έγινε πνευματικό λίκνο του θεατρικού κόσμου στην Αμερική.

Ωστόσο, ο Ελία Καζάν αμαύρωσε την εικόνα του, όταν το 1952 κατέθεσε στην Επιτροπή Αντιαμερικανικών Υποθέσεων του Γερουσιαστή ΜακΚάρθι, όπου κατονόμασε καλλιτέχνες (και όχι μόνο), που πίστευε ότι ήταν μέλη του Αμερικανικού Κομμουνιστικού Κόμματος.

Πέθανε στις 28 Σεπτεμβρίου του 2003, στη Νέα Υόρκη.

Κεκάτος Βασίλης (1991-) (Χρυσό Φοίνικα)

Ο Βασίλης Κεκάτος γεννήθηκε το 1991 και είναι σεναριογράφος και σκηνοθέτης⁹⁵. Είναι αριστούχος απόφοιτος της σχολής καλών τεχνών του πανεπιστημίου Brunel του Λονδίνου⁹⁶.

Η πρώτη του ταινία ονομάζεται Ανάδρομος (2015) και συμμετείχε στα Φεστιβάλ Δράμας και Νυχτών Πρεμιέρας⁹⁷. Το 2016 με την ταινία του «Zero Star Hotel» κέρδισε στον διαγωνισμό «What's Next?» του Φεστιβάλ του Sundance και πήρε υποτροφία από το Sundance Institute. Με τις ταινίες του «Η Σιγή των Ψαριών Όταν Πεθαίνουν» (2018) και «Η απόσταση ανάμεσα στον ουρανό κι εμάς» (2019) έχει συμμετάσχει σε μεγάλα διεθνή φεστιβάλ, όπως το

⁹⁵ <https://www.snfdialogues.org/el/dialoguers/basilis-kekatos/>

⁹⁶ <https://www.art-works.gr/fellows/vasilis-kekatos/>

⁹⁷ https://el.wikipedia.org/wiki/Βασίλης_Κεκάτος

Λοκάρνο, το Sundance, το Σαράγεβο, το Tallinn Black Nights, το Palm Springs και το Telluride.

Το 2019, βραβεύθηκε με Χρυσό Φοίνικα στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου των Καννών για την ελληνογαλλική ταινία μικρού μήκους «Η απόσταση ανάμεσα στον ουρανό κι εμάς», την οποία σκηνοθέτησε και συνέγραψε. Είναι ο πρώτος Έλληνας σκηνοθέτης που βραβεύτηκε με «Χρυσό Φοίνικα» για ταινία μικρού μήκους.

Πρώτη και πρόσφατη τηλεοπτική του δουλειά είναι η σειρά «Milky Way» που προβάλλεται από το 2023 σε Ελληνικό κανάλι.

Εκτός από τη σκηνοθεσία κινηματογράφου, έχει ασχοληθεί με την καλλιτεχνική φωτογραφία και έχει πραγματοποιήσει φωτογράφιση για την ελληνική Vogue, εστιάζοντας στην ομορφιά της διαφορετικότητας.

Κυριάκος Γεώργιος – George Michael (1973-2016) (2 Grammy)

Ο Τζορτζ Μάικλ⁹⁸ (αγγλικά: George Michael, πραγματικό όνομα: Γεώργιος Κυριάκος Παναγιώτου, ήταν τραγουδιστής, συνθέτης, στιχουργός και μουσικός παραγωγός, ελληνοκυπριακής καταγωγής.

γεννήθηκε στο Λονδίνο στις 25 Ιουνίου του 1963 και βαπτίσθηκε Χριστιανός Ορθόδοξος, με το όνομα Γεώργιος-Μιχαήλ

⁹⁸ https://el.wikipedia.org/wiki/Τζορτζ_Μάικλ

Κυριάκου Παναγιώτου. Ο πατέρας του Κυριάκος Παναγιώτου ήταν Ελληνοκύπριος εστίατορας και πρώην αστυνομικός που μετακόμισε στο Λονδίνο στα τέλη της δεκαετίας του 1950. Η μητέρα του, Λέσλι Χάρισον, ήταν Αγγλίδα χορεύτρια.

Έγινε παγκοσμίως γνωστός κυρίως κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1980 και 1990, ενώ θεωρείται ακόμα και μετά θάνατον πολύ σημαντικό ταλέντο στη μουσική, καθώς διέθετε μεγάλο φωνητικό εύρος. Επίσης, έχει χαρακτηριστεί ως σόουλ τραγουδιστής, αν και το έργο του είναι πιο κοντά στην ποπ παρά τη σόουλ. Έχει πουλήσει περισσότερους από 125 εκατομμύρια δίσκους παγκοσμίως

Οι πρώτες μουσικές επιτυχίες του ήταν με το μουσικό δίδυμο «Wham», το οποίο δημιούργησε μαζί με τον Άντριου Ρίτζλεϊ το 1981. Ο πρώτος δίσκος του συγκροτήματος «Fantastic», έφτασε στο No. 1 του Ηνωμένου Βασιλείου το 1983, όπως και ο επόμενος «Make it Big», το 1984, ο οποίος περιλάμβανε και το σόλο τραγούδι του Τζορτζ Μάικλ «Careless Whisper», το οποίο έφτασε στο No. 1 σε 25 χώρες.

Τον Δεκέμβριο του 1984 κυκλοφόρησε από την Epic Records, σε διπλό A-side με το «Everything She Wants» το τραγούδι «Last Christmas», που έγινε παγκόσμια επιτυχία και συμβολικό τραγούδι των Χριστουγέννων. Γράφτηκε και παράχθηκε από τον Τζορτζ Μάικλ και ερμηνεύθηκε από πολλούς καλλιτέχνες μετά την αρχική έκδοση.

Κατά τη διάρκεια της 35ετούς καριέρας του κέρδισε πολυάριθμα μουσικά βραβεία, συμπεριλαμβανομένων έξι Βραβείων Brit, πέντε MTV Video Music Awards, ενός βραβείου MTV Europe Music Awards, τεσσάρων American Music Awards, δύο Βραβείων Grammy (1988 & 1989).

Κωνσταντινίδης Άλκης (1984-) (2 βραβεία Pulitzer)

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1984 και από πολύ μικρός ανακάλυψε τη δύναμη που οι φωτογραφίες ασκούσαν στη φαντασία του⁹⁹.

Στα 15 του, ξεκίνησε να μαθαίνει για τη φωτογραφία και να αφιερώνει τον περισσότερο από τον χρόνο του στη φωτογραφική μηχανή και την απαθανάτιση ιδιαίτερων για αυτόν στιγμών, ενώ παράλληλα διάβαζε και μάθαινε για την τέχνη που πια είχε αγαπήσει.

Αν και απέκτησε πτυχίο Γαλλικής φιλολογίας από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, η επιθυμία του να γίνει φωτογράφος για να κάνει τους άλλους να νιώθουν όπως ο ίδιος όταν ήταν πέντε, όταν κοίταζε μια εικόνα και προσπαθούσε να βρει την ιστορία πίσω της, τον οδήγησε το 2009, στην αρχή μιας καριέρας ως freelancer φωτορεπόρτερ.

Η πρώτη του αποστολή ήταν τον ίδιο χρόνο όταν έφτασε στα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας για να καλύψει την εισροή των μεταναστών. Ακόμα, κάλυψε

⁹⁹ <https://www.ellines.com/erga-ellinon/44805-o-ellinas-fotoreporter-me-ta-2-brabeia-poulitzer/>

φωτογραφικά την επανάσταση στην Αίγυπτο και τον εμφύλιο πόλεμο στη Λιβύη.

Το 2014, ξεκίνησε να συνεργάζεται με το Reuters καλύπτοντας τις οικονομικές και πολιτικές κρίσεις της Ελλάδας, καθώς και την προσφυγική κρίση. Το 2015, έλαβε το βραβείο της «Φωτογραφίας της Χρονιάς» του Reuters, χρυσό βραβείο στον διαγωνισμό «International Press Photo» της Κίνας και, **το 2016 ήταν μέλος της ομάδας του Reuters που κέρδισε το βραβείο Pulitzer**, μαζί με τον Γιάννη Μπεχράκη και τον Αλέξανδρο Αβραμίδη, για τον τρόπο με τον οποίο κάλυψε την προσφυγική κρίση στην Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη (διεθνές βραβείο Pulitzer στην κατηγορία φωτογραφίας «έκτακτης επικαιρότητας»).

Το 2019, ο Έλληνας φωτογράφος συμμετείχε στην ομάδα του διεθνούς πρακτορείου Reuters που διακρίθηκε με Pulitzer για τη φωτογραφική κάλυψη της προσφυγικής κρίσης στα σύνορα των ΗΠΑ με το Μεξικό, «Για μια ζωντανή και εντυπωσιακή οπτική αφήγηση της επείγουσας ανάγκης, της απελπισίας και της θλίψης των μεταναστών, καθώς ταξίδευαν στις ΗΠΑ από την Κεντρική και Νότια Αμερική», όπως έγραψε το Pulitzer.org.

Λάνθιμος Γεώργιος (1973-) (Χρυσό Λέοντα, Χρυσή Σφαίρα)

Ο Γιώργος Λάνθιμος¹⁰⁰ (Αθήνα, 27 Μαΐου 1973) είναι Έλληνας σκηνοθέτης του θεάτρου και του κινηματογράφου. Κατάγεται από την Ικαρία. Είναι γιος

¹⁰⁰ https://el.wikipedia.org/wiki/Γιώργος_Λάνθιμος

του μπασκετμπολίστα της ομάδας του Παγκρατίου και παίκτη της Εθνικής Ελλάδος Αντώνη Λάνθιμου.

Σπούδασε κινηματογραφική και τηλεοπτική σκηνοθεσία στη Σχολή Σταυράκου στην Αθήνα. Από το 1995 έχει σκηνοθετήσει ταινίες, θεατρικά έργα, videodance, βίντεο κλιπ και αρκετές τηλεοπτικές διαφημίσεις. Ήταν επίσης μέλος της δημιουργικής ομάδας που σχεδίασε την έναρξη και τη λήξη των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας το 2004.

Το 2009, η ταινία του «Κυνόδοντας» κέρδισε το βραβείο Ένα Κάποιο Βλέμμα (Prix Un Certain Regard) στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Καννών του 2009.

Στις 25 Ιανουαρίου του 2011 ανακοινώθηκε πως ο «Κυνόδοντας» είναι υποψήφιος για το Όσκαρ Ξενόγλωσσας Ταινίας 2010.

Στις 10 Σεπτεμβρίου του 2011 τιμήθηκε με το Βραβείο Osella Καλύτερου Σεναρίου στο Φεστιβάλ της Βενετίας για την ταινία «Άλπεις», το 2015 με το Βραβείο Κριτών του Φεστιβάλ Καννών για την ταινία «Ο Αστακός» και το 2018 με τον Αργυρό Λέοντα στο Φεστιβάλ της Βενετίας, για την ταινία «Η Ευνοούμενη».

Η ταινία «Η Ευνοούμενη» προτάθηκε από την Αμερικανική Ακαδημία Κινηματογράφου για 10 Όσκαρ ανάμεσα στα οποία αυτό της καλύτερης ταινίας, καλύτερης σκηνοθεσίας για τον Έλληνα σκηνοθέτη, καλύτερου

σεναρίου και καλύτερου πρώτου και δεύτερου γυναικείου ρόλου. Κέρδισε το Όσκαρ πρώτου γυναικείου ρόλου για την ερμηνεία της Ολίβια Κόλμαν.

Στις 9 Σεπτεμβρίου 2023, κέρδισε τον Χρυσό Λέοντα στο Κινηματογραφικό Φεστιβάλ Βενετίας, για την ταινία «Poor Things» με πρωταγωνίστρια την Emma Stone (έχει τιμηθεί με Oscar), Mark Ruffalo (έχει τιμηθεί με Oscar) και William Dafoe (2 υποψηφιότητες για Oscar).

Στις 7 Ιανουαρίου 2024 κέρδισε τη Χρυσή Σφαίρα Καλύτερης Ταινίας (Κωμωδία ή Μιούζικαλ), ενώ η πρωταγωνίστρια Emma Stone απέσπασε το βραβείο Α΄ Γυναικείου Ρόλου.

Στις 10 Μαρτίου 2024 ήταν υποψήφιος για το Oscar καλύτερης ταινίας. Η ταινία ήταν υποψήφια για 11 Oscar αλλά τελικά κέρδισε 4 (Καλύτερου Μακιγιάζ / Κομμώσεων, Καλύτερης Σκηνογραφίας, Καλύτερων Κοστουμιών και φυσικά του Α΄ Γυναικείου Ρόλου για την ερμηνεία της Emma Stone)¹⁰¹.

Μελίνα Μερκούρη (1920 – 1994) (Χρυσό Φοίνικα)

Η Μελίνα (Αμαλία-Μαρία) Μερκούρη¹⁰² (Αθήνα, 18 Οκτωβρίου 1920 – Νέα Υόρκη, 6 Μαρτίου 1994) ήταν Ελληνίδα ηθοποιός και πολιτικός από οικογένεια πολιτικών. Διετέλεσε υπουργός Πολιτισμού, η μακροβιότερη στην Ελλάδα, τα έτη 1981-89 και 1993-94 .

¹⁰¹ <https://www.huffingtonpost.gr>

¹⁰² <https://web.archive.org> (Πρόσβαση 4.5.2023)

Η Μελίνα Μερκούρη για το «Ποτέ την Κυριακή» το 1960, είναι η πρώτη ηθοποιός που προτάθηκε για Όσκαρ για ερμηνεία όχι στα αγγλικά. Αρκετά σημαντική ήταν και η πορεία της στον διεθνή και ελληνικό κινηματογράφο. Της χάρισε αρκετά βραβεία με κορυφαίο το βραβείο πρώτης γυναικείας ερμηνείας του Φεστιβάλ των Καννών και επίσης **μία υποψηφιότητα για Όσκαρ για το «Ποτέ την Κυριακή (Never on Sunday)»** το οποίο έχασε από την Ελίζαμπεθ Τέιλορ για την ταινία Ζήσαμε στην Αμαρτία (Butterfield 8, 1960). Κέρδισε όμως το βραβείο καλύτερης ερμηνείας από τους κριτικούς του Κλίβελαντ.

Στο Φεστιβάλ των Καννών το 1960, το «Ποτέ την Κυριακή» ήταν υποψήφιο για τον χρυσό φοίνικα αλλά τελικά κέρδισε μόνο το βραβείο πρώτου Γυναικείου Ρόλου που απονεμήθηκε στην Μελίνα Μερκούρη. Η γεμάτη μπρίο ερμηνεία της στο τραγούδι του Μάνου Χατζιδάκι «Τα Παιδιά του Πειραιά», φανέρωσε μια άλλη πτυχή του ταλέντου της. Ο ίδιος ρόλος, της πόρνης Ίλια με την καλή καρδιά, της χάρισε το 1967 και μια **υποψηφιότητα για το βραβείο Τόνι**, στην θεατρική μεταφορά της ταινίας στο Μπρόντγουεϊ, με τίτλο «Ίλια Ντάρλινγκ».

Επίσης βραβεύτηκε με το ιταλικό βραβείο Ντονατέλλο (Donatello) για την ερμηνεία της στο «Τοπ Καπί» το 1965. Υπήρξε τρεις φορές υποψήφια για Χρυσές Σφαίρες (Golden Globes) και δυο φορές υποψήφια στα βραβεία BAFTA¹⁰³.

¹⁰³ Μία...γεννημένη Ελληνίδα ... (Πρόσβαση 4.5.2023)

Το 1961 ήταν υποψήφια για 5 Όσκαρ, μεταξύ των οποίων για τον Πρώτο Γυναικείο Ρόλο για τη Μελίνα Μερκούρη, για τα ενδύματα για την Θεώνη Βαχλιώτη-Όλντριτζ αλλά και σεναρίου και σκηνοθεσίας για τον Ζυλ Ντασέν. Κέρδισε Όσκαρ όμως μόνο για την μουσική του Μάνου Χατζιδάκι για το τραγούδι «Τα Παιδιά του Πειραιά», τραγούδι με τις περισσότερες διασκευές σε όλο τον κόσμο και ένα από τα πιο διάσημα τραγούδια από τον παγκόσμιο κινηματογράφο.

«Τα Παιδιά του Πειραιά» ήταν το πρώτο τραγούδι σε άλλη γλώσσα πλην της αγγλικής που έλαβε τη συγκεκριμένη διάκριση.

Η Μελίνα Μερκούρη έμεινε στην Ιστορία για την ομιλία της στην Οξφόρδη¹⁰⁴. Με 3.200 λέξεις συγκλόνιζε τη Βρετανία που για πρώτη φορά άκουσε την πραγματική Ιστορία.

Απόσπασμα από την ομιλία:

«Υπάρχουν τα Μάρμαρα του Παρθενώνα. Δεν υπάρχουν Ελγίνεια Μάρμαρα. Όπως υπάρχει ο Δαβίδ του Michael Angelo, η Αφροδίτη του Da Vinci, ο Ερμής του Πραξιτέλη, οι Ψαράδες στη θάλασσα του Turner, η Capella Sixtina».

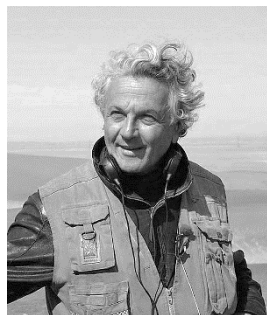
Δεν υπάρχουν Ελγίνεια Μάρμαρα.

¹⁰⁴ Η ιστορική ομιλία της Μελίνας Μερκούρη για τα Γλυπτά του Παρθενώνα (Πρόσβαση 5.5.2023)

«Ξέρετε, λένε ότι εμείς οι Έλληνες είμαστε ένας θερμόαιμος λαός. Να σας πω κάτι, είναι αλήθεια. Και είναι γνωστό πως δεν αποτελώ εξαίρεση. Γνωρίζοντας τι σημαίνουν τα γλυπτά αυτά για τον ελληνικό λαό δεν είναι εύκολο να μιλήσω ψύχραιμα για το πως πάρθηκαν τα Μάρμαρα από την Ελλάδα, αλλά θα προσπαθήσω. Το υπόσχομαι.

Ένας από τους διακεκριμένους καθηγητές σας με συμβούλεψε να εξιστορήσω το πώς πάρθηκαν τα μάρμαρα από την Αθήνα και έφθασαν στις βρετανικές ακτές. Ισχυρίστηκα ότι αυτό είναι αρκετά γνωστό, αλλά μου είπε ότι ακόμη και αν υπάρχει και ένα άτομο σε αυτό το ακροατήριο στο οποίο τα γεγονότα αυτά είναι ασαφή, το ιστορικό πρέπει να ειπωθεί».

Μηλιώτης Γιώργος (1945-) (1 Oscar)

Ο Γιώργος Μηλιώτης¹⁰⁵ γεννήθηκε το 1945 στο Brisbane του Queensland της Αυστραλίας. Οι γονείς του ήταν Έλληνες μετανάστες, με τον πατέρα του Δημήτρη Καστρίσιο Μηλιώτη να είναι από τα Κύθηρα και τη μητέρα του Άντζελα Μπάλσον να είναι ελληνικής καταγωγής από την Ανατολία.

Ο Γιώργος Μηλιώτης ήταν ένας εκ των τεσσάρων γιων της οικογένειας Μηλιώτη, ο οποίος μαζί με το δίδυμο αδελφό του John, σπούδασε ιατρική στο πανεπιστήμιο της Νότιας Ουαλίας. Και ενώ βρισκόταν στο τελευταίο έτος

¹⁰⁵ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 27.3.2023)

των σπουδών του στην ιατρική, από κοινού με το μικρότερο αδελφό του Κρις, έφτιαξαν μία μονόλεπτη μικρού μήκους ταινία με την οποία κατάφεραν να κερδίσουν το πρώτο βραβείο σε ένα μαθητικό διαγωνισμό. Και κάπως ξεκινάει να χτίζεται το όνομα που το κοινό της έβδομης τέχνης γνωρίζει πλέον σαν «George Miller».

Το 1971 παρακολουθούσε μαθήματα σε ένα κινηματογραφικό εργαστήριο της Μελβούρνης, όπου γνώρισε τον κινηματογραφιστή Byron Kennedy, με τον οποίο έγιναν πολύ καλοί φίλοι και συνεργάτες.

Το 1972, ο George Miller μοίραζε την καθημερινότητά του ανάμεσα στο νοσοκομείο όπου δούλευε και στις πρώτες μικρού μήκους ταινίες με τις οποίες πειραματιζόταν.

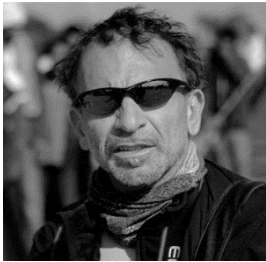
Και από τους απλούς πειραματισμούς πέρασε στις επαγγελματικές δουλειές με πρώτη το «**Mad Max**» (1979), στο οποίο υπέγραφε το σενάριο και τη σκηνοθεσία. Τα γυρίσματα έγιναν στην Αυστραλία με πρωταγωνιστή τον τότε άγνωστο Μελ Γκίμπσον. Η ταινία σημείωσε μεγάλη επιτυχία με αποτέλεσμα να ακολουθήσουν άλλες δύο ταινίες με τις περιπέτειες του Mad Max Rockatansky.

Ακολούθησε το σενάριο για το «Babe» (Όσκαρ στην κατηγορία “Καλύτερα Οπτικά Εφέ”), ενώ στα σίκουελ είχε αναλάβει και τη σκηνοθεσία. Επίσης, στις δουλειές του περιλαμβάνεται και η σκηνοθεσία της ταινίας «The Witches of Eastwick», με τον Τζακ Νίκολσον, τη Σούζαν Σάραντον, την Σερ και τη Μισέλ Φάιφερ.

Έπειτα από τρεις υποψηφιότητες για Όσκαρ, το 2007 οι πιγκουίνοι από την Ανταρκτική της ταινίας «Happy Feet» του χάρισαν το Oscar στην κατηγορία καλύτερης animation ταινίας.

Επίσης έχει προταθεί για άλλα πέντε βραβεία Όσκαρ: καλύτερο πρωτότυπο σενάριο για το Lorenzo's Oil (1992), καλύτερης ταινίας και προσαρμοσμένου σεναρίου το 1995 για την ταινία Babe και καλύτερης ταινίας και σκηνοθεσίας για την ταινία «Mad Max- Fury Road - Ο δρόμος της οργής» το 2015, με πρωταγωνιστές τους Τομ Χάρντι και Σαρλίζ Θερόν.

Μπεχράκης Γιάννης (1960-2019) (Βραβείο Pulitzer)

Ο Γιάννης Μπεχράκης γεννήθηκε το 1960 στην Αθήνα, σπούδασε φωτογραφία στο «Athens School of Arts and Technology» και στο Πανεπιστήμιο Middlesex στο Λονδίνο¹⁰⁶.

Έπειτα, εργάστηκε ως φωτογράφος στην Αθήνα τη διετία 1985-86 και το 1987 προσλήφθηκε από το Reuters. Μόλις έναν χρόνο αργότερα, του προσφέρθηκε μόνιμη θέση στο πρακτορείο με βάση την Αθήνα. Η πρώτη του αποστολή ήταν τον Ιανουάριο του 1989 στην Λιβύη. Έκτοτε, ήταν παρών στα μεγαλύτερα γεγονότα παγκοσμίως.

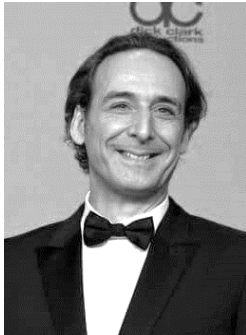
Με τον φακό του είχε απαθανάτισει τα σημαντικότερα πολιτικά, πολεμικά, αθλητικά και κοινωνικά γεγονότα των τελευταίων 30 ετών, όπως πολέμους

¹⁰⁶ <https://www.ellines.com>

σε διάφορα μέρη του κόσμου, τη μεταναστευτική και προσφυγική κρίση, καθώς και μεγάλα πολιτικά και αθλητικά γεγονότα.

Ήταν ένας από τους καλύτερους φωτορεπόρτερ των τελευταίων ετών και βραβεύτηκε πολλάκις για τη δουλειά του στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το 2015, αναδείχθηκε καλύτερος φωτογράφος της χρονιάς για την Guardian και το 2016, ως επικεφαλής της ομάδας φωτογράφων του πρακτορείου Reuters, κέρδισε το βραβείο Pulitzer για τον τρόπο με τον οποίο κάλυψε την προσφυγική κρίση στην Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη (διεθνές βραβείο Pulitzer στην κατηγορία φωτογραφίας «έκτακτης επικαιρότητας»).

Ντεσπλάτ Αλεξάντερ (1961-) (2 Oscar, 2 Χρυσές Σφαίρες, 2 Grammy, 3 Bafta, 3 Cesar)

Ο Alexandre Desplat¹⁰⁷ γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Παρίσι. Ο πατέρας του είναι Γάλλος και η μητέρα του Ελληνίδα.

Σε ηλικία μόλις πέντε ετών ξεκίνησε να μαθαίνει πιάνο, ενώ αργότερα έγινε επαγγελματίας τρομπετίστας και φλαουτίστας. Δάσκαλός του ήταν και ο Γιάννης Ξενά-

κης, ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες συνθέτες.

Ο Desplat ήξερε ότι στη μουσική δεν χωράνε στεγανά και πολλές από τις επιρροές του προέρχονται από τη Νότιο Αμερική και την Αφρική. Έχοντας

¹⁰⁷ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 28.3.2023)

τέτοιο ταλέντο αλλά και τους καταλληλότερους δασκάλους να τον καθοδηγούν, ο Alexandre Desplat δεν άργησε να γίνει αναγνωρισμένος ερμηνευτής και συνθέτης.

Για 15 χρόνια δούλεψε σε διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που ποτέ δεν ξέχασε πηγαίνοντας στο Χόλιγουντ. Αντιθέτως όταν του δίνεται η δυνατότητα να δουλέψει πάνω στη μουσική επένδυση ταινίας του Ευρωπαϊκού κινηματογράφου το κάνει με μεγάλη ευχαρίστηση.

Όπως άλλωστε και ο ίδιος έχει δηλώσει, δεν τον ενδιαφέρει να δουλεύει μόνο για ταινίες που αναμένεται να γίνουν μεγάλες εισπρακτικές επιτυχίες. Θέλει να δουλεύει για όσες ταινίες, ακόμα και μικρού budget, στις οποίες μπορεί να γίνει δημιουργικός και σύμφωνα με τον Alexandre Desplat, η δημιουργικότητα είναι αυτή που βοηθάει κάποιον να προχωρήσει.

Πρόκειται πλέον για έναν από τους σημαντικότερους μουσικοσυνθέτες και αυθεντία στο να «ντύνει» μουσικά τις κινηματογραφικές ταινίες.

Πήρε το χρυσό αγαλματίδιο (Oscar) για τα soundtracks των ταινιών «Shape of Water» του Γκιγιέρμο Ντελ Τόρο και «The Grand Budapest Hotel» του Γουές Άντερσον, ήταν δέκα φορές υποψήφιος για Όσκαρ, έχει κερδίσει επίσης δύο Χρυσές Σφαίρες, δύο βραβεία Grammy, τρία βραβεία Bafta, τρία βραβεία Cesar και πολλές άλλες διακρίσεις¹⁰⁸.

¹⁰⁸ <https://www.iefimerida.gr/> (Πρόσβαση 28.3.2023)

Μεταξύ των υπολοίπων θεμάτων που έχει συνθέσει, περισσότερο δημοφιλή είναι στις ταινίες «Χάρι Πότερ: Οι κλήροι του θανάτου - Μέρος 1» και «Οι κλήροι του θανάτου - Μέρος 2».

Έχει γράψει επίσης τη μουσική για το «Η απίστευτη ιστορία του Μπέντζαμιν Μπάτον», το «Ο λόγος του βασιλιά», το «Επιχείρηση: Argo», Το «παιχνίδι της μίμησης» και «Η γαλλική αποστολή».

Παναγιωτόπουλος Ερμής (1909-1990) (1 Oscar)

Ο Ερμής Παναγιωτόπουλος¹⁰⁹ ή «Ερμής Παν», ήταν γιος Έλληνα από τα Καλάβρυτα και Ιρλανδής μητέρας. Οι γονείς του μετανάστες και οι δύο γνωρίστηκαν στο Μέμφις.

Η σταδιοδρομία του άρχισε στο Θέατρο Μπρόντγουεϊ¹¹⁰ το 1928 όπου εμφανίστηκε σαν χορευτής, ενώ στη συνέχεια έπαιξε, μαζί με την αδελφή του Βάσω, σε πολλά μιούζικαλ συνεργαζόμενος με τον Φρεντ Αστέρ.

Ο Παν και ο Αστέρ συναντήθηκαν σε ένα δοκιμαστικό, στα στούντιο RKO το 1933. Ο Ερμής ήταν 24 ετών, φτωχός. Τόσο φτωχός μάλιστα που με τη

¹⁰⁹ <https://www.bovary.gr/> (Πρόσβαση 3.4.2023)

¹¹⁰ https://el.wikipedia.org/wiki/Ερμής_Παν (Πρόσβαση 3.4.2023)

μητέρα και την αδελφή του έφευγαν κρυφά μέσα στη νύχτα από το ένα σπίτι για να πάνε σε κάποιο άλλο αφού δεν υπήρχαν λεφτά για το ενοίκιο.

Ο Παν, όπως τον αποκαλούσαν όλοι, είχε προσληφθεί από τον Ντέιβ Γκουλντ, διευθυντή χορού του RKO, για να συνεργαστεί με τον Αστέρ, επειδή ο Γκουλντ δεν ήξερε να χορεύει! Δεν υπήρχαν χορογράφοι για ταινίες εκείνη την εποχή. Ο Πάν ήταν κυριολεκτικά απένταρος όταν προσελήφθη με 75 δολάρια την εβδομάδα για να συνεργαστεί με τον Φρεντ Αστέρ στο «Flying Down To Rio (1933)», τη δεύτερη ταινία του Αστέρ και την πρώτη που συνεργάστηκε με τη Τζίντζερ Ρότζερς.

Ο Παν και ο Αστέρ είχαν πολύ διαφορετικές προσωπικότητες, αλλά μοιράζονταν την ευαισθησία και την αγάπη για τον χορό, τη μουσική και το χιούμορ. Ο Παν ήταν δέκα χρόνια νεότερος από τον Αστέρ με πιο μοντέρνα χορευτικά βήματα. Ο δαιμόνιος Αστέρ αναγνώρισε αμέσως το νεύρο και τη σφριγηλότητα του Παν. Συνεργάστηκε με τον Φρεντ Αστέρ σε 17 ταινίες, συμπεριλαμβανομένων και των δέκα ταινιών του με τη Τζίντζερ Ρότζερς. Ξεκινούσε πρώτα και δούλευε τα βήματα με τον Αστέρ και ακολουθούσε η Ρότζερς. «Με τον Φρεντ ήμουν η Τζίντζερ, και με τη Τζίντζερ ήμουν ο Φρεντ» θα έλεγε αργότερα. Κάποιες φορές μάλιστα φορούσε τα ψηλοτάκουνα της Τζίντζερ για να χορέψει με τον Φρεντ Αστέρ σε πραγματικές συνθήκες.

Κέρδισε το βραβείο Όσκαρ για το «Damsel In Distress (1936)», όταν η Ακαδημία έδινε ακόμη Όσκαρ για το καλύτερο χορευτικό.

Στη δεκαετία του 1950, πήγε να εργαστεί για το MGM. Και το 1960 τον προσέλαβαν για να χορογραφήσει την είσοδο της Κλεοπάτρας (Ελίζαμπεθ Τέιλορ) στη Ρώμη.

Η ζωντανία του, το ήθος του και η ικανότητα να είναι ευχάριστος τόσο στους χορευτές όσο και στα αφεντικά του στούντιο τον έκαναν πολύ αγαπητό στο Χόλυγουντ. Όμορφος και ανυπόμονος, ένας παράξενος σωσίας του Φρεντ Αστέρ, ο Παν ήταν πάντα καλεσμένος στα μεγάλα πάρτι και συνοδευόταν συνήθως από την Ρίτα Χέιγουορθ.

Παξινού Κατίνα (1900-1973) (1 Oscar, 1 Χρυσή Σφαίρα)

Η Κωνσταντοπούλου Κατίνα–Παξινού¹¹¹ γεννήθηκε στις 17 Δεκεμβρίου το 1900, στον Πειραιά. Σπούδασε μουσική και τραγούδι στο Ωδείο της Γενεύης, καθώς και σε σχολές του Βερολίνου και της Βιέννης. Παντρεύτηκε τον βιομήχανο Ιωάννη Παξινό και μαζί του απέκτησε δύο κόρες.

Πρωτοεμφανίστηκε το 1920 στη Σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου Πειραιά ως ηθοποιός του λυρικού θεάτρου, στην όπερα «Αδελφή Βεατρίκη» του Δημήτρη Μητρόπουλου. Το 1928, εμφανίζεται για πρώτη φορά στο θέατρο πρόζας ως μέλος του θιάσου της Μαρίκας Κοτοπούλη, παίζοντας στο έργο του

¹¹¹ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 30.3.2023)

Ανρί Μπατάιγ «Γυμνή Γυναίκα», που την καθιέρωσε ως πρωταγωνίστρια δραματικών ρόλων.

Το 1931 συνεργάστηκε με τον κορυφαίο Έλληνα ηθοποιό Αιμίλιο Βεάκη με τον οποίο εισχωρεί στον συνεταιρικό θίασο του Αλέξη Μινωτή, τον οποίο και παντρεύτηκε και μαζί του συνεργάστηκε αποδοτικά από το 1932 μέχρι το 1940, χρονιά που έγινε μόνιμο μέλος του Εθνικού Θεάτρου.

Με την σκηνή του Εθνικού Θεάτρου εμφανίσθηκε στο Λονδίνο, στη Φρανκφούρτη και το Βερολίνο. Κατά την περίοδο του πολέμου εγκαταστάθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου και εμφανίσθηκε στο Μπρόντγουεϊ της Νέας Υόρκης. **Το έργο που την καθιέρωσε σε διεθνή κλίμακα και που της χάρισε Χρυσή Σφαίρα και το 1943 το Όσκαρ ηθοποιίας, από την Αμερικανική Ακαδημία Κινηματογράφου, ήταν το «Για ποιον χτυπά η καμπάνα», όπου υποδύοταν την, Πιλάρ. Ήταν η πρώτη μη Αμερικανίδα ηθοποιός που τιμήθηκε με Όσκαρ, όπως και η πρώτη από την Ελλάδα.**

Το 1947 βραβεύθηκε με το βραβείο Κοκτώ για το κινηματογραφικό έργο «Το πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα».

Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα έκανε εμφανίσεις μαζί με τον Αλέξη Μινωτή στη σκηνή του Εθνικού Θεάτρου, με το οποίο περιοδεύει στις ΗΠΑ και την Ευρώπη. Επίσης έλαβε μέρος στα διάφορα Φεστιβάλ της δεκαετίας του '50 στις παραστάσεις αρχαίας τραγωδίας στο Ηρώδειο και στην Επίδαυρο.

Κατά την διάρκεια της δικτατορίας, η Παξινού και ο Μινωτής συγκρότησαν δικό τους θίασο όπου και ανέβασαν μεταξύ άλλων τα έργα: «Ματωμένος

γάμος» του Λόρκα, «Η Ήρα και το παγώνι» του Ο' Κέισυ, «Οι παλαιστές» του Στρατή Καρά κ.α.

Η τελευταία της παράσταση στο θέατρο ήταν στο ρόλο της μάνας στο έργο του Μπρεχτ «Μάνα κουράγιο» και στον κινηματογράφο «Το νησί της Αφροδίτης» (1969).

Χτυπημένη από καρκίνο καλπάζουσας μορφής, ήδη από το 1969, γνώριζε για την ασθένειά της. Η συμμετοχή της στην ταινία «Το νησί της Αφροδίτης» ήταν, ουσιαστικά, μία αναμέτρηση με τα όριά της. Έπαιξε στην ταινία υπομένοντας φρικτούς πόνους. Αργότερα, για την παράσταση «Μάνα κουράγιο», έβγαινε κάθε βράδυ στη σκηνή σέρνοντας ένα ολόκληρο και βαρύ κάρο.

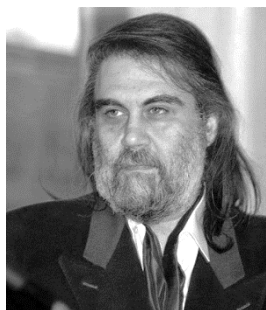
Το καλοκαίρι του 1972, η Κατίνα Παξινού εμφανίζεται, για τελευταία φορά, στο θέατρο της Επιδαύρου, όχι ως ηθοποιός, πράγμα που δεν εμπόδισε το κοινό να υποκλιθεί χειροκροτώντας όρθιο την μεγάλη ιέρεια της Τέχνης, η οποία «έφυγε», μετά από πολυετή μάχη με τον καρκίνο, στις 22 Φεβρουαρίου του 1973.

Παπαθανασίου Βαγγέλης (1943-2022) (1 Oscar, πολλές διακρίσεις)

Ο Ευάγγελος Οδυσσεάς Παπαθανασίου¹¹² γεννήθηκε στις 29 Μαρτίου του 1943 στην Αγριά Βόλου και από τη νεαρή ηλικία των τεσσάρων ετών έδειξε τα πρώτα σημάδια της ιδιαίτερης κλίσης του στη μουσική, ενώ στα έξι του

¹¹² <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 2.4.2023)

έδωσε την πρώτη του παράσταση σε κοινό παίζοντας δικές του συνθέσεις στο πιάνο, χωρίς να έχει λάβει καμία μουσική εκπαίδευση μέχρι τότε.

Τόσο η οικογένεια όσο και οι δάσκαλοί του είδαν το μοναδικό χάρισμα που είχε και τον παρότρυναν να διευρύνει τις γνώσεις του επάνω στη μουσική, μα το παιδί θαύμα δε θέλησε ποτέ να παρακολουθήσει μαθήματα. Η φιλοδοξία του ήταν να δημιουργεί τη δική του μουσική, όπως ακριβώς την άκουγε και την αισθανόταν εκείνος, το να γίνει σολίστ στο πιάνο ή σε κάποιο άλλο μουσικό όργανο δεν ήταν κάτι που τον γέμιζε. Αργότερα, ωστόσο, σπούδασε κλασική μουσική, ζωγραφική και σκηνοθεσία στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Αθήνας.

Τη δεκαετία του '60, ο νεαρός συνθέτης δημιούργησε το συγκρότημα των **Forminx** που σημείωσε τεράστια επιτυχία στην Ελλάδα και ήταν αυτό που έκανε δημοφιλή την ηλεκτρονική μουσική στη χώρα. Όμως τα ελληνικά σύνορα δε συγκράτησαν τον μουσικοσυνθέτη, καθώς το πάθος του για τη μουσική τον οδήγησε, το 1968, στο Παρίσι, όπου μαζί με τον άλλον μεγάλο Έλληνα καλλιτέχνη Ντέμη Ρούσο δημιούργησαν τους **Aphrodite's Child** και κατάφεραν να γίνουν το πιο δημοφιλές μουσικό σχήμα στην Ευρώπη εκείνης της περιόδου.

Η καριέρα του Βαγγέλη Παπαθανασίου πήγαινε από το καλό στο καλύτερο, ενώ η επιθυμία και η ασταμάτητη δίψα του για δημιουργία και εξερεύνηση νέων μουσικών δρόμων τον έκαναν, όντας ακόμα μέλος του

συγκροτήματος, να ασχοληθεί και με άλλα projects. Το 1970, για παράδειγμα, συνέθεσε τη μουσική για μια ταινία του Χένρι Τσάπιερ (Henry Chapier), Γάλλου σκηνοθέτη, ενώ ασχολήθηκε και με τη μουσική σε ντοκιμαντέρ για την άγρια ζωή με τον Γάλλο σκηνοθέτη Φρεντερίκ Ροσίφ (Frederic Rossif), τα οποία σημείωσαν μεγάλη επιτυχία.

Το Παρίσι ήταν που τον ανέδειξε, αλλά μετά τη διάλυση των Aphrodite's Child, βρήκε το επόμενο μουσικό του καταφύγιο στο Λονδίνο. Εκεί, συνέθεσε μερικά από τα πιο σημαντικά του έργα, όπως τα «Albedo 0.39», «Spiral», «Heaven & Hell», «China», «Beaubourg» και «See you later», ενώ η διεθνής του αναγνώριση ήταν πλέον γεγονός.

Η δεκαετία του 1980 αποτέλεσε μια δεκαετία σταθμό για την καριέρα του, καθώς συνεργάστηκε με τη μεγάλη Ελληνίδα ηθοποιό Ειρήνη Παππά, αλλά και με τον μουσικό του συγκροτήματος Yes, Jon Anderson με τον οποίο ηχογράφησαν πολλά μουσικά άλμπουμ.

Η μεγάλη επιτυχία του και η ευρύτερη αποδοχή από όλα τα κοινωνικά στρώματα ήρθε το 1982, όταν ο συνθέτης απέσπασε το Όσκαρ Καλύτερου Τραγουδιού για την ταινία «Οι Δρόμοι της Φωτιάς». Η μουσική σύνθεση αυτή συνεχίζει ακόμα και σήμερα να προκαλεί συγκίνηση στο άκουσμά της, καθώς έχει συνδεθεί άρρηκτα με τον ελληνικό πολιτισμό και το ολυμπιακό ιδεώδες.

Οι επόμενες συνεργασίες του με τους Ρίντλεϋ Σκοτ, Κώστα Γαβρά και Κορεγιόσι Κουραχάρα (Koreyoshi Kurahara) στις ταινίες «Blade Runner»,

«Missing» και «Antarctica» αντίστοιχα άφησαν όχι μόνο εποχή, αλλά φανέρωσαν το ποιόν του καλλιτέχνη που είναι και τη σημαντική προσφορά του στη μουσική.

Λίγο αργότερα, ο Βαγγέλης Παπαθανασίου ασχολήθηκε με μουσικά έργα για το θέατρο και τον χορό, ενώ η μουσική που έγραψε για την παράσταση «Ηλέκτρα» με πρωταγωνίστρια την Ειρήνη Παππά και σκηνοθέτη τον Μιχάλη Κακογιάννη γνώρισε μεγάλη επιτυχία. Την ίδια περίοδο, εμπνεύστηκε και τη μουσική για τα μπαλέτα «Frankenstein – Modern Prometheus» το 1985 και «The beauty and the beast» το 1987, που ερμήνευσε το Royal Ballet στο Covent Garden του Λονδίνου.

Στα τέλη της δεκαετία του 1980, τιμήθηκε με τη μεγάλη διάκριση Max Steiner Award για τη σύνθεση διακεκριμένης κινηματογραφικής μουσικής θέτοντας για μια ακόμα φορά το όνομά του στους κορυφαίους του είδους.

Το 1989, ο Έλληνας δημιουργός, τιμήθηκε με το ετήσιο Max Steiner Award στους τομείς της σύνθεσης και παρουσίασης διακεκριμένης κινηματογραφικής μουσικής, διάκριση που παρουσιάστηκε ταυτόχρονα με το Hall of Fame Award, συνοδευόμενη από το ακόλουθο κείμενο: «Σ' επιβράβευση της αναγνώρισης της ακούραστης προσπάθειας στη σύνθεση κινηματογραφικής μουσικής, προσθέτοντας αξιοπρέπεια και κλασική καλλιτεχνική δημιουργία στο background των κινηματογραφικών ταινιών».

Το 1990, εκδόθηκε το άλμπουμ του «The City» και, τον ίδιο καιρό, διηύθυνε ζωντανά τη μουσική για το Ευρωπαϊκό γεγονός «Eureka», το οποίο έλαβε

χώρα στην Ολλανδία, παρουσιάζοντας τη δουλειά του σε πάνω από 250.000 άτομα. Μάλιστα την ίδια χρονιά, στα πλαίσια της Διεθνούς Ημέρας Ποίησης, ήταν ο οικοδεσπότης μια βραδιάς στο Ηρώδειο με πρωταγωνιστές τη Φανί Αρντάν, τη Μαρκέλλα Χατζιάνο και τον Άλαν Μπέιτς. Το 1991, ο Vangelis, όπως είναι διεθνώς γνωστός, αποδέχτηκε την πρόσκληση για να συμμετάσχει σαν μέλος της κριτικής επιτροπής στο κινηματογραφικό φεστιβάλ των Καννών.

Λίγο καιρό αργότερα, συνέθεσε και πάλι για τον κινηματογράφο, αυτήν τη φορά συνεργαζόμενος με τον Ρομάν Πολάνσκι για την ταινία του «Bitter-Moon» και συνέχισε γράφοντας μουσική και για άλλες πολύ επιτυχημένες ταινίες, όπως το γνωστό «1492: Conquest of Paradise», με το οποίο κατάφερε να κερδίσει και το βραβείο Echo Awards και το βραβείο Golden Lion για το καλύτερο κινηματογραφικό soundtrack. Το άλμπουμ, μάλιστα, έγινε πλατινένιο σε 17 χώρες.

Συνεργάστηκε, επιπλέον, με τον Ζακ-Υβ Κουστώ, για τον οποίο επιμελήθηκε αρκετές μουσικές που πλαισιώναν τις ταινίες του, όπως η ταινία «We cannot permit», η οποία προβλήθηκε στην παγκόσμια συνδιάσκεψη του 1992 για το περιβάλλον με τίτλο «Earth», που έλαβε χώρα στο Ρίο της Βραζιλίας.

Το 1996, ο Vangelis κέρδισε ακόμη μία διάκριση, καθώς αναγνωρίστηκε επίσημα σαν ο πιο επιτυχημένος Έλληνας καλλιτέχνης του κόσμου, ένα γεγονός που βασίστηκε στις πωλήσεις των άλμπουμ του, κατά τη διάρκεια των World Music Award, που πραγματοποιήθηκαν στο Μόντε Κάρλο. Τον ίδιο

χρόνο, συνέθεσε και ηχογράφησε το soundtrack για την ταινία του Γιάννη Σμαραγδή, «Cavafy», ένα προκλητικό πορτραίτο του φημισμένου Έλληνα ποιητή Κωνσταντίνου Καβάφη. Η μουσική για την ταινία αυτή του προσέφερε το βραβείο στην κατηγορία του «Καλύτερου soundtrack», τόσο στο «Flanders International Film Festival του Βελγίου» όσο και στο «Valencia International Film Festival της Ισπανίας». Το 1997, για ακόμη μία φορά, τιμήθηκε στην κατηγορία του «Πιο επιτυχημένου εμπορικά Έλληνα καλλιτέχνη του κόσμου», στα World Music Awards στο Μόντε Κάρλο.

Επίσης, συνεργάστηκε με τον Όλιβερ Στόουν γράφοντας τη μουσική για την ταινία του «Μέγας Αλέξανδρος» και με τον Γιάννη Σμαραγδή για την ιστορική ταινία διεθνούς παραγωγής «El Greco».

Η παρουσία του Παπαθανασίου είναι συνυφασμένη με τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας, μιας και, το 1999, συνέθεσε τη μουσική για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004 και αποκάλυψε και το επίσημο έμβλημα των Αγώνων, ενώ είχε κάνει και τη μουσική για την τελετή παράδοσης της ολυμπιακής φλόγας τόσο στο Σύνδνεϋ όσο και από το Σύνδνεϋ στην Αθήνα.

Το 2003, αποκάλυψε την ικανότητα του στη ζωγραφική, παρουσιάζοντας εβδομήντα έργα ζωγραφικής στα πλαίσια της Βαλένσια Μπιενάλ στην Ισπανία. Η έκθεση Vangelis Pintura μεταφέρθηκε στην Ουρουγουάη, την Αργεντινή και τη Βραζιλία και, μετά την επιτυχία της, τα έργα του πλέον εκτίθενται σε σημαντικές γκαλερί σε όλο τον κόσμο.

Η εξερεύνηση του διαστήματος ενθουσίαζε τον Βαγγέλη Παπαθανασίου από τα πρώτα του παιδικά χρόνια, όπως έχει δηλώσει και ο ίδιος, κι ένα μεγάλο μέρος από τα έργα του είναι αφιερωμένο σε αυτό, ενώ, διαχρονικά, οι κορυφαίοι διαστημικοί οργανισμοί τον εμπιστεύτηκαν για να μελοποιήσει τις επιτυχίες τους.

Η πρώτη του γνωριμία με τον κόσμο του διαστήματος έγινε το 1980 όταν ξεκίνησε να προβάλλεται η αμερικανική τηλεοπτική σειρά «Cosmos: A Personal Voyage» του Καρλ Σαγκάν, που είχε ως κύριο θέμα τη θέση του ανθρώπου στο σύμπαν και την ύπαρξη εξωγήινης ζωής. Η μουσική επένδυση των επεισοδίων δημιουργήθηκε από τον Βαγγέλη Παπαθανασίου, ενώ η σειρά απέσπασε βραβείο Emmy και προβλήθηκε σε 500 εκατομμύρια τηλεθεατές σε 60 χώρες.

Το 1995, το International Astronomical Union Minor Planet Center έδωσε το όνομά του (Vangelis) στον Αστεροειδή 6354 ως ένδειξη εκτίμησης και σεβασμού στη μουσική του προσφορά, αλλά και στην αγάπη του για το διάστημα.

Το καλοκαίρι του 2001, παρουσίασε το έργο «Μυθωδία» στους στύλους του Ολυμπίου Διός, όπου η μουσική του έργου δημιουργήθηκε ώστε να συνοδεύσει τη διαστημική αποστολή της NASA 2001 «Οδύσσεια στον Άρη». Ήταν μία φαντασμαγορική μουσική παράσταση, κατά τη διάρκεια της οποίας προβάλλονταν απεικονίσεις κυρίως από θεούς της αρχαίας Ελλάδας και διαστημικές εικόνες της NASA μέσω ειδικών οπτικών εφέ. Τα σολιστικά μέρη του έργου ερμήνευσαν οι σοπράνο Τζέσι Νόρμαν και Κάθλιν Μπατλ.

Επίσης συμμετείχε η Μητροπολιτική Ορχήστρα του Λονδίνου, η 120μελής χορωδία της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, ενώ ο ίδιος ο συνθέτης χειριζόταν τα πλήκτρα. Το έργο προβλήθηκε τηλεοπτικά σε όλο τον πλανήτη, ενώ υπήρχαν γιγανθοθήκες και στο Παναθηναϊκό Στάδιο. Μετά το τέλος της μουσικής παράστασης η Γαλλική Κυβέρνηση, την οποία εκπροσώπησε ο Υπουργός Παιδείας Ζακ Λανγκ, απένειμε στον Βαγγέλη Παπαθανασίου τον τίτλο του «Τάγματος της Λεγεώνας της Τιμής» σε μία τελετή που έλαβε χώρα στο περιστύλιο του Ζαπτείου. Το 2002 συνέθεσε το μουσικό σήμα του Μουντιάλ. Δύο χρόνια αργότερα, η NASA τίμησε τον περίφημο μουσικό με το μετάλλιο δημόσιας συνεισφοράς σε αναγνώριση εξαιρετικής συνεισφοράς στο όραμα της, βραβείο που αποτελεί την υψηλότερη τιμή από τον Αμερικανικό Οργανισμό για μη κυβερνητικά πρόσωπα.

Τον Ιούνιο του 2018, έγραψε μουσική για την εναπόθεση της τέφρας του διάσημου κοσμολόγου Στίβεν Χόκινγκ και το τραγούδι μεταδόθηκε, μέσω της Ευρωπαϊκής Διαστημικής Υπηρεσίας, στο διάστημα προς την κατεύθυνση της πλησιέστερης μαύρης τρύπας, 1A 0620-00 ως φόρος τιμής στο έργο και την προσφορά του θανόντα επιστήμονα στις επιστήμες.

Απεβίωσε στις 17 Μαΐου 2022 ενώ νοσηλευόταν σε νοσοκομείο στη Γαλλία.

Πισσαρίδης Χριστόφορος (1948-) (Nobel)

Γεννήθηκε στη Λευκωσία της Κύπρου¹¹³ στις 20 Φεβρουαρίου του 1948. Τελειώνοντας το σχολείο στα 17 του χρόνια, κατάφερε να φύγει για σπουδές στο εξωτερικό.

Αρχικά, όπως ο ίδιος αναφέρει στη βιογραφία του, ήθελε να γίνει αρχιτέκτονας, όμως μετά από την προτροπή των επιχειρηματιών γονέων του σπούδασε οικονομικά -έναν τομέα που βρήκε ενδιαφέρον- στο Πανεπιστήμιο του Έσεξ, στη Μεγάλη Βρετανία, όπου πήρε το πτυχίο του το 1970.

Τον επόμενο χρόνο ολοκλήρωσε και το μεταπτυχιακό του εκεί. Στη συνέχεια εισήλθε στο LSE, όπου ολοκλήρωσε το διδακτορικό του, το 1973, υπό την επίβλεψη του μαθηματικού οικονομολόγου Μίτσιο Μορισίμα.

Το 1976, ο Χριστόφορος Πισσαρίδης ξεκίνησε να εργάζεται ως λέκτορας στο LSE. Εκείνη την εποχή η ανεργία ήταν το σημαντικότερο πρόβλημα της βρετανικής κοινωνίας. Ο τότε νεότατος οικονομολόγος παρατηρούσε τους κραδασμούς που προκαλούσε η ανεργία στο πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον της Βρετανίας και αποφάσισε να αφοσιωθεί στις αιτίες που την προκαλούσαν.

Το 2005, ο κ. Πισσαρίδης έγινε ο πρώτος οικονομολόγος εκτός των ΗΠΑ που κέρδισε -μαζί με τον Dale Mortensen- το διεθνούς κύρους βραβείο του

¹¹³ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 2.4.2023)

Ινστιτούτου για τη Μελέτη της Εργασίας (IZA) στα Οικονομικά της Εργασίας. Είναι μέλος του Econometric Society, της Βρετανικής Ακαδημίας, της Ακαδημίας της Ευρώπης και αρκετών άλλων επιστημονικών συλλόγων, ενώ είναι και ισόβιο επίτιμο μέλος του American Economic Association.

Επίσης, κατείχε την έδρα «Norman Sosnow» του Τμήματος Οικονομικών, του ίδιου πανεπιστημίου. Έχει γράψει σε επιστημονικά περιοδικά και στον τύπο και το βιβλίο του «Equilibrium Unemployment Theory» αποτελεί σημείο αναφοράς στα οικονομικά της ανεργίας, ενώ έχει μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες.

Το αποτέλεσμα των πολυετών μελετών του ήταν να τιμηθεί το 2010 με το Βραβείο Νόμπελ Οικονομικών, από κοινού με τους Dale Mortensen του πανεπιστημίου Northwestern και Peter Diamond του MIT, για το έργο του στην ανάλυση των αγορών με τριβές και τη συμβολή του στην αποτύπωση των συσχετισμών που συνδέουν την εκδήλωση της ανεργίας με τη νομισματική και μακροοικονομική πολιτική.

Ο κ. Πισσαρίδης έγινε το τρίτο άτομο από τον ελληνικό χώρο, μετά τους ποιητές Γιώργο Σεφέρη το 1963 και Οδυσσέα Ελύτη το 1979, που βραβεύτηκε με Νόμπελ. Το 2011, του απονεμήθηκε ο Μεγαλόσταυρος του Τάγματος του Μακαρίου Γ΄ της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το 2013 έγινε Ιππότης του Βρετανικού Στέμματος, παίρνοντας τον τίτλο «Sir».

Σεφέρης Γιώργος (1900-1971) (Nobel)

Ο Γεώργιος Σεφεριάδης¹¹⁴, όπως ήταν το πραγματικό του όνομα, γεννήθηκε στις 29 Φεβρουαρίου του 1900 στη Σμύρνη. Ήταν το μεγαλύτερο παιδί του Στυλιανού Σεφεριάδη (1873-1951) - δικηγόρου, σημαντικού κοινωνικού παράγοντα της Σμύρνης και ανθρώπου με λογοτεχνικές ανησυχίες - και της Δέσποινας Τενεκίδη

με καταγωγή από τη Νάξο. Το ζευγάρι είχε άλλα δυο παιδιά, τον Άγγελο (1905-1950) και την Ιωάννα (1902-2000), σύζυγο του φιλόσοφου και πολιτικού Κωνσταντίνου Τσάτσου.

Ο Σεφέρης ξεκίνησε τις εγκύκλιες σπουδές του το 1906 στη Σμύρνη και τις ολοκλήρωσε το 1918 στην Αθήνα, όπου είχε εγκατασταθεί η οικογένειά του από το 1914. Στη συνέχεια γράφτηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Σορβόνης, από την οποία αποφοίτησε με διδακτορικό το 1924. Τα χρόνια παραμονής του στο Παρίσι ήταν καθοριστικά για τη διαμόρφωση της ποιητικής του φυσιογνωμίας. Ήταν η εποχή που το κίνημα του μοντερνισμού βρισκόταν στην ακμή του.

Μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα διορίστηκε υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών (1926), αρχίζοντας έτσι μια λαμπρή καριέρα στο διπλωματικό σώμα, που κορυφώθηκε το 1957, με την τοποθέτησή του ως

¹¹⁴ <https://www.sansimera.gr/biographies/697> (Πρόσβαση 2.4.2023)

πρεσβευτή της Ελλάδας στη Μεγάλη Βρετανία. Παρέμεινε στο Λονδίνο έως το 1962, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε.

Στα ελληνικά γράμματα ο Γιώργος Σεφέρης εμφανίστηκε το 1931, με την ποιητική συλλογή Στροφή, η οποία από την πρώτη στιγμή της κυκλοφορίας της προκάλεσε το ενδιαφέρον της λογοτεχνικής κοινότητας της Αθήνας, με θετικές και αρνητικές αντιδράσεις. Οι θαυμαστές του -Γιώργος Θεοτοκάς, Γιώργος Κατσίμπαλης και Ανδρέας Καραντώνης- υποστήριξαν ότι η Στροφή εγκαινιάζει μια καινούργια εποχή για την ελληνική ποίηση, ενώ οι επικριτές του, όπως ο Άλκης Θρύλος και ο Τάκης Παπατσώνης, ισχυρίστηκαν ότι η ποίηση του Σεφέρη είναι σκοτεινή και εγκεφαλική, χωρίς πραγματικό συναίσθημα. Με την πάροδο του χρόνου, η Στροφή απέκτησε τεράστιο συμβολικό βάρος, επειδή θεωρήθηκε από την κριτική ότι έστρεψε την ελληνική ποίηση από την παραδοσιακή στη μοντέρνα γραφή. Ο Μοντερνισμός του Σεφέρη, παρατηρεί ο Γιώργος Θεοτοκάς, υπήρξε «ένας μοντερνισμός τολμηρός, αλλά που κρατούσε το νήμα της παράδοσης, με αίσθημα ευθύνης και με σεβασμό για τη γλώσσα».

Ο θόρυβος που δημιουργήθηκε, αλλά και το ειδικό βάρος των Κατσίμπαλη και Καραντώνη στα λογοτεχνικά πράγματα, τον βοήθησε να επιβληθεί ως ένας πολλά υποσχόμενος νέος ποιητής. Η καθιέρωση του Σεφέρη ως μείζονος ποιητή έγινε το 1935, με την ποιητική συλλογή Μυθιστόρημα. Σ' αυτό το έργο βλέπουμε πλήρως διαμορφωμένα τα σύμβολα που συνθέτουν την ποιητική μυθολογία του Σεφέρη: το «ταξίδι», οι «πέτρες», τα «μάρμαρα», τα «αγάλματα», η «θάλασσα», ο «Οδυσσέας» κ.ά.

Εκτός από το πλούσιο ποιητικό έργο του, ο Σεφέρης διακρίθηκε και στον δοκιμακό λόγο, με μία σειρά ρηξικέλευθων κριτικών δοκιμίων, στα οποία τόνισε τη σημασία της ελληνικής παράδοσης και ανέδειξε το έργο περιθωριακών μορφών της, όπως του Γιάννη Μακρυγιάννη και του Θεόφιλου. Το μεταφραστικό του έργο είναι μικρό σε ποσότητα, αλλά σημαντικό. Μετέφρασε δύο έργα του αμερικανού ποιητή Τ.Σ. Έλιοτ (Έρημη Χώρα και Φονικό στην Εκκλησιά), ενώ μετέφερε στη νέα ελληνική δύο έργα της Βίβλου (Άσμα Ασμάτων και Αποκάλυψη του Ιωάννη). Ο Τ.Σ. Έλιοτ, ηγετική φυσιογνωμία της μοντερνιστικής ποίησης του 20ου αιώνα, ήταν ο ποιητής που τον επηρέασε όσο κανένας άλλος.

Από τη δεκαετία του '50 το έργο του Σεφέρη μεταφράστηκε και εκτιμήθηκε στο εξωτερικό. Συνεπεία αυτού ήταν η βράβευσή του με το Νόμπελ Λογοτεχνίας τον Δεκέμβριο του 1963, «για το υπέροχο λυρικό ύφος του, που είναι εμπνευσμένο από ένα βαθύ αίσθημα για το ελληνικό πολιτιστικό ιδεώδες», όπως αναφέρεται στο σκεπτικό της Σουηδικής Ακαδημίας.

Στις αρχές Αυγούστου του 1971 ο Γιώργος Σεφέρης εισάγεται στον Ευαγγελισμό και εγχειρίζεται στον δωδεκαδάκτυλο. Θα πεθάνει από μετεγχειρητικές επιπλοκές τα ξημερώματα της 20ης Σεπτεμβρίου του 1971.

Στις 23 Σεπτεμβρίου, δημοσιεύεται στην εφημερίδα Το Βήμα, το τελευταίο ποίημα του Γιώργου Σεφέρη «Επί Ασπαλάθων», που έγραψε στις 31 Μαρτίου 1971.

Ταβουλάρης Κωνσταντίνος (1932-) (1 Oscar)

Ο Κωνσταντίνος «Ντιν» Ταβουλάρης¹¹⁵ γεννιέται στις 18 Μαΐου 1932 σε πόλη της Μασαχουσέτης από Έλληνες μετανάστες στον Νέο Κόσμο. Ο μικρός Κώστας μεγαλώνει ωστόσο στο Λος Άντζελες και η μοίρα θα τον φέρει από τρυφερή ηλικία στον κόσμο των μεγάλων χολιγουντιανών στούντιο: το καφενείο του πατέρα του γέμιζε από παραγωγούς και σταρ του σινεμά και ειδικά το στούντιο της Fox ήταν μεγάλοι θαμώνες! Ο έφηβος Ντιν συνηθίζει να παραδίδει τους καφέδες στα στούντιο και μαγεύεται στη θέα των κινηματογραφικών πλατό. Αυτός ο επίγειος παράδεισος χαρακτήρηκε στη μνήμη του και θα σφράγιζε λίγο πολύ τις κατοπινές του κινήσεις.

Πριν αποφασίσει πάντως να βρεθεί πίσω από τα μεγάλα σκηνοθετικά ονόματα της αμερικανικής κινηματογραφίας και να γράψει το δικό του χρυσό κεφάλαιο στη σύγχρονη ιστορία της έβδομης τέχνης, δεν είναι παρά φοιτητής αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής κατόπιν σε μια σειρά από πανεπιστήμια και κολέγια. Ολοκληρώνοντας τις υποχρεώσεις του στις σχολές καλών τεχνών απ' όπου πέρασε, θα κάνει την πρακτική του ως σχεδιαστής στα Disney Studios. Εκεί θα συνεργαστεί στο animation του 1955 «Η Λαίδη και ο Αλήτης» κι εκεί θα γνωρίσει και θα αγαπήσει την τεχνική του storyboard (την εικονογράφηση του σεναρίου δηλαδή), με τα πρώτα του σκίτσα να

¹¹⁵ <https://www.newsbeast.gr/> (Πρόσβαση 2.4.2023)

βρίσκουν τον δρόμο της παραγωγής στις «20.000 λεύγες κάτω από τη θάλασσα» (1954). Και πριν καλά καλά το καταλάβει, θα του ζητήσει να συνεργαστούν ο Άρθουρ Πεν στην ταινία που τόσο ήθελε να γυρίσει το 1967 και ονόμαζε «Μπόνι και Κλάιντ»!

Αφού πέρασε και από τη θέση του βοηθού σκηνογράφου για να μάθει από πρώτο χέρι τη δουλειά, ο Ντιν υπογράφει το πρώτο του επαγγελματικό συμβόλαιο ως σχεδιαστής παραγωγής στο «Μπόνι και Κλάιντ». Εκεί θα συλλάβει μια δική του εκδοχή για την Αμερική της Μεγάλης Ύφεσης τόσο στιλιζαρισμένη που λίγη σχέση είχε με την ιστορική εποχή. Η ρομαντική και νοσταλγική απεικόνισή του συμβάλει όμως τα μέγιστα στην ατμόσφαιρα του κλασικού φιλμ και είναι μάλιστα από τα λίγα που διασώθηκαν όταν η ταινία βγήκε στις αίθουσες. Μέχρι και νέα μόδα στο σιλ και το ντεκόρ πυροδότησε και ο θρίαμβος λογίστηκε προσωπική επιτυχία του άπειρου κινηματογραφικά Ταβουλάρη!

Ο Άρθουρ Πεν θα τον πάρει και στην επόμενη ταινία του τρία χρόνια αργότερα, «Το μεγάλο ανθρωπάκι» (1970), και κατόπιν θα τον επιλέξει ο κορυφαίος Μικελάντζελο Αντονιόνι για το αμερικανικό αριστούργημά του «Zabriskie Point», όπου ο Ντιν του φτιάχνει μια σύγχρονη εκδοχή της αμερικανικής Δύσης που κάνει τον Ιταλό δημιουργό να τρίψει τα μάτια του!

Ο διάχυτος καταναλωτισμός που ήθελε ο Αντονιόνι στην ταινία του εξασφαλίστηκε και με το παραπάνω στο όραμα του Ταβουλάρη, ο οποίος σχεδίασε προσωπικά και την καταληκτική σκηνή της έκρηξης σε slow motion. Δύο

χρόνια μετά, όταν θα τον βάλει στο στόχαστρο ο ανεπανάληπτος Φράνσις Φορντ Κόπολα για να του φτιάξει την ατμόσφαιρα του «Νονού», ήταν η στιγμή που θα γεννιόταν ένα από τα λαμπρότερα καλλιτεχνικά δίδυμα της αμερικανικής κινηματογραφίας: Κόπολα και Ταβουλάρης!

Ήταν στον «Νονό» (1972) που θα θέσει ο Ντιν τον δημιουργικό τόνο της καριέρας του μέσω πιο ακριβών ιστορικά αναπαραστάσεων του 20ού αιώνα, που δεν στερούνται φυσικά τίποτα από τη μαγεία του χρωστήρα του. Ο διάκοσμος του «Νονού» ακολουθεί τις ψυχολογικές μεταπτώσεις του φιλμ αλλά και τις διακυμάνσεις του σεναρίου, όλα προσωπικά στοιχεία του Ταβουλάρη που δικαιώθηκαν και με το παραπάνω.

Μετά την προβολή του γκαγκστερικού αριστουργήματος, το όνομά του απογειώθηκε και η καλλιτεχνική του ματιά χαιρετίστηκε απ' όλους! **Δύο χρόνια αργότερα, στο δεύτερο μέρος του «Νονού» (1974) ο Ταβουλάρης θα τιμηθεί με Όσκαρ για τη νέα του δουλειά και πλέον είχε καθιερωθεί στο Χόλιγουντ με τρόπο ακλόνητο!**

Την ίδια χρονιά, συνεργάζεται ξανά με τον Κόπολα στη φοβερή «Συνομιλία» θέτοντας όχι μόνο τις βάσεις μιας από τις αποδοτικότερες συνεργασίες σκηνοθέτη-καλλιτεχνικού διευθυντή στην ιστορία του Χόλιγουντ, αλλά και τα θεμέλια αυτού που θα επακολουθούσε και θα λεγόταν «Αποκάλυψη Τώρα»!

Εκεί ο Ταβουλάρης θα αφεθεί ελεύθερος να δημιουργήσει και θα μας χαρίσει την εφιαλτικότερη ζούγκλα του παγκόσμιου σινεμά! Αλλά και ένα από τα σκοτεινότερα βασίλεια, το οποίο εμπνεύστηκε όπως είπε από τον ναό του Άνγκορ Βατ. Στα περιπετειώδη μάλιστα γυρίσματα της ταινίας θα γνωρίσει την κατοπινή του γυναίκα, τη γαλλίδα ηθοποιό Aurore Clement, ο ρόλος της οποίας κόπηκε ωστόσο εντελώς από την ταινία που βγήκε στις αίθουσες (παίζει πάντως στο ολοκληρωμένο «Aocalypse Now Redux» του 2001). Ο Κόπολα λέει για τον καλό του φίλο Ντιν πως ακόμα κι αν διαφωνούσε μαζί του, εμπιστευόταν πάντα το ένστικτο και την καλλιτεχνική του ματιά. Με τον Κόπολα συνεργάστηκε και στο τρίτο μέρος του «Νονού» το 1990, αν και μέχρι τότε ήταν ο πιο σοφιστικέ καλλιτεχνικός διευθυντής του Χόλυγουντ.

Από τη σαραντάχρονη καριέρα του ως σχεδιαστής και διευθυντής παραγωγής ξεχωρίζουν οι δουλειές του για τον Βιμ Βέντερς («Ιδιωτικός ντετέκτιβ Χάμετ» το 1982), τον Γουόρεν Μπίτι («Bulworth» το 1998) και τον Ρομάν Πολάνκσι («Η Ένατη Πύλη» το 1999).

Με τον Κόπολα δούλεψε και πάλι το 1988 στο «Τάκερ: Ο άνθρωπος και το όνειρό του» υπογράφοντας άλλη μια αψεγάδιαστη παραγωγή.

Τσακίρης Γιώργος (1 Oscar, Χρυσή Σφαίρα)

Γεννήθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου του 1934 στο Οχάιο της Αμερικής¹¹⁶. Πατέρας του ήταν ο Στίβεν Τσακίρης και μητέρα του η Ζωή Αναστασιάδου, οι οποίοι μετανάστευσαν στις ΗΠΑ από την Ελλάδα.

Σπούδασε στην Αμερικανική Σχολή Χορού και πολύ γρήγορα ξεχώρισε στον ανταγωνιστικό χώρο της αμερικάνικης showbiz. Η πρώτη του ταινία ήρθε το 1947 στο «Song of Love» με θέμα τη ζωή του Ρόμπερτ Σούμαν, όπου υποδύθηκε έναν από τα παιδιά της χορωδίας. Ήταν ένας από τους χορευτές που πλαισιώναν τη Μέριλιν Μονρόε στο νούμερο «Diamonds Are a Girl's Best Friend», στην ταινία «Οι Άνδρες Προτιμούν τις Ξανθιές», καθώς κι ο παρτενέρ της Ρόζμαρι Κλούνεϊ στο μιούζικαλ «Λευκά Χριστούγεννα (White Christmas, 1954)».

Διακρίθηκε όμως στο μιούζικαλ των Ρόμπερτ Γουάιζ και Τζερόμ Ρόμπινς «Γουέστ Σάιτ Στόρι (West Side Story, 1961)», που βραβεύτηκε με 10 Όσκαρ και ο Τσακίρης κατάφερε να κατακτήσει το Όσκαρ αλλά και τη Χρυσή Σφαίρα Β' ανδρικού ρόλου. Η αμοιβή του εκείνη την περίοδο, φημολογούταν ότι έφτανε ακόμα και τα 100.000 δολάρια ανά ταινία.

Στη διάρκεια της καριέρας του πρωταγωνίστησε σε πολλές ταινίες, αλλά και τηλεοπτικές σειρές, όπως «Wonder Woman», «Medical Center», «Hawaii

¹¹⁶ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 3.4.2023)

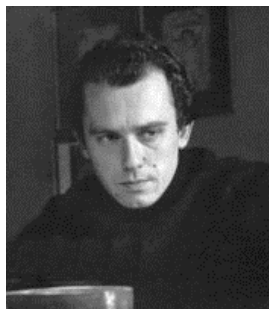
Five-0», «Dallas», «Murder», «She Wrote», «Santa Barbara» και «Οικογένεια Πάρτριτζ».

Τη δεκαετία του 1960 ξεκίνησε και την καριέρα του ως τραγουδιστής της ποπ και έχει στο ενεργητικό του μερικά τραγούδια που έκαναν επιτυχία.

Ο Τσακίρης είχε επίσης έναν ρόλο στην τηλεοπτική εκπομπή «Superboy» ως καθηγητής Peterson κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων σεζόν 1988-1990. Ο τελευταίος ρόλος του ήταν το 1996 στην τηλεοπτική σειρά «Last of Summer Wine». Έκτοτε αποσύρθηκε και δίνει μόνο τηλεοπτικές συνεντεύξεις.

Αν και αποσύρθηκε από τα φώτα της δημοσιότητας, αφοσιώθηκε στην δεύτερη μεγάλη του αγάπη, το κόσμημα. Κατάφερε να μετατρέψει το χόμπυ του, να κατασκευάζει ασημένια κοσμήματα, σε επάγγελμα. Σχεδιάζει και δημιουργεί κοσμήματα, τα οποία έχουν γίνει τα αγαπημένα καλλιτεχνών και όχι μόνο, ανά τον κόσμο.

Η συλλογή του είναι γνωστή ως «The George Chakiris Collections» και τα κοσμήματα του εκτίθενται στα μεγαλύτερα κοσμηματοπωλεία του κόσμου.

Φωτόπουλος Βασίλειος (1934-2007) (1 Oscar)

Ο Βασίλης Φωτόπουλος¹¹⁷ γεννήθηκε το 1934 στην Καλαμάτα, ήταν Έλληνας ζωγράφος, σκηνοθέτης, καλλιτεχνικός διευθυντής και σκηνογράφος.

Σπούδασε ζωγραφική σε μικρή ηλικία μαθητεύοντας δίπλα στον Καλαματιανό ζωγράφο, Ευάγγελο Δράκο.

Στην καλλιτεχνική σκηνή πρωτοεμφανίστηκε, όμως, ως σκηνογράφος στο θεατρικό έργο «Υπηρέτρια κυρά» όταν ο Κωστής Μπαστιάς, τότε διευθυντής της Λυρικής σκηνής, του ανέθεσε τη σκηνογραφία και τον σχεδιασμό των κοστούμιών για την όπερα του Τζ. Μπ. Περγκολέζι. Επιπλέον, έχει εργαστεί στο Εθνικό Ελληνικό Θέατρο, το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος και το Ελεύθερο Θέατρο. Συνεργάστηκε με τους Μ. Θεοδωράκη, Μ. Κακογιάννη και Μποστ. Άξια αναφοράς είναι και η συνεργασία του με τους Ζυλ Ντασέν, Μελίνα Μερκούρη και Νίκο Κούρκουλο. Οι συνεργασίες του με καταξιωμένους Έλληνες του χώρου είναι πολλές.

Δεν αρκέστηκε όμως στα δεδομένα της Ελλάδας αλλά άρχισε να κάνει ταξίδια στο εξωτερικό, για να δει από κοντά τις εξελίξεις στα εικαστικά και το θέατρο. Έτσι, έκανε και τα 75 σκηνικά για την ταινία «Αμέρικα, Αμέρικα» μαζί με τον Αμερικανό, Τζιν Κάλαχαν. Ο σκηνοθέτης όμως της ταινίας, Ελία Καζάν, αφαίρεσε το όνομά του από τους συντελεστές. Όταν ο Βασίλης

¹¹⁷ [https://kalamatain.gr/\(Πρόσβαση 4.4.2023\)](https://kalamatain.gr/(Πρόσβαση 4.4.2023))

Φωτόπουλος παραπονέθηκε στον Καζάν, ο τελευταίος του απάντησε: «Μα ποιος θα πίστευε ότι αυτά τα σκηνικά είχαν γίνει από ένα Ελληνόπουλο...». Για τον λόγο αυτό το Όσκαρ με το οποίο βραβεύτηκε η ταινία για τη σκηνογραφία της πήγε στον Κάλαχαν.

Η δικαίωση και η διεθνής αναγνώριση τελικά ήρθε με τον «Ζορμπά» του Μιχάλη Κακογιάννη. Ο Βασίλης Φωτόπουλος, στα 30 του μόλις χρόνια, το 1964, τιμήθηκε με το βραβείο Όσκαρ για τη σκηνογραφική του δουλειά. Το 1966 συνεργάστηκε με τον Φράνσις Φορντ Κόπολα στην ταινία «You're a Big Boy Now». Έχει πραγματοποιήσει, επίσης, πολλές ατομικές εκθέσεις σε μουσεία και γκαλερί. Έργα του υπάρχουν σε διάφορα μουσεία και σε αρκετές ιδιωτικές συλλογές.

Ο Βασίλης Φωτόπουλος πέθανε στην Αθήνα στις 14 Ιανουαρίου του 2007.

Χατζιδάκις Μάνος (1925-1994) (1 Oscar)

Ο Μάνος Χατζιδάκις¹¹⁸ γεννήθηκε στις 23 Οκτωβρίου 1925 στην Ξάνθη, μια ακριτική καπνοπαραγωγική πόλη της Ελλάδας. Ο πατέρας του, Γεώργιος Χατζιδάκις, καταγόταν από τη Μύρθιο Ρεθύμνου και ήταν δικηγόρος.

¹¹⁸ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 4.4.2023)

Η μητέρα του, Αλίκη (Βασιλική), το γένος Αρβανιτίδου καταγόταν από την Αδριανούπολη.

Από την ηλικία των τεσσάρων ετών αρχίζει τα πρώτα μαθήματα πιάνου, με δασκάλα την Αλτουιάν, γνωστή μουσικό της Ξάνθης, αρμενικής καταγωγής. Μάθαινε επίσης, βιολί και ακορντεόν.

Το 1932, η μητέρα και τα δύο παιδιά, ο Μάνος και η Μιράντα, εγκαθίστανται οριστικά στην Αθήνα και οι γονείς χωρίζουν. Το 1938 ο πατέρας του σκοτώνεται σε αεροπορικό δυστύχημα ενώ ταξίδευε για το Μιλάνο. Το γεγονός αυτό καθώς και η έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, κατέστρεψαν οικονομικά την οικογένεια. Στα δύσκολα χρόνια της κατοχής και της απελευθέρωσης, εργάζεται ως φορτοεκφορτωτής στο λιμάνι του Πειραιά, παγοπώλης, εργάτης στο εργοστάσιο ζυθοποιίας του Φιξ, υπάλληλος στο φωτογραφείο του Μεγαλοοικονόμου, βοηθός νοσοκόμος στο 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο.

Συγχρόνως αρχίζει ανώτερα θεωρητικά μαθήματα μουσικής με τον Μενέλαο Παλλάντιο, σημαντική μορφή της ελληνικής εθνικής μουσικής σχολής. Αρχίζει επίσης σπουδές Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (σπουδές που ποτέ δεν ολοκλήρωσε), ενώ παράλληλα γαλουχείται από καλλιτέχνες και διανοούμενους (Γκάτσος, Σεφέρης, Ελύτης, Τσαρούχης, Σικελιανός) της γενιάς του μεσοπολέμου, οι οποίοι θα συμβάλλουν ουσιαστικά στη διαμόρφωση των προσανατολισμών και της σκέψης του. Ο Νίκος Γκάτσος, με τον οποίο γνωρίστηκε το 1943, θα παραμείνει μέχρι το τέλος της ζωής του, ο μεγάλος δάσκαλος και ο ακριβός του φίλος.

Η πρώτη του εμφάνιση ως συνθέτης στο μουσικό ορίζοντα της χώρας γίνεται το 1944 με τον «Τελευταίο Ασπροκόρακα» του Αλέξη Σολωμού, στο Θέατρο Τέχνης του Κάρολου Κουν. Μέσα από τη γόνιμη συνεργασία του, ως συνθέτη πια, με το Θέατρο Τέχνης που θα διαρκέσει δεκαπέντε χρόνια, θα γράψει μουσική για πολλά έργα του σύγχρονου θεατρικού ρεπερτορίου: Γυάλινος Κόσμος (Τ. Ουίλιαμς, 1946), Αντιγόνη (Ζ. Ανουίγ, 1947), Ματωμένος Γάμος (Φ. Γ. Λόρκα, 1948), Όλα τα Παιδιά του Θεού έχουν Φτερά (Ε. Ο' Νηλ, 1948), Λεωφορείον ο Πόθος (Τ. Ουίλιαμς, 1948), Ο θάνατος του Εμποράκου (Α. Μίλερ, 1949) κ.ά.

Με το τέλος της γερμανικής κατοχής, η τραγωδός Μαρίκα Κοτοπούλη τολμάει πρώτη να του αναθέσει να συνθέσει μουσική για τον Αγαμέμνονα και τις Χοηφόρες (1950) από την Ορέστεια του Αισχύλου. Μέχρι τότε την μουσική επένδυση των αρχαίων τραγωδιών την ανέθεταν σε ακαδημαϊκούς συνθέτες. Την ίδια περίοδο συνεργάζεται με τον μεγάλο ποιητή Άγγελο Σικελιανό για να συνθέσει τη μουσική στην τελευταία του τραγωδία Ιπποκράτης, ενώ η έγκυρη μουσικοκριτικός Σοφία Σπανούδη γράφει ήδη ένθερμα άρθρα για το έργο του. Το 1945, στο θεατρικό έργο του Ευγένιου Ο' Νηλ «Το Πένθος» ταιριάζει στην Ηλέκτρα, γνωρίζει τη Μελίνα Μερκούρη που υποδύεται τη Λαβίνια, κατοπινή συνεργάτιδα και αγαπημένη του φίλη.

Η πρώτη του εργασία για τον κινηματογράφο πραγματοποιείται το 1946 για την ταινία Αδούλωτοι Σκλάβοι, ενώ ένα χρόνο αργότερα αρχίζει να γράφει το έργο «Για μια Μικρή Λευκή Αχιβάδα», ορ. 1 για πιάνο, το οποίο ο ίδιος

ξεχωρίζει με ιδιαίτερη αρίθμηση στο σύνολο της εργασίας του. Το 1948 το ίδιο έργο θα παιχτεί από τον αμερικανό πιανίστα Julius Katchen.

Το 1949 με μια διάλεξη του για το Ρεμπέτικο τραγούδι θα ξεσηκώσει θύελλα αντιδράσεων στη συντηρητική Ελληνική αστική κοινωνία. Το ρεμπέτικο τραγούδι που εξέφραζε τα λαϊκά στρώματα, απαγορευμένο και παράνομο, ήταν για τον υπόλοιπο κόσμο (αστούς και διανοήση) είτε άγνωστο είτε περιφρονημένο. Η «μουσική του δρόμου» και η «λαϊκή μουσική» έκαναν τον Μάνο Χατζιδάκι να αναγνωρίσει στο ρεμπέτικο τραγούδι αυθεντικά στοιχεία της παράδοσης.

Δύο χρόνια αργότερα (1951), παρουσιάζοντας και παίζοντας ο ίδιος στο πιάνο τις Έξι Λαϊκές Ζωγραφιές, που ήταν μεταφορά στο πιάνο έξι ρεμπέτικων τραγουδιών, θα πείσει πια έμπρακτα το ελληνικό κοινό για την ομορφιά και τον πλούτο των ρεμπέτικων τραγουδιών και θα αναμορφώσει όλο το ελληνικό τραγούδι, δρομολογώντας το σε νέους μουσικούς ορίζοντες. Όταν όμως, το λαϊκό τραγούδι έγινε προϊόν τουριστικής αξιοποίησης και αντικείμενο εκμετάλλευσης, δεν δίστασε πρώτος να το καταγγείλει.

Το 1951 ιδρύεται το Ελληνικό Χορόδραμα της Ραλλούς Μάνου – του οποίου ο Μάνος Χατζιδάκις υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος και καλλιτεχνικός διευθυντής – και εκεί παρουσιάζει τα τέσσερα μπαλέτα του: Μαρσύας (1950), Έξι Λαϊκές Ζωγραφιές (1951), Το Καταραμένο Φίδι (1951) και Ερημιά (1958).

Από το 1950, αρχής γενομένης με την Ορέστεια του Αισχύλου, θα γράψει μουσική για πολλές αρχαίες τραγωδίες και κωμωδίες: Μήδεια (1956),

Κύκλωπας (1959) και Βάκχες (1962) του Ευριπίδη, Εκκλησιάζουσες (1956), Λυσιστράτη (1957), Πλούτος (1956), Θεσμοφοριάζουσες (1958), Βάτραχοι (1959) και Όρνιθες (1959) του Αριστοφάνη.

Το 1953, με μία σειρά διαλέξεών του με θέμα τους σύγχρονους Αμερικανούς συνθέτες, θα «αποκαλύψει» τους A. Copland, G. Menotti, L. Bernstein κ.ά. στο ελληνικό ακροατήριο που είχε απομονωθεί από τον υπόλοιπο κόσμο εξ αιτίας του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και των δύσκολων μεταπολεμικών συνθηκών. Την ίδια εποχή γράφει ένα από τα σημαντικότερα έργα του τον «Κύκλο του C.N.S.», ορ. 8 για βαρύτονο και πιάνο.

Εκτός από το Θέατρο Τέχνης, συνεργάζεται και με το Εθνικό Θέατρο. Μεταξύ άλλων (Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας 1952, Βασιλιάς Ληρ 1957, Οθέλλος 1958, Δόνια Ροζίτα 1959), γράφει μουσική για τη Μήδεια του Ευριπίδη, που ανεβαίνει στην Επίδαυρο με πρωταγωνίστρια την Κατίνα Παξινού (1956).

Το 1959 παρουσιάζει στο αθηναϊκό κοινό τον Μίκη Θεοδωράκη ενορχηστρώνοντας και ηχογραφώντας ο ίδιος το έργο του «Επιτάφιος», με την Νάνα Μούσχουρη. Παράλληλα με το θέατρο, από το 1946 ο Μάνος Χατζιδάκις θα συνθέσει μουσική για πολλές ελληνικές και ξένες κινηματογραφικές ταινίες: Κάλπικη Λίρα (Γ. Τζαβέλλα 1954), Στέλλα (Μ. Κακογιάννη, 1955), Ο Δράκος (Ν. Κούνδουρου, 1956), Μανταλένα (Ντ. Δημόπουλου, 1960), In the Cool of the Day (R. Stevens 1962), America-America (E. Kazan, 1962), Blue (S. Narizzano, 1967), Sweet Movie (D. Makavejev, 1974), Το Ταξίδι του Μέλιτος (Γ. Πανουσόπουλου, 1978), Memed my Hawk (P. Oustinov, 1983),

Ήσυχες Μέρρες του Αυγούστου (Π. Βούλγαρη, 1992), κ.ά. Το 1977 θα γράψει μουσική και για δύο ντοκιμαντέρ του J. Y. Cousteau (A la recherche de l'Atlantide-1, A la recherche de l'Atlantide-2).

Το 1959 και το 1960, στα δύο πρώτα Φεστιβάλ Τραγουδιού που διοργανώνει το E.I.P., παίρνει το πρώτο βραβείο για δύο τραγούδια που ερμηνεύει η Νάνα Μούσχουρη. Το 1960 κερδίζει στη Θεσσαλονίκη το πρώτο βραβείο μουσικής της Α' Εβδομάδας Ελληνικού Κινηματογράφου (το τότε Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης) για την μουσική του στην ταινία του Νίκου Κούνδουρου Το Ποτάμι.

Το 1960 του απονέμεται το βραβείο Oscar για το τραγούδι «Τα παιδιά του Πειραιά» από την ταινία του Jules Dassin «Ποτέ την Κυριακή» και ταυτόχρονα γίνεται ο πρώτος Έλληνας συνθέτης που κάνει γνωστό το ελληνικό τραγούδι έξω από τα σύνορα της χώρας. Τα παιδιά του Πειραιά θα συμπεριληφθούν στα δέκα εμπορικότερα τραγούδια του 20ού αιώνα και θα βραβευθούν στο Αμβούργο το 1987. Η συνεργασία του με τον Jules Dassin θα συνεχισθεί και στο «TOP KAPI» (1963).

Όμως, εκτός από «Τα Παιδιά του Πειραιά» που γνώρισαν την διεθνή αναγνώριση, τα επόμενα χρόνια πολλά τραγούδια του είχαν την ίδια τύχη και τραγουδήθηκαν από τους: Lale Andersen, Brenda Lee, Nat King Cole, Johnny Mathis, Hary Belafonte, Seon Filips, Amalia Rodrigues, Michael Kamen και την Νάνα Μούσχουρη.

Το 1961 γράφει μουσική για την θεατρική παράσταση «Η κλέφτρα του Λονδίνου» του G. Neveux, που παρουσιάστηκε στο Παρίσι, με πρωταγωνίστρια τη Marie Bell και το 1962 ανεβάζει στην Αθήνα την «Οδό Ονείρων».

Αντισυμβατικός και πνεύμα ανήσυχο, στραμμένος ανέκαθεν στην αναζήτηση του καινούργιου και του αυθεντικού, χρηματοδοτεί τον Διαγωνισμό Πρωτοποριακής Σύνθεσης «Μάνος Χατζιδάκις» του Τεχνολογικού Ινστιτούτου Δοξιάδη. Προσκαλεί τον Αμερικανό συνθέτη Lucas Foss να προεδρεύσει της κριτικής επιτροπής (μέλη της οποίας ήταν ο μουσικολόγος Γιάννης Γ. Παπαϊωάννου και ο συνθέτης Γιάννης Χρήστου) και το βραβείο απονέμεται στον Ιάκωβο Ξενάκη, άγνωστο τότε στο ελληνικό κοινό.

Ιδρύει και διευθύνει την Πειραματική Ορχήστρα Αθηνών (ορχήστρα συμφωνικής μουσικής, 1963-66) και στο σύντομο χρονικό διάστημα της λειτουργίας της δίνει 20 συναυλίες με πρώτες παρουσιάσεις δεκαπέντε έργων Ελλήνων συνθετών. Η παρουσία της ορχήστρας δημιουργεί νέα δεδομένα στη μουσική ζωή του τόπου, προσελκύοντας το ενδιαφέρον του κοινού για την «άγνωστη» μέχρι τότε σύγχρονη μουσική.

Η μακρόχρονη και εποικοδομητική συνεργασία με τα Μπαλέτα του 20ού Αιώνα του Maurice Béjart, αρχίζει στις Βρυξέλλες το 1965 με τους Όρνιθες του Αριστοφάνη και συνεχίζεται διευθύνοντας τα έργα: Jean Cocteau et la dance (1972, μπαλέτο σε τρία μέρη με αφηγητή τον Jean Marais: Le fils de l'air, L'ange heurtebise σε μουσική Μάνου Χατζιδάκι, Les maries de la tour Eiffel σε μουσική Tailleferre, Auric, Honegger, Milhaud, Poulenc) και την Traviata του Verdi (1973). Το 1988 ο Béjart παρουσιάζει το μπαλέτο

Διόνυσος σε μουσική R. Wagner – M. Χατζιδάκι ενώ το 1993 χορογραφεί μέρος του έργου του συνθέτη, «Οι Μπαλάντες της οδού Αθηνάς».

Το 1966 ο Μάνος Χατζιδάκις φεύγει για την Αμερική για ν' ανεβάσει στο Broadway με τον Jules Dassin και την Μελίνα Μερκούρη τη θεατρική διασκευή του «Ποτέ την Κυριακή» με τον τίτλο «Illya Darling». Στην Αμερική θα παραμείνει μέχρι το 1972 και η μουσική του αντίληψη θα επηρεαστεί σημαντικά από την pop music. Αποτέλεσμα αυτής της επίδρασης είναι ο κύκλος τραγουδιών «Reflections» με το συγκρότημα New York Rock and Roll Ensemble. Εκεί, εκτός των άλλων έργων του (Ρυθμολογία op. 26 για πιάνο, Μεγάλος Ερωτικός op. 30 – κύκλος τραγουδιών σε στίχους αρχαίων και νέων ελλήνων ποιητών), αρχίζει να γράφει τα λιμπρέτα για τρία μουσικά έργα (Μεταμορφώσεις, Όπερα για Πέντε, Ντελικανής), ηχογραφεί το «Χαμόγελο της Τζοκόντα» και αρχίζει να συνθέτει την «Εποχή της Μελισσόανθης», μια μουσική ιστορία βασισμένη σε αυτοβιογραφικά στοιχεία που δραματίζεται τις πρώτες μέρες της απελευθέρωσης.

Το 1972, τον πιο σκοτεινό χρόνο της χούντας, επιστρέφει στην Αθήνα και ιδρύει το Πολύτροπο (1973, μουσικό καφεθέατρο). Αποπειράται να ανοίξει εκφραστικές διόδους στο μουσικό τέλμα της εποχής, «φιλοδοξώντας» όπως έλεγε ο ίδιος, «μια τελετουργική παρουσίαση του τραγουδιού, μ' όλα τα μέσα που μας παρέχει η σύγχρονη θεατρική εμπειρία».

Δύο χρόνια αργότερα με την πτώση της στρατιωτικής δικτατορίας αναλαμβάνει πάλι ενεργό δράση στην πολιτιστική ζωή της χώρας. Διορίζεται Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής της Λυρικής Σκηνής (1975-77) και Διευθυντής

της Κρατικής Ορχήστρας (1975-82). Παράλληλα, αναλαμβάνει τη Διεύθυνση του κρατικού ραδιοσταθμού Τρίτο Πρόγραμμα (1975-81) τον οποίο, σε συνεργασία με μια ομάδα νέων και ταλαντούχων δημιουργών, μετατρέπει σε σημείο αναφοράς, ποιότητας και ιδεών.

Το 1979 καθιερώνει τις Μουσικές Γιορτές στ' Ανώγεια της Κρήτης, με τοπικούς λαϊκούς χορούς και τραγούδια και διοργανώνει συνέδριο με θέμα την παράδοση, στο οποίο συμμετέχουν διανοούμενοι, καλλιτέχνες και ακαδημαϊκοί.

Το 1980 εγκαινιάζει τον Μουσικό Αύγουστο στο Ηράκλειο της Κρήτης, ένα Φεστιβάλ που παρουσίαζε τα νέα ρεύματα σ' όλους τους τομείς της καλλιτεχνικής έκφρασης (μουσική, χορός, κινηματογράφος, ζωγραφική, θέατρο). Ο Μουσικός Αύγουστος θα επαναληφθεί και τον επόμενο χρόνο και θα φιλοξενήσει καταξιωμένους καλλιτέχνες απ' όλο τον κόσμο: N. Piovani, A. Piazzola, S. Rinaldi, G. May, R. Winters, G. Sandor, E. Culp, H. Zender, Frei Hermano da Camara, κ.ά.

Το 1981-82 διοργανώνει τους Μουσικούς Αγώνες στην Κέρκυρα, ένα μουσικό διαγωνισμό με σκοπό την παρουσίαση νέων Ελλήνων καλλιτεχνών.

Το 1985-86 εκδίδει το πολιτιστικό περιοδικό «Το Τέταρτο», ένα περιοδικό «που προσπάθησε να καταγράψει τα καλλιτεχνικά θέματα, τα κοινωνικά ακόμη και τα επιστημονικά, μέσα από τις πολιτικές διαστάσεις τους». Θέλοντας να προστατέψει το ελληνικό τραγούδι από την φθορά του εμπορίου, συστήνει το 1985, την ανεξάρτητη δισκογραφική εταιρεία ΣΕΙΡΙΟΣ, η οποία

λειτουργεί μέχρι και σήμερα. Με φορέα τον Σείριο παρουσιάζει στην Πλάκα (1987-88) μια σειρά μουσικών προγραμμάτων με νέους καλλιτέχνες «αντιδρώντας» μ' αυτόν τον τρόπο «στον εκχυδαϊσμό και στη ρύπανση του πολιτιστικού μας περιβάλλοντος».

Το 1991, σε συνεργασία με τον Δήμο Καλαμάτας διοργανώνει τους Πρώτους Αγώνες Ελληνικού Τραγουδιού Καλαμάτας. Γι' άλλη μια φορά, αναζητά «τους νέους που θέλουν να συνομιλήσουν» μαζί του, «χωρίς κραυγές, χωρίς συνθήματα και δίχως εκτονώσεις...».

Το 1989-93 ιδρύει την Ορχήστρα των Χρωμάτων για να παρουσιάσει «πρωτότυπα προγράμματα που συνήθως δεν καλύπτονται από τις συμβατικές συμφωνικές ορχήστρες», την οποία διηύθυνε μέχρι το τέλος της ζωής του. Η Ορχήστρα των Χρωμάτων με μαέστρο τον Χατζιδάκι έδωσε είκοσι συναυλίες και δώδεκα ρεσιτάλ ελληνικού και διεθνούς ρεπερτορίου με Έλληνες και ξένους σολίστ: Χ. Γεωργιάδη, Σ. Θεοδωρίδου, S. Armstrong, A. Piazzola, G. Sandor κ.ά.

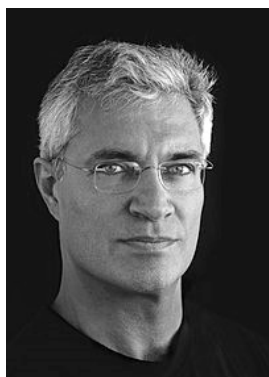
Αρκετά από τα έργα που παρουσίασε ήταν άγνωστα στην Ελλάδα, ενώ στο ρεπερτόριο της συμπεριελήφθησαν και πρώτες παγκόσμιες εκτελέσεις έργων Ελλήνων συνθετών.

Από την αρχή της παρουσίας του στον ελληνικό χώρο και συγχρόνως με όλες τις προηγούμενες δραστηριότητες του, ήταν διαρκώς δισκογραφικά παρών με δεκάδες δίσκους που θεωρούνται πια κλασικοί : Ο Κύκλος με την Κιμωλία (1956), Παραμύθι χωρίς Όνομα (1959), Πασχαλιές μέσα απ' τη

νεκρή γη (1961), Δεκαπέντε Εσπερινοί (1964), Μυθολογία (1965), Καπετάν Μιχάλης (1966), Τα Λειτουργικά (1971), Αθανασία (1975), Τα Παράλογα (1976), Σκοτεινή Μητέρα (1985), Τα Τραγούδια της Αμαρτίας (1992) κ.ά. Οι περισσότεροι κύκλοι τραγουδιών είναι σε στίχους Νίκου Γκάτσου.

Ο ίδιος δημοσίευσε τέσσερα βιβλία με ποιήματα και σχόλια: Μυθολογία, Μυθολογία Δεύτερη, Τα Σχόλια του Τρίτου, Ο καθρέφτης και το Μαχαίρι.

Ψυχογιός Λούι (1957-) (1 Oscar)

Ο Λούις Ψυχογιός¹¹⁹ γεννήθηκε στην Ντεμπιούκ, της Αϊόβας, το 1957, γιος ενός Έλληνα μετανάστη που έφυγε από την Πελοπόννησο, μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο Λούις Ψυχογιός ενδιαφέρθηκε για τη φωτογραφία στην ηλικία των 14 ετών. Ως έφηβος, εργάστηκε ως εκπαιδευόμενος φωτορεπόρτερ στην Telegraph Herald. Κατά το διάστημα αυτό εργάστηκε επίσης για το F. I. S. T.[3] Ο Λούις Ψυχογιός φοίτησε στο Πανεπιστήμιο του Μιζούρι, με ειδίκευση στο φωτορεπορτάζ. Το 1980, σε ηλικία 23 ετών, προσελήφθη από το National Geographic και παρέμεινε στο περιοδικό για 17 χρόνια.

¹¹⁹ https://el.wikipedia.org/wiki/Λούις_Ψυχογιός (Πρόσβαση 4.4.2023)

Ωστόσο, ένα μάλλον τυχαίο περιστατικό, άλλαξε άρδην τον τρόπο επαγγελματικής του σκέψης, αλλά και τη ζωή του γενικότερα¹²⁰. Υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας σε μια σφαγή ζώων σε σφαγείο το 1986 και αποφάσισε ότι δεν πρόκειται να ξαναδοκιμάσει κρέας στη ζωή του. Αναπτύσσοντας την οικολογική του συνείδηση, σήμερα βρίσκεται να οδηγεί μόνο ηλεκτρικό αυτοκίνητο, έχει εγκαταστήσει στο σπίτι του δεκάδες φωτοβολταϊκά πάνελ που καλύπτουν τις ενεργειακές ανάγκες της οικογένειάς του.

Μαζί με τον Ric O ' Μπάρι, και τον Τζιμ Κλαρκ και μια ομάδα ειδικά επιλεγμένων μελών του πληρώματος, ο Λούις Ψυχογιός σκηνοθέτησε του μεγάλου μήκους ντοκιμαντέρ «The Cove – Ο Όρμος», το οποίο κυκλοφόρησε το 2009. Η ταινία έχει ως στόχο να φέρει την παγκόσμια προσοχή στην ετήσια θανάτωση δελφινιών στο Ταϊτζί, Wakayama, Ιαπωνίας. Αφού δεν μπόρεσαν να αποκτήσουν άδεια από την Ιαπωνική κυβέρνηση, οι δημιουργοί της ταινίας έπρεπε να χρησιμοποιήσουν τεχνικές και μεθόδους που σχεδόν ποτέ άλλοτε δεν εφαρμόστηκαν, ώστε να μπορέσουν να κινηματογραφήσουν την ετήσια θανάτωση δελφινιών στην Ιαπωνία.

Επιπλέον, ο Όρμος αναγνωρίζει τον κίνδυνο της δηλητηρίασης από υδράργυρο για τους ανθρώπους που καταναλώνουν το κρέας του δελφινιού, ενώ αναδεικνύουν το πρόγραμμα της Ιαπωνικής κυβέρνησης για να διανέμουν το κρέας του δελφινιού στα σχολεία.

¹²⁰ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 4.4.2023)

Στις 7 Μαρτίου του 2010, «Ο Όρμος» κέρδισε το Όσκαρ για το Καλύτερο Ντοκιμαντέρ στην 82η Ακαδημία Βραβείων. «Ο Όρμος» ήταν υποψήφιο για βραβεία σε πολλά φεστιβάλ, όπως το «Hot Docs», το «Sundance Film Festival», το «Toronto Film Festival», το «Sheffield Doc/Fest» και το Φεστιβάλ Κινηματογράφου «Crested Butte».

Όπως υποστηρίζει ο ίδιος, πρόκειται για ένα ντοκιμαντέρ, το οποίο δεν έχει να κάνει μόνο με τη σφαγή των δελφινιών, αλλά και με την υγεία των ανθρώπων, καθώς στην Ιαπωνία τρώνε το κρέας του δελφινιού, το οποίο έχει αποδειχθεί από ειδικές μετρήσεις, ότι είναι ιδιαιτέρως τοξικό, αφού περιέχει υδράργυρο σε ποσότητες που είναι επικίνδυνες για παιδιά και εγκύους.

Σύμφωνα με το Λ. Ψυχογιό, οι ετικέτες στην αγορά της Ιαπωνίας δεν αναγράφουν την τοξικότητά του, πολλές φορές το κρέας δελφινιού πωλείται ως κρέας φάλαινας που είναι πιο ακριβό, ενώ σε ορισμένες περιοχές, οι γονείς αναγκάζουν τα παιδιά τους να το τρώνε από μικρά, για να συνηθίζουν στη γεύση.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο κ. Ψυχογιός αντιμετώπισε πολλές δυσκολίες κατά την κινηματογράφηση του ντοκιμαντέρ. Στο Ταϊτζί, ένα μικρό ψαροχώρι στον Ειρηνικό Ωκεανό, όπου κανείς δεν μπορεί να φανταστεί το οικολογικό έγκλημα που συντελείται, τα πράγματα μπορούν να γίνουν αρκετά επικίνδυνα. Στον όρμο που για έξι μήνες οι ντόπιοι σφάζουν τα δελφίνια, δεν μπορεί να πλησιάσει κανείς, καθώς φρουρείται από την τοπική αστυνομία.

Ο Ελληνοαμερικανός σκηνοθέτης και οι συνεργάτες του αναγκάστηκαν να μεταμφιεστούν προκειμένου να μη γίνουν αντιληπτοί κατά την περίοδο της κινηματογράφησης, χρησιμοποίησαν μεθόδους πολέμου, θερμικές και κρυφές κάμερες, δύτες και στολές παραλλαγής, προκειμένου να συλλέξει το απαραίτητο υλικό.

Σύμφωνα με ακτιβιστές, συνολικά κάθε χρόνο 23.000 δελφίνια σφάζονται στον όρμο του Ταϊτζί. Όσα δεν τα σκοτώνουν τα πουλάνε σε πάρκα αναψυχής σε όλο τον κόσμο, με τις τιμές να κυμαίνονται από 145.000 έως 200.000 δολάρια ανά θηλαστικό.

Το 2005, ο Λούις Ψυχογιός συνίδρυσε τη μη κερδοσκοπική οργάνωση «Oceanic Preservation Society (OPS)». Ο στόχος της οργάνωσης αυτής είναι να εκπαιδεύσει το κοινό σχετικά με το τι συμβαίνει στο 70% της Γης, δηλαδή στους ωκεανούς και να προωθήσει την ατομική συνεισφορά, έτσι ώστε οι μελλοντικές γενιές να έχουν ένα αναβαθμισμένο περιβάλλον, και όχι ένα υποβαθμισμένο περιβάλλον.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΑ NOBEL

Στις 27 Νοεμβρίου του 1895 ο Άλφρεντ Νόμπελ¹²¹ υπογράφει στο Παρίσι τη διαθήκη του, με την οποία προσφέρει την περιουσία του για τη θέσπιση των ομώνυμων βραβείων μετά τον θάνατό

Πρόκειται για τα πιο προβεβλημένα βραβεία στον κόσμο και σημείο αναφοράς για άλλες ανάλογες προσπάθειες που ακολούθησαν. Ανακοινώνονται κάθε χρόνο τον Οκτώβριο και απονέμονται, σταθερά από το 1901, στις 10 Δεκεμβρίου, επέτειο θανάτου του Νόμπελ.

Τα βραβεία είναι πέντε τον αριθμό (Φυσικής, Χημείας, Ιατρικής και Φυσιολογίας, Λογοτεχνίας και Ειρήνης), ενώ ένα έκτο, αυτό των Οικονομικών, προστέθηκε το 1968, με χορηγό την Τράπεζα της Σουηδίας, που απλώς φέρει την ονομασία «Νόμπελ», χωρίς να σχετίζεται με τη βούληση του Άλφρεντ Νόμπελ. Φέρει τον τίτλο «Βραβείο Οικονομικών Επιστημών της Τράπεζας της Σουηδίας στη μνήμη του Άλφρεντ Νόμπελ».

Το κάθε βραβείο συνίσταται σε ένα χρυσό μετάλλιο, ένα δίπλωμα που αναγράφεται το αιτιολογικό της απονομής και ένα χρηματικό ποσό (830.000 ευρώ, το 2016), που ποικίλλει ανάλογα με τα έσοδα του Ιδρύματος Νόμπελ,

¹²¹ <https://www.fosonline.gr>

θεματοφύλακα των βραβείων. Η απονομή γίνεται στην Στοκχόλμη και στο Όσλο για το Νόμπελ Ειρήνης.

ΒΡΑΒΕΙΑ OSCAR

Τα Βραβεία της Αμερικανικής Ακαδημίας Κινηματογράφου (Academy Awards), ευρύτερα γνωστά ως Όσκαρ¹²², είναι κινηματογραφικά βραβεία με παγκόσμια προβολή.

Απονέμονται από την Αμερικανική Ακαδημία Κινηματογραφικών Τεχνών και Επιστημών, η οποία το 2009 αριθμούσε περίπου 6000 μέλη με δικαίωμα ψήφου.

Η πρώτη απονομή τους έγινε στις 16 Μαΐου του 1929 στο ξενοδοχείο "Ρούσβελτ" στο Χόλυγουντ. Η ιδέα ανακοινώθηκε το 1927 από τον Λούις Μπ. Μάγερ και αυτό γιατί ήθελε να δώσει μια ιδιαίτερη αίγλη αλλά και να προκαλεί το ενδιαφέρον του κοινού για τις κινηματογραφικές ταινίες.

ΧΡΥΣΟΣ ΛΕΟΝΤΑΣ

Ο Χρυσός Λέοντας¹²³ (Leone d'oro) είναι το υψηλότερο βραβείο που δίνεται σε στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Βενετίας και απονέμεται στην

¹²² <https://el.wikipedia.org/wiki/Όσκαρ>

¹²³ https://el.wikipedia.org/wiki/Χρυσός_Λέοντας

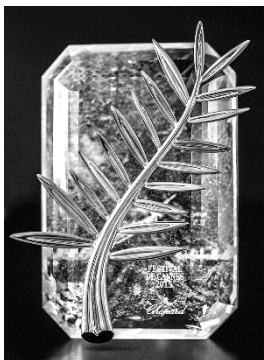
καλύτερη ταινία του φεστιβάλ. Το Φεστιβάλ Βενετίας¹²⁴ (Mostra Internazionale d'Arte Cinematografica di Venezia) είναι το αρχαιότερο Φεστιβάλ Κινηματογράφου στον κόσμο.

Ξεκίνησε το 1932 ως «Esposizione Internazionale d'Arte Cinematografica» (Διεθνής Έκθεση της Τέχνης του Κινηματογράφου) και από τότε διεξάγεται ετησίως, στα τέλη Αυγούστου με αρχές Σεπτέμβρη, στο νησί Λίντο στη Βενετία.

Οι προβολές των ταινιών γίνονται στο ιστορικό Palazzo del Cinema. Είναι ένα από τα πιο αναγνωρισμένου κύρους κινηματογραφικά φεστιβάλ και αποτελεί μέρος της φημισμένης Μπιενάλε της Βενετίας, μιας μεγάλης έκθεσης μοντέρνας τέχνης που λαμβάνει χώρα κάθε δύο χρόνια.

ΧΡΥΣΟΣ ΦΟΙΝΙΚΑΣ

Ο Χρυσός Φοίνικας¹²⁵ (γαλλικά: Palme d'or) είναι το υψηλότερο βραβείο που απονέμεται σε ταινίες που διαγωνίζονται στο Φεστιβάλ των Καννών.

Παρουσιάστηκε από την οργανωτική επιτροπή το 1955. Από το 1939 ως το 1954, το υψηλότερο

¹²⁴ https://el.wikipedia.org/wiki/Διεθνές_Φεστιβάλ_Κινηματογράφου_Βενετίας

¹²⁵ https://el.wikipedia.org/wiki/Χρυσός_Φοίνικας

βραβείο ήταν το Μεγάλο Βραβείο του Διεθνούς Φεστιβάλ Ταινιών.

Την περίοδο από το 1964 έως το 1974 είχε και πάλι μετονομαστεί σε Γκραν Πρι (Μεγάλο Βραβείο) του Διεθνούς Φεστιβάλ Καννών, για να του ξαναδοθεί η ονομασία Χρυσός Φοίνικας από το 1975 και μέχρι σήμερα.

ΧΡΥΣΕΣ ΣΦΑΙΡΕΣ

Οι Χρυσές Σφαίρες¹²⁶ (αγγλ. Golden Globe Awards) είναι κινηματογραφικά και τηλεοπτικά βραβεία που διοργανώνονται από το 1944 ετησίως στην Αμερική.

Ο φορέας που διοργανώνει την εκδήλωση είναι η Ένωση Ανταποκριτών Ξένου Τύπου (Hollywood Foreign Press Association) του Χόλυγουντ, η οποία αποτελείται από δημοσιογράφους που διαμένουν στο Χόλυγουντ και αρθρογραφούν σε εφημερίδες και περιοδικά εκτός των Η.Π.Α.

Είναι τα βραβεία που μαζί με αυτά του Σωματείου των Ηθοποιών (Βραβεία Σωματείου Ηθοποιών) κορυφώνουν το δρόμο προς τα Όσκαρ.

¹²⁶ https://el.wikipedia.org/wiki/Χρυσές_Σφαίρες

ΒΡΑΒΕΙΑ TONY

Τα Βραβεία Τόνι¹²⁷ (αγγλ. Tony Awards) αναγνωρίζουν επιτεύγματα στο χώρο του θεάτρου του Μπρόντγουεϊ. Τα Βραβεία απονέμονται από το American Theatre Wing και το The Broadway League σε μία ετήσια τελετή στη Νέα Υόρκη για παραγωγές και εμφανίσεις του Μπρόντγουεϊ, ενώ ένα βραβείο απονέμεται για θέατρο της περιφέρειας. Τα βραβεία έχουν πάρει το όνομά τους από την Αντουανέτ Πέρι, η οποία ήταν συνιδρυτής του Αμερικανικού Θεατρικού Συνδέσμου (American Theatre Wing).

Τα Βραβεία Τόνου θεωρούνται η υψηλότερη τιμή στο χώρο του θεάτρου στις Ηνωμένες Πολιτείες και έχουν το ίδιο κύρος με τα αντίστοιχα Βραβεία Όσκαρ στο χώρο του κινηματογράφου, τα Βραβεία Γκράμι στη μουσική και τα Βραβεία Έμμου στην τηλεόραση.

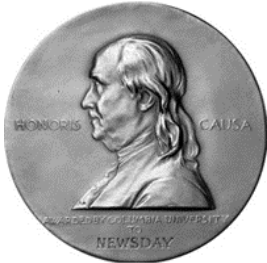
ΒΡΑΒΕΙΑ PULITZER

Το Βραβείο Πούλιτζερ (Pulitzer Prize¹²⁸) είναι ένα βραβείο των Ηνωμένων Πολιτειών, που απονέμεται κατ' έτος και που θεωρείται ως η ύψιστη τιμή στην έντυπη δημοσιογραφία. Το βραβείο τιμά επίσης λογοτεχνικά επιτεύγματα και μουσικές συνθέσεις. Τα πρώτα Βραβεία Πούλιτζερ απονεμήθηκαν

¹²⁷ https://el.wikipedia.org/wiki/Βραβεία_Τόνου

¹²⁸ https://el.wikipedia.org/wiki/Βραβείο_Πούλιτζερ

στις 4 Ιουνίου του 1917, και πλέον ανακοινώνονται κάθε χρόνο, τον μήνα Απρίλιο.

Οι αποδέκτες του βραβείου επιλέγονται από μια ανεξάρτητη επιτροπή που επίσημα διοικείται από τη Μεταπτυχιακή Σχολή Δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου Κολούμπια στις Ηνωμένες Πολιτείες. Το βραβείο θεσπίστηκε σύμφωνα με τη διαθήκη του Τζόζεφ Πούλιτजर, ενός Ουγγρο-Αμερικανού δημοσιογράφου και εκδότη εφημερίδας των τελών του 19ου αιώνα, που κατέλιπε σπουδαίο κληροδότημα στη παραπάνω σχολή.

Η προφορά του όρου Πούλιτजर είναι λανθασμένη, καθώς, σύμφωνα με τους διαχειριστές του βραβείου, θα έπρεπε να προφέρεται όπως η φράση, «Pull it, sir».

Σύμφωνα με το κληροδότημα προβλέπονται οκτώ βραβεία που απονέμονται σε κατηγορίες που σχετίζονται με τη δημοσιογραφία, (καλύτερου ρεπορτάζ, άρθρου, γελοιογραφίας κ.ά.) καθώς και τέσσερα για τις τέχνες και τα γράμματα. Μόνο ειδήσεις και φωτογραφίες δημοσιευμένες σε εφημερίδες ή οργανώσεις καθημερινών νέων με βάση τις ΗΠΑ έχουν το δικαίωμα διεκδίκησης του βραβείου δημοσιογραφίας. Από το 1943 βραβείο Πούλιτजर απονέμεται επίσης και για την καλύτερη μουσική σύνθεση.

Επιπροσθέτως των βραβείων, απονέμονται και ταξιδιωτικές υποτροφίες Πούλιτζερ σε τέσσερις διακεκριμένους φοιτητές της Μεταπτυχιακής Σχολής Δημοσιογραφίας που επιλέγονται από την σχολή.

ΒΡΑΒΕΙΑ BAFTA

Τα Βραβεία της Βρετανικής Ακαδημίας Κινηματογράφου γνωστά και ως Βραβεία BAFTA¹²⁹ (αγγλ. British Academy Film Awards) απονέμονται σε μία ετήσια τελετή από το σύλλογο British Academy of Film and Television Arts (BAFTA) για επιτεύγματα στο χώρο του κινηματογράφου. Αποτελούν τα αντίστοιχα Βρετανικά βραβεία των Όσκαρ.

ΒΡΑΒΕΙΑ CESAR

Τα Βραβεία Σεζάρ¹³⁰ είναι τα μεγαλύτερα γαλλικά κινηματογραφικά βραβεία, αντίστοιχα με τα αμερικανικά Όσκαρ. Απονέμονται κάθε χρόνο από το 1976. Πήραν το όνομά της από το γλύπτη Σεζάρ (César Baldaccini), ο οποίος τα δημιούργησε.

¹²⁹ https://el.wikipedia.org/wiki/Βραβεία_Βρετανικής_Ακαδημίας_Κινηματογράφου

¹³⁰ <https://www.hellenicaworld.com/Film/gr/CesarAward.html>

ΕΛΛΗΝΕΣ

Ένα αδιάκοπο ταξίδι παγκόσμιας αναγνώρισης και σεβασμού

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

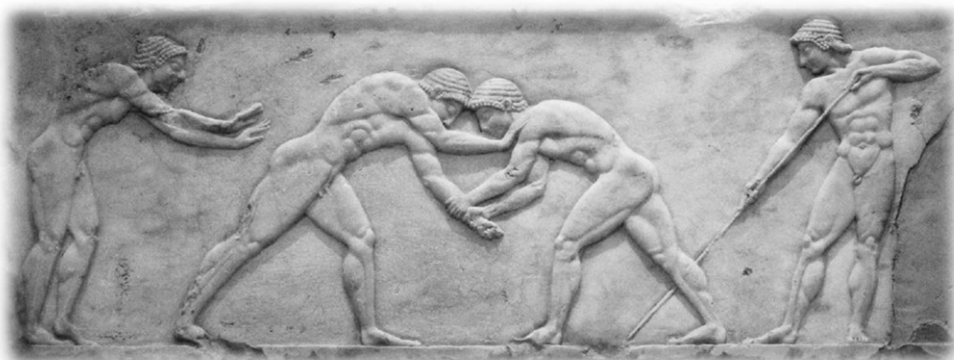
ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΕΣ

Η εμφάνιση των πόλεων-κρατών στον ελληνικό κόσμο συνοδεύτηκε από την εξάπλωση των οργανωμένων αθλητικών δραστηριοτήτων, οι οποίες συνδέονταν με άλλες γιορτές τοπικού ή πανελληνίου χαρακτήρα. Μεταξύ αυτών των αθλητικών εκδηλώσεων εξείχαν οι Ολυμπιακοί αγώνες, οι οποίοι προσέλκυαν ανθρώπους από όλες σχεδόν τις ελληνικές πόλεις. Οι εχθροπραξίες διακόπτονταν κατά τη διάρκεια των Ολυμπίων, γεγονός που πρόσθεσε αίγλη στους αγώνες και εδραίωσε τη φήμη τους σε ολόκληρο τον ελληνικό κόσμο. Κάθε πόλη-κράτος φιλοδοξούσε να υπερηφανεύεται για τους περισσότερους ολυμπιονίκες και αυτό είχε αποτέλεσμα την κύρωση πολλών νόμων που ενθάρρυναν τον αθλητισμό. Ο Λουκιανός, γύρω στο 170 μ.Χ., πολύ χαρακτηριστικά αναφέρει ότι: «Παρακινούμε τους πολίτες να γυμνάζουν το σώμα τους όχι μόνο για τους αγώνες, για να είναι σε θέση να κερδίσουν τα έπαθλα -άλλωστε πολύ λίγοι απ' αυτούς πηγαίνουν εκεί-, αλλά και για να κερδίσουν ένα μεγαλύτερο καλό απ' αυτό για ολόκληρη την πόλη και για τους εαυτούς τους». Πάνω από όλα, όμως, η Ολυμπιάδα ήταν μια θρησκευτική γιορτή και όχι απλώς μια σειρά αθλητικών εκδηλώσεων, όπως συμβαίνει σήμερα¹³¹.

¹³¹ Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού (Πρόσβαση 10.2.2023)

Αρχικά, η νίκη αποτελούσε ένα σοβαρό κατόρθωμα, που τιμούσε όχι μόνο τον αθλητή αλλά και την πόλη του. Λίγα χρόνια μετά την Ομηρική εποχή, τα προσωπικά κατορθώματα δεν μπορούσαν να γίνουν αντιληπτά χωρίς τη συνεισφορά και την αναγνώριση της πόλης του αθλητή. Η νίκη του αθλητή συνδέθηκε άρρηκτα με τη νίκη της πόλης, η οποία συνιστούσε έτσι το μόνο συλλογικό σώμα με δικαίωμα να αποδίδει δόξα και τιμές. Επίσης, εκείνο που είχε μεγάλη σημασία ήταν η αναγνώριση του προσωπικού κατορθώματος και η πλατιά αναγνώριση της σωματικής και ηθικής αρετής του αθλητή.

ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Σε αυτή την ενότητα παρατίθενται σύντομες πληροφορίες για ορισμένους από τους πλέον ξακουστούς Ολυμπιονίκες, όπως ο Θεαγένης από τη Θάσο, ο Λεωνίδας και ο Διαγόρας από τη Ρόδο, ο Μίλων και ο Ασύλος από τον Κρότωνα, ο Πολυδάμας από τη Σκοτούσσα, ο Μελαγκόμας από την Καρία και ο Ηρόδωρος από τα Μέγαρα.

Θεαγένης από τη Θάσο (παγκράτιο, πυγμαχία):

Ο Θεαγένης, γιος του Τιμοσθένη, ενός ιερέα στο ναό του Ηρακλή στη Θάσο, εξελίχθηκε σε έναν από τους διασημότερους παγκρατιαστές και μετά το θάνατό του λατρεύτηκε ως θεός-θεραπευτής. Μερικοί πίστευαν ότι ήταν στην πραγματικότητα γιος κάποιου θεού, ο οποίος μεταμφιεσμένος κοιμήθηκε με τη μητέρα του.

Ο Θεαγένης έγινε διάσημος σε ηλικία εννέα ετών. Τότε λέγεται ότι έκλεψε το χάλκινο άγαλμα ενός θεού από τη βάση του και το κουβάλησε σπίτι του. Μερικοί στη Θάσο εξοργίστηκαν με αυτή την ιεροσύλη πράξη και θέλησαν να τον τιμωρήσουν με θάνατο. Τελικά όμως αποφασίστηκε ως αρκετή τιμωρία να μεταφέρει απλώς το άγαλμα πίσω στη θέση του, όπως και έκανε. Η ιστορία αυτού του κατορθώματος έκανε διάσημο το μικρό Θεαγένη σε όλη την Ελλάδα.

Ο νεαρός Θάσιος έγινε για πρώτη φορά ολυμπιονίκης το 480 π.Χ. (75η Ολυμπιάδα) στην πυγμαχία (πυγμή) και το 476 π.Χ. (76η Ολυμπιάδα) στο παγκράτιο. Νίκησε επίσης τρεις φορές στα Πύθια, εννέα στα Νέμεα και δέκα στα Ίσθμια, άλλοτε στην πυγμαχία και άλλοτε στο παγκράτιο. Μία φορά, στους αγώνες που οργανώνονταν στη Φθία προς τιμήν του Αχιλλέα, δοκίμασε στο δόλιχο, ένα από τα αγωνίσματα του δρόμου, όπου και νίκησε. Σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές, οι στέφανοι που είχε κερδίσει κατά τη διάρκεια της αθλητικής του δραστηριότητας ανέρχονταν στους 1.400. Ο Πausανίας αναφέρει ότι το άγαλμά του στην Ολυμπία, έργο του γλύπτη Γλαυκία

από την Αίγινα, ήταν στημένο στην Άλτη δίπλα σε εκείνα του Φιλίππου Β' και του γιου του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Ο Θεαγένης απέκτησε μεγάλη δόξα για την πατρίδα του και οι συμπατριώτες του ήταν πολύ περήφανοι γι' αυτόν. Μετά το θάνατό του, έστησαν το άγαλμά του στη Θάσο.

Ο Πausanίας διηγείται μια σχετική ιστορία, ότι κάποιος που αντιμετώπιζε το Θεαγένη όσο ζούσε, χωρίς όμως ποτέ να καταφέρει να τον νικήσει, πήγαινε και μαστίγωνε το άγαλμα του ολυμπιονίκη κάθε βράδυ. Φαίνεται ότι μια βραδιά, καθώς εκείνος χτυπούσε το άγαλμα, αυτό ξεκόλλησε και έπεσε επάνω του, με αποτέλεσμα να τον σκοτώσει. Τα παιδιά του, στη θλίψη τους, κατηγόρησαν το άγαλμα για φόνο.

Σύμφωνα με το νόμο των Θασίων, ο φόνος τιμωρούνταν με εξορία, γι' αυτό και το άγαλμα ρίχτηκε στη θάλασσα. Μετά απ' αυτό, μεγάλη ξηρασία χτύπησε το νησί και ο λαός δυστύχησε. Ακολουθώντας δελφικό χρησμό, οι Θάσιοι, σε μια προσπάθεια να εξευμενίσουν τη Δήμητρα, επανέφεραν στο νησί όλους τους εξόριστους. Ωστόσο, η ξηρασία και ο λιμός συνεχίστηκαν και οι άρχοντες ξαναζήτησαν τη συμβουλή του μαντείου. Τότε η Πυθία τούς θύμισε το άγαλμα του Θεαγένη που βρισκόταν στο βυθό της θάλασσας. Και ενώ εκείνοι ανησυχούσαν για το πώς θα βρουν το άγαλμα, κάποιοι ψαράδες το έπιασαν στα δίχτυα τους και το έφεραν στη στεριά.

Η ξηρασία σταμάτησε και από τότε οι Θάσιοι άρχισαν να προσφέρουν θυσίες στο θεό-θεραπευτή Θεαγένη.

Λεωνίδας από τη Ρόδο (δρομέας):

Ο Λεωνίδας έγινε διάσημος και τελικά θεοποιήθηκε για τις νίκες του σε τρία αγωνίσματα του δρόμου: το στάδιο, το δίαυλο και τον οπλίτη δρόμο. Οι ιστορικές μαρτυρίες τον χαρακτηρίζουν ως τον αθλητή με το δαιμόνιον τάχος (τη δαιμονισμένη ταχύτητα). Ο Ρόδιος δρομέας **κατάφερε να νικήσει και στα τρία αγωνίσματα σε τέσσερις διαδοχικές Ολυμπιάδες, ένα επίτευγμα που δεν επαναλήφθηκε από άλλον αθλητή**. Θεωρείται δε ιδιαίτερα εντυπωσιακό, γιατί και τα τρία αγωνίσματα ήταν δρόμοι ταχύτητας ή/και ημιαντοχής, και όπως είναι γνωστό είναι πιο δύσκολο να διατηρήσει ένας δρομέας την αντοχή και την ταχύτητά του για ένα τέτοιο χρονικό διάστημα -τέσσερις Ολυμπιάδες- από ό,τι ένας πυγμάχος ή ένας παλαιστής τη δύναμή του.

Γι' αυτό, εξάλλου, τα κατορθώματα του Λεωνίδα υπήρξαν γνωστότερα από εκείνα άλλων αθλητών που νίκησαν σε συνεχόμενες Ολυμπιάδες στα βαρέα αθλήματα.

Ο Λεωνίδας κέρδισε τις πρώτες του ολυμπιακές νίκες το 164 π.Χ. (154η Ολυμπιάδα) και στα τρία αγωνίσματα του δρόμου και ακολούθησαν εκείνες του 160 π.Χ., του 156 π.Χ. και τέλος του 152 π.Χ., όταν σε ηλικία 36 ετών χάρισε στο νησί του ακόμη τρία στεφάνια και αποθεώθηκε από τους συμπατριώτες του.

Μίλων από τον Κρότωνα (παλαιστής):

Ο Μίλων, γιος του Διοτίμου, έζησε τον 6ο αι. π.Χ. και γιόρτασε την πρώτη του νίκη σε Ολυμπιάδα στο αγώνισμα της πάλης παιδών. Μέχρι το τέλος της ζωής του **είχε ακόμη πέντε ολυμπιακές νίκες** στην πάλη ανδρών. Νίκησε **επτά φορές στα Πύθια, εννέα στα Νέμεα και δέκα στα Ίσθμια**. Υπήρξε ο σπουδαιότερος από τους Κροτωνιάτες αθλητές και ένας από τους πιο ξακουστούς του αρχαίου κόσμου.

Οι αρχαίοι συγγραφείς έχουν διασώσει στα γραπτά τους πολλές ιστορίες για τους άθλους του και την υπεράνθρωπη δύναμή του. Ο Φύλαρχος αναφέρει ότι κάποτε, στη γιορτή του Δία, ο Μίλων μετέφερε ένα δαμάλι τεσσάρων χρόνων στους ώμους του, το οποίο και κατανάλωσε αργότερα μόνος του.

Κατά τη διάρκεια συμποσίου των Πυθαγορείων -στους οποίους ανήκε- συγκράτησε την κεντρική κολόνα της αίθουσας, ενώ αυτή έπεφτε, ωστόσο να προλάβουν να απομακρυνθούν όλοι. Ήταν ξακουστός για τις τεράστιες ποσότητες τροφής και ποτού που κατανάλωνε. Ο Αθήναιος, συγγραφέας των Δειπνοσοφιστών που έζησε στη Ρώμη το 2ο αι. μ.Χ., αναφέρει ότι ο Μίλων κατανάλωνε ταχτικά πέντε κιλά κρέας, άλλα τόσα ψωμί και τρεις κανάτες κρασί (περ. 10 λίτρα) σε κάθε γεύμα.

Ο Θεόδωρος Ιεραπολίτης περιγράφει ότι, όταν η γειτονική Σύβαρις κήρυξε πόλεμο στον Κρότωνα, ο Μίλων με στεφάνι στο κεφάλι, δορά λιονταριού στους ώμους και κραδαίνοντας ρόπαλο βγήκε μπροστά και συνάντησε τους

εχθρούς, ακολουθούμενος από τους κατοίκους της πόλης. Η επίθεσή τους ήταν τόσο ορμητική, ώστε οι Συβαρίτες τράπηκαν σε φυγή αφήνοντας πολλούς νεκρούς στο πεδίο της μάχης.

Ο Μίλων έζησε ένδοξα, αλλά το τέλος του ήταν τραγικό. Σε μία βόλτα του στο δάσος είδε έναν κορμό δέντρου, που μόλις είχε κοπεί, με σφήνες μπηγμένες μέσα για να τον ανοίξουν. Αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τα χέρια του για να τον ανοίξει, αλλά, καθώς προσπαθούσε, οι σφήνες πετάχτηκαν και τα χέρια του παγιδεύτηκαν μέσα στον κορμό. Δεν κατάφερε να απελευθερωθεί και, όταν ήρθε η νύχτα, τον σκότωσαν τα αγρίμια.

Διαγόρας από τη Ρόδο (πυγμαχός):

Ο Διαγόρας, γιος του Δαμάγητου και δισέγγονος του βασιλιά της Ιαλυσού Δαμάγητου, υπήρξε ο διασημότερος από όλους τους πυγμαχούς της Αρχαιότητας. Ο ποιητής Πίνδαρος τον αποκαλεί "πελώριο" και λέγεται ότι η εξωτερική του εμφάνιση ήταν εντυπωσιακή, λόγω μεγέθους αλλά και εξαιτίας της ομορφιάς του. Στέφθηκε **ολυμπιονίκης στην πυγμή το 464 π.Χ., στην 79η Ολυμπιάδα**. Υπήρξε επίσης **δύο φορές νικητής στα Νέμεα, τέσσερις στα Ίσθμια**, πολλές φορές στη γενέτειρά του Ρόδο, στα Παναθήναια, στο Άργος, στο Λύκαιο, στην Αίγινα, στα Μέγαρα και αλλού.

Ο Διαγόρας ξεχώριζε για το μοναδικό τρόπο με τον οποίο πυγμαχούσε. Τον αποκαλούσαν "ευθυμάχα", επειδή δεν απέφευγε τον αντίπαλο, δεν έσκυβε και δεν έστρεφε το σώμα του. Διεκδικούσε καθαρά τη νίκη και με

αξιοπρέπεια, ενώ τηρούσε πάντα σχολαστικά τους κανόνες, προκαλώντας στους οπαδούς του θαυμασμό και περηφάνια. Ο Πίνδαρος έγραψε ωδή προς τιμήν του και το άγαλμά του είχε στηθεί στην Άλτη.

Είχε την ευτυχία να δει τους γιους του να στεφανώνονται και αυτοί Ολυμπιονίκες -ο Δαμάγητος στην πυγμή, ο Ακουσίλαος και ο Δωριέας στο παγκράτιο- καθώς και τους εγγονούς του Ευκλή και Πεισίροδο. Το 448 π.Χ., στην 83η Ολυμπιάδα, ο Διαγόρας γνώρισε την αποθέωση περιφερόμενος στους ώμους των ολυμπιονικών γιων του και επευφημούμενος από τα πλήθη. Συμφωνώντας μάλλον με τα λόγια κάποιου Σπαρτιάτη, που βλέποντάς τον του φώναξε ότι δεν του έχει απομείνει πλέον τίποτα άλλο από το να ανέβει στον Όλυμπο κοντά στους θεούς, ο Διαγόρας έγειρε στα χέρια των παιδιών του και πέθανε.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η **Καλλιπάτειρα**, η κόρη του Ολυμπιονίκη Διαγόρα του Ρόδιου, ήταν η πρώτη γυναίκα της αρχαιότητας που μπήκε μέσα σε αθλητικό χώρο και παρακολούθησε τους αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Οι κανονισμοί απαγόρευαν την είσοδο και την παρακολούθηση των γυμνικών αγώνων για τις γυναίκες, αλλιώς τιμωρούνταν σε θάνατο με κατακρήμνιση από το βραχώδες Τυπαίο όρος.

Η Καλλιπάτειρα¹³², θέλοντας να θαυμάσει το γιο της Πεισίροδο που αγωνιζόταν στην πάλη, πήρε την τόλμη και περιφρονώντας τη σχετική απαγόρευση και την επαπειλούμενη ποινή, μεταμφιέστηκε σε γυμναστή, εισήλθε

¹³² <https://el.wikipedia.org/wiki/Καλλιπάτειρα> (Πρόσβαση 14.2.2023)

και παρακολούθησε τον αγώνα. Προδόθηκε όμως από τον υπέρμετρο και δικαιολογημένο ενθουσιασμό της για τη νίκη του γιου της. Ωστόσο, δεν της επιβλήθηκε η θανατική ποινή, καθώς η οικογένειά της είχε βγάλει σειρά Ολυμπιονικών (πατέρα, σύζυγο, 3 αδέρφια, γιο και ανιψιό).

Μελαγκόμας από την Καρία (πυγμάχος):

Ο Δίων Χρυσόστομος αναφέρει ότι ο Μελαγκόμας από την περιοχή της Καρίας στη Μικρά Ασία ξεχώριζε ανάμεσα στους κορυφαίους πυγμάχους της Αρχαιότητας, επειδή νικούσε τις περισσότερες φορές χωρίς να τραυματίσει τον αντίπαλό του, αλλά και χωρίς να τραυματιστεί ο ίδιος.

Αυτό θεωρούνταν εξαιρετικά σπάνιο, αφού η πυγμαχία συνδεόταν με κατάγματα στο ρινικό οστό και παραμορφώσεις των αυτιών και γενικότερα του προσώπου.

Ο Μελαγκόμας πίστευε ότι η πρόκληση σωματικών βλαβών, είτε στον αντίπαλο είτε στον εαυτό του, φανέρωνε έλλειψη γενναιότητας. Τελικά, εξαντλώντας τους αντιπάλους του, τους εξανάγκαζε στην παραίτηση από τον αγώνα και στην αποδοχή της ήττας τους.

Το 45 μ.Χ. ο **Μελαγκόμας νίκησε για πρώτη φορά στη 206η Ολυμπιάδα** και ακολούθησαν πολλές νίκες του σε άλλους αγώνες.

Ηρόδωρος από τα Μέγαρα (σαλπικτής):

Ο Αθήναιος παραπέμπει στο συγγραφέα Αμάραντο από την Αλεξάνδρεια για να δώσει την περιγραφή του διασημότερου σαλπικτή της Αρχαιότητας. Λέγεται ότι ο Ηρόδωρος ήταν ογκώδης και κατανάλωνε 7 κιλά περίπου ψωμί, άλλα τόσα κρέας και 6 λίτρα κρασί, ενώ κοιμόταν σε δορά λιονταριού.

Κέρδισε σε δέκα συνεχείς Ολυμπιάδες με πρώτη το 328 π.Χ. και τελευταία το 292 π.Χ., καλύπτοντας διάστημα σχεδόν 40 χρόνων. Το 303 π.Χ. βοήθησε το Δημήτριο Α' τον Πολιορκητή να κυριεύσει το Άργος, σαλπίζοντας με δύο σάλπιγγες ταυτόχρονα και εμψυχώνοντας με αυτόν τον τρόπο τους στρατιώτες να πολεμήσουν με περισσότερη ορμή.

Αστύλος από τον Κρότωνα (σταδιοδρόμος):

Ο Πausanίας αναφέρει ότι ο Αστύλος ήταν νικητής σε τρεις συνεχόμενες Ολυμπιάδες, από το 488 έως το 480 π.Χ., στα αγωνίσματα του σταδίου και του διαύλου. Ο ανδριάντας του βρισκόταν στην Άλτη και ήταν έργο του Πυθαγόρα από το Ρήγιο, ενώ ο ποιητής Σιμωνίδης τον απαθανάτισε σε επίγραμμα. Παρά τη φήμη του, η μοίρα του ήταν τραγική. Όταν δέχτηκε να αγωνιστεί στις Ολυμπιάδες του 484 και 480 π.Χ. ως πολίτης των Συρακουσών, για να τιμήσει τον τύραννο Ιέρωνα, οι συμπολίτες του Κροτωνιάτες τον έδωξαν από την πόλη, μετέτρεψαν το σπίτι του σε δεσμοκτήριο και οι συγγενείς του τον εγκατέλειψαν.

Πολυδάμας από τη Σκοτούσσα (παγκρατιαστής):

Ο Πολυδάμας ή Πουλυδάμας, γιος του Νικίου, καταγόταν από τη Σκοτούσσα στη Θεσσαλία. **Νίκησε το 408 π.Χ. (93η Ολυμπιάδα) στο παγκράτιο** και ο Πausanίας αναφέρει ότι ο ανδριάντας του στην Άλτη ήταν έργο του διάσημου γλύπτη Λυσίππου. Ωστόσο, η φήμη του δε βασιζόταν μόνο σε αυτή τη νίκη, αλλά κυρίως στα κατορθώματά του, τα οποία, σύμφωνα με τους συγχρόνους του, ήταν ανάλογα με εκείνα των ηρώων.

Λέγεται ότι ο Πολυδάμας είχε σκοτώσει ένα λιοντάρι με μόνο όπλο τα χέρια του, ενώ είχε κρατήσει έναν ταύρο ακίνητο με τον ίδιο τρόπο. Άλλοτε πάλι είχε ακινητοποιήσει ένα άρμα εν κινήσει. Κάποτε, ο Δαρείος ο Ώχος, νόθος γιος του Αρταξέρξη, τον κάλεσε στην αυλή του και του ζήτησε να μονομαχήσει με τρεις εκλεκτούς στρατιώτες του, οι οποίοι παρουσιάστηκαν με πλήρη οπλισμό. Ο Πολυδάμας τούς σκότωσε όλους με ένα ρόπαλο.

Υπήρξε όμως άτυχος στο τέλος της ζωής του. Ο θάνατός του ήταν τραγικός, καθώς καταπλακώθηκε από τη στέγη μιας σπηλιάς, την οποία προσπάθησε να συγκρατήσει με τα χέρια του.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΕΣ¹³³, ¹³⁴**Χρυσά μετάλλια:**

Αριστείδης Κωνσταντινίδης: Χρυσό Μετάλλιο, Ποδηλασία, Αθήνα 1896

Γιάνης Γεωργιάδης: Χρυσό Μετάλλιο, Ξιφασκία, Αθήνα 1896

Γιάνης Μαλοκίνης: Χρυσό Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896

Γιάνης Μητρόπουλος: Χρυσό Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 1896

Γιάνης Φραγκούδης: Χρυσό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896

Γιώργος Ορφανίδης: Χρυσό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896

Λέων Πύργος: Χρυσό Μετάλλιο, Ξιφασκία, Αθήνα 1896

Νίκος Ανδριακόπουλος: Χρυσό Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 1896

Παντελής Καρασεβδάς: Χρυσό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896

¹³³ <https://www.kathimerini.gr> (Πρόσβαση 10.2.2023)

¹³⁴ <https://www.in.gr> (Πρόσβαση 10.2.2023)

-
- Σπυρίδων Λούης: Χρυσό Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896
- Περικλής Κακούσης: Χρυσό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Σεντ Λιούις 1904
- Κωνσταντίνος Τσικλητήρας: Χρυσό Μετάλλιο, Στίβος, Στοκχόλμη 1912
- Γιώργος Ζαΐμης: Χρυσό Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Ρώμη 1960
- Διάδοχος Κωνσταντίνος: Χρυσό Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Ρώμη 1960
- Οδυσσέας Εσκιτζόγλου: Χρυσό Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Ρώμη 1960
- Στέλιος Μυγιάκης: Χρυσό Μετάλλιο, Πάλη, Μόσχα 1980
- Βούλα Πατουλίδου: Χρυσό Μετάλλιο, Στίβος, Βαρκελώνη 1992
- Πύρρος Δήμας: Χρυσό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Βαρκελώνη 1992
- Ακάκιος Καχιασβίλης: Χρυσό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Ατλάντα 1996
- Ιωάννης Μελισσανίδης: Χρυσό Μετάλλιο, Γυμναστική, Ατλάντα 1996
- Νίκος Κακλαμανάκης: Χρυσό Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Ατλάντα 1996
- Πύρρος Δήμας: Χρυσό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Ατλάντα 1996
- Ακάκιος Καχιασβίλης: Χρυσό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Σίδνεϊ 2000
- Κώστας Κεντέρης: Χρυσό Μετάλλιο, Στίβος, Σίδνεϊ 2000
- Μιχάλης Μουρούτσος: Χρυσό Μετάλλιο, Ταεκβοντό, Σίδνεϊ 2000
- Πύρρος Δήμας: Χρυσό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Σίδνεϊ 2000
- Αθανασία Τσουμελέκα: Χρυσό Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 2004
- Αιμιλία Τσουλφά: Χρυσό Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Αθήνα 2004
-

Δημοσθένης Ταμπάκος: Χρυσό Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 2004

Ηλίας Ηλιάδης: Χρυσό Μετάλλιο, Τζούντο, Αθήνα 2004

Θωμάς Μπίμης: Χρυσό Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 2004

Νίκος Συρανίδης: Χρυσό Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 2004

Σοφία Μπεκατώρου: Χρυσό Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Αθήνα 2004

Φανή Χαλκιά: Χρυσό Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 2004

Λευτέρης Πετρούνιας: Χρυσό Μετάλλιο, Κρίκοι, Ρίο 2016

Άννα Κορακάκη: Χρυσό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Ρίο 2016

Ντούσκος Στέφανος: Χρυσό Μετάλλιο, Κωπηλασία, Τόκιο 2021

Τεντόγλου Μίλτος: Χρυσό Μετάλλιο, Άλμα σε μήκος, Τόκιο 2021

Αργυρά μετάλλια:

Αντώνης Πέπανος: Αργυρό Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896

Γιάννης Ανδρέου: Αργυρό Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896

Γιάννης Φραγκούδης: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896

Γιώργος Κωλέττης: Αργυρό Μετάλλιο, Ποδηλασία, Αθήνα 1896

Γιώργος Ορφανίδης: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896

Γιώργος Τσίτας: Αργυρό Μετάλλιο, Πάλη, Αθήνα 1896

Δημήτρης Πετροκόκκινος: Αργυρό Μετάλλιο, Αντισφαίριση, Αθήνα 1896

-
- Διονύσης Κάσδαγλης: Αργυρό Μετάλλιο, Αντισφαίριση, Αθήνα 1896
- Διονύσης Κάσδαγλης: Αργυρό Μετάλλιο, Αντισφαίριση, Αθήνα 1896
- Θωμάς Ξενάκης: Αργυρό Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 1896
- Παναγιώτης Παρασκευόπουλος: Αργυρό μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896
- Πανελλήνιος ΓΣ (1896): Αργυρό Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 1896
- Πάυλος Παυλίδης: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896
- Σπύρος Χαζάπης: Αργυρό Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896
- Στάθης Χωραφάς: Αργυρό Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896
- Σταμάτης Νικολόπουλος: Αργυρό Μετάλλιο, Ποδηλασία, Αθήνα 1896
- Σταμάτης Νικολόπουλος: Αργυρό Μετάλλιο, Ποδηλασία, Αθήνα 1896
- Τηλέμαχος Καράκαλος: Αργυρό Μετάλλιο, Ξιφασκία, Αθήνα 1896
- Χαρίλαος Βασιλάκος: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896
- Κωνσταντίνος Τσικλητήρας: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Λονδίνο 1908
- Μιχάλης Δώριζας: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Λονδίνο 1908
- Αλέξανδρος Βρασιβανόπουλος: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αμβέρσα 1920
- Αλέξανδρος Θεοφυλάκης: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αμβέρσα 1920
- Γιάννης Θεοφυλάκης: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αμβέρσα 1920
- Γιώργος Μωραϊτίνης: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αμβέρσα 1920
-

-
- Ιάσων Σαππάς: Αργυρό Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αμβέρσα 1920
- Ηλίας Χατζηπαυλής: Ασημένιο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Μόναχο 1972
- Πέτρος Γαλακτόπουλος: Αργυρό Μετάλλιο, Πάλη, Μόναχο 1972
- Δημήτρης Θανόπουλος: Ασημένιο Μετάλλιο, Πάλη, Λος Άντζελες 1984
- Βαλέριος Λεωνίδης: Αργυρό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Ατλάντα 1996
- Λεωνίδας Κόκας: Αργυρό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Ατλάντα 1996
- Λεωνίδας Σαμπάνης: Αργυρό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Ατλάντα 1996
- Νίκη Μπακογιάννη: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Ατλάντα 1996
- Βίκτωρας Μήτρου: Αργυρό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Σίδνεϊ 2000
- Δημοσθένης Ταμπάκος: Αργυρό Μετάλλιο, Γυμναστική, Σίδνεϊ 2000
- Κατερίνα Θάνου: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Σίδνεϊ 2000
- Λεωνίδας Σαμπάνης: Αργυρό Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Σίδνεϊ 2000
- Μιρέλα Μανιάνι: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Σίδνεϊ 2000
- Τασούλα Κελεσίδου: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Σίδνεϊ 2000
- Αλέξανδρος Νικολαΐδης: Ασημένιο Μετάλλιο, Ταεκβοντό, Αθήνα 2004
- Εθνική Ομάδα Υδατοσφαίριση Γυναικών (2004): Ασημένιο Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 2004
- Έλλη Μυστακίδου: Ασημένιο Μετάλλιο, Ταεκβοντό, Αθήνα 2004
- Νίκος Κακλαμανάκης: Ασημένιο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Αθήνα 2004
-

Πηγή Δεβετζή: Ασημένιο Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 2004

Τασούλα Κελεσίδου: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 2004

Αλέξανδρος Νικολαΐδης: Ασημένιο Μετάλλιο, Ταεκβοντό, Πεκίνο 2008

Βασίλης Πολύμερος: Ασημένιο Μετάλλιο, Κωπηλασία, Πεκίνο 2008

Δημήτρης Μούγιος: Ασημένιο Μετάλλιο, Κωπηλασία, Πεκίνο 2008

Σπύρος Γιαννιώτη: Ασημένιο Μετάλλιο, Κολύμβηση, Ρίο 2016

Εθνική Ομάδα Πόλο: Χρυσό Μετάλλιο, Πόλο, Τόκιο 2021

Χάλκινα μετάλλια:

Αλέξανδρος Νικολόπουλος: Χάλκινο Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Αθήνα 1896

Αντώνης Πέπανος: Χάλκινο Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896

Αριστείδης Ακρατόπουλος: Χάλκινο Μετάλλιο, Αντισφαίριση, Αθήνα 1896

Αριστόβουλος Πετμεζάς: Χάλκινο Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 1896

Γιάννης Ανδρέου: Χάλκινο Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896

Γιάννης Θεοδωρόπουλος: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896

Γιάννης Φραγκούδης: Χάλκινο Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896

Γιώργος Παπασιδέρης: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896

Γιώργος Παρασκευόπουλος: Χάλκινο Μετάλλιο, Ποδηλασία, Αθήνα 1896

Δημήτρης Γολέμης: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896

-
- Δημήτρης Δρίβας: Χάλκινο Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896
- Εθνικός ΓΣ, (1896): Χάλκινο Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 1896
- Ευάγγελος Δαμάσκος: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896
- Κώστας Ακρατόπουλος: Χάλκινο Μετάλλιο, Αντισφαίριση, Αθήνα 1896
- Κώστας Πασπάτης: Χάλκινο Μετάλλιο, Αντισφαίριση, Αθήνα 1896
- Μιλτιάδης Γούσκος: Αργυρό Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896
- Νίκος Μωράκης: Χάλκινο Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896
- Νίκος Τρικούπης: Χάλκινο Μετάλλιο, Σκοποβολή, Αθήνα 1896
- Περικλής Πιερράκος Μαυρομιχάλης: Χάλκινα Μετάλλια, Ξιφασκία, Αθήνα 1896
- Πέτρος Περσάκης: Χάλκινο Μετάλλιο, Γυμναστική, Αθήνα 1896
- Στάθης Χωραφάς: Χάλκινο Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896
- Στάθης Χωραφάς: Χάλκινο Μετάλλιο, Υγρός Στίβος, Αθήνα 1896
- Στέφανος Χριστόπουλος: Χάλκινο Μετάλλιο, Πάλη, Αθήνα 1896
- Σωτήρης Βερσής: Χάλκινο Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Αθήνα 1896
- Σωτήρης Βερσής: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 1896
- Νικόλαος Γεωργαντάς: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Σεντ Λιούις 1904
- Αναστάσιος Μεταξάς: Χάλκινο Μετάλλιο, Σκοποβολή, Λονδίνο 1908
-

Κωνσταντίνος Τσικλητήρας: Χάλκινο Μετάλλιο, Ύψος άνευ φοράς, Στοκχόλμη 1912

Γιώργος Ρουμπάνης: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Μελβούρνη 1956

Πέτρος Γαλακτόπουλος: Χάλκινο Μετάλλιο, Πάλη, Μέξικο Σίτυ 1968

Αριστείδης Ραπανάκης: Χάλκινο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Μόσχα 1980

Γιώργος Χατζηιωαννίδης: Χάλκινο Μετάλλιο, Πάλη, Μόσχα 1980

Τάσος Γαβρίλης: Χάλκινο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Μόσχα 1980

Τάσος Μπουντούρης: Χάλκινο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Μόσχα 1980

Μπάμπης Χολίδης: Χάλκινο Μετάλλιο, Πάλη, Λος Άντζελες 1984

Μπάμπης Χολίδης: Χάλκινο Μετάλλιο, Πάλη, Σεούλ 1988

Αμιράν Καρντάνοφ: Χάλκινο Μετάλλιο, Πάλη, Σίδνεϊ 2000

Εθνική ομάδα ανσάμπλ (2000): Χάλκινο Μετάλλιο, Γυμναστική, Σίδνεϊ 2000

Ιωάννα Χατζηιωάννου: Χάλκινο Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Σίδνεϊ 2000

Αρτίομ Κιουρεγκιάν: Χάλκινο Μετάλλιο, Πάλη, Αθήνα 2004

Βασίλης Πολύμερος: Χάλκινο μετάλλιο, Κωπηλασία, Αθήνα 2004

Μιρέλα Μανιάνι: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Αθήνα 2004

Νίκος Σκιαθίτης: Χάλκινο μετάλλιο, Κωπηλασία, Αθήνα 2004

Πύρρος Δήμας: Χάλκινο Μετάλλιο, Άρση Βαρών, Αθήνα 2004

Βιργινία Κραβαριώτη: Χάλκινο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Πεκίνο 2008

Πηγή Δεβετζή: Χάλκινο Μετάλλιο, Στίβος, Πεκίνο 2008

Σοφία Μπεκατώρου: Χάλκινο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Πεκίνο 2008

Σοφία Παπαδοπούλου: Χάλκινο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Πεκίνο 2008

Αλεξάνδρα Τσιάβου: Χάλκινο Μετάλλιο, Κωπηλασία, Λονδίνο 2012

Ηλίας Ηλιάδης: Χάλκινο Μετάλλιο, Τζούντο, Λονδίνο 2012

Χριστίνα Γιαζιτζίδου: Χάλκινο Μετάλλιο, Κωπηλασία, Λονδίνο 2012

Άννα Κορακάκη: Χάλκινο Μετάλλιο, Σκοποβολή, Ρίο 2016

Παναγιώτης Μάντης – Παύλος Καγιαλής: Χάλκινο Μετάλλιο, Ιστιοπλοΐα, Ρίο 2016.

Πετρούνιας Λευτέρης: Χάλκινο Μετάλλιο, Κρίκους, Τόκιο 2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII

ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Στο κεφάλαιο αυτό αναφέρονται Ελληνίδες και Έλληνες, θανόντες ή εν ζωή που ξεχώρισαν με το έργο τους, καταξιώθηκαν ο καθένας στον τομέα του και άφησαν το αποτύπωμά τους παγκοσμίως.

Γεωργιάδης Βασίλης (1921-2000)

Γεννήθηκε στα Δαρδανέλια της Μικράς Ασίας, αλλά με τη Μικρασιατική καταστροφή η οικογένεια του εγκαταστάθηκε στο Ξυλόκαστρο¹³⁵.

Το 1951 αποφοίτησε από την Ακαδημία Κινηματογραφικών Σπουδών, αλλά νωρίτερα είχε ξεκινήσει την καριέρα του στη Φίνος Φιλμ, σαν βοηθός σκηνοθέτης: του Νίκου Τσιφόρου στις ταινίες «Χαμένοι Άγγελοι»

(1948) και «Τελευταία Αποστολή» (1949), του Φρίξου Ηλιάδη στην ταινία «Νεκρή Πολιτεία» (1951), του Ντίνου Δημόπουλου στις ταινίες «Χαρούμενο Ξεκίνημα» (1954), και «Αγαπητικός της Βοσκοπούλας» (1955), και του Νίκου Κούνδουρου στην ταινία «Μαγική Πόλις» (1956).

¹³⁵ <http://finosfilm.com/movies/artistView/796> (Πρόσβαση 11.3.2023)

Έτσι, η Φίνος Φιλμ ήταν για τον Βασίλη Γεωργιάδη ένα μεγάλο κινηματογραφικό σχολείο. Το 1956 ωστόσο, θέλοντας να μείνει μακριά από τις εξαρτήσεις των μεγάλων στούντιο, σκηνοθέτησε την πρώτη του ταινία, «Οι Άσσοι του Γηπέδου», σε σενάριο Ιάκωβου Καμπανέλλη, την οποία χρηματοδότησε ο ίδιος. Μια πρωτοποριακή ταινία με στοιχεία ιταλικού νεορεαλισμού, στην οποία έπαιζαν αληθινοί ποδοσφαιριστές, αλλά και η σταρ της Τσινετσιτά, Σουλβάνα Παμπανίνι. Στις δέκα ταινίες του που ακολούθησαν ως το 1962, ήταν φανερή η εξελικτική του πορεία, κι έτσι η δουλειά του κέρδισε το σεβασμό, την εκτίμηση και τις καλές κριτικές.

Ωστόσο, η μεγάλη καταξίωση του ήρθε με την ταινία «Τα Κόκκινα Φανάρια» (Βίων Παπαμιχάλης - Δαμασκηνός Μιχαηλίδης, 1963), στην οποία συνδυάζει την ποίηση με τον ρεαλισμό. Η ταινία αναγνωρίστηκε διεθνώς, **προτάθηκε για Χρυσό Φοίνικα** στο Φεστιβάλ των Καννών **και για Όσκαρ ξενόγλωσσης ταινίας**, το οποίο τελικά κέρδισε με μικρή διαφορά το «Οκτώμισι» του Φελίνι. Το 1966, νέα έκπληξη του Βασίλη Γεωργιάδη ήταν η ιστορική ταινία σε σενάριο Νίκου Φώσκολου, «Το Χώμα Βάφτηκε Κόκκινο» (Φίνος Φιλμ – Δαμασκηνός-Μιχαηλίδης), η οποία **προτάθηκε κι αυτή για Όσκαρ ξενόγλωσσης ταινίας**. Επίσης, η ταινία του «**Κορίτσια στον Ήλιο**» (1968) **προτάθηκε για Χρυσό Φοίνικα**.

Συνολικά σκηνοθέτησε πάνω από 20 ταινίες για τον κινηματογράφο – δύο εκ των οποίων της Φίνος Φιλμ («Το Χώμα Βάφτηκε Κόκκινο», «Αγάπη για Πάντα») ενώ συμμετείχε σαν ηθοποιός στην ταινία της FF «Το

Λεβεντόπαιδο». Οι περισσότερες ταινίες του κέρδισαν διακρίσεις στα Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης.

Ωστόσο, τη δεκαετία του '70 έδωσε μεγαλύτερο βάρος στην τηλεόραση με εξαιρετικές σειρές, σπουδαιότερες των οποίων είναι οι μεταφορές των λογοτεχνικών έργων «Ο Χριστός Ξανασταυρώνεται» (1975), «Οι Πανθέοι» (1977), «Γιούγκερμαν» (1978), «Συνταγματάρχης Λιάπκιν» (1979), «Μαρία Πάρνη (1981). Σε επτά από τις ταινίες του έπαιξε και ο ίδιος σε μικρούς ρόλους. Το 1991 του δόθηκε η θέση του συμβούλου κινηματογράφου στο Υπουργείο Πολιτισμού και τιμήθηκε από την πολιτεία για το σύνολο του έργου του στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Γλύκατση - Αρβελέρ Ελένη (1926 -)

Η Ελένη Γλύκατση - Αρβελέρ¹³⁶ γεννήθηκε το 1926.

Σπούδασε στην Αθήνα και στο Παρίσι και ειδικεύτηκε στη μελέτη του κόσμου της χριστιανικής Ανατολής και ειδικότερα του κράτους και της κοινωνίας του Βυζαντίου.

Μια σειρά εργασίες της πάνω στο Βυζάντιο την έκαναν γνωστή. Ενδεικτικά αναφέρονται: «Έρευνες για τη διοίκηση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας τον ένατο - δέκατο αιώνα» (1960)", «Το Βυζάντιο και

¹³⁶ <https://biblionet.gr/προσωπο/?personid=3285> (Πρόσβαση 28.2.2023)

η θάλασσα» (1966), «Μελέτες για τη διοικητική και κοινωνική διάρθρωση του Βυζαντίου» (1971), «Βυζάντιο, η χώρα και τα εδάφη» (1976), κ.λπ.

Έλαβε μέρος σε διάφορα παγκόσμια συνέδρια ιστορίας και προσκλήθηκε για διαλέξεις στα μεγαλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου ενώ έχει τιμηθεί με πολλές διακρίσεις.

Το 1967 έγινε η πρώτη γυναίκα πρόεδρος του τμήματος Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης και το 1976 εκλέχτηκε Πρύτανης στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης (η πρώτη γυναίκα που έχει τιμηθεί με μια τέτοια θέση στα 700 χρόνια παράδοσης του Πανεπιστημίου).

Έχει διατελέσει, μεταξύ άλλων, Πρύτανης του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου, Πρόεδρος του Πανεπιστημίου του Παρισίων και του Κέντρου Τέχνης και Πολιτισμού Ζωρζ Πομπιντού-Μπομπούρ. Είναι αντεπιστέλλον μέλος (μέλος επιστημονικού ακαδημαϊκού ιδρύματος το οποίο διαμένει μακριά από την έδρα του ιδρύματος), της Ακαδημίας Αθηνών και είναι επίτιμη πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου των Δελφών.

Θεωρείται μια απ' τις πλέον εξέχουσες πανεπιστημιακές και πνευματικές προσωπικότητες του τόπου μας που τιμούν πραγματικά την πατρίδα μας στο εξωτερικό.

Είναι Πρέσβειρα Καλής Θελήσεως στη UNICEF.

Δοξιάδης Κωνσταντίνος (1913-1975)

Ο Κωνσταντίνος Δοξιάδης¹³⁷ γεννήθηκε στη Στενήμαχο της Ανατολικής Ρωμυλίας το 1913. Ήταν γιος του Απόστολου Δοξιάδη (παιδιάτρου και Υπουργού Περιθάλψεως, Υγιεινής και Πρόνοιας) και της Ευανθίας Μεζεβίρη. Ο Κ.Α. Δοξιάδης αποφοίτησε από την Αρχιτεκτονική Σχολή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου το 1935 κι ένα χρόνο αργότερα ανακηρύχθηκε Διδάκτωρ Μηχανικός από το Πολυτεχνείο του Βερολίνου.

Το 1937 διορίστηκε μηχανικός της Πολεοδομικής Υπηρεσίας της Διοικήσεως Πρωτεύουσας και κατά τη διάρκεια του πολέμου διετέλεσε Προϊστάμενος της Πολεοδομικής Υπηρεσίας και Προϊστάμενος του Γραφείου Χωροταξικών και Πολεοδομικών Ερευνών και Μελετών (ΓΧΠΜΕ). Μετά την απελευθέρωση, το 1945, αποστρατεύτηκε με το βαθμό του Λοχαγού και πήρε μέρος στο Συνέδριο για την Ειρήνη στον Άγιο Φραγκίσκο των ΗΠΑ ως μέλος της Ελληνικής αντιπροσωπείας. Το 1945 διετέλεσε μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας στην Αγγλία, Γαλλία και τις ΗΠΑ σε θέματα σχετικά με την ανοικοδόμηση.

Μέσα από διαφορετικές θέσεις, πρώτα ως Υφυπουργός Ανοικοδόμησης, Γενικός Διευθυντής Ανοικοδομήσεως και στη συνέχεια ως Συντονιστής Ανασυγκρότησης και υπηρεσιακός Υφυπουργός του Υπουργείου Συντονισμού

¹³⁷ https://el.wikipedia.org/wiki/Κωνσταντίνος_Δοξιάδης (Πρόσβαση 1.3.2023)

προσπάθησε να επαναφέρει τη χώρα στην φυσιολογική ειρηνική προπολεμική της κατάσταση. Στα χρόνια αυτά διατέλεσε επικεφαλής της Αρχηγός της Ελληνικής αντιπροσωπείας στη Διεθνή Διάσκεψη Οικισμού, Πολεοδομίας και Ανοικοδομήσεως του ΟΗΕ (1947) και με την ιδιότητα του Συντονιστή Ανασυγκρότησης ηγήθηκε της Ελληνικής αντιπροσωπείας στις διαπραγματεύσεις για τις Ιταλικές πολεμικές επανορθώσεις).

Το 1951 ίδρυσε το Τεχνικό Γραφείο Δοξιάδη (Doxiadis Associates), μια ιδιωτική εταιρεία συμβούλων μηχανικών, με μια μικρή ομάδα Αρχιτεκτόνων και Πολεοδόμων με πολλούς από τους οποίους είχε εργαστεί μαζί κατά την περίοδο της Ανοικοδόμησης. Η εταιρεία μεγάλωσε πολύ γρήγορα με αποτέλεσμα να έχει γραφεία στις 5 ηπείρους, και προγράμματα σε 40 χώρες. Απέκτησε τη νομική ταυτότητα DA International Co., Ltd., Consultants on Development and Ekistics, Σύμβουλοι σε Θέματα Ανάπτυξης και Οικιστικής, το 1963.

Ένα από τα πιο γνωστά πολεοδομικά του έργα είναι η πρωτεύουσα του Πακιστάν, Ισλαμαμπάντ.

Το 1950 ο Δοξιάδης ίδρυσε τον Αθηναϊκό Τεχνολογικό Όμιλο (ΑΤΟ) και το 1963 το Αθηναϊκό Κέντρο Οικιστικής (ΑΚΕ). Παράλληλα, ο Δοξιάδης δίδασκε Οικιστική στον ΑΤΟ και έκανε διαλέξεις σε πολλά πανεπιστήμια της Αμερικής καθώς και στην Οξφόρδη και το Δουβλίνο. Το 1963 και 1964 υπήρξε αντιπρόσωπος της Ελλάδας στην 1η συνεδρίαση της Επιτροπής Κατοικίας και Προγραμματισμού του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη. Το 1963 ορίστηκε πρόεδρος της Συνεδρίας

για τα Αστικά προβλήματα στη Διάσκεψη του ΟΗΕ για την Εφαρμογή της Επιστήμης και Τεχνολογίας, προς όφελος των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών του κόσμου, η οποία έλαβε χώρα στη Γενεύη. Την περίοδο 1962-1971 το Γραφείο Δοξιάδη κατασκεύασε στη Θεσσαλονίκη το Ξενοδοχείο "Μακεδονία Παλλάς".

Πέθανε στο σπίτι του στην Αθήνα στις 28 Ιουνίου 1975, στις 11 π.μ.

Ζάχος Αριστοτέλης (1879-1939)

Ο αρχιτέκτονας Αριστοτέλης Ζάχος¹³⁸ γεννήθηκε στην Καστοριά το 1871. Ήταν ο τρίτος από τους πέντε γιους του δασκάλου και εμπόρου Αθανασίου Ζάχου από τη Σιάτιστα και της Τρυγόνας Παπαδημητρίου.

Τελείωσε το γυμνάσιο στο Μοναστήρι της Μακεδονίας, όπως και οι τέσσερις αδελφοί του, που έκαναν όλοι τους ανώτατες σπουδές. Γεννημένος καλλιτέχνης, με έντονη προσωπικότητα, ελεύθερο πνεύμα και εξαιρετικά ευνοημένο παρουσιαστικό, ο Αριστοτέλης Ζάχος θα εκδηλώσει νωρίς την κλίση του στην αρχιτεκτονική. Σπούδασε στις αρχιτεκτονικές σχολές των σημαντικότερων Πολυτεχνείων της νότιας Γερμανίας: των Πολυτεχνείων του Μονάχου (1889-1895), της Στουτγάρδης (1896) και της Καρλσρούης (1899-1901).

¹³⁸ <https://www.archaiologia.gr> (Πρόσβαση 5.3.2023)

Το 1901 ο Durm (λάτρης της ιταλικής Αναγέννησης και της αρχαίας Ελλάδας), εκτιμώντας τις ικανότητες του μαθητή του, θα τον προσλάβει ως πρώτο του βοηθό στην οριστική μελέτη και επίβλεψη σημαντικών δημοσίων κτηρίων του δου-κάτου της Βάδης, όπως ήταν η περίφημη Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη της Χαϊδελβέργης (1897/1900-1905), το Ανώτατο Δικαστήριο της Καρλσρούης (1899-1902) και το Γυμνάσιο του Freiburg (1900-π. 1907).

Το 1905 εγκατέλειψε την Καρλσρούη και επέστρεψε στην Ελλάδα, την οποία και περπάτησε από άκρη σε άκρη αποτυπώνοντας σε φωτογραφίες και σχέδια βυζαντινά, μεταβυζαντινά και παραδοσιακά κτίσματα.

Το 1913, ασχολήθηκε με την κατάρτιση του πολεοδομικού σχεδίου της Θεσσαλονίκης και από το 1915 έως το 1917 διηύθυνε τις τεχνικές υπηρεσίες του Δήμου Αθηναίων. Κατά το ίδιο διάστημα, ασχολήθηκε επίσης με τα πολεοδομικά σχέδια της Τρίπολης και της Μυτιλήνης¹³⁹.

Το 1918, ανέλαβε τις εργασίες συντήρησης και στερέωσης των σωζόμενων τμημάτων της βασιλικής του Αγίου Δημητρίου στην Θεσσαλονίκη, η οποία είχε καταστραφεί στη μεγάλη πυρκαγιά του 1917. Στο παράθυρο της δυτικής όψης του ναού βρίσκεται λαξευμένο το μονόγραμμα του Αριστοτέλη Ζάχου με χρονολογία 1927. Για την αποκατάσταση του ναού, η Ακαδημία Αθηνών απένειμε στον Ζάχο το 1933 το Αριστείο της Τάξεως των Γραμμάτων και Καλών Τεχνών.

¹³⁹ https://el.wikipedia.org/wiki/Αριστοτέλης_Ζάχος (Πρόσβαση 5.3.2023)

Στα σημαντικά έργα του Ζάχου συγκαταλέγονται:

- Η Οικία Αγγελικής Χατζημιχάλη στην αθηναϊκή γειτονιά της Πλάκας (1924). Σήμερα φιλοξενεί το ομώνυμο Κέντρο Λαϊκής Τέχνης και Παράδοσης του Δήμου Αθηναίων.
- Η οικία Πάλλη στα Ιωάννινα, η οποία κατεδαφίστηκε.
- Η διαμόρφωση του Μεγάλου Ιλισίων της Αθήνας σε Βυζαντινό Μουσείο (1930).
- Η διαμόρφωση σε μουσείο της οικίας Διονυσίου Π. Λοβέρδου επί της Ακαδημίας 58/Μαυρομιχάλη 8 στην Αθήνα (1925;).
- Πολλά δημόσια κτίρια στα Ιωάννινα (περί το 1930): το Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς στον χώρο της ομώνυμης μονής στο Καλπάκι, η Ακαδημία, το Αρχιεπισκοπικό Μέγαρο, το Μητροπολιτικό Μέγαρο, το υποκατάστημα της Εθνικής Τραπέζης.
- Τρεις μεγάλοι ναοί στον Βόλο (1927–1928): ο καθεδρικός ναός του Αγίου Νικολάου, ο ναός του Αγίου Κωνσταντίνου και ο ναός της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος.
- Ο νεότερος ναός του Αγίου Δημητρίου στη Σιάτιστα, αφού ο προηγούμενος ναός το 1910 καταστράφηκε από πυρκαγιά.
- Ο ναός του Αγίου Στυλιανού σε συνεργασία με τον Ο. Χατζηαγγέλου το 1938, (Άσυλο του Παιδιού), Θεσσαλονίκη.

Θεοδωράκης Μίκης (1925-2021)

Ο Μιχαήλ (Μίκης) Θεοδωράκης¹⁴⁰ γεννήθηκε στη Χίο στις 29 Ιουλίου 1925, με πατέρα καταγωγής από τον Γαλατά Κρήτης και μητέρα από τον Τσεσμέ της Μικράς Ασίας. Λόγω της επαγγελματικής ιδιότητας του πατέρα του (ανώτερος δημόσιος υπάλληλος) πέρασε τα παιδικά του χρόνια μετακινούμενος σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας, περιλαμβανομένου της Μυτιλήνης (1925-1928), Σύρου και Αθήνας (1929), των Ιωαννίνων (1930-1932), του Αργοστολιού (1933-1936), της Πάτρας (1937-1938), του Πύργου (1938-1939) και της Τρίπολης (1939-1943).

Πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, είχε ανακαλύψει την αγάπη του για τη μουσική κι έγραψε τις πρώτες του συνθέσεις και, στην Τρίπολη, μόλις 17 ετών, έδωσε την πρώτη του συναυλία παρουσιάζοντας το έργο του «Κασσιανή».

Μετά τα Δεκεμβριανά, καταδιώχθηκε από τις αστυνομικές αρχές και για ένα διάστημα έζησε παράνομα στην Αθήνα. Συλλήφθηκε ξανά στις μαζικές συλλήψεις στις 9/10 Ιουλίου 1947, και κατόπιν στάλθηκε εξόριστος με σχετική ελευθερία κινήσεων στην Ικαρία. Με τη γενικευμένη αμνηστία που έδωσε η κυβέρνηση του Θεμιστοκλή Σοφούλη πέρασε στη παρανομία, στην

¹⁴⁰ <https://www.ellines.com/myths/39088-mia-monadiki-prosopikotita/> (Πρόσβαση 8.3.2023)

προσπάθεια συμμετοχής σε ένοπλες ομάδες του Δημοκρατικού Στρατού Αθηνών και βρέθηκε στην ομάδα του Παύλου Παπαμερκουρίου.

Η επόμενη σύλληψη του ήρθε στο σπίτι του πατέρα του, όπου βρήκε καταφύγιο όντας άρρωστος από πλευρίτιδα, αλλά στη συνέχεια στάλθηκε και πάλι εξόριστος στην Ικαρία, αυτή τη φορά σε συνθήκες πειθαρχημένης διαβίωσης για λίγους μήνες, όπου έγραψε το έργο «Ελεγείο και θρήνος στον Βασίλη Ζάννο», στη μνήμη του Βασίλη Ζάννου, που εκτελέστηκε το 1948.

Στις 5 Μαρτίου 1950 παρουσίασε στο θέατρο «Ορφέας» της Αθήνας το πρώτο του έργο, «Παηγήρι της Ασή-Γωνιάς» (1946), από την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, με μαέστρο τον δάσκαλό του Φιλοκτήτη Οικονομίδα.

Το 1953, παντρεύτηκε τη γιατρό Μυρτώ Αλτίνογλου και, έπειτα, μετανάστευσε με κρατική υποτροφία στο Παρίσι όπου εγγράφηκε στο Conservatoire και σπούδασε με τον Ολιβιέ Μεσιάν, για σύντομο χρονικό διάστημα, μουσική ανάλυση, καθώς επίσης και διεύθυνση ορχήστρας με τον Eugène Bigot. Συνέθεσε μουσική για το μπαλέτο της Ludmila Tcherina, το Κόβεντ Γκάρντεν, το Μπαλέτο της Στουτγκάρδης και για τον κινηματογράφο. Το 1957, έλαβε το πρώτο βραβείο του Φεστιβάλ της Μόσχας από τον Σοστακόβιτς για το έργο του Suite No 1 για πιάνο και ορχήστρα.

Ένα βράδυ του 1958, ενώ περίμενε τη γυναίκα του στο αυτοκίνητο, διάβασε τον «Επιτάφιο» του Γιάννη Ρίτσου κι επί τόπου μελοποίησε τα πρώτα οκτώ ποιήματα, ενώ συνεχίζοντας να συνθέτει, το 1959, του απονεμήθηκε το βραβείο «Κόπλεϋ» για τον καλύτερο Ευρωπαϊό συνθέτη της χρονιάς.

Το 1960, επέστρεψε στην Ελλάδα και τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους ηχογραφήθηκε για πρώτη φορά ο Επιτάφιος, που άνοιξε έναν καινούργιο δρόμο για το ελληνικό τραγούδι, όχι μόνο γιατί σηματοδότησε μία ουσιαστική αλλαγή στη μουσική φόρμα, αλλά γιατί πάντρεψε τη σύγχρονη λαϊκή μουσική με τη σύγχρονη ελληνική ποίηση. Η πρώτη εκδοχή του Επιτάφιου του Γιάννη Ρίτσου (γράφηκε το 1958) ηχογραφήθηκε από τη Νάνα Μούσχουρη σε ενορχήστρωση και διεύθυνση ορχήστρας Μάνου Χατζιδάκι. Ήταν η εποχή, που ο Θεοδωράκης πέρασε στον χώρο του τραγουδιού και ένωσε τους λαϊκούς ρυθμούς, τα λαϊκά όργανα, τους λαϊκούς τραγουδιστές και την ποίηση των κορυφαίων εκπροσώπων της γενιάς του '30 (Γιώργος Σεφέρης, Οδυσσέας Ελύτης, Γιάννης Ρίτσος κ.ά.). Από τα έργα του εκείνης της περιόδου ξεχωρίζουν τα «Αρχιτέλαγος», «Πολιτεία Α' και Β'», «Επιφάνεια», «Μαουτχάουζεν», «Άξιον Εστί». Ακόμα, έγραψε μουσική για την ταινία του Μιχάλη Κακογιάννη, «Ζορμπάς» (1964), και για δύο θεατρικές παραστάσεις που σημάδεψαν τη δεκαετία του '60, τη «Μαγική Πόλη» και τη «Η γειτονιά των Αγγέλων».

Την 21η Απριλίου του 1967 και την επιβολή της δικτατορίας, πέρασε και πάλι στην παρανομία απευθύνοντας την πρώτη έκκληση για αντίσταση κατά της Δικτατορίας στις 23 Απριλίου. Ύστερα από τη διεθνή κατακραυγή και προσπάθειες προσωπικοτήτων, όπως ο Ντμίτρι Σοστακόβιτς, ο Λέοναρντ Μπερνστάιν, ο Χάρι Μπελαφόντε, ο Άρθουρ Μίλερ και ο Χανς Άισλερ, του χορηγήθηκε, το 1970, αμνηστία.

Το 1983, του δόθηκε το Βραβείο Λένιν για την Ειρήνη, ενώ παράλληλα, συμμετείχε στα κοινά είτε ως απλός πολίτης, είτε ως βουλευτής (τις περιόδους 1981-86 και 1989-92) είτε ως υπουργός Επικρατείας (1990-92), θέσεις από τις οποίες τελικά παραιτήθηκε.

Το 1993, ανέλαβε Γενικός Διευθυντής Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ και τον επόμενο χρόνο 1994 έλαβε τιμητικό διδακτορικό τίτλο από το πανεπιστήμιο του Κεμπέκ.

Το 1994, γιορτάστηκε πανηγυρικά στο Όσλο η υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων παρουσία των Πέρες και Αραφάτ με την παρουσίαση του Μαουτχάουζεν με ερμηνεία από τη Μαρία Φαραντούρη -που στο μεταξύ είχε γίνει εθνικό τραγούδι του Ισραήλ- και του Υμνου για την Παλαιστίνη που έγραψε ο Θεοδωράκης, ως αναγνώριση και της δικής του συμβολής στην υπόθεση της ειρήνης στην περιοχή αυτή.

Στην εξηντάχρονη καριέρα του, ο Μίκης Θεοδωράκης έγραψε πάνω από 1.000 τραγούδια, πολλά συμφωνικά έργα, καντάτες και ορατόρια, μουσική για δεκάδες θεατρικά έργα και τραγωδίες, όπερες και μουσική για τον κινηματογράφο.

Στις 2 Σεπτεμβρίου του 2021 ο μεγάλος συνθέτης έκλεισε τα μάτια του ήσυχχα περνώντας έτσι στην αιωνιότητα.

Θεοτοκόπουλος Δομήνικος (1541-1614)

Ο Θεοτοκόπουλος Δομήνικος¹⁴¹ ήταν Κρητικός ζωγράφος, γλύπτης και αρχιτέκτονας της ισπανικής Αναγέννησης, ευρύτερα γνωστός με το ιταλικό προσωνύμιο «El Greco», που σημαίνει «Ο Έλληνας».

Γεννήθηκε το 1541 στον βενετοκρατούμενο Χάνδακα, το σημερινό Ηράκλειο Κρήτης.

Η οικογένεια του ήταν εύπορη, ο πατέρας του, Γεώργιος Θεοτοκόπουλος, ήταν φοροσυλλέκτης και έμπορος ενώ είχε και έναν μεγαλύτερο αδελφό, τον Μανούσο.

Μελέτησε από νεαρή ηλικία την αρχαία ελληνική και κλασική γραμματεία και εκπαιδεύτηκε αρχικά ως αγιογράφος στην Κρήτη.

Το 1567 έφυγε από τον Χάνδακα για τη Βενετία, όπου μαθήτευσε δίπλα στον μεγάλο Βενετό ζωγράφο Τιτσιάνο και εξοικειώθηκε με την τέχνη της βενετσιάνικης σχολής της Αναγέννησης. Από το 1570 έως το 1577 βρίσκεται στη Ρώμη. Φιλοξενείται στο ανάκτορο του καρδινάλιου Αλέξανδρου Φαρνέζε. Το 1572 εγγράφεται στην Ακαδημία του Ευαγγελιστή Λουκά. Το 1577 ο Γκρέκο φεύγει για την Ισπανία, όπου μεταβαίνουν πολλοί Ιταλοί καλλιτέχνες για να εργαστούν στη διακόσμηση του ανακτόρου του Εσκοριάλ. Η παράξενη τέχνη του δεν αρέσει στο βασιλιά της Ισπανίας Φίλιππο Β΄.

¹⁴¹ <https://www.ellines.com/> (Πρόσβαση 9.3.2023)

Ο Γκρέκο εγκαθίσταται οριστικά στο Τολέδο παλιά αυτοκρατορική πρωτεύουσα της Ισπανίας, που εξακολουθούσε να είναι η θρησκευτική πρωτεύουσα της χώρας. Εκεί ο υπερήφανος Κρητικός αναλαμβάνει μεγάλες παραγγελίες και ζωγραφίζει πολλά και θαυμαστά έργα, όπως το Εσπόλιο, η Ταφή του Κόμητα Οργκάθ κ.ά. Πίνακες του Γκρέκο κοσμούν τα μεγαλύτερα μουσεία και ιδιωτικές συλλογές.

Στην Ελλάδα υπάρχουν έξι έργα του Θεοτοκόπουλου: «Ο Άγιος Λουκάς ζωγραφίζει την Παναγία» και «Η Προσκύνηση των Μάγων» (στο Μουσείο Μπενάκη), «Στέψη της Θεοτόκου» και «Η Συναυλία των Αγγέλων» (στην Εθνική Πινακοθήκη), «Βάπτισμα του Χριστού» και «Άποψη του Όρους και της Μονής Σινά» (στο Ιστορικό Μουσείο Κρήτης).

Πέθανε στις 7 Απριλίου του 1614 στο Τολέδο, χωρίς να ξαναγυρίσει στην πατρίδα του. Τα έργα του τα υπέγραφε πάντοτε στα ελληνικά με βυζαντινούς χαρακτήρες.

Ισηγόνης Αλέξανδρος (1906-1988)

Γεννήθηκε στη Σμύρνη της Μικράς Ασίας στις 18 Νοεμβρίου 1906. Ο πατέρας του Κωνσταντίνος Ισηγόνης ήταν μηχανικός με καταγωγή από την Πάρο και η μητέρα του Χίλντα Πρόκοπ ήταν Γερμανίδα, από τη Βαυαρία και κόρη πλούσιου ζυθοποιού της Σμύρνης¹⁴².

¹⁴² <https://www.ot.gr/>

Μετά την αποφοίτησή του κι έπειτα από μια περίοδο ξενοιασίας αρχίζει την επαγγελματική του διαδρομή στην ακμαία εκείνη την περίοδο αυτοκινητο-

βιομηχανία της Μεγάλης Βρετανίας. Δουλεύει αρχικά για τη Humber και στη συνέχεια για τη Morris Motor Company στο τμήμα των αναρτήσεων. Μετά τον πόλεμο επανέρχεται στη σχεδίαση αυτοκινήτων και το 1948 παρουσιάζει το «Μοσκίτο», που ως Morris Minor θα κάνει μεγάλη καριέρα, καθώς θα παράγεται

έως το 1971.

Τον Αύγουστο του 1959 παρουσιάζει το Morris Mini Minor ή Mini Cooper, όπως είναι γνωστό στην Ελλάδα, ένα αυτοκίνητο λιτό, χωρίς ραδιόφωνο και αξεσουάρ, καθότι ο δημιουργός του πίστευε ότι αποσπούν την προσοχή του οδηγού.

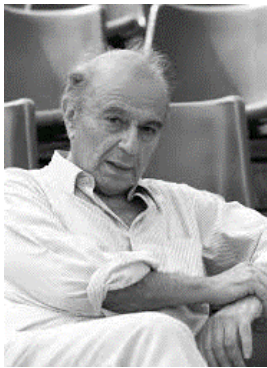
Πάνω απ' όλα το Mini Cooper έφερε μια σειρά επαναστατικών καινοτομιών, όπως εμπρός και εγκάρσια τοποθετημένος κινητήρας, μπροστινή μετάδοση κίνησης και άπλετος χώρος. Με τιμή αγοράς 496 λίρες στη χώρα παραγωγής του, το Mini ήταν το δεύτερο πιο οικονομικό αυτοκίνητο που κυκλοφορούσε εκείνη την εποχή.

Πολύ γρήγορα το Mini θα γίνει παγκόσμιο Best Seller, με πωλήσεις 5,3 εκατομμυρίων αυτοκινήτων, χαρίζοντας στον Ισιγώνης μια θέση στο πάνθεον των σχεδιαστών του 20ου αιώνα. Το Mini, σύμβολο της νεανικής ανεξαρτησίας, κυκλοφορεί ως το 2000 με βελτιώσεις και παραλλαγές, ενώ έγινε το βρετανικό αυτοκίνητο με τις μεγαλύτερες πωλήσεις στην ιστορία.

Επιπλέον, το αυτοκίνητο αυτό ψηφίστηκε το 1999 ως το 2ο πιο επιδραστικό αυτοκίνητο στην ιστορία πίσω μόνο από Ford model T και μπροστά από τα θρυλικά Citroen DS και VW Beetle.

Το 1964, ο Ισηγόνης διορίστηκε Διοικητής του Τάγματος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας σε αναγνώριση του ρόλου του ως Τεχνικού Διευθυντή της British Motor Corporation. Το 1969, διορίστηκε ιερέας Knight Bachelor σε αναγνώριση του ρόλου του ως Τεχνικού Διευθυντή της British Leyland Motor Corporation Ltd, και ως εκ τούτου στις 22 Ιουλίου 1969, τιμήθηκε από τη βασίλισσα Ελισάβετ Β΄ με τον τίτλο του Sir.

Κακογιάννης Μιχάλης (1921-2011)

Ο Μιχάλης Κακογιάννης¹⁴³, γιος της Αγγελικής και του Παναγιώτη Κακογιάννη, γεννήθηκε στη Λεμεσό της Κύπρου, στις 11 Ιουνίου του 1921.

Σπούδασε Νομική, Δραματικές Τέχνες και σκηνοθεσία στο Λονδίνο. Σχεδόν ολόκληρο το διάστημα που βρισκόταν στο Λονδίνο, εργάστηκε στην ελληνική υπηρεσία του BBC, στην αρχή ως μεταφραστής και εκφωνητής, και αργότερα, σε ηλικία μόλις 22 χρόνων, ανέλαβε τη διεύθυνση της Κυπριακής Ώρας.

¹⁴³ https://el.wikipedia.org/wiki/Μιχάλης_Κακογιάννης (Πρόσβαση 11.3.2023)

Το 1947, ξεκίνησε την καριέρα του στο Θέατρο της Αγγλίας ως ηθοποιός, γρήγορα όμως τον κέρδισε η σκηνοθεσία και το 1951 ήρθε στην Ελλάδα. Το 1954, με την κινηματογραφική ταινία «Κυριακάτικο ξύπνημα», ο Μιχάλης Κακογιάννης έκανε την αρχή της διεθνούς σκηνοθετικής του καριέρας. Η «Στέλλα» (Βραβείο χρυσής σφαίρας καλύτερης ξένης ταινίας από την επιτροπή ανταποκριτών ξένου τύπου στο Hollywood το 1955), το «Κορίτσι με τα μαύρα» (Βραβείο χρυσής σφαίρας καλύτερης ξένης ταινίας από την επιτροπή ανταποκριτών ξένου τύπου στο Χόλιγουντ. Ασημένιο βραβείο στο φεστιβάλ της Μόσχας το 1958), το «Τελευταίο ψέμα» (Βραβείο κριτικών Αγγλίας το 1959), η τριλογία του: «Ηλέκτρα» (Υποψηφιότητα για Όσκαρ καλύτερης ξένης ταινίας το 1962), «Τρωάδες» και «Ιφιγένεια» (Υποψηφιότητα για Όσκαρ καλύτερης ξενόγλωσσης παραγωγής), είναι μερικές μόνο από τις ταινίες του που διαγωνίστηκαν και προβλήθηκαν στα εγκυρότερα φεστιβάλ παγκοσμίως και απέσπασαν πολλά βραβεία και τιμητικές διακρίσεις.

Το μεγαλύτερο έργο του «Αλέξης Ζορμπάς», με τους Άντονι Κουίν, Άλαν Μπέιτς, Ειρήνη Παππά και Σωτήρη Μουστάκα [7 υποψηφιότητες για Όσκαρ (ταινίας, σκηνοθεσίας, διασκευασμένου σεναρίου, φωτογραφίας, σκηνογραφίας, Α΄ Ανδρικού και Β΄ Γυναικείου ρόλου, 5 υποψηφιότητες για Χρυσή Σφαίρα και Βραβείο Διεθνούς Κριτικής]. Η μουσική της ταινίας, την οποία έγραψε ο Μίκης Θεοδωράκης, έγινε παγκοσμίως γνωστή ως συρτάκι. Οι εξωτερικές σκηνές της ταινίας γυρίστηκαν στην Κρήτη.

Απεβίωσε στις 25 Ιουλίου 2011.

Κάλλας Μαρία (1923-1977)

Η Μαρία Σοφία Άννα Καικιλία Καλογεροπούλου¹⁴⁴, όπως ήταν το πλήρες ελληνικό όνομά της, γεννήθηκε στις 2 Δεκεμβρίου του 1923 στη Νέα Υόρκη. Ήταν κόρη του φαρμακοποιού Γεωργίου Καλογερόπουλου από τον Μελιγαλά Μεσσηνίας και της Ευαγγελίας (Λίτσας) Δημητριάδη από τη Στυλίδα Φθιώτιδος. Οι γονείς της είχαν μετακομίσει στην αμερικανική μεγαλούπολη προς αναζήτηση καλύτερη τύχης.

Από νωρίς άρχισε να ασχολείται με τη μουσική, παίρνοντας τα πρώτα μαθήματα πιάνου-σολφέζ και σε ηλικία 11 ετών κέρδισε το πρώτο βραβείο σε διαγωνισμό παιδικών φωνών. Το 1937 εγκαταστάθηκε με τη μητέρα της και τη μεγάλη αδελφή της στην Αθήνα, μετά το διαζύγιο των γονιών της και εγγράφηκε στο Εθνικό Ωδείο, με δασκάλους τη Μαρία Τριβέλλα (τραγούδι), την Ήβη Πανά (πιάνο) και τον Γεώργιο Καρακαντά (μελοδραματική). Ο πρώτος ρόλος της ήταν η «Σαντούτσα» στην όπερα του Μασκάνι «Καβαλερία Ρουστικάνα», σε μία παράσταση των μαθητών του ωδείου. Το 1939 εγγράφηκε στο Ωδείο Αθηνών στην τάξη τραγουδιού της διάσημης Ελβίρα ντε Ιντάλγκο (σημαντική τραγουδίστρια της όπερας στις αρχές του 20ου αιώνα), κοντά στην οποία γνώρισε την υψηλή τεχνική των ρόλων του ιταλικού ρομαντικού ρεπερτορίου.

¹⁴⁴ <https://www.sansimera.gr/biographies/732> (Πρόσβαση 18.3.2023)

Το 1940 προσλήφθηκε στη Λυρική Σκηνή του τότε Βασιλικού Θεάτρου και το 1941 πρωτοεμφανίστηκε ως «Βεατρίκη» στην οπερέτα Βοκκάκιος του Σουπέ. Στη συνέχεια και ως το 1945 πρωταγωνίστησε στην Τόσκα (1942, 1943), στον Κάμπο του Ντ' Αλμπέρ (1944, 1945), στην Καβαλερία Ρουσικάνια (1944), στον Πρωτομάστορα του Μανώλη Καλομοίρη (1944, το μόνο ελληνικό έργο που τραγούδησε), στον Φιντέλιο του Μπετόβεν (1944) και την οπερέτα Ο Ζητιάνος Φοιτητής του βιεννέζου συνθέτη Καρλ Μιλέκερ (1945).

Τον Σεπτέμβριο του 1945 επέστρεψε στη γενέτειρά της, όπου ζούσε ο πατέρας της, για να προωθήσει τη διεθνή της καριέρα, αλλάζοντας το επίθετό της σε Κάλλας. Παρότι έμεινε άνεργη έως το 1947, δεν το έβαλε κάτω και μετά από μία επιτυχημένη ακρόαση της ανέθεσαν να τραγουδήσει την «Τζιοκόντα» στην ομώνυμη όπερα του Αμίλκαρε Πονκιέλι στην Αρένα της Βερόνας, έναν από τους σπουδαιότερους λυρικούς χώρους της Ιταλίας. Αν και γλίστρησε στη γενική δοκιμή και στραμπούληξε τον αστράγαλό της, κατάφερε να κάνει με επιτυχία το πρώτο σημαντικό βήμα της σταδιοδρομίας της στις 2 Αυγούστου του 1947.

Μαέστρος της παράστασης ήταν ο διάσημος Τούλιο Σεραφίν, ο οποίος θαύμαζε τη φωνή της και έγινε δάσκαλός της, διευρύνοντας τους τεχνικούς και ερμηνευτικούς της ορίζοντες. Όμως, στη Βερόνα ζούσε και ο βιομήχανος Τζιανμπατίστα Μενεγκίνι, που τη λάτρεψε, όχι μόνο ως καλλιτέχνιδα, αλλά και ως γυναίκα. Έτσι, στις 21 Απριλίου του 1949, η Κάλλας τον παντρεύτηκε,

παρότι είχε τα διπλά της χρόνια, ίσως για να αναπληρώσει συναισθηματικά την απουσία της πατρικής φιγούρας, όπως γράφτηκε.

Με τη βοήθεια του Μενεγκίνι η καριέρα της Κάλλας απογειώθηκε σε ρόλους δραματικής υψιφώνου και δραματικής κολορατούρα. Το 1951 εκπόρθησε και τη «Σκάλα» του Μιλάνου (άντρο της μεγάλης αντιπάλου της Ρενάτα Τεμπάλντι), με τους Σικελικούς Εσπερινούς του Βέρντι. Το 1954 η ευτραφής Κάλλας υποβλήθηκε σε διαιτητική θεραπεία για να χάσει κιλά και να μπορεί να ενσαρκώνει τους ρόλους της, όχι μόνο με τη φωνή της, αλλά και με το παρουσιαστικό της.

Μετά τη «Σκάλα» του Μιλάνου ήταν η σειρά της Μητροπολιτικής Όπερας της Νέας Υόρκης (ΜΕΤ) να υποκλιθεί στο φαινόμενο Μαρία Κάλλας το 1956. Η ελληνίδα ντίβα θα επιβάλλει πλήρως τους όρους της, αναγκάζοντας τον διευθυντή της Ράντολφ Μπινγκ όχι μόνο να της καταβάλλει το μεγαλύτερο ποσό που είχε πληρώσει ποτέ ο θίασος για καλλιτέχνη, αλλά και να δηλώσει ότι η πρώτη εμφάνιση της Κάλλας στη «ΜΕΤ» ήταν η πιο συναρπαστική βραδιά της ζωής του. Ο μύθος της είχε αρχίσει να δημιουργείται, βοηθώντας και του Τύπου.

Όμως, η εξαντλητική δίαιτα στην οποία είχε υποβληθεί και οι φωνητικοί ακροβατισμοί της (συχνά έφθανε στα όρια της φωνής της, ερμηνεύοντας εκ διαμέτρου αντίθετους ρόλους σε μία σεζόν ή και σε ένα ρεσιτάλ) είχαν επιπτώσεις στην ποιότητα της φωνής της, η οποία σταδιακά άρχισε να αδυνατίζει στις υψηλές νότες.

Το 1958 συνεργάστηκε με τους Αλέξη Μινωτή και Γιάννη Τσαρούχη για μια νέα παραγωγή της Μήδειας του Κερουμπίνι στη νεότευκτη Όπερα του Ντάλας. Αυτή η παράσταση μεταφέρθηκε το 1959 στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου και σ' αυτή τη θριαμβευτική «πρεμιέρα» η Κάλλας γνώρισε τον Αριστοτέλη Ωνάση, τον μεγάλο ανεκπλήρωτο έρωτα της ζωής της.

Το 1965 αποσύρθηκε οριστικά από τις λυρικές παραστάσεις, παρά την εξαιρετική Τόσκα που τραγούδησε στη Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης. Το κύκνειο άσμα της ήταν η Νόρμα, που ανέβηκε στο Παρίσι, στις 29 Μαΐου του 1965. Στην τρίτη πράξη της όπερας του Μπελίνι κατέρρευσε επί σκηνής και μεταφέρθηκε λιπόθυμη στο καμαρίνι της.

Ελπίζει ότι ο Αριστοτέλης Ωνάσης θα της ζητήσει να παντρευτούν, κάτι που τελικά δεν συμβαίνει, καθώς τον Ιούλιο του 1968 ο Έλληνας μεγιστάνας παντρεύεται τη χήρα του Αμερικανού Προέδρου Κένεντι, Τζακ. Αυτή του η πράξη βυθίζει σε κατάθλιψη την κορυφαία υψίφωνο.

Καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες να ξεπεράσει τα προσωπικά της προβλήματα, επανακάμπτοντας στην καλλιτεχνική δράση. Παίζει στην κινηματογραφική εκδοχή της Μήδειας του Ευριπίδη, σε σκηνοθεσία Πιερ Πάολο Παζολίνι (1969), ηχογραφεί δίσκους, διδάσκει όπερα στη μουσική σχολή Τζούλιαρντ της Νέας Υόρκης και δίνει ρεσιτάλ με ένα παλιό της γνώριμο, τον ιταλό τενόρο Τζουζέπε Ντι Στέφανο, που κι αυτός αντιμετώπιζε φωνητικά προβλήματα. Η τελευταία της εμφάνιση έγινε στην πόλη Σαπόρο της Ιαπωνίας στις 11 Δεκεμβρίου του 1974.

Έκτοτε, η Μαρία Κάλλας κλείστηκε στο διαμέρισμά της στο Παρίσι και τον εαυτό της. Η μεγάλη ντίβα έφυγε από τη ζωή το πρωί της 16ης Σεπτεμβρίου 1977 από καρδιακή προσβολή, σε ηλικία 54 ετών.

Μούσχουρη Ιωάννα (Νανά) (1934-)

Η Ιωάννα Μούσχουρη¹⁴⁵ (Νάνα το χαϊδευτικό της) γεννήθηκε στα Χανιά της Κρήτης στις 13 Οκτωβρίου 1934.

Σε ηλικία 12 ετών άρχισε να παίρνει μαθήματα μουσικής. Το 1950 έγινε δεκτή στο Ωδείο Αθηνών, όπου σπούδασε κλασική μουσική και λυρικό τραγούδι. Όμως, το 1957 αποβλήθηκε από το Ωδείο, όταν οι καθηγητές της ανακάλυψαν ότι τραγουδούσε τζαζ σ' ένα nightclub της Αθήνας.

Το 1958 ήταν σημαδιακό για τη Μούσχουρη. Η γνωριμία της με τον Μάνο Χατζιδάκι, ο οποίος έγινε ο μέντοράς της στη μουσική, της άνοιξε το δρόμο για τη μεγάλη καριέρα που ακολούθησε. Τον επόμενο χρόνο εμφανίζεται στο Α' Φεστιβάλ Ελληνικού Τραγουδιού και κυριαρχεί με δύο τραγούδια, το «Κάπου υπάρχει η αγάπη μου» του Μάνου Χατζιδάκι και το «Ξέρω κάποιον αστέρι» του Μίμη Πλέσσα, τα οποία κερδίζουν το πρώτο και το δεύτερο βραβείο αντίστοιχα. Το 1960 κερδίζει και πάλι το πρώτο βραβείο με δύο

¹⁴⁵ <https://www.sansimera.gr/biographies/1020> (πρόσβαση 18.3.2023)

τραγούδια του Μάνου Χατζιδάκι, που ισοψήφησαν («Κυπαρισσάκι», «Τιμωρία»).

Το 1960 ανοίγει τα φτερά της στο εξωτερικό. Συμμετέχει στο Φεστιβάλ Μεσογειακού Τραγουδιού στη Βαρκελώνη και κερδίζει το πρώτο βραβείο με το τραγούδι του Κώστα Γιαννίδη «Ξύπνα Αγάπη Μου», που αποτέλεσε το μουσικό διαβατήριό για τη διεθνή καριέρα της. Η αναγνώριση και η μεγάλη επιτυχία δεν άργησε να έρθει. Το τραγούδι του Μάνου Χατζιδάκι «Σαν σφυρίξεις τρεις φορές», που συνέθεσε για το γερμανικό ντοκιμαντέρ «Ελλάς η χώρα των Ονείρων» γίνεται «Weisse Rosen aus Athen» («Το λευκό ρόδο της Αθήνας») και γνωρίζει τεράστια επιτυχία στη Γερμανία, με πωλήσεις που ξεπερνούν τα 1.500.000 αντίτυπα. Το ίδιο τραγούδι στα αγγλικά, ως «White Rose of Athens», θα την κάνει γνωστή σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Το 1962, ο σπουδαίος τζαζίστας και παραγωγός Κουίνσι Τζόουνς, που την είχε ακούσει στο Φεστιβάλ της Βαρκελώνης, την καλεί στις Ηνωμένες Πολιτείες για να ηχογραφήσει τον πρώτο αμερικάνικο δίσκο της με κλασικά αμερικάνικα τραγούδια και τίτλο «The girl from Greece sings». Λίγο αργότερα γνώρισε την πρώτη της επιτυχία στην Αγγλία με τη διασκευή του ποπ τραγουδιού «My Colouring Book». Το 1963 εγκαθίσταται μόνιμα στο Παρίσι και ηχογραφεί τον δίσκο «Mes plus belles chansons Grecques» με αποκλειστικά ελληνικά τραγούδια. Ο δίσκος αυτός θα της χαρίσει την πρώτη της διάκριση στη Γαλλία, το βραβείο «Charles Cros» της Γαλλικής Μουσικής Ακαδημίας.

Το 1965 ηχογράφησε τον δεύτερο αγγλόφωνο δίσκο της στις ΗΠΑ με τίτλο «Nana Sings» και συνεργάστηκε με τον Χάρι Μπελαφόντε σε σειρά συναυλιών και στο άλμπουμ «An Evening With Belafonte/Mouskouri» (1966).

Το 1969 κυκλοφορεί το «Over and Over», ο πρώτος της δίσκος στην αγγλική αγορά που παραμένει στους πίνακες επιτυχιών περισσότερο από 100 εβδομάδες. Η δημοτικότητά της στην Αγγλία διαρκώς ανεβαίνει και τα εισιτήρια της πρώτης της συναυλίας στο περίφημο «Άλμπερτ Χολ» του Λονδίνου, εξαντλούνται μέσα σε λίγες ώρες.

Η δημοτικότητά της στις αγγλόφωνες χώρες θα αυξηθεί ακόμη πιο πολύ, όταν το BBC θα της εμπιστευθεί την τριετία 1971-1974 την παρουσίαση μιας σειράς μουσικών εκπομπών με τίτλο «Nana with Guests».

Το 1981 γνωρίζει μία ακόμη παγκόσμια επιτυχία με το τραγούδι «Je chante avec toi Liberté», βασισμένο στο χορωδιακό «Va Pensiero» από την όπερα του Βέρντι «Ναμπούκο». Το ερμήνευσε εκτός από τα γαλλικά, στα γερμανικά («Lied der Freiheit»), τα ισπανικά («Libertad»), τα πορτογαλικά («Liberdade») και τα αγγλικά («Song for Liberty»). Την ίδια χρονιά, τιμάται με το «Χρυσό Εισιτήριο», για περισσότερα από 100.000 εισιτήρια που πωλήθηκαν μέσα σε λίγες μέρες στην περιοδεία της στη Γερμανία.

Το καλοκαίρι του 1984 η Μούσχουρη επιστρέφει ύστερα από απουσία 20 ετών στην Αθήνα, όπου πρωτοξεκίνησε τη μεγάλη καριέρα της. Στις 23 και 24 Ιουλίου τραγουδά στο κατάμεστο Ηρώδειο, κάτω από την Ακρόπολη, συναυλία που συχνά δηλώνει ότι θα παραμείνει για πάντα η πιο γλυκιά της

ανάμνηση στη σκηνή. Από τότε, αποφασίζει να ηχογραφήσει νέους δίσκους στα ελληνικά και κυκλοφορεί «Η ενδεκάτη εντολή» του Γιώργου Χατζηνάσιου σε στίχους του αγαπημένου της φίλου Νίκου Γκάτσου.

Το 1985 ηχογραφεί το «Only Love» για το σήριαλ του BBC, «Η Κόρη του Μιστράλ» που ανέβηκε στο Νο2 του βρετανικού πίνακα επιτυχιών. Τον ίδιο χρόνο κυκλοφόρησε για την ισπανόφωνη αγορά το τραγούδι «Con Todo el Alma», μεγάλη επιτυχία σε Ισπανία, Αργεντινή και Χιλή. Τον επόμενο χρόνο κυκλοφόρησε πέντε άλμπουμ σε ισάριθμες γλώσσες και το 1988 επέστρεψε στην εποχή του Ωδείου Αθηνών με το διπλό άλμπουμ «The Classical Nana», που περιλάμβανε άριες από αγαπημένες της όπερες.

Το 1991 κυκλοφορεί την αγγλόφωνη συλλογή «Only Love: The Best of Nana Mouskouri», που γίνεται η μεγαλύτερη επιτυχία της στη δύσκολη γι' αυτή αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών.

Το 1993 έγινε πρέσβειρα καλής θελήσεως της «Γιούνισεφ». Τον επόμενο χρόνο αναμίχθηκε στην πολιτική. Κέρδισε μία θέση στην Ευρωβουλή, στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1999.

Το 1998, ύστερα από μια σειρά συναυλιών σε όλο τον κόσμο, καταλήγει και πάλι στην Αθήνα. Στον επιβλητικό χώρο του Ηρωδείου θα τραγουδήσει συντροφιά με τον Σαρλ Αζναβούρ, τον Ζαν - Κλοντ Μπριαλί και τον Γιάννη Πάριο, σε μία συναυλία που διοργάνωσε το Ίδρυμα «Μελίνα Μερκούρη» για τη χρηματοδότηση του νέου Μουσείου της Ακρόπολης.

Το 2004 ξεκίνησε από το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών την «Παγκόσμια Αποχαιρετιστήρια Περιοδεία» (Farewell World Tour). Το 2008 η περιοδεία της ολοκληρώνεται στην Ελλάδα. Το 2006 ήταν μία πολύ παραγωγική χρονιά όσον αφορά τις δραστηριότητές της στην Ελλάδα. Τον Μάιο κυκλοφόρησε μετά από 12 χρόνια νέο δίσκο με τίτλο «Μόνη Περπατώ» και τον Νοέμβριο εκδόθηκε η βιογραφία της με τίτλο «Το Όνομά μου είναι Νάνα» σε επιμέλεια του δημοσιογράφου Φώτη Απέργη.

Τον Οκτώβριο του 2011 κυκλοφορεί ένα ακόμη δίσκο στα ελληνικά με τίτλο «Τραγούδια από τα Ελληνικά Νησιά». Στο δίσκο συμμετέχουν οι: Χάρις Αλεξίου, Μανώλης Μητσιάς, Νατάσα Θεοδωρίδου, Έλενα Παπαρίζου και Νίκος Αλιάγας, ενώ το εξώφυλλο έχει σχεδιάσει ο Ζαν-Πολ Γκοτιέ. Το 2013 ξεκίνησε περιοδεία («Happy Birthday Tour») για να γιορτάσει τα ογδόντα της χρόνια.

Παπά Ειρήνη (1929-2022)

Η Ειρήνη Παππά¹⁴⁶ (1929-2022) γεννήθηκε ως Ειρήνη Λελέκου στις 3 Σεπτεμβρίου του 1929 στο Χιλιομόδι Κορινθίας. Το 1947 παντρεύτηκε τον σκηνοθέτη και ηθοποιό Άλκη Παπά¹⁴⁷ (1922-2018), με τον οποίο χώρισαν το 1951, αλλά διατήρησε το επίθετό του.

¹⁴⁶ <https://biblionet.gr/προσωπο/?personid=65751> (Πρόσβαση 18.3.2023)

¹⁴⁷ https://el.wikipedia.org/wiki/Ειρήνη_Παπά (Πρόσβαση 18.3.2023)

Ξεκίνησε από την ηλικία των 15 ετών ως ραδιοφωνική παραγωγός, τραγουδίστρια και χορεύτρια σε διάφορες εκδηλώσεις. Παρακολούθησε μαθήματα υποκριτικής στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου, που τότε ονομαζόταν Εθνική Σχολή Κλασικού Θεάτρου με δασκάλους τους Γιώργο Γληνό, Νικόλαο Παρασκευά, Λουκά Καρυντινό, Πέλο Κατσέλη, Δημήτρη Ροσντήρη, κλπ..

Στο θέατρο πρωτοεμφανίστηκε το 1948, στην επιθεώρηση των Σακελλάριου-Γιαννακόπουλου «Άνθρωποι... Άνθρωποι», στη Λυρική Σκηνή. Έπαιξε στην πρώτη της ταινία το 1948, που ήταν οι «Χαμένοι άγγελοι» του Νίκου Τσιφόρου.

Το 1951 έγινε γνωστή διεθνώς με την κοινωνική δραματική ταινία Νεκρή Πολιτεία της Φίνος Φιλμ, στον Μυστρά, που προβλήθηκε, αντιπροσωπεύοντας την Ελλάδα, στο Φεστιβάλ των Καννών, του σκηνοθέτη Φρίξου Ηλιάδη και συμπρωταγωνιστή τον Γιώργο Φούντα (ο οποίος εμφανίζεται για πρώτη φορά στον κινηματογράφο) και διαδραματίζεται στον Μυστρά.

Τρεις από τις ταινίες στις οποίες πρωταγωνίστησε προτάθηκαν για Όσκαρ Ξενόγλωσσης Ταινίας, με την γαλλόφωνη «Z «του Κώστα Γαβρά να το κατακτά, ενώ υποψήφιος υπήρξαν επίσης και δύο ελληνικές ταινίες, μεταφορές στην μεγάλη οθόνη αρχαίων τραγωδιών, η «Ηλέκτρα» και η «Ιφιγένεια». Επίσης συμμετείχε σε πολλές χολιγουντιανές παραγωγές, ενώ πρωταγωνίστησε και στο θέατρο Μπρόντγουεϊ το 1967.

Μερικές από τις πιο γνωστές της ταινίες είναι οι: «Ζορμπάς», «Ζ», «Τα κανόνια του Ναβαρόνε», «Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλι» και άλλες. Η συνεργασία της με το Μιχάλη Κακογιάννη στο θέατρο και τον κινηματογράφο της χάρισε μερικές από τις καλύτερες στιγμές της καριέρας της σε ταινίες όπως «Ηλέκτρα», «Τρωάδες» και «Ιφιγένεια».

Η Ειρήνη Παππά ήταν από τις λίγες Ελληνίδες ηθοποιούς που κατάφερε όχι μόνο να ξεπεράσει τα σύνορα της Ελλάδας, αλλά και να δημιουργήσει μια επιτυχημένη διεθνή καριέρα. Έπαιξε στην Αμερική, τη Γαλλία, τη Αγγλία και την Ιταλία, ενώ πρωταγωνίστησε και στις «Τρωάδες» του Ευριπίδη στην Ισπανία.

Συνεργάστηκε με σπουδαίους Έλληνες και ξένους σκηνοθέτες, όπως τους Γιώργο Τζαβέλα, Κώστα Γαβρά, Robert Wise, Elio Petri και Francesco Rossi. Παράλληλα με την ηθοποιία, ασχολήθηκε και με τη μουσική, παραδοσιακή και βυζαντινή, και σε συνεργασία με τον Βαγγέλη Παπαθανασίου δημιούργησαν τις «Ωδές» και τις «Ραψωδίες». Ακόμη είχε ηχογραφήσει 15 παραδοσιακά τραγούδια και ύμνους της Ελληνικής ορθόδοξης εκκλησίας.

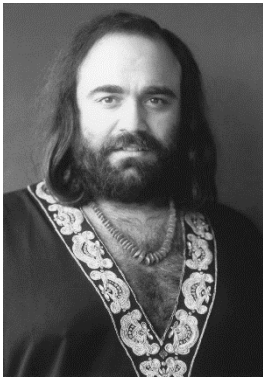
Στην Ελλάδα τιμήθηκε με το Παράσημο του Ταξιάρχη του Τάγματος του Φοίνικος από τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κωστή Στεφανόπουλο το 1995.

Το 2008, η Ιταλία την τίμησε με το «Βραβείο Ρώμη» στο αρχαίο θέατρο της «Όστια Αντίκα».

Το 2000 τιμήθηκε με τον τίτλο «Γυναίκα της Ευρώπης» και το 2009 με τον Χρυσό Λέοντα Μπιενάλε του Θεάτρου της Βενετίας, από τα χέρια του σκηνοθέτη Μαουρίτσιο Σκαπάρο.

Απεβίωσε στις 14 Σεπτεμβρίου 2022, σε ηλικία 93 ετών.

Ρούσσος Ντέμης (1946-2015)

Ο Ντέμης Ρούσσος¹⁴⁸ (Αρτέμιος Βεντούρης Ρούσσος) ήταν Έλληνας τραγουδιστής και μουσικός, που έγινε αρχικά γνωστός διεθνώς ως μέλος του συγκροτήματος Aphrodite's Child μαζί με τον Βαγγέλη Παπαθανασίου και γνώρισε τεράστιες επιτυχίες, ιδίως τη δεκαετία του 1970, και πούλησε παγκοσμίως πάνω από 70 εκατομμύρια δίσκους.

Γεννήθηκε στις 15 Ιουνίου του 1946 στην Αλεξάνδρεια, όπου και μεγάλωσε με τους γονείς του, Γεώργιο και Όλγα, οι οποίοι ήταν Έλληνες της Αιγύπτου. Η μητέρα του ήταν γνωστή τραγουδίστρια με το ψευδώνυμο Νέλλη Μασλούμ και ο πατέρας του μηχανικός και κλασικός κιθαρίστας. Κατά τη διάρκεια της παιδικής του ηλικίας, ο Ρούσσος μελέτησε μουσική και ήταν μέλος της βυζαντινής εκκλησιαστικής χορωδίας της Αλεξάνδρειας, ενώ με την κρίση του Σουέζ, οι γονείς του πτώχευσαν και η οικογένεια μετόικησε στην Ελλάδα.

¹⁴⁸ <https://www.ellines.com/famous-greeks/38951-h-zoi-enos-megalou-kallitechni/> (Πρόσβαση 20.3.2023)

Έπειτα από την εγκατάστασή στην Ελλάδα, ο Ντέμης Ρούσσος συμμετείχε σε διάφορα μουσικά συγκροτήματα αρχίζοντας με τους Idols σε ηλικία 17 χρόνων, όπου γνώρισε τους Βαγγέλη Παπαθανασίου και Λουκά Σιδερά, με τους οποίους, αργότερα, θα σχημάτιζε τους Aphrodite's Child.

Στο ευρύτερο ακροατήριο έγινε γνωστός το 1967 ως μέλος του προγκρέσιβ ροκ συγκροτήματος Aphrodite's Child, αρχικά στα φωνητικά και αργότερα και ως μπασίστας. Το ξεχωριστό φωνητικό του ύφος βοήθησε το συγκρότημα σε διεθνή επιτυχία στη Γαλλία και άλλα μέρη της Ευρώπης, από το 1968 έως το 1972. Τον Μάιο του 1968, οι Ρούσσος, Παπαθανασίου και Σιδεράς προσπάθησαν να μετοικήσουν στο Λονδίνο, το τότε διεθνές κέντρο της ποπ μουσικής, για να ακολουθήσουν τη διεθνή τους σταδιοδρομία, αλλά τους σταμάτησαν στα σύνορα λόγω προβλημάτων με την άδεια εισόδου τους. Κατευθύνθηκαν υποχρεωτικά στο Παρίσι, εν μέσω των ταραχών, όπου και αποφάσισαν να παραμείνουν, υπογράφοντας συμβόλαιο με την Philips Records.

Το πρώτο τους σινγκλ, ήταν το «Rain and Tears», μια σύνθεση του Παπαθανασίου σε στίχους του Μπορίς Μπεργμάν με τον Ρούσσο να τραγουδάει με τη χαρακτηριστική του φωνή. Το σινγκλ κυκλοφορησε το καλοκαίρι του 1968 σε όλη την Ευρώπη και σημείωσε αξιοσημείωτη επιτυχία σε πολλές χώρες. Με το συγκρότημα ηχογράφησε αρκετά άλλα σινγκλς και τρεις δίσκους, οι οποίοι γνώρισαν διεθνή επιτυχία. Ο πλέον αξιοσημείωτος είναι το κύκνειο άσμα τους, ο κόνσεπτ δίσκος «666», ο οποίος θεωρείται ένας από τους κλασικότερους προγκρέσιβ ροκ δίσκους.

Ο Ρούσσος συνεργάστηκε σποραδικά με τον Παπαθανασίου και εκτός Aphrodite's Child, ενώ το 1970, ηχογράφησαν μαζί το σάουντρακ της ταινίας «Sex Power» και, το 1977, το Magic. Η ευτυχέστερη συνεργασία τους ήταν το «Race to the End», μια φωνητική προσαρμογή του μουσικού θέματος από το βραβευμένο με Oscar «Οι Δρόμοι της Φωτιάς», που κυκλοφόρησε και στα ισπανικά με τον τίτλο «Tu Libertad». Το 1982, ο Ρούσσος πήρε μέρος και στο σάουντρακ της κινηματογραφικής ταινίας «Blade Runner» με το τραγούδι «Tales of the Future».

Η προσωπική σταδιοδρομία του Ρούσσου ξεκίνησε το 1971 με το σινγκλ «We Shall Dance». Αρχικά, δεν είχε εμπορική επιτυχία, αλλά μέσα από την περιοδεία του στην Ευρώπη έγινε σύντομα ευρύτερα γνωστός ως κορυφαίος τραγουδιστής. Η καριέρα του έφτασε στο ζενίθ τη δεκαετία του '70 με πολλές επιτυχημένες κυκλοφορίες. Το σινγκλ του «Forever and Ever» ανέβηκε στην κορυφή πολλών τσαρτς, το 1973, ανάμεσα τους και του βρετανικού, το 1976.

Άλλες επιτυχίες αποτέλεσαν τα «My Friend The Wind», «My Reason», «Velvet Mornings», «Goodbye My Love, Goodbye», «Someday Somewhere» και «Lovely Lady Of Arcadia». Το 1974, κυκλοφόρησε το «White Sails», μια αγγλική διασκευή του τραγουδιού «Άσπρα, Κόκκινα, Κίτρινα, Μπλε» του Δήμου Μούτση από τον δίσκο Συνοικισμός Α του 1972, σηματοδοτώντας μια σύντομη περίοδο συνεργασίας του με τον Έλληνα συνθέτη. Ήταν εξίσου δημοφιλής στην Ευρώπη, τη Λατινική Αμερική, τη Μέση Ανατολή και την Ιαπωνία.

Το 1973, ο Ρούσσοσ έκανε στη Βρετανία μια από τις πρώτες του τηλεοπτικές εμφανίσεις στην εκπομπή «The Basil Brush Show», ενώ εμφανίστηκε και στην τηλεοπτική εκπομπή της Νανάς Μούσχουρη. Το 1980, είχε επιτυχία με το «Lost in Love» των Air Supply που το τραγούδησε ντουέτο μαζί με την Φλόρενς Γουόρνερ και με τον Ντικ Μόρις στο σαξόφωνο.

Μετά από μια περίοδο σιωπής και κλινικής κατάθλιψης τη δεκαετία του '80, επανήλθε, το 1993, με το Insight (γνωστό και ως «Morning has Broken»), που απέσπασε θετικές κριτικές. Στη συνέχεια, συνεργάστηκε με την ολλανδική εταιρεία BR Music για την παραγωγή των δίσκων «Immortel», «Serenade» και «In Holland» χρησιμοποιώντας ποικίλα εθνικά και ηλεκτρονικά στυλ.

Συνεχίζοντας τις ηχογραφήσεις και τις περιοδείες, την άνοιξη του 2002, έκανε μια επιτυχημένη περιοδεία στη Βρετανία, όταν η συλλογή που κυκλοφόρησε με τίτλο «Forever and Ever» έφτασε το Νο 20 του καταλόγου των επιτυχιών. Από το 2006 έως το 2008, ήταν μέρος της περιοδείας Âge Tendre Et Têtes De Bois που περιελάμβανε τραγουδιστές με επιτυχία στη Γαλλία κατά τις δεκαετίες του '60 και '70.

Η τελευταία ηχογράφιση σε στούντιο του Ρούσσοσ ήταν το «Demis» που κυκλοφόρησε στις 11 Μαΐου 2009.

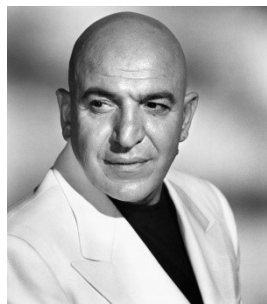
Στις 25 Ιουνίου 2010 πραγματοποίησε την πρώτη εμφάνιση του στην Ελλάδα μετά από 37 χρόνια, μια συναυλία στο Ηρώδειο στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών, τα εισιτήρια της οποίας εξαντλήθηκαν σε λίγες ώρες.

Τον Σεπτέμβριο του 2013, παρασημοφορήθηκε από την Γαλλική Δημοκρατία με τον τίτλο του Ιππότη της Λεγεώνας της Τιμής, σε τελετή που παρατέθηκε στην πρεσβεία της Γαλλίας στην Αθήνα. «Η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα μου, η Γαλλία η δεύτερη. Ευχαριστώ και τις δύο. Ανήκω και στις δύο εξίσου» είχε σημειώσει συγκινημένος για το γεγονός.

Επιπλέον, ο Ρώσος αστρονόμος Τιμούρ Κριάτσκο έδωσε το όνομά του (279226 Demisroussos) στον αστεροειδή κύριας ζώνης που ανακάλυψε στις 24 Οκτωβρίου 2009 από το Ειδικό Αστροφυσικό Αστεροσκοπείο της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών που βρίσκεται κοντά στην πόλη Ζελεντσούσκαγια.

Ο αγαπητός καλλιτέχνης πέθανε το πρωί της 25ης Ιανουαρίου 2015, σε ηλικία 68 χρονών στο νοσοκομείο Υγεία στην Αθήνα, όπου νοσηλευόταν. Ο θάνατος του ανακοινώθηκε την επόμενη μέρα μέσω ενός tweet του φίλου του παρουσιαστή, Νίκου Αλιάγα, ενώ λίγο αργότερα επιβεβαιώθηκε από την κόρη του, Έμιλι.

Γνωστοί φίλοι και πρώην συνεργάτες του, όπως η Νανά Μούσχουρη και ο Βαγγέλης Παπαθανασίου, εξέφρασαν τη θλίψη τους για τον χαμό του.

Σαβάλας Αριστοτέλης (Telly Savalas) (1922-1994)

Ο Αριστοτέλης Σαβάλας¹⁴⁹ γεννήθηκε στις 21 Ιανουαρίου 1922 στη Νέα Υόρκη και ήταν το δεύτερο από τα πέντε παιδιά του εστιατορα Νικολάου Σαβάλα (1883-1948) και της Χριστίνας Καψάλη (1904-1988).

Και οι δύο γονείς του κατάγονταν από τη Λακωνία.

Παρασημοφορημένος για τη δράση του στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, σπούδασε ραδιοφωνική και τηλεοπτική παραγωγή σε σχολή του Στρατού και αποφοίτησε με πτυχίο ψυχολογίας από το Πανεπιστήμιο Κολούμπια της Νέας Υόρκης. Αρχικά εργάστηκε στην Υπηρεσία Πληροφοριών του αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών (Στέιτ Ντιπάρτμεντ) και στη συνέχεια στο ειδησεογραφικό τμήμα του τηλεοπτικού δικτύου ABC.

Ήταν κοντά στα 40, όταν ξεκίνησε τη δεύτερη καριέρα του, την κινηματογραφική, που έμελλε να τον κάνει διάσημο. Το 1963, σε μία από τις πρώτες του ταινίες, ήταν υποψήφιος για το Όσκαρ δεύτερου ρόλου για το ρόλο του στο βιογραφικό δράμα του Τζον Φρανκενχάιμερ «Ο βαρυποινίτης του Αλκατράζ» («Birdman of Alcatraz», 1962), με πρωταγωνιστή τον Μπαρτ Λάνκαστερ.

Το 1965 υποδύθηκε τον Πόντιο Πιλάτο στο θρησκευτικό επικό δράμα του Τζορτζ Στίβενς «Η ωραιότερη ιστορία του κόσμου» («The Greatest Story Ever Told») με θέμα τη ζωή του Χριστού. Για τις ανάγκες του ρόλου του, ο

¹⁴⁹ <https://www.sansimera.gr/biographies/2556> (Πρόσβαση 20.3.2023)

Τέλι Σαβάλας ξύρισε το κεφάλι του, το οποίο έκτοτε υπήρξε αναπόσπαστο στοιχείο της κινηματογραφικής του προσωπικότητας και συνέτεινε στη δημοφιλία του.

Το 1969 υποδύθηκε τον «κακό» Ερνστ Στάβρο Μπλόφελντ στην ταινία «Πράκτωρ 007: Στην υπηρεσία της Αυτού Μεγαλειότητας» («On Her Majesty's Secret Service»), τη μοναδική ταινία με ήρωα τον Τζέιμς Μποντ, που πρωταγωνίστησε ο Τζορτζ Λάζενμπι.

Από το υπόλοιπο κινηματογραφικό του έργο ξεχωρίζουν οι συμμετοχές του στις ταινίες «Το Ακρωτήριο του φόβου» («Cape Fear», 1962), «Τζένγκις Χαν» («Genghis Khan», 1965), «Τα 12 Καθάρματα» («The Dirty Dozen», 1967), «Πάντσο Βίλα» («Pancho Villa») και «Απόδραση στην Αθήνα» («Escape to Athena», 1979).

Η δόξα για τον Τέλι Σαβάλας ήρθε με την τηλεοπτική αστυνομική σειρά «Κότζακ» («Kojak», 1973-1978), που προβλήθηκε από το CBS. Ο ελληνοαμερικανός ηθοποιός έφερε ξανά στη μόδα το γλειφιτζούρι – αναπόσπαστο όργανο του νεοϋορκέζου αστυνομικού Τέο Κότζακ, περισσότερο και από το όπλο του. Στη σειρά έπαιζε και ο αδελφός του Τζορτζ Σαβάλας (1924-1985).

Πέθανε στις 22 Ιανουαρίου 1994.

Φωκάς Σπύρος (1937-2023)

Ο Σπύρος Ανδρουτσόπουλος, καλλιτεχνικά γνωστός ως Σπύρος Φωκάς, ήταν Έλληνας ηθοποιός της τηλεόρασης και του κινηματογράφου, με σημαντική καριέρα στο εξωτερικό .

Γεννήθηκε στην Πάτρα και ο κινηματογραφικός φακός φώτισε για πρώτη φορά το πρόσωπό του το 1959 στην ταινία του Ανδρέα Λαμπρινού, «Ματωμένο Ηλιοβασίλεμα». Η ταινία προβλήθηκε τότε στο Φεστιβάλ των Καννών και ήταν η αφετηρία για την διεθνή καριέρα του.

Μετά από αυτή τη διάκριση, όντας και απόφοιτος της δραματικής σχολής του Κωστή Μιχαηλίδη, δεν άργησε να πάρει το ρίσκο και να πάει στην Ιταλία, στα στούντιο της Τσινετσιτά, όπου και αξιοποίησε τις οντισιόν και τις ευκαιρίες που του παρουσιάστηκαν.

Έτσι, συμμετέχει σε διεθνείς παραγωγές, όπως στις ταινίες «Όταν θέλει η γυναίκα» του Βιντσέντε Μινέλι πλάι στην μεγάλη Λάιζα Μινέλι και «Ο Ρόκο και τα Αδέλφια του» του Λουκίνο Βισκόντι, πλάι στην αξέχαστη Κατίνα Παξινού.

Ειδικότερα με την εμφάνιση του στην ταινία του Φράνκο Ρόσι «Ο Θάνατος ενός Φίλου», απογειώνεται η κινηματογραφική του καριέρα, αφού κερδίζει βραβείο ερμηνείας στο Φεστιβάλ του Λοκάρντο.

Στη συνέχεια ο Σπύρος Φωκάς κάνει το μεγάλο βήμα προς το Χόλυγουντ, συμμετέχοντας πλέον σε αμιγώς αμερικάνικες παραγωγές.

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα, στα μέσα της δεκαετίας του '60 και κάτω από τις σκηνοθετικές οδηγίες του Γιάννη Δαλιανίδη, γυρίζει στην Φίνος Φιλμ δύο ταινίες πλάι στην Ζωή Λάσκαρη, τον «Εγωισμό» και τη «Στεφανία», που άφησαν εποχή.

Δεν άργησε όμως να ξαναφύγει για την Αμερική, όπου πρωταγωνίστησε σε ταινίες που έκαναν μεγάλη εμπορική επιτυχία, όπως το «ΔΙΑΜΑΝΤΙ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ» και «ΡΑΜΠΟ III».

Συνολικά ο Σπύρος Φωκάς έπαιξε σε 36 ταινίες, οι περισσότερες στην Ιταλία και στην Αμερική, 2 εκ των οποίων της Φίνος Φιλμ. Σημαντική τέλος ήταν και η παρουσία του στην ελληνική τηλεόραση, πρωταγωνιστώντας σε κοινωνικές και δραματικές σειρές, ανάμεσά τους οι: «Ανατομία ενός εγκλήματος», «Δύο Ξένοι», «Οι κληρονόμοι», «Της αγάπης μαχαιριά», «Φιλί ζωής» κλπ.

Απεβίωσε στις 10 Νοεμβρίου 2023, σε κέντρο αποκατάστασης στην Ελευσίνα.

Φωκίων Ρώκ (1891-1945)¹⁵⁰

Ο Φωκίων Ρώκ¹⁵¹ γεννήθηκε το 1891. Ήταν απόγονος Γάλλου εγκαταστημένου στην Ελλάδα από τον 18ο αιώνα και γιος του Ιωάννη Ρωκ (1859-1909), αξιωματικού του Ελληνικού Στρατού.

Ο παππούς του, Φωκίων Ρωκ, ήταν υπουργικός πάρεδρος στη Γραμματεία επί του Βασιλικού Οίκου και των Εξωτερικών, ενώ ο προπάππος του ήταν πρόξενος της Γαλλίας στην Ελλάδα.

Ο Φωκίων Ρωκ μετά τις γυμνασιακές σπουδές του στην Αθήνα πήρε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους και τραυματίστηκε στη μάχη του Δρίσκου. Στις αναμνήσεις του αναφέρει ότι ο ποιητής Λορέντζος Μαβίλης ξεψύχησε στα χέρια του.

Στη συνέχεια, ο Ρωκ φοίτησε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (Α.Σ.Κ.Τ.) της Αθήνας, κοντά στον καθηγητή της γλυπτικής Θωμά Θωμόπουλο, από όπου αποφοίτησε το 1925 με το πτυχίο της Πλαστικής. Συμπλήρωσε τις σπουδές του στο Παρίσι στη Σχολή Καλών Τεχνών (École Supérieure des Beaux-Arts) και στην Ακαδημία της Γκραντ Σωμιέρ (Académie de la Grande Chaumière). Εργάστηκε και στο εργαστήριο του Κώστα Δημητριάδη στο Παρίσι. Το 1930 επέστρεψε στην Αθήνα, όπου διορίστηκε έφορος της Συλλογής Γλυπτικής της Σχολής Καλών Τεχνών, όπου δίδαξε Πλαστική. Στο

¹⁵⁰ <https://www.miet.gr/userfiles/books/pdf/RWK%202017.pdf> (Πρόσβαση 26.2.2023, σελ. 44)

¹⁵¹ https://el.wikipedia.org/wiki/Φωκίων_Ρωκ (Πρόσβαση 20.3.2023)

διάστημα αυτό επανεγγράφηκε ως σπουδαστής στη Σχολή και το 1943 έλαβε το πτυχίο της Γλυπτικής. Ο Ρωκ νυμφεύθηκε τη Σοφία, κόρη του Αντιστρατήγου Βασιλείου Μελά, νεότερου αδελφού του Παύλου Μελά.

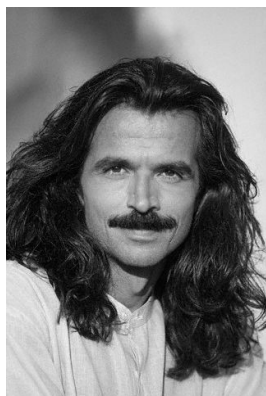
Επιστρέφοντας από το Παρίσι στην Αθήνα, άνοιξε εργαστήριο από κοινού με τους ζωγράφους Περικλή Βυζάντιο και Παύλο Καλλιγά (1922 - 1928) στους Αέρηδες στην Πλάκα, επί της οδού Διογένους αριθ. 4. Το εργαστήριο αυτό λειτούργησε ως καλλιτεχνικό στέκι, κατά το πρότυπο των γαλλικών ατελιέ της Μονμάρτρης, όπου σύχναζαν ο Φωκίων Ρωκ, ο Παύλος Καλλιγάς, οι ποιητές Μιλτιάδης Μαλακάσης και Κώστας Ουράνης κ.ά. Το κτίσμα (όπου στεγάζεται σήμερα μια ταβέρνα) σώζεται μέχρι και σήμερα, με εντοιχισμένη αναμνηστική μαρμάρινη πλάκα, όπου αναφέρεται ότι «Το κτίριο αυτό στέγασε το ατελιέ των Περικλή Βυζαντίου, ζωγράφου, Παύλου Καλλιγά, ζωγράφου, Φωκίωνα Ρωκ, γλύπτη, 1922 - 1928». Ως συγγραφέας, ο Φωκίων Ρωκ έγραψε Μαθήματα τέχνης των Ενγκρ, Ροντέν, Μπουρντέλ (1944), με χαρακτηριστικά του Γιάννη Μόραλη.

Το σημαντικότερο έργο του Φωκίωνα Ρωκ είναι το Μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη στην Αθήνα, μπροστά από τη Βουλή των Ελλήνων, όπου ο Ρωκ φιλοτέχνησε την ανάγλυφη σε γκρίζο πωρόλιθο πλάκα του «Νεκρού οπλίτη» (1932) με αρχαϊκή περικεφαλαία και ασπίδα.

Το έργο είναι εμπνευσμένο από τα αρχαϊκά αγάλματα του Ναού της Αφαιάς Αθηνάς στην Αίγινα, που βρίσκονται σήμερα στη Γλυπτοθήκη του Μονάχου. Τα λοιπά καλλιτεχνικά στοιχεία του μνημείου συμπλήρωσε ο καθηγητής γλυπτικής Κώστας Δημητριάδης.

Τα αποκαλυπτήρια έγιναν στις 25 Μαρτίου 1932 από τον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης Ανδρέα Μιχαλακόπουλο.

Χρυσομάλλης Γιάννης (Yanni) (1954-)

Γεννήθηκε στην Καλαμάτα, το 1954, από τον Σωτήρη και τη Φιλίτσα Χρυσομάλλη.

Ο Γιάννης¹⁵² είναι συνθέτης, πληκτράς, πιανίστας και μουσικός παραγωγός διεθνής αναγνώρισης από τις συναυλίες του σε ιστορικά μνημεία του κόσμου, με το βίντεο από τη «Live at the Acropolis» να είναι μέχρι και σήμερα το δεύτερο καλύτερο σε πωλήσεις βίντεο

συναυλίας όλων των εποχών.

Έχει παίξει, επίσης, στο Ταζ Μαχάλ στην Ινδία, την Απαγορευμένη Πόλη στην Κίνα, στο Μπουρτζ Χαλίφα, Morro castle, αρχαία πόλη του Λιβάνου, Byblos, Roman Theatre of Carthage, Laxmi Vilas Palace, στις Αιγυπτιακές Πυραμίδες, τη Μεγάλη Σφίγγα της Γκίζας, την Ακρόπολη του Αμμάν και στο «Royal Albert Hall» στην Αγγλία .

Τουλάχιστον δεκαέξι από τα άλμπουμ του έχουν φτάσει στο No 1 στην κατηγορία «Top New Age Album» του αμερικανικού περιοδικού

¹⁵² <https://www.ellines.com> (πρόσβαση 20.3.2023)

Billboard, ενώ τα «Dare to Dream» και «In My Time» ήταν υποψήφια για Grammy Awards.

Έχει παίξει σε 30 χώρες στις πέντε ηπείρους και, το 2015, τον παρακολούθησαν πάνω από πέντε εκατομμύρια άνθρωποι. Έχει δημιουργήσει πάνω από 40 πλατινένιους και χρυσούς δίσκους παγκοσμίως με πωλήσεις άνω των 25 εκατομμυρίων αντιτύπων.

Η μουσική δεν ήταν το μοναδικό ταλέντο του Γιαννί, αφού το 1969, στην ηλικία των 14 ετών, έσπασε το εθνικό ρεκόρ ανδρικής ελεύθερης κολύμβησης στα 50 μέτρα. Παρόλο που θα μπορούσε να ακολουθήσει αυτή την ικανότητα, επέλεξε να ταξιδέψει σε διαφορετική πορεία, που τον οδήγησε τελικά να μοιραστεί το μουσικό του δώρο με τον κόσμο.

Η παιδική του ηλικία στην Ελλάδα και η αγάπη του για την πατρίδα τού έδωσαν την έμπνευση να συνθέσει τραγούδια όπως τα «Σαντορίνη», «Νοσταλγία» και «Ακρογιάλι».

Το 1972, με την ενθάρρυνση των γονιών του, ο Γιαννί εγκατέλειψε την πατρίδα του για να σπουδάσει Ψυχολογία στο πανεπιστήμιο της Μινεσότα. Μεταξύ των σπουδών του, έπαιξε σε τοπικά συγκροτήματα rock and roll και άρχισε να αναπτύσσει το προσωπικό μουσικό ύφος του χρησιμοποιώντας και πιάνο και ηλεκτρονικά πλήκτρα για να δημιουργήσει νέους ήχους.

Παρά τη νέα κουλτούρα, το νέο κλίμα και τη νέα γλώσσα, ο Γιαννί αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο της Μινεσότα το 1976 με πτυχίο Bachelor of Arts

στην Ψυχολογία. Μετά την αποφοίτησή του, όμως, αποφάσισε να δώσει στη μουσική το 100% των δυνατοτήτων.

Έπαιξε πλήκτρα για τους Chameleon, ένα rock and roll συγκρότημα που έγινε γνωστό στις Twin Cities της Minneapolis και του St. Paul. Χάρη στην επιτυχία τους, οι Chameleon άρχισαν να κάνουν περιοδείες περιφερειακά (σε όλη τη Μινεσότα, το Ουισκόνσιν, το Σικάγο, την Αϊόβα και τις Ντακότας). Παράλληλα, παρήγαγαν δύο ανεξάρτητα άλμπουμ.

Μέχρι τότε, ο Γιαννι γνώριζε πλέον ότι το μέλλον του θα ήταν στη μουσική. Το «Optimystique», το πρώτο solo album του, κυκλοφόρησε το 1980.

Ο Γιαννι, αποφασισμένος, συνέχισε να κυνηγά το πάθος του για τη δημιουργία μουσικής και διερεύνησε τους κόσμους της ηλεκτρονικής μουσικής. Κυκλοφόρησε δύο άλμπουμ και εργάστηκε στο τρίτο πριν μετακομίσει στο Χόλιγουντ, την πρωτεύουσα της κινηματογραφικής βιομηχανίας, όπου κατέγραψε τέσσερις ταινίες και κυκλοφόρησε τρία ακόμα άλμπουμ. Επίσης, κυκλοφόρησε εκ νέου το «Optimystique». Το 1990, η Συμφωνική Ορχήστρα του Ντάλλας συνόδευσε τον Γιαννι σε συναυλία, προσθέτοντας μια νέα διάσταση στο μοναδικό του ύφος.

Το άλμπουμ «In Celebration of Life» κυκλοφόρησε το 1991, το «Dare to Dream» το 1992 και το «In My Time» το 1993, όπου σε καθένα από αυτά τα χρόνια πήγε σε περιοδεία. **Έλαβε υποψηφιότητες Grammy για το «Dare to Dream» και «In My Time»,** όπου η συλλογή των γαλίνιων, εστιασμένων στο πιάνο κομματιών πούλησε πάνω από ένα εκατομμύριο αντίτυπα.

Περίοδευσε διεθνώς για πρώτη φορά, παρουσιάζοντας τη μουσική του ζωντανά σε μερικούς παγκοσμίως γνωστούς χώρους όπως ο Ναός Τοji στο Κιότο, την Ιαπωνία, το Royal Albert Hall στο Λονδίνο και στην Ακρόπολη.

Η συναυλία του «Yanni, Live at the Acropolis» γυρίστηκε στις 23 Σεπτεμβρίου 1993, στο 2000 ετών θέατρο Ηρώδου Αττικού και σημείωσε μια θριαμβευτική επιστροφή στην πατρίδα του. Στη συνέχεια, η συναυλία μεταδόθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες στην PBS, όπου προβλήθηκε σε 65 χώρες από μισό δισεκατομμύριο θεατές. Το άλμπουμ έχει πουλήσει περισσότερα από 7 εκατομμύρια αντίτυπα, ενώ το βίντεο έχει πουλήσει 1 εκατομμύριο αντίτυπα, καθιστώντας το ένα από τα καλύτερα βίντεο όλων των εποχών.

Το πρώτο του άλμπουμ σε στούντιο για τα τότε επτά τελευταία χρόνια, «If I Could Tell You», ακολούθησε το 2000. Ήταν μια βαθιά προσωπική και ενδοσκοπική δουλειά που απογύμνωσε μερικά από τα μεγαλοπρεπή στοιχεία που υπήρχαν στα προηγούμενα άλμπουμ του.

Τον Φεβρουάριο του 2003, κυκλοφόρησε το 13ο άλμπουμ του, το «Ethnicity». Το άλμπουμ σήμανε μια άλλη δημιουργική αλλαγή στην κατεύθυνση και αποτέλεσε προάγγελος όσων θα έρχονταν τα επόμενα χρόνια.

Την ίδια χρονιά, κυκλοφόρησε η αυτοβιογραφία του από τη Miramax Books, «Yanni in Words», ένα best seller των New York Times. Είναι μια αττανεκλαστική ματιά στις προκλήσεις, τα μαθήματα, τα όνειρα και τα εμπόδια στη ζωή του καλλιτέχνη.

Λίγο μετά την κυκλοφορία του βιβλίου του, ο Γιάννι έκανε για πρώτη φορά μία περιοδεία στη Βόρεια Αμερική τον Νοέμβριο του 2004, η οποία ξεκίνησε στο Mandalay Bay Hotel & Resort στο Las Vegas, NV. Η επιβλητική ερμηνεία καταγράφηκε και γυρίστηκε για το πρώτο live CD του Γιάννι -από όταν κυκλοφόρησε το «Tribute»– το «2006's Yanni Live! The Concert Event». Η τεράστια περιοδεία περιλάμβανε σχεδόν 150 συναυλίες, με συνολική συμμετοχή περισσότερων από 1 εκατομμύριο φανς, γεγονός που έφερε, σύμφωνα με το περιοδικό Billboard, ίσως τα περισσότερα έσοδα στα τρία χρόνια λειτουργίας.

Η περιοδεία του, «Yanni Voices: Live in Concert», το 2009, ήταν μια μεγάλη επιτυχία. Ταξιδεύοντας σε όλη τη Βόρεια Αμερική με sold out συναυλίες, συμπεριλαμβανομένου του Radio City Music Hall. Η περιοδεία ήταν υποψήφια για το διάσημο βραβείο Lunas del Auditorio.

Η Yanni Voices έφτασε στο #1 για τα Μεξικάνικα Pop Charts και #2 για όλα τα μουσικά charts του Μεξικού. Μια πρόσφατη κυκλοφορία του δίσκου «Yanni Voices: Live in Concert» έφτασε στην πρώτη θέση της λίστας καλύτερων πωλήσεων του Amazon μέσα στην πρώτη εβδομάδα κυκλοφορίας και αποτέλεσε επιτυχία για τη χρηματοδότηση της PBS.

Με μια πραγματική παγκόσμια κυκλοφορία σε περισσότερες από 40 χώρες, το «Truth of Touch» δε βγήκε σαν ένα προγραμματισμένο άλμπουμ. «Δεν προσπάθησα καν να φτιάξω άλμπουμ», θυμάται ο Γιάννι. Αισθάνθηκα τη μουσική, απλά μου φανερώθηκε, ήταν ίσως ο καλύτερος τρόπος να κάνει κανείς ένα άλμπουμ».

Ένα ολοκαίνουριο τηλεοπτικό πρόγραμμα που μεταδιδόταν σε όλο τον κόσμο ξεκίνησε στις αρχές του 2011, το «Yanni: A Living Legacy, TV Show». Ο Yanni ήταν γνωστός παγκοσμίως ως ένας από τους πιο πρωτότυπους και επιτυχημένους συνθέτες και μουσικούς αυτού του αιώνα. Οι δυνατές του συνθέσεις έχουν καταλήξει να ορίζουν ένα νέο είδος μουσικής και πάνω από 500 εκατομμύρια άνθρωποι σε περισσότερες από 140 χώρες έχουν δει τις ζωντανές του συναυλίες.

Αυτό το πρόγραμμα διέθετε προσωπικώς επιλεγμένες συναυλίες πολλών από τις πιο αγαπημένες instrumental συνθέσεις του Yanni. Το κοινό είχε την ευκαιρία να ζήσει την ενέργεια και τη μαγεία τού να δει τον Yanni live και να ξαναζήσει τις πιο εμπνευσμένες μουσικές του στιγμές που έχουν καταγραφεί σε μερικές από τις πιο κομψές και εξωτικές εκδηλώσεις από όλο τον κόσμο. Ακόμα, ήταν η πρώτη φορά που είδαν υλικό από συναυλίες που δεν είχε προβληθεί ποτέ στην τηλεόραση προηγουμένως.

Το 2018, ο Yanni επέστρεψε με μια παγκόσμια περιοδεία που περιέλαβε πάνω από 60 συναυλίες στις ΗΠΑ, τον Καναδά, το Μεξικό, την Αργεντινής, τη Βραζιλίας, τη Χιλής, το Πουέρτο Ρίκο και τον Παναμά σε διάστημα δέκα μηνών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ξεκινήσαμε να κάνουμε μια καταγραφή Ελλήνων από τα βάθη της Ιστορίας μέχρι τις ημέρες μας, που έκαναν διάσημη την Ελλάδα, μέσα από τα έργα τους.

Περιμέναμε να καταγράψουμε κοινά ονόματα, ευρέως γνωστά, αλλά βρεθήκαμε σε ένα πέλαγος Ελλήνων που έκαναν περήφανα το καθήκον τους και διέπρεψαν στον τομέα που ασχολήθηκαν.

Ποτέ δεν περιμέναμε ότι θα ανακαλύψουμε Έλληνες κάτω από κάθε δραστηριότητα που είναι γνωστοί σε όλο τον κόσμο και δυστυχώς πιστεύουμε ότι είναι άλλοι τόσοι που δεν καταφέραμε να ανακαλύψουμε.

Φιλοσοφία, Μαθηματικά, Επιστήμες, Πολιτική, Δημοκρατία, Λογοτεχνία, Γλώσσα, Αρχιτεκτονική, Γλυπτική, Ζωγραφική, Θέατρο, Μουσική, Κινηματογράφος, Αθλητισμός, Όσκαρ, Νόμπελ, αλλά και βραβεία Pulitzer κλπ, είναι τομείς που άλλοτε ήμασταν σίγουροι ότι θα βρούμε Έλληνες γνωστούς στον κόσμο και άλλοτε διαπιστώναμε με έκπληξη ότι υπάρχουν κι άλλοι... Παντού.

Πιστεύουμε ότι είναι ιδιαίτερη και μοναδική αυτή η συλλογή προσώπων, από πολλούς και διάφορους χώρους και ελπίζουμε ότι καταφέραμε σε κάποιο να καταγράψουμε και να προβάλλουμε το μεγαλείο του Έλληνα.

Όπως είπαμε και στην αρχή, όλο και κάποιοι θα μας έχουν ξεφύγει, ίσως και κάποιοι που έχουμε καταγράψει, να είναι μικρότερου βεληνεκούς από κάποιους άλλους που δεν αναφέρονται. Μακάρι όμως το πόνημα αυτό, να αποτελέσει μια αφετηρία και ευχή μας είναι να το δούμε να αυξάνεται και με άλλους Έλληνες, που θα προβάλλουν τη χώρα μας σε όλα τα μήκη και πλάτη του παγκόσμιου στερεώματος.

Υπτγος ε.α. Παναγιώτης Αναστόπουλος
Υπτγος ε.α. Χρήστος Χαϊδεμένος

ΑΝΤΙΤΥΠΟ ΣΕ ΨΗΦΙΑΚΗ ΜΟΡΦΗ

**Προσωπικότητες Ελλήνων
που πέρασαν τα Ελληνικά σύνορα,
έγιναν παγκόσμια γνωστοί,
καταξιώθηκαν για το έργο τους
και μνημονεύονται με εκτίμηση
και σεβασμό από αρχαιοτάτων
χρόνων μέχρι σήμερα.**

ISBN: 978-618-86158-3-0